

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ЕНЕРГЕТИКА (1944–1991)

**НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!**
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание: & 17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSIBNAF)

State Security and the Bulgarian
Energy Sector (1944–1991)

Documentary Volume

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

И БЪЛГАРСКАТА ЕНЕРГЕТИКА
(1944–1991)

Документален сборник

София, 2016

© Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2016 г.

ISBN 978-954-2986-95-9

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	6
Списък на документите с анотация	18
Факсимилета на документите:	50
I. Добив и внос на първични енергоносители и производство	
на енергия от тях	50
II. Атомната енергетика – АЕЦ „Козлодуй“	262
Справочен апарат:	
1. Кратки данни за по-важните енергийни обекти в България	483
2. Първични енергийни ресурси, използвани в България	485
3. Списък на мерните единици за енергия	487
4. Списък на по-важните съкращения	488
5. Списък на използваните фондове и архивни единици	491

CONTENTS

Introduction.....	12
List of documents with annotation	34
Facsimiles of documents:	50
I. Extraction and import of primary energy carriers and produce	
of energy from them.....	50
II. Nuclear energy – NPP ‘Kozloduy’	262
Reference mechanism:	
1. Brief data on major energy projects in Bulgaria	483
2. Primary energy resources used in Bulgaria	485
3. List of measurement units for energy	487
4. List of the major abbreviations and terminology	488
5. List of the resource funds and archival units used	491

ВЪВЕДЕНИЕ

Документалният сборник „Държавна сигурност и българската енергетика (1944–1991)“ е тридесет и третото издание от поредицата „Из архивите на ДС“. Всички включени в него документални материали се съхраняват в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. В процеса на работа по темата бе събрана значителна по обем документация, която дава възможност на читателя да види развитието на енергийния отрасъл по времето на комунистическия режим през погледа на Държавна сигурност. Без съмнение енергетиката има важно политическо значение, защото балансираното функциониране на енергийната система е в основата на съвременното стопанство на страната и осигурява бита на хората. С документите в настоящия том¹ се надяваме да се обогати и сравнително оскъдната литература по темата².

Енергийният отрасъл обхваща проучването и използването на природните (първичните) енергийни ресурси (въглища, нефт, природен газ, потенциалната енергия на водата³, ядрените елементи и др.). По същество в този стопански отрасъл са включени дейности, които са част от трите отделни сектора на икономиката. Добивът на въглища, нефт и природен газ се отнася към добивната промишленост и съответно към първичния сектор. Производството на електроенергия и топлоенергия е част от преработващата промишленост и принадлежи към вторичния сектор. А преносът и потреблението са част от третичния сектор.

Друга характерна особеност на енергетиката е, че потреблението на крайния продукт (най-вече електроенергия) е отдалечено от производството. Това налага развиване и използване както на традиционните, така и на нови видове високоефективен транспорт. Състоянието на инфраструктурата оказва голямо влияние върху развитието на отрасъла. У нас са изградени необходимите пристанищни съоръжения, железопътни линии и връзки, както и развита електропреносна мрежа. В страната функционира сравнително гъста газопреносна мрежа.

Електропроизводството е непрекъснат процес, тъй като електричеството не може да се складира, а се използва само в момента на неговото производство, след трансформирането му до необходимото напрежение. Електроенергията най-бързо се трансформира от един вид енергия в друг.

Енергетиката е важен структуроопределящ отрасъл за икономиката на България, защото тя е в основата на всяко съвременно производство, а тежката промишленост

¹ Хронологичният обхват на документите е заключен в периода 1957–1991 г. и е обусловен от наличието на архивни материали по темата. Последното е обвързано и с развитието на самия енергиен отрасъл, както и с изграждането на големите енергийни обекти в страната, което започва през 60-те години на ХХ в.

² Вж. напр.: Някои основни въпроси по автоматизацията на енергосистемата в България. С., 1962; Енергийни източници на НР България: т. 1-2, С., 1964; География на България, т. 1: Физическа география. Природни условия и ресурси. С., 1982; География на България, т. 2: Икономическа география, С., 1981; Христов, Т. География на енергетиката в България. С., 1984; Енергетика и околна среда. С., 2005; Чалъков, И., Христов, И., Митев, Т. Черните дупки на българската енергетика. С., 2011; Инджев, И., Котев, Г. Ядреналин. С., 2012; Йорданов Й., Янков, Й. Бъдещето на ядрената енергетика. Малки модулни реактори. С., 2014; Набатов, Н. и др. Електроенергетиката на България. С., 2015.

³ България е бедна на хидроенергийни ресурси, което води до непълноценно използване на изградените производствени мощности (ВЕЦ). Те се включват предимно в периодите на върхово напрежение на електрическата система на страната.

използва една трета от произведената енергия. Енергетиката има и голямо екологично значение – от една страна, тя е замърсител на природната среда (ТЕЦ, открити рудници за добив на въглища и т.н.), но електрифицирането на другите производства и на бита ги прави екологично чисти.

Суровинният фактор е от определящо значение за развитието на отрасъла. България разполага с ограничени по количество и качество енергоресурси, основна част от които са въглищата. Страната разполага с ограничени запаси от нефт, земен газ и уранова руда. Това поставя ритмичното функциониране на българската енергетика в зависимост от вноса на огромни количества конвенционални енергийни източници – нефт, природен газ, черни въглища, ядрено гориво и дори на електроенергия⁴ (в отделни периоди), което оскъпява енергопроизводството в страната.

Основен енергоносител в България са въглищата⁵. Те намират приложение в бита, енергопроизводството и в почти всички промишлени отрасли. Осигуряват почти половината от енергийния баланс на страната. След Втората световна война добивът на въглища се развива с бързи темпове поради индустриализацията на страната.⁶ През този период започва експлоатацията на нови находища, като „Марбас“, „Марица-изток“ и др. Основната част от въглищата се добиват по открит способ, което предизвиква драстични нарушения на околната среда и ограничава до минимум обработваемите площи.⁷

Макар и недостатъчни, природните ресурси за развитие на енергетиката влияят върху териториалното местоположение на производството. Водоелектрически централи (ВЕЦ) се строят в планинските райони, където има естествен пад на водите. Топлоелектрически централи са изградени предимно в местата на добив на въглища (Марица-изток, Бобовдол, Перник) или на внос на въглища (транспортният фактор е определящ при строежа на ТЕЦ „Варна“ и ТЕЦ „Русе“). Атомната електроцентрала е изградена на река Дунав поради потребностите на големи количества вода за охлаждане. ТЕЦ, произвеждащи топло- и електроенергия, са разположени в потребителските центрове, с цел да се намалят разходите при преноса. В технологично отношение ТЕЦ се разделят на топлофикационни и кондензационни. Топлофикационните се използват за производство на електро- и топлоенергия. По тази причина те са построени в големите градове и в по-големите индустриални центрове.

Кондензационните ТЕЦ произвеждат единствено електроенергия, поради което са построени в близост до находища на въглища.

⁴ Един любопитен документ ни дава цифровото изражение на количествата нефт, природен газ и електроенергия, които България е внесла през 1978 г. (*вж. Документ № 64*).

⁵ Около 90% от тях (лигнитните) са нискокалорични, с високо съдържание на пепел, влага и други примеси. Използват се само част от находищата като „Марица-изток“ и Софийския въглищен басейн. Ограничени са и запасите на кафяви въглища. Добиват се само в най-големите въглищни басейни, като Бобовдолски и Пернишки. Запасите от черни и атрацитни въглища са ограничени или са неизползваеми (Добруджански въглищен басейн), намират се при много сложни геоложки условия. Местоположението на находищата на въглища предreshава териториалното разположение на предприятията от първи и втори ешелон.

⁶ През 1947 г. са одържавени (национализирани) всички въгледобивни мини. Със започналния и осъществяван процес на индустриализация нарастват потребностите от въглища. Поради липсата на големи капиталовложения и бавното развитие на промишлеността произвежданата до 1944 г. електроенергия се използва почти изключително за осветление.

⁷ Общата стопанска оценка на въгледобива се отличава със следните особености: България не разполага със собствени запаси от нефт и газ, затова въглищата са основен енергоносител в страната. Върховите постижения във въгледобива са през 80-те години, когато годишният добив надхвърля 35 млн. т. Най-голяма е ролята на изградените три открити рудника в комплекса „Марица-изток“, които заедно с рудниците в Пернишкия и Бобовдолския басейн осигуряват над 90% от добива на въглища в страната.

По този начин енергетиката оказва и силно влияние върху териториалната организация на стопанството. Към 1989 г. в България е изградена мощна материално-техническа база за електропроизводство, като се произвеждат над 42 млрд. киловатчаса електроенергия.

Поради значението на отрасъла за икономиката на страната, МВР е в тясна връзка с Министерството на енергетиката и редовно му предоставя сигнално-предупредителна, констативна и друга важна информация (**вж. Документ № 58**).

Първостепенна задача на българските служби е прочистването на обектите от минната промишленост и централите от „вражески елементи“, които при усложнена обстановка могат да затруднят електроснабдяването на страната“ (**вж. Документ № 1 DVD**). За целта „вражеският контингент“ трябва своевременно да бъде установен и поставен под оперативен контрол (**вж. Документ №№ 12, 27**). През 1964 г. ДС отчита, че има придобита агентура и доверени връзки в почти всички централи и мини, благодарение на които са уволнени редица „неподходящи“ работници (**вж. Документ № 7**). Оперативните работници са инструктирани да упражняват строг контрол върху производството на енергия и доставките на горива. В случай на аварии те са длъжни да проведат разследване, като проверят дали има умисъл (диверсия) и отправят предложение за търсене на съдебна отговорност на виновните лица в най-кратки срокове (**вж. Документ № 5**). Като главни форми на „подривна дейност“ са посочени противодържавната агитация и пропаганда, бягството зад граница и идеологическата диверсия (**вж. Документ № 37**).

Една от основните задачи на ДС по обезпечаването на енергетиката е да следи за сигурността и безопасността в работата на енергийните обекти и тяхното безаварийно функциониране. За целта се наблюдават уязвимите места в централите, следи се за нарушения на технологичната дисциплина и правилниците за експлоатация, спазването на ремонтните графици и качеството на изпълнените ремонти (**вж. Документ № 44**), както и за неправилни решения при прогнозирането, проучването и проектирането на новите обекти. Също така се провеждат мероприятия за предотвратяване на вземането на неизгодни за страната решения или сключването на подобни сделки (**вж. Документ № 57**). На агентурата е възложено да следи да не се внасят морално или физически остарели съоръжения или такива, които не могат да изпълняват напълно предназначението си.

Във връзка с това от погледа на ДС не убягват редица проблеми и нередности при проектирането и строежа на новите енергийни мощности. Не са рядкост случаите на използване на непроектни или некачествени материали, които създават предпоставки за сериозни аварии и материални щети, както и потенциална загуба на човешки живот (**вж. напр. Документ №№ 34 и 35**).

От документите ясно проличават и редица слабости в енергийната система на страната, която през първата половина на 60-те години е в тежка криза, поради недостиг на производствени мощности. Енергийният ѝ баланс зависи основно от термичните и водните централи, които трудно покриват нарасналото електропотребление в промишлеността, а това налага внос на електроенергия от Румъния (**вж. Документ №№ 1 и 4**). По същото това време проличава липсата на автоматизация на българските централи в съответствие с международните стандарти, което предопределя и големия брой (над три пъти по-висок) на персонала в тях.

Важен елемент за функционирането на термичните централи е тяхната пожаро-аварийна безопасност. Така в средата на 60-те години е отчетено, че ТЕЦ „Марица-изток 1“, чиито мощности по това време са близо една трета от тези на страната за производство на електроенергия, не разполага с обезпрашителна и автоматична

пожароизвестителна инсталации (**вж. Документ № 10**). Подобни проблеми в българските централи има чак до края на 70-те години (**вж. Документ № 62**).

Регистрирани са и спекулации при изпълнението на държавните планове. Така през 1973 г. е открито умишлено завишаване квотите на рудник „Трояново-2“ от комплекса „Марица-изток“, което е направено с цел да се докаже, че рудникът е в лошо състояние, а планът е неизпълним (**вж. Документ № 36**). Забелязват се и случаи на смесване на изкопаните въглища с пепел, която е негодна за гориво. Има подозрения, че подобни порочни практики се поощряват от хора на ръководни длъжности, които ще получат премиални възнаграждения за изпълнението на плана (**вж. Документ № 40**).

Отговорност на органите по сигурността е и контролирането на срещите и контактите на български енергетици, за да не се допусне изтичане на държавна и служебна тайна. Материалите по електрификацията, свързани с „отбраната и вътрешната сигурност на страната“, са характеризирани като държавна тайна с гриф „строго поверително“, а тези за хидротехническите съоръжения и централите към тях носят гриф „поверително“ (**вж. Документ № 9**).

Наличието на уранови руди в България е само предпоставка за развитие на ядрената енергетика, тъй като страната не разполага с инсталации за обогатяване на урана и преработване и съхраняване на ядрените отпадъци от дейността на атомните реактори. В разширения електронен вариант на изданието е обособен специален подраздел, посветен на добива на уран в нашата страна. Основно документите свидетелстват за тежките условия на труд в мините, дължащи се най-вече на лошата им вентилация и реалната опасност от срутвания, поради липсата на инвестиции за подобряване на технологичния процес (**вж. напр. Документ № 171 DVD**). Забелязват се и случаи на фиктивно увеличаване на прогнозните запаси от уранова руда, което се извършва с цел да се осигурят бъдещи инвестиции за геоложкопроучвателни работи (**вж. напр. Документ №№ 164 и 166 DVD**).

В България функционира само една атомна електроцентрала – АЕЦ „Козлодуй“. Тя е пусната в действие през 1974 г. След това мощността ѝ е увеличавана чрез пускането в действие на нови реактори. АЕЦ, за разлика от ТЕЦ и ВЕЦ, използва незначителни по обем суровини и има стабилизираща роля в режима на подаване на електроенергията в страната. В предстоящия предпусков период и въвеждането в експлоатация на атомната централа ДС се стреми да наложи контрол над възловите места в обекта. През март 1975 г. централата вече е обезпечена с 30 секретни сътрудници (в сравнение с предходната година числеността им се е удвоила) с цел недопускане на вражески и диверсионни действия (**вж. Документ №№ 66 и 72**).

Поради своето изключително място в икономиката направените огромни капиталовложения (365 млн. лв. до предпусковия период) и характера на работа на централата на 20 август 1974 г. АЕЦ „Козлодуй“ е включена в списъка на режимните обекти в страната. Обособен е щат за длъжността „офицер по режима и охраната“. Утвърден е строг ред при подбора на кадрите, работещи на обекта, а външни лица могат да посещават централата само след разрешение от МВР (**вж. Документ № 68**).

Държавна сигурност обезпечава агентурно и посещенията на представители на Международната агенция по атомна енергия. Последното е продиктувано от битувачното мнение, че международната институция е използвана за прикритие от противниковите специални служби (**вж. напр. Документ № 324 DVD**).

Вследствие на цялостния надзор на ДС върху дейността на централата не остават скрити случаите на занижена трудова дисциплина и контрол над технологичните процеси (**вж. Документ № 80**), както и на доставяне на дефектни съоръжения и

оборудване. Така средата на 80-те години става ясно, че критично важни съоръжения на 3-ти и 4-ти реактори се захранват от 50 км некачествени кабели, производство на завод „Васил Коларов“ – Бургас (вж. Документ № 97). По същото време в документите на офицера по режима на централата се чете констатацията, че техническата обезпеченост по линия на физическата и противопожарна охрана е на много ниско ниво и се разчита преди всичко на живата сила. Посочена е необходимостта от закупуване на апаратура за автоматичен контрол (вж. Документ № 96). Отчетено е, че въпреки липсата на големи произшествия в централата, нейните физическа охрана и противопожарна защита не отговарят на прилаганата в СССР и другите страни, експлоатиращи атомни електроцентрали (вж. Документ № 102).

През 1980 г. ДС отчита като тревожен факта, че Министерството на енергетиката подценява планово-предупредителните ремонти в АЕЦ, като скъсява сроковете им и не подменя своевременно някои износени части (вж. Документ № 86).

През 1981–1982 г. службите алармират, че все още не е създадена организация за разработване на национален план за действие на персонала и населението в случай на тежки радиационни аварии (вж. Документ №№ 90 и 93). След чернобилската авария АЕЦ „Козлодуй“ е инспектирана от комисия, ръководена лично от началника на IV управление на ДС ген.-майор Кирил Величков. С оперативната група, обслужваща централата, са обсъдени евентуалните причини за хипотетична авария от подобен вид в Козлодуй. Изразено е мнение, че в българската АЕЦ такава тежка авария може да стане поради падане на летящ самолет върху корпуса на някои от реакторите; земетръс над 6 бала по Рихтер в района на централата; неправилни действия или бездействия на обслужващия персонал; диверсионен акт; голям пожар. Набелязани са допълнителни мероприятия за засилване охраната и оперативния контрол над цялата дейност на централата (вж. Документ № 104).

Представители на ДС периодично са командировани в Нововоронежката АЕЦ в СССР за обмяна на опит с колегите си от КГБ. При тези посещения основно се обсъждат въпросите за физическата охрана и използването на технически средства при осъществяването ѝ. Провеждат се и показни занятия за защита на персонала и населението при обща авария на централата, придружена с изхвърляне на радиоактивен облак в околната среда (вж. Документ №№ 75 и 99).

При производството на електроенергия от АЕЦ един от основните проблеми е този за депонирането на използваното ядрено гориво. През 1979 г. започват да се наблюдават случаи на радиационно замърсяване вследствие на протечки в облицовката на помещенията, в които са монтирани съдовете за съхраняване на радиоактивни отпадъци. По това време редица висококвалифицирани специалисти от експлоатацията намират различни поводи да поискат да бъдат освободени от работа (вж. Документ №№ 83 и 84). Осем години след физическия пуск на централата службите съобщават, че проблемът остава нерешен и след 10-15 години ще изправи страната ни пред сериозни затруднения (вж. Документ № 92). От 1 януари 1986 г. СССР започва да приема само отработено гориво, престояло най-малко 5 години, но в АЕЦ „Козлодуй“ няма такова. Хранилището за това гориво още е в процес на строеж, независимо че пусковият му срок е изтекъл (вж. Документ № 103). До 1989 г. атомната ни електроцентрала така и не разполага с така необходимото ѝ хранилище, чиято липса създава реалната опасност от повишаване на радиационната обстановка в централата, вследствие на ремонтите и презареждането на енерглоковете ѝ. От своя страна това води до удвояване цената на приеманото от СССР отработено гориво и влошава условията за съхраняване в басейна за отлежаване на касетите (вж. Документ №№ 108 и 113).

В началото на 1989 г. ДС констатира неизгодното положение и зависимостта в рамките на СИВ, в която СССР е поставил българската енергетика през 80-те години. Обръща се внимание, че инвестициите в енергийните обекти годишно възлизат на около 1,5 млрд. лв., като най-голям дял от тях се пада на внос на оборудване от СССР за приоритетното развитие на атомната енергетика. През периода 1980–1990 г. цените на оборудването на основните стокови пазари са по-ниски от съгласуваните между страните членки на СИВ. Същевременно е отчетен ръст в цената на ядреното гориво от 2,4 пъти в сравнение с 1973 г. По силата на българо-съветското споразумение от 1964 г. цената на проектите работи на атомните енергоблокове е заложена в зависимост от стойността на оборудването и материалите, които ежегодно поскъпват. Така съветската страна постига едностранна изгода при двустранното сътрудничество в проектите дейности (вж. Документ № 103).

* * *

Сборникът „Държавна сигурност и българската енергетика“ включва 114 документа, а разширеният му електронен вариант – 326 документа, подредени по хронологичен принцип. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има податки. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна са поставени в квадратни скоби. В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от документите е заличена чувствителна информация. Към сборника са приложени: Кратки данни за по-важните енергийни обекти в България; Първични енергийни ресурси, използвани в България; Списък на мерните единици за енергия.

За съставянето на сборника „Държавна сигурност и българската енергетика“ са подбрани основно оперативни документи от центъра и областните дирекции на МВР, както и от служебния архив на Министерството.

КРДОПБГДСРБНА

INTRODUCTION

The documentary collection 'State Security and the Bulgarian Energy Sector' (1944–1991) is the thirty-third edition of the series 'From the State Security Archives'. All documents and materials included in it are stored in the Centralized Archive of the Committee for Disclosure of the Documents and Announcement of Affiliation of Bulgarian Citizens to the Intelligence Services of the Bulgarian National Army. A great volume of documentation has been collected on the topic, which provides readers with the opportunity to follow the development of the energy sector during the communist regime and through the eyes of the State Security. Undoubtedly, energetics has an important political significance because the balanced functioning of the energy system is the foundation of the modern economy of the country and provides the lifestyle of the people. We hope that the documents included in this volume¹ will enrich the relatively scarce resources on the topic².

The energy sector covers the exploration and use of: the natural (primary) energy resources (coal, oil, natural gas, the potential energy of water³, nuclear elements, etc.). Essentially, this business sector includes activities that are part of three different sectors of the economy. The extraction of coal, oil and natural gas are related to the mining industry and thus to the primary sector. The production of electricity and heat is part of manufacturing and belongs to the secondary sector. The transmission and consumption are part of the tertiary sector.

Another characteristic of the energy sector is that the consumption of the final product (especially electricity) is far from production. This requires the development and use of both traditional and new types of highly efficient transport. The infrastructure has a major impact on the development of the industry. We have the necessary port facilities built, rail links and a grid developed. A relatively dense gas transmission network operates in the country.

The generation of electricity is a continuous process, since electricity cannot be stored and used only at the time of its generation, after its transformation to the required voltage. Electricity is quickly transformed from one form of energy into another.

Energetics is an important structural sector for Bulgarian economy, because it is the base for every modern production and the heavy industry uses 1/3 of energy production. Energetics has a great environmental significance as well – on the one hand it is an environmental polluter (thermal power plant, opencast mines for coal etc.), but the electrification of other industries and the way of life make them environmentally-friendly.

The raw material factor is crucial to the development of the sector. Bulgaria has limited

¹ The chronological scope of documents is locked in the period 1957-1991, and is determined by the availability of archival material on the subject. The latter is linked to the development on the energy sector and the construction of large energy projects in the country, which began in the 60s of the twentieth century.

² Cf.: Some key issues regarding the automation of the grid in Bulgaria, C., 1962; Energy sources of the People's republic of Bulgaria: p. 1-2, C., 1964; Geography of Bulgaria, p. 1: Physical geography. Natural conditions and resources, C., 1982; Geography of Bulgaria, p. 2: Economic Geography, c., 1981; **Hristoff, T.** Geography of the Energy in Bulgaria, C., 1984; Energy and Environment, C., 2005; **Chalakov, I., Hristoff, I., Mitev, T.** Black holes of Bulgarian Energy, C., 2011; **Indzhev, I., Kotev, G** Yadrenalin, C., 2012; **Yordanov Y., Yankov, Y.** The future of nuclear energy. Small modular reactor, C., 2014; **Nabatov, N.** And others. Electricity Sector in Bulgaria, C., 2015.

³ Bulgaria is poor in hydropower resources, leading to under-utilization of the existing production plants (HPP). They are included mainly during periods of peak voltage of the electrical system of the country.

in quantity and quality energy resources, major part of which is coal. The country has limited reserves of oil, natural gas and uranium ore. This makes the rhythmic functioning of Bulgarian energetics dependent on the import of huge amounts of conventional energy sources – oil, natural gas, coal, nuclear fuel and even electricity⁴ (in certain periods), which raises the cost of energy production in the country.

Coal is the main source of energy in Bulgaria⁵. They are used in household, energy production and in almost all industries. They provide almost half of the energy balance of the country. After World War II coal production is developing rapidly due to industrialization of the country⁶. During this period the exploitation of new deposits begins such as Marbas, Maritsa Iztok and others. The main part of the coal is mined in an open way, causing drastic violations of the environment and reduces the farmland to a minimum⁷.

Although insufficient, the natural resources for energy development affect the territorial location of production. Hydropower plants (HPP) are being built in mountainous areas where there is a natural drop of water. Thermal power plants are built mainly in the areas of coal mining (Maritsa Iztok, Bobov Dol, Pernik) or coal imports (the transport factor is decisive in the construction of TPP ‘Varna’ and TPP ‘Rousse’). The nuclear power plant is built on the Danube because large amounts of water are needed for cooling. Thermal power plants, producing heat and electricity, are located in consumer centres in order to reduce the cost of transmission. Technologically, the TPPs are divided into shared heating and condensational. The thermal power plants are used in the production of electricity and heating. For that reason, they are built near big cities and the major industrial centres. The condensational TPP produce only electricity, and therefore they are built near coal deposits. Thus, energy has a huge influence upon the territorial organisation of industry. As of 1989, Bulgaria has built a strong material and technical basis for electricity and produces over 42 billion kWh electricity.

Considering the importance of the sector for the economy of the country the Ministry of Interior is in close contact with the Ministry of Energy and regularly provides it with alarm warnings, findings and other important information (**see. Document No 58**).

The primary task of the Bulgarian authorities is the clearing the sites of mining and plants from ‘hostile elements’ who in complicated conditions can hinder the electricity of the country” (**see. Document № 1 DVD**). For this purpose, the ‘enemy contingent’ must be speedily established and placed under operational control (**see. Document No 12, No 27**). In 1964, the State security reported to have acquired agents and trusted relations in almost all plants and mines, thanks to whom several ‘improper’ workers were fired (**see. Document**

⁴ A curious document gives us the numerical quantities of oil, natural gas and electricity that Bulgaria submitted in 1978 (see. Document № 64).

⁵ About 90% of them (lignite) are low-calorie, high ash content, moisture and other impurities. Only part of the deposits as Maritsa Iztok and Sofia coal basin are used. There are also limited stocks of brown coal. They are only mined in the major coal basins such as the Bobov Dol and Pernik. Stocks of ferrous and anthracite coal are limited or unusable (Dobrudzha Coal Basin) and they are located in very complex geological conditions. The location of coal deposits is a prerequisite for the territorial location of enterprises in the first and second echelon.

⁶ In 1947, all coal mines were expropriated (nationalized). With the beginning and management of the process of industrialization the demand for coal increases. Due to the absence of major investments and the slow development of the industry until 1944 the electricity produces is used almost exclusively for lighting.

⁷ The general economic evaluation of coal has the following features: Bulgaria does not have its own reserves of oil and gas, so coal is the main energy source in the country. Highest achievements in mining are in the eighties, when annual production exceeded 35 million tons. The biggest is the role of the existing three opencast mines in “Maritsa East”, which together with the mines in the Pernik and Bobov Dol pool provide over 90% of coal mining in the country.

No 7). Operative officers are instructed to exercise strict control over energy production and fuel supplies. In case of accidents they are obliged to investigate by checking whether the action is intended (diversion) and make a proposal to seek justice for those responsible within the shortest possible terms (**see. Document No 5**). The agitation and propaganda against the State, the escape abroad and the ideological diversion are defined as the main forms of ‘subversion’ (**see. Document No 37**).

One of the main tasks of the State Security with regard to the provision of energy to ensure security and safety in the operation of energy facilities and their trouble-free functioning. For this purpose, the vulnerabilities in plants are monitored for violations of the technological discipline and the operational regulations, the compliance with maintenance schedules and quality of the repairs completed (**see. Document No 44**), as well as for the incorrect decisions taken with regard to forecasting, research and design of new objects. In addition, events are held to avoid the taking of unfavourable decisions for the country or the conclusion of such transactions (**see. Document No 57**). Agents are assigned to monitor so as morally or physically obsolete equipment not be imported, or such ones that cannot serve their full purpose.

In this connection, many problems and irregularities in the design and construction of new energy facilities do not elude from the eyes of SS. More often than not, non-project or poor materials are used which creates preconditions for serious accidents and property damage as well as potential loss of human lives (**see Document No 34 and Document No 35**).

A number of weaknesses in the energy system of the country are observed from the documents, which during the first half of the 60s is in severe crisis due to shortage of production capacity. Its energy balance depends mainly on the thermal and hydropower plants, which hardly cover the increased electricity use in industry, which requires electricity imports from Romania (**see. Document No 1 and Document No 4**). At the same time, the lack of automation of Bulgarian plants in accordance with international standards can be observed, which predetermines the large number (more than three times larger) of staff in them.

An important element for the operation of thermal power plants is their fire safety emergency. So, in the mid-60s it was reported that the ‘Maritsa-Iztok 1’, whose power at that time is nearly one third of the country’s electricity production, does not have a dust-removing and automatic fire alarm installations (**see Document No 10**). There are similar problems in Bulgarian plants until the end of the 70s (**see Document No 62**).

There are also were speculations regarding the implementation of state plans. So, in 1973 it was found that there was an intentional increase in the quota of mine ‘Troianovo-2’ from ‘Maritza Iztok’, which was done in order to prove that the mine is in poor condition, and the plan is not feasible (**see Document No 36**). There are also cases of mixing of the excavated coal with ash, which is unfit for using as fuel. There are suspicions that such vicious practices are encouraged by people in leadership positions who will receive bonus rewards for the implementation of the plan (**see Document No 40**).

The monitoring the meetings and contacts of Bulgarian engineers to avoid the expiration of the state and official secrets is a responsibility of the security authorities. The materials on the electrification related to ‘defence and internal security of the country’ are characterized as a state secret and marked ‘strictly confidential’ and those for hydraulic equipment and the relevant plants bear the stamp ‘confidential’ (**see Document No 9**).

The presence of uranium ores in Bulgaria is the only prerequisite for the development of nuclear energy as the country lacks facilities for uranium enrichment and reprocessing and storage of nuclear waste from the operation of nuclear reactors. In the extended electronic version of the publication there is a special subsection dedicated to uranium mining in our country. Basically, the documents testify to the difficult working conditions in the mines, due mainly to their poor ventilation and the real danger of collapse owing to the lack of investment to improve the process (**see Document No 171 DVD**). There are also cases of fictitious increase of the estimated reserves of uranium ore, which is carried out in order to ensure future investments for geological and exploration work (**see Document No 164 and Document No 166 DVD**).

There is only one nuclear power plant operating in Bulgaria - NPP 'Kozloduy'. It was launched in 1974. After that its power is increased by the launch of new reactors. NPP, unlike thermal and hydroelectric ones, uses insignificant amount raw materials and has a stabilizing role in the regime of electricity supply in the country. In the upcoming pre-release period and the putting into operation of the power plant, SS seeks to take control of the key locations in the facility. In March 1975 the plant has already secured 30 classified employees (compared to the previous year their number has doubled) in order to avoid hostile and subversive activities (**see Document No 66 and Document No 72**).

Due to its exceptional place in the economy, the huge investment made (BGN 365 million to the pre-release period) and the nature of operation of the plant on August 20, 1974, NPP 'Kozloduy' is included in the list of regime-mode sites in the country. There is a separate position introduced - regime and security officer. A strict order is established in the selection of personnel working on the site, but outsiders can visit the plant only after authorization from the Ministry of Interior (**see Document No 68**). State Security also provides agents during the visits of representatives of the International Atomic Energy Agency. The latter is dictated by the prevailing opinion that the international institution is used as a protection from enemy special services (**see Document No 324 DVD**).

Following the overall supervision of SS on the operation of the plant the existence of cases of reduced labour discipline and reduced control of technological processes does not remain hidden (**see Document No 80**), as well as the supply of defective equipment and facilities. So, in the mid-80s it became clear that the critical facilities of the third and the fourth reactors are powered by 50 kilometres substandard cables produced in 'Vasil Kolarov' - Burgas (**see Document No 97**). At the same time in the documents of the officer in charge of the regime of the plant contain the finding that the technical security with regard to the physical and fire protection is at a very low level and it is primarily relied on manpower. The need to buy equipment for automatic control is referred to (**see Document No 96**). It is reported that despite the lack of major accidents at the plant, its physical security and fire protection does not meet that applied in the USSR and other countries with operating nuclear power plants (**see Document No 102**).

In 1980, State Security reported as a concern the fact that the Ministry of Energy had underestimated the planning and warning repairs in the NPP by shortening their terms and by not replacing in a timely manner some parts that were worn out (**see Document No 86**).

In 1981-1982, the services warn that no organization is established yet for the development of a national action plan on behalf of the personnel and the population in case of serious radiation accidents (**see Document No 90 and Document No 93**). After the Chernobyl accident, the NPP 'Kozloduy' is inspected by a commission led personally by the head of

the 4th managing body of SS, major-general Kiril Velichkov. With the task force serving the plant, possible reasons for a hypothetical accident of this kind were discussed in Kozloduy. An opinion was shared that in the Bulgarian NPP such a severe accident could happen due to: the fall of a flying plane on the body of some of the reactors; an earthquake over 6 points by Richter in the area of the plant; improper actions or inactions of the staff; diversionary act; conflagration. Identified additional measures to strengthen security and operational control over all activities of the plant (**see Document No 104**).

Representatives of the State Security are commissioned to Novovoronezh nuclear power plant in the USSR to exchange experience with colleagues from the KGB. During these visits mainly issues related to physical security and the use of technical means for its realization are discussed. There are also high-profile sessions to protect workers and the public in general average of the plant, together with the disposal of the radioactive cloud into the environment (**see Document No 75 and Document No 99**).

In the production of nuclear power plant energy one of the main problems is that related to the disposal of used nuclear fuel. In 1979 cases of radioactive contamination appeared due to leaks in the lining of the premises on which the containers for storage of radioactive waste are installed. At that time, a number of highly qualified specialists of seek for various occasions to ask to be excused from work (**see Document No 83 and Document No 84**). Eight years after the physical start of the plant, the services report that the problem remains unresolved and a period of 10-15 years this will bring our country to serious difficulties (**see Document No 92**). As of 1 January 1986, the USSR began to accept only spent fuel that stayed at least five years, but there is not such in NPP 'Kozloduy'. The feretory for this fuel is still under construction, although its starting term has expired (**see Document No 103**). Until 1989 our nuclear power plant lacks the so much needed store, whose absence creates a real risk of increased radiation situation at the plant as a result of repairs and recharging of its energy blocks. This in turn leads to a doubling of the price accepted spent fuel from the USSR and deteriorating the storage conditions in the pools used for fuel storage (**see Document No 108 and Document No 113**).

In the early 1989, SS noted the unfavourable condition and dependency within the CMEA in which the USSR has placed the Bulgarian energy sector in the 80s. Attention is drawn to the fact that investment in energy facilities amount to about BGN 1.5 billion annually, and the largest share of them falls on the import of equipment from the USSR for priority development of nuclear energy. During the period 1980-1990, the prices of the equipment of the main commodity markets are lower than those agreed between the CMEA member states. In the meantime, a growth in the cost of nuclear fuel was reported by 2.4 times compared to 1973. Under the Bulgarian-Soviet agreement of 1964 the cost of design work on nuclear power units is set according to the value of the equipment and materials, which become more and more expensive every year. So, the Soviet Union achieve unilateral advantage in the bilateral cooperation for the implementation of the project activities (**see Document No 103**).

***

The collection 'State Security and the Bulgarian Energy Sector' comprises 114 documents, and the expanded electronic version - 326 documents, ordered chronologically. Attached is a list of the original titles of the documents, and in a small number of them the title was extended for informative reasons. Each document has a short annotation and

detailed statements of data. In case of absence of dating on the document indirect links are sought with neighbouring documents from the archival unit or reconciliation with other historical events for which there are clues. The dating of compilers, as well as any intervention on their part is placed in square brackets. In compliance with the Law on Access to and Disclosure of Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens with the State Security and RS BNA in a minor part of the documents some sensitive information has been deleted. The following has been enclosed to the collection: Summary data for the major energy projects in Bulgaria; Basic energy sources used in Bulgaria; List of measurement units of energy.

For the compilation of the collection 'State Security and the Bulgarian Energy Sector' mainly operational documents have been selected from the headquarters and the regional directorates of the Ministry of Interior, as well as from the official archive of the Ministry.

CDDAABCSSISBNA

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ С АНОТАЦИЯ

I. Добив и внос на първични енергоносители и производство на енергия от тях

1. **Справка за състоянието на енергийната система и снабдяването на народното стопанство с електроенергия, София, 1960 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 3, л. 8-9
В информацията се съобщава, че системата работи при „ненормални периоди“, което застрашава сигурността на централите, и подаваната електроенергия към консуматорите е некачествена. Според енергетиците главната причина за това е намаляването на капиталовложенията за електроизграждането.
2. **Рапорт за някои нередности по линия на енергийното проектиране, София, 2 юли 1963 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 2, л. 23
Съобщава се за нанесена щета на икономиката в размер на 700 000 лв. вследствие на подписан договор със съветска проектантска организация.
3. **Справка за станалата авария в подстанция „Сердика“, София, 26 октомври 1963 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 2, л. 31-33
Като причина за аварията е посочен проблем с прекъсвачите, а малкото пространство не позволява нормалния монтаж на съоръженията. Подобно е положението и в подстанция „Георги Димитров“, която захранва 75% от промишлеността и голяма част от електротранспорта в София, а е от най-стария тип и с почти напълно износени съоръжения.
4. **Справка за състоянието на енергетиката в нашата страна и перспективите за нейното развитие, София, 30 януари 1964 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 3, л. 54-58
Отчита се нарасналото електропотребление в промишлеността. Посочено е, че енергийният баланс на страната зависи основно от термичните и водните централи. Поставен е въпросът за автоматизацията на централите съобразно международните стандарти и за намаляването на броя на персонала.
5. **План за провеждане на агентурно-оперативни и профилактични мероприятия за осигуряване на нормалната дейност на енергийните производители в страната, [София], 5 февруари 1964 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 3, л. 47-50
Посочено е, че страната е в тежка енергийна криза поради недостиг на производствени мощности. Набелязани са мерки за доставяне на извънпланови количества горива за термичните централи. Органите на ДС са инструктирани да упражняват строг контрол върху производството и доставките и да следят за аварии. Изисква се търсене на съдебна отговорност на виновните в най-кратки срокове.
6. **Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа, физическата охрана и противопожарната защита на електрическите централи в страната, София, 7 март 1964 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-J-627, т. 3, л. 22-30
Отчетено е, че вследствие на проведените мероприятия и въвеждането на режимната програма е стабилизирано производството на електроенергия.

7. Справка за състоянието на работата по линия на енергетиката в страната, София, 25 май 1964 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 31-33

Съобщава се, че положението в енергийната система продължава да е кризисно, и е отправено предложение за въвеждане режим на лимитно разпределяне на електрическата енергия по министерства и комитети. Отчетено е, че ДС има придобита агентура в почти всички централи и мини.

8. Справка за констатираните недостатъци във взаимоотношенията между ръководството на мина „Черно море“ и ТЕЦ „В. Коларов“ и последствията от това, Бургас, 16 юли 1964 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 42-44

Съобщава се, че от мината доставят в електроцентралата въглища със завишено пепелно съдържание, а между директорите на предприятията има конфликт, който е в ущърб на държавата.

9. Списък на фактите, сведенията и предметите, които представляват държавна и служебна тайна, София, 6 март 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 1, л. 1-3

Постановено е, че сведенията за електрификацията, свързани с „отбраната и вътрешната сигурност на страната“, са характеризирани като държавна тайна с гриф „строго поверително“, а тези за хидротехническите съоръжения и централите носят гриф „поверително“.

10. Справка за пожароопасното състояние на ТЕЦ „Марица-изток 1“, [София], 25 септември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 81-85

Отчетено е, че мощностите на централата са близо една трета от тези на страната за производство на електроенергия. Централата няма обезпращителна и автоматична пожароизвестителна инсталация.

11. Агентурно сведение за нередности по доставката и монтажа на първата комплексна линия за рудник „Трояново-3“, Раднево, 19 ноември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 3, л. 20-21

Съобщава се, че оборудването се разтоварва в Братислава и Русе и се забавя неговото своевременно доставяне на обекта, като се създават условия за повреждането му.

12. Докладна записка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството в Пернишки и Кюстендилски окръг, София, 30 ноември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 4, л. 14-19

Съдържа числови сведения за наличието на вражески контингент.

13. Агентурно сведение за възникнала авария в подстанцията на Централна ремонтна база Раднево, Раднево, 8 декември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 76-77

Съобщава се за експлозия и пожар вследствие на неправилно проектиране. Последното се дължи на направени икономии за сметка на сигурността на съоръжението и занижен контрол от страна на инвеститора.

14. Справка за техническото състояние на подстанция „Конски дол“, хранваща с електроенергия държавно минно предприятие „Горубсо“, Смолян, 14 април 1966 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 2, л. 102-103

Съобщава се, че съоръжението е технически остаряло и опасно, но не може да

му се извърши основен ремонт, защото „Горубсо“ ще остане без електрозахранване. Изисква се информация за причините, поради които са замразени проекта и строежа на станцията в Рудозем, която трябва да захранва комбината.

15. Докладна записка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството в Кюстендилски окръг, [Кюстендил], 3 юни 1966 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 4, л. 22-26

Отчетено е, че минните обекти в окръга са уязвими към аварии, защото в тях работят и лица, които не могат да си намерят друго препитание, понеже са съдени по различни причини.

16. Справка за предмета на дейност и обслужването на Министерството на енергетиката и горивата, София, 21 септември 1966 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 15-16

Отчетено е, че в обекта няма признаци за вражески прояви. Проявен е интерес от чужденци от капиталистическите страни към бъдещото проектиране и строителство на АЕЦ.

17. Историческа справка за развитието на енергийния сектор в България, София, 1 декември 1966 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 1, л. 3-8

Отчетено е, че към края на 1966 г. застроените мощности възлизат на 2650 мегавата, което е почти 30 пъти повече в сравнение с 1944 г. Предвижда се ускореното изграждане на нови мощности, които да покрият нарасналото потребление на електроенергия.

18. Справка за допуснати слабости при проектирането на рудник „Трояново-3“, които ще затруднят по-нататъшната му работа, [София], 24 декември 1966 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 3, л. 31-32

Проектираните вътрешни за рудника пътища не позволяват разминаването поне на две обикновени превозни средства, а предвидената настилка не отговаря на техническите изисквания за обекта. Дори и в този си вид пътят не е направен в срок, което затруднява нормалната работа на рудника.

19. Докладна записка за проведена среща с доверена връзка от Държавно стопанско обединение „Въглища“, [София], 8 февруари 1968 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 93-94

Съобщава се за съществуващ спор между ДСО „Въглища“ и извършващото транспорта на въглища от СССР ДСО „Корабостроене и корабоплаване“. Това неразбирателство създава опасност от спиране на работата на предприятията, които са зависими от вносни въглища.

20. Докладна записка за хода на научно-техническото сътрудничество между Държавно стопанско обединение „Енергообединение“ и френското дружество „Електрисите дьо Франс“, София, 4 март 1968 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 42-45

Съобщава се, че от френска страна искат да получат цялостна представа за състоянието на българската енергетика, за да могат да предложат конкретни въпроси за сътрудничество през идните години. Службите отчитат, че въпросите, от които се интересуват французите не са държавна тайна, но ще им дадат ясна представа за един от основните клонове на българската икономика.

21. Агентурно сведение за машинно- и електротехническият проект за втори етап на рудник „Трояново-3“, б.м., 12 юни 1968 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 108-111

Съобщава се, че концепцията за втория етап от изпълнението на рудника е разработена от проектантски институти от ГДР. Има информация, че членовете

- на българския експертен съвет предлагат технически неиздържани промени в проекта на немските специалисти с цел лично благодетелстване.
22. Справка за свлачището на рудник „Трояново-2“, София, 3 януари 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 124-127
Съобщава се, че според мненията на специалистите характерът на свлачището няма прецедент в световната практика по открита експлоатация. Отправено е предложение да не се образува следствено дело към момента, а да се проучат причините за станалото свлачище и да се види допуснати ли са грешки при проучването, проектирането и строителството на рудника.
23. Телеграма за контрола върху взривните вещества, употребявани в миннодобивните предприятия, София, 5 септември 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 137
Съобщава се, че в сандъците, които се връщат в завод „Дунарит“, често се откриват забравени капсули, фитили и неизползван взрив. Последното създава предпоставки за човешки жертви и материални щети, ето защо е необходимо засилване на контрола.
24. Докладна записка за проявена престъпна небрежност, довела до претопяване в металургичен завод „Ленин“ на съоръжения от рудничен комплекс, Перник, 3 ноември 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 138-139
Съобщава се, че при транспортирането на рудничния комплекс за ДМП „Марбас“ поради неизрядна документация съдържанието на един от вагоните е претопено като скрап. Щетите са за хиляди левове, по-голямата част от произведена продукция.
25. Докладна записка за проведен разговор с министъра на енергетиката и горивата по повод посещението му в Република Турция, София, 21 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 73-74
Информира, че министърът и ръководената от него правителствена делегация са участвали в работни срещи по изготвянето на спогодба за свързването на електроенергийните системи на двете страни.
26. Сведение за доставки на въглища от мина „Болшевик“ за ТЕЦ „Марица-изток“ 2, [София], 9 март 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 149-150
Поради свлачището на рудник „Трояново-2“ централата се захранва с въглища, които не отговарят на експлоатационните изисквания на агрегатите и водят до понижаване производството на електрическа енергия.
27. Справка за работата по установяването на контингента и неговото наблюдение в комплекса „Марица-изток“, София, 28 април 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 94-95
Съобщава се, че контингентът наброява 89 души, като в средите му няма крупни политически фигури, които да са в състояние да бъдат център на активна вражеска дейност при по-особена политическа обстановка.
28. Докладна записка за предстоящо изпращане на специалисти енергетици на работа в Либия, София, 9 март 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 75-76
Указано е да не се допускат политически неподходящи и склонни към авантюризмъ лица. Предвидено е в групата да се включат сътрудници и осведомители, а при липса на такива да се извърши вербовка от средите на специалистите.
29. Справка за преустройство на държавен индустриален комбинат „Строителство на нови рудници“, Раднево, 18 февруари 1972 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 174-175

Съобщава се, че подготовяното преустройство и преминаването на комбината към отдел „Капитално строителство“ при мини „Марица-изток“ ще спомогне за допускане на стопански нарушения в голям мащаб и изтичане на капитални средства не по предназначение.

- 30. Справка за проектирането на нефтопроводни отклонения за нуждите на армията, София, 30 май 1972 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 2, л. 23-24

Обръща се внимание върху това, че лицата, които ще извършат проектантската дейност, ще се запознаят с дислокацията на поделенията, за които ще се правят отклоненията от магистралните продуктопроводи. Поради това и с цел опазване на военната тайна е необходим внимателен подбор на съответните специалисти.

- 31. Сведение за необходимостта от доставка на електронноизчислителни машини за нуждите на новостроящата се централна диспечерска служба на енергосистемата на страната, [София], 16 юни 1972 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 104-106

Съобщава се, че необходимата техника и софтуерът за нея не се произвеждат в соцлагера и може да се доставят само по второ направление, а внедряването ѝ ще спомогне за ускоряването на разработките на подобна апаратура и програми за нея в социалистическите страни.

- 32. План за провеждане на съвместни агентурно-оперативни мероприятия, свързани с проектирането и строителството на нефтопроводни отклонения за нуждите на армията, София, 22 юни 1972 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 2, л. 25-28

С цел опазване на държавната тайна и предотвратяване на производствени несполуки се предвижда окръжните управления на МВР, на чиято територия ще се извършва строителството, да не допускат „вражески лица“ от средите на строителите.

- 33. Сведение за неудачно изграждане на охладителна кула № 1 на ТЕЦ „Бобов дол“ и опасност от проваляне на общия пусков срок през април 1973 г., София, 27 октомври 1972 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-631, ч. 2, л. 145-147

Съобщава се, че при изграждането на кулата са се образували множество пукнатини, които са предпоставка за сериозни аварии. Независимо от това ръководството на ДСО „Промислено строителство“ е наредило изграждането да продължи по същия начин, което буди съмнения за злоупотреба със служебно положение.

- 34. Сведение за невъзможност за спазване на пусковия срок на първа турбогрупа на ТЕЦ „Бобов дол“ и неудачи при строителството, б.м., 1 февруари 1973 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 2, л. 38-41

Съобщава се, че част от съоръженията няма да бъдат изградени в срок поради вина на строителите и поради ненавреме предадени проекти. Носещата конструкция около котлите е изпълнена със стомана, различна от предписаната. Последното крие в перспектива сериозна опасност от аварии.

- 35. Справка за направените проверки във връзка с авария в подстанция „Георги Димитров“ на 29 януари 1973 г., [София], 24 февруари 1973 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 97-98

Установено е, че експлозията в подстанцията се дължи на късо съединение, причинено от използвани некачествени прекъсвачи. Последните са българско производство по белгийски лиценз, но не могат да издържат и на половината от разризната мощност, за която са предназначени.

36. Справка за състоянието на рудник „Трояново-2“ от комплекса „Марица-изток“, Раднево, 26 февруари 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 176-177
Съдържа информация за умишлено завишаване с 650 000 тона на квотите на рудника според държавния план за добив на въглища за 1973 г. Това е направено с цел да се докаже, че рудникът е в лошо състояние, а планът е неизпълним.
37. Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа по „Енергопроект“, [София], 28 май 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 3, л. 1-11
Съобщават се данни за „вражеския контингент“, работата с агентурата и взаимодействието с другите подразделения на МВР. Особено внимание е обърнато върху контрола на сделките със западните страни. На агентурата е възложено да следи да не се внасят морално или физически остарели съоръжения или такива, които не могат да изпълняват напълно предназначението си.
38. Агентурно сведение за неудачи, свързани с избора на площадка за строеж на ТЕЦ „Марица-изток 3“, [София], 25 септември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 163-164
Съобщава се, че под площадката се намират въглищни запаси от около 11 млн. тона, но липсва добър водоизточник. Загърсеността на атмосферата в района е значително над допустимата и без да е включена в експлоатация новата ТЕЦ.
39. Агентурно сведение за няколкократно оскъпяване на електроенергията, получавана в ТЕЦ „Марица-3“, София, 19 октомври 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-627, т. 3, л. 127-129
Съобщава се, че оскъпяването е следствие от използването на нискокалорични въглища, независимо че е било заплатено за гориво с по-висока калоричност. Последното се дължи на слаб контрол от страна на ръководството на централата по реалното окачествяване на използваните каменни въглища и води до загуби за хазната.
40. Справка по изяснен сигнал за извращения при изпълнението на производствения план от ръководството на рудник „Качулка“, Сливен, 3 ноември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 183-184
Съобщава се за смесване на изкопаните въглища с пляка (пепел), която е негодна за гориво. Изказва се подозрение, че последното е поощрено от ръководството на „Балканбас“, което ще получи премиални възнаграждения за „изпълнения план“.
41. Сведение за предстоящата газификация на индустриални обекти в столицата, София, 7 януари 1974 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 93-96
Съобщава се, че по план газопроводът СССР – България трябва да достигне София през 1974 г. Министерството на химията и металургията и Министерството на енергетиката, изхождайки от техни тесни интереси, поставят задачи по газифицирането на топлоцентралите в София и големите химически и промишлени обекти, без да се вземат под внимание ефектът и икономическата изгода за народното стопанство. Посочва се, че използването на газта в бита е икономически обосновано, за разлика от приложението ѝ в енергийните обекти.
42. Докладна записка за извършена проверка по изясняване на сигнала за газификацията на столицата, София, 23 януари 1974 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 87-92
Обобщава се информация от няколко източника, като се посочва, че най-перспективните консуматори на газ са битовите обекти, химическата и циментовата промишленост. Обръща се внимание, че приложението ѝ в електроцентралите

ще има положителен ефект върху околната среда, но ще намали драстично коефициента на полезно действие на инсталациите.

43. Справка за изоставяне на големи количества въглища в мина „Пирин“, Благоевград, 5 март 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 185-186

Съобщава се, че в много участъци от мината се оставят въглища. Веднъж изоставени, те вече не могат да бъдат добити. Така само през 1973 г. загубите възлизат на над 135 хил. тона, или 27% от добива, при планирани загуби от 6,41%.

44. Сведение за неспазване на технологичните режими и параметри при експлоатацията на термичните централи, водещо до повишена аварийност, София, 3 април 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 123-125

Подчертава се, че за стабилизиране работата на централите е необходимо да се създадат аварийни запаси от резервни части, тръби, арматура и химикали-реагенти. Също така трябва да се дават реални срокове за отстраняване на възникналите повреди и да се повиши качеството на ремонтите.

45. Докладна записка за наличието на ценни и редки метали в глината на въглищните пластовете в комплекса „Марица-изток“, [София], 2 юли 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 194-195

Съобщава се, че в глината е регистрирано наличие на злато и уран. Изследванията се извършват, без да се дава гласност, а ако се потвърдят резултатите, това ще има голямо значение за стопанството.

46. Справка за техническото състояние и експлоатацията на електровозите в „Марица-изток“, Раднево, 27 август 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 202-203

Информира за съществуваща порочна практика за прикачване на по-голям брой вагони към електровозите. Последното натоварва двигателите им и води до прегряването и излизането им от строя, което е свързано с огромни парични загуби за ремонти, които могат да бъдат избегнати.

47. Справка за допуснати слабости и проектантски грешки в строителството на ТЕЦ „Бобов дол“, Кюстендил, 24 септември 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 3, л. 33-38

Отчетено е, че работата на централата не върви нормално поради множество проектантски грешки. Регистрирани са около 100 аварийни спирания, които бързо скъсяват живота на отделните агрегати и съоръжения. Допуснатите грешки са очевидни, което предполага наличие на умисъл, ето защо се налага разследване от страна на Второ главно управление.

48. Агентурно сведение за изоставяне на проектирането и строителството на ТЕЦ „Марица-изток 3“, София, 9 януари 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-569, ч. 2, л. 181-182

Съобщава се за забавяне на проектирането на технологическата, електрическата и архитектурната част на обекта. Строителството също изоставя значително.

49. Докладна записка за състоянието на колекторите и тръбопроводите за високо налягане 100 в ТЕЦ „София“, София, 5 май 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-631, ч. 3, л. 32-33

Информира, че времето за експлоатация, гарантирано от завода производител на тези компоненти, е изтекло, като на отделни участъци то е надхвърлено с до 40%. Това задължително налага провеждането на пълна експертиза за установяване умората на материала.

50. Сведение за незавършени защити на газопровода СССР – НРБ, София, 10 юни 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 197-198

Съобщава се, че при строежа на газопровода не е направена предварителна подготовка в строително отношение. Това ще доведе до разкопаване на тръбите и извършване на пропуснатите строително-монтажни работи, които предхождат въвеждането на защитите от електрохимическа корозия.

51. Рапорт за направени изследвания за замърсяването в района на ТЕЦ „София“, София, 17 юни 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-631, ч. 2, л. 126-127

Като причина за замърсяването е посочено изгарянето на мазут, който не отговаря на стандартите. По всяка вероятност това се дължи на смесването на мазута с гудрон (асфалтова смола) с цел реализиране на по-големи печалби от страна на нефтохимическия комбинат в Бургас.

52. Сведение за сесията на българо-румънската комисия за икономическо сътрудничество, София, 24 декември 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 1-3

Обсъждани са въпросите за хидротехническият комплекс „Никопол – Турну Мъгуреле“. От румънска страна е изразено мнение, че България няма интерес към строежа на съоръжението поради големия внос на електроенергия от СССР и програмата за изграждане на атомни централи в страната.

53. Докладна записка за изготвян проект за изграждането на ПАВЕЦ „Шумен“, б.м., 15 януари 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 19-20

Съобщава се, че заместник-министърът на енергетиката Овед Таджер прокарва идеята за ПАВЕЦ „Шумен“ с цел да осигури и изграждането на АЕЦ-2 в Русенско, като го обоснове с обвързването на гъвкавите мощности на пароводната с твърдите мощности на атомната централа, чието изграждане там е нецелесъобразно от сеизмична гледна точка.

54. Справка за състоянието на работата в рудник „Трояново-1“, Стара Загора, 20 януари 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-628, ч. 2, л. 239-241

Информира, че съществува изоставане на разкривката, което нарушава стабилитета на рудника и може да доведе до появата на свлачище. Слабо звено е железопътният транспорт, който е в окаяно положение и възпрепятства извозването на разкривка и въглища.

55. Справка за проведено заседание на българо-гръцката работна група за проучване възможностите за свързване на електроенергийните системи на двете страни, б.м., 24 юли 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 36-38

Обсъдени са евентуалното свързване на системите по линиите София – Солун и „Марица-изток“ – Солун, и въпросът за паралелна работа между двете системи със и без участието на Югославия. Прието е поставените проблеми да бъдат решени до 1985 г.

56. Сведение за преминаване към комбинатна структура в подразделенията на Министерството на енергетиката, София, 27 октомври 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 52-55

Съобщава се, че новата блокова структура в Министерството на енергетиката е неподходяща, тъй като функционалното разпределяне на ресорите в едно многоотраслово министерство (в случая въгледобив, електроенергетика и редки метали) е много по-малко ефективно, отколкото тематичното (отрасловото).

57. Справка за насоки и възможности за оказване на помощ на ръководството на Министерството на енергетиката от органите на ДС, София, 19 април 1977 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 62-66**
Посочва се, че 9-и отдел на ВГУ-ДС обслужва Министерството на енергетиката и централните ведомства и институти от системата на енергетиката. Основни обекти на отдела са големите електроцентрали и мини. Основната задача на службите е да провеждат мероприятия за обезпечаване на сигурността и безопасността в работата на енергийните обекти. Особено внимание се обръща на профилактичната и сигналната функция, както и на провеждането на оперативен контрол над новоизграждащите се обекти.
58. Бележки във връзка със срещата на ръководството на Министерството на енергетиката с министъра на вътрешните работи, [София, 19 април 1977 г.] **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 67-70**
Отбелязано е, че МВР редовно предоставя на Министерството на енергетиката сигнално-предупредителна, констативна и друга важна информация. Сложността и особеностите на електроенергийната система и процесите по нейната експлоатация налагат задълбочаване и усъвършенстване на връзките между двете министерства.
59. Протокол от срещата на министрите на вътрешните работи и енергетиката, София, 17 май 1977 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 71-74**
Обсъдени са въпросите на атомната електроцентрала, противопожарната и физическата охрана на енергийните обекти.
60. Агентурно сведение за приетата програма за Добруджанското въглищно находище, б.м., 23 февруари 1978 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 98-100**
Отчитат се уникалният характер на находището, неговата огромна полза за страната и реалните възможности за изземването на въглищата.
61. Докладна записка за проведено заседание на Постоянната комисия на СИВ по електроенергия, [София], 14 юни 1978 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-850, л. 34-36**
Съобщава се, че нашата делегация е потвърдила желанието на България да участва в изграждане на електропровода СССР – Румъния – България с цел да получи договорените количества електроенергия. От съветска страна е отбелязано, че на този етап българската електроенергийна система е със слаби междусистемни връзки, които не позволяват да се строят големи атомни реактори.
62. Справка за нерешени въпроси по обезпечаването на централите от комплекса „Марица-изток“, София, 28 декември 1978 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 83-84**
Информира за завишената запрашеност с въглищен прах на централите „Първа комсомолска“ и „Марица-изток 2“, което създава опасност от експлозии и пожари.
63. Сведение за задгранична дейност на Министерство на енергетиката в ГДР, София, 10 април 1979 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 153-156**
Информира, че ГДР има капацитетни затруднения и е в невъзможност да изпълни поръчките за оборудване за рудниците от комбината „Марица-изток“. Предложено е временно изпращане на български работници на работа в ГДР към заводите на комбината за тежко машиностроене „Такраф“.
64. Информация за западногерманска оценка за снабдяването на България с енергия, София, 28 септември 1979 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 97-98

Съдържа цифрови данни за количествата нефт, природен газ и електроенергия, които България е внесла през 1978 г.

65. **Справка за извършена проверка по линия на СИВ на постоянните комисии по електроенергия и по въглищната промишленост, б.м., 9 май 1984 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-849, л. 19-22

Дава сведения за структурата, функциите и компетенциите на постоянните комисии.

II. Атомната енергетика – АЕЦ „Козлодуй“

66. **Справка за състоянието на агентурно-оперативната обстановка на АЕЦ „Козлодуй“ към 1 април 1974 г. и предстоящите задачи пред пускане на централата, б.м., 5 април 1974 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 10-13

Съобщава се, че централата е обезпечена с 11 агенти и 3 осведомители с цел недопускане на вражески и диверсионни действия. В предстоящия предпусков период и въвеждането в експлоатация се налага всеобхватен контрол над възловите места в обекта.

67. **Информация за получени данни по физическия пуск на АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 28 юни 1974 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1086, л. 9-10

Съдържа сведения за нередности и неизправности, които показват, че няма готовност за начало на физическия пуск на 1-ви блок в обявения срок.

68. **Доклад за включване на АЕЦ „Козлодуй“ в списъка на режимните обекти, [София], 20 август 1974 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 17-19

Засяга въпроса за реда на посещенията на външни лица, подбора на кадрите, работещи на обекта, и утвърждаването на длъжност по режима на охраната.

69. **Справка за оперативната обстановка в АЕЦ „Козлодуй“ по линия на ДС, Враца, 26 август 1974 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 67-69

Посочват се причините, поради които към момента не е възможен нормалният енергиен пуск на централата.

70. **Справка за изпълнението на мероприятията по плана за подобряване на работата по АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 31 декември 1974 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 78-89

Съдържа данни за агентурно-оперативната, охранителната работа и противопожарната охрана на централата.

71. **Справка за проведена среща с ръководството на АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 11 март 1975 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 112-115

Обсъдени са въпроси по технологията на производството и са набелязани мероприятия за охраната на централата.

72. **Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на ДС в АЕЦ „Козлодуй“, б.м., 11 март 1975 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 116-118

Съдържа цифрови данни за агентурата, разпределението ѝ в централата и възложените ѝ задачи.

73. Справка за изпълнението на мероприятията по плана за подобряване на агентурно-оперативната, охранителната работа и противопожарната охрана на АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 14 октомври 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 119-137
74. Докладна записка за създадени нездравни отношения между български и съветски специалисти, работещи в АЕЦ, Козлодуй, 17 октомври 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 92-97
По мнение на съветските специалисти българските им колеги проявяват само-надеждност и не изпълняват стриктно техните препоръки, въпреки че са задължени по договор.
75. Докладна записка за посещение на служители на ДС в Нововоронежката АЕЦ, Враца, 8 април 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 140-143
Посещението е с цел обмяна на опит и запознаване на място с физическата охрана и използването на технически средства при осъществяването ѝ.
76. Рапорт за охраната на склада за свежо гориво на АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 9 юли 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 29-31
Предложено е с цел обезопасяване на склада да се монтират ултразвукова сигнална система „Филипс“ и магнитен катинар.
77. Докладна записка за състоянието на физическата, граничната и противопожарната охрана на АЕЦ, Козлодуй, 23 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 37-46
Посочени са конкретни мероприятия, които трябва да осигурят безопасността на централата.
78. Справка за дейността по „Режима и охраната“ в АЕЦ „Козлодуй“ през 1977 г., Козлодуй, 16 януари 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 66-69
Съобщава се, че режимът и охраната на обекта са организирани правилно, но се осъществяват след цялостното му завършване в условията на експлоатация, което създава определени трудности.
79. Протокол за извършена проверка на цялостната дейност по безопасността на АЕЦ „Козлодуй“, София, 10 юли 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 92-100
Констатирано е, че голяма част от мероприятията за усъвършенстване охраната на централата, утвърдени от министрите на вътрешните работи и енергетиката, са изпълнени.
80. Справка за някои данни за неудачи в АЕЦ „Козлодуй“, София, 10 октомври 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 168-175
Съдържа информация за дефектни съоразжения и оборудване, занижена трудова дисциплина и контрол върху технологичните процеси.
81. Агентурно сведение за проблеми в работата на АЕЦ, Козлодуй, 14 октомври 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 121-124
Информира за това, че съществуващият икономически механизъм не стимулира централата да постига по-големи производствени резултати; за затруднения с числеността на ремонтния персонал и снабдяването с резервни части; за липсата на квалифицирана медицинска помощ, занемареното снабдяване и нерешения жилищен въпрос.

- 82. Справка за оперативно и физическо обезпечаване на уязвимите места в АЕЦ, Козлодуй, 30 декември 1978 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 113-115
В основни линии въпросите за охраната на АЕЦ са решени, но трябва да се работи за придобиване на нова агентура, поради напускането на няколко секретни сътрудници.
- 83. Докладна записка за радиационната обстановка в АЕЦ, Козлодуй, 25 юли 1979 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1086, л. 31-33
Съобщава се, че при започване на изкопни работи на територията на централата е регистрирано радиационно замърсяване между 100 и 4500 пъти над нормата. Последното се дължи на протечки в облицовката на помещенията, в които са монтирани баките, предназначени за съхраняване на високоактивни сорбенти. След този случай редица висококвалифицирани специалисти от експлоатацията намират различни поводи да поискат да бъдат освободени от работа.
- 84. Рапорт за проблеми с част от съоръженията и радиационната обстановка в АЕЦ, Козлодуй, 19 септември 1979 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 128-129
Съобщава за предстояща проверка на главните циркуляционни помпи и вероятността част от тях да бъдат подменени. Радиационната обстановка в централата не е нормална поради протичане на съдовете за съхраняване на радиационни отпадъци.
- 85. Сведение за проблеми с тежкия бетон в шахта № 3 в АЕЦ „Козлодуй“, б.м., 30 декември 1979 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-629, т. 2, л. 190-192
При извършен оглед на завършената шахта на 3-ти реактор се констатира външни белези за некачествено изпълнение. Проверка с ултразвук установява наличието на места с намалена плътност. Инженерното становище е, че шахтата е годна за експлоатация.
- 86. Справка за оперативната обстановка в АЕЦ, Козлодуй, 2 април 1980 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 12-17
Оперативната обстановка е динамична и напрегната и се очаква усложняването ѝ. Като тревожен е отчетен фактът, че Министерството на енергетиката подценява планово-предупредителните ремонти, като скъсява сроковете им, не се подменят своевременно някои износени части и пр.
- 87. Справка за контраразузнавателното обезпечаване на АЕЦ „Козлодуй“ по време на строителството и експлоатацията, [София], 8 май 1980 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а.е. 266, л. 80-85
Съдържа данни за числеността и разстановката на оперативния състав. Особено внимание е обърнато на уязвимите места в аварийно, пожарно и взривоопасно отношение, на въпросите на ядрената и радиационната безопасност, на системата за контрол и управление и защита, както и на транспорта на свежото и отработеното гориво.
- 88. Инструкция за работата на офицера по режима и охраната на АЕЦ „Козлодуй“, Враца, 25 юни 1980 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 148-151
Регламентира статута, задачите, правата и задълженията на офицера по режима с цел по-ефикасно да организира, направлява и контролира работата за опазване на държавната и служебната тайна.
- 89. Рапорт за транспортирането на свежо ядрено гориво за АЕЦ, Козлодуй, 5 април 1980 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 171-172

Информира за сблъсък между югославски кораб и български шлеп с ядрено гориво. В създалата се ситуация не е възникнала пряка заплаха за опасния товар.

- 90. Докладна записка за проведено съвещание в Щаба на Гражданска отбрана във връзка с аварийния план на АЕЦ „Козлодуй, [София], 11 май 1981 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 174-174 гръб

Информира, че все още не е създадена организация за разработване на национален план за действие на персонала и населението в случай на тежки радиационни аварии.

- 91. Сигнална записка за въвеждането в експлоатация на енергоблок № 3 на АЕЦ „Козлодуй“, София, 7 юли 1981 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 38-40

Отнася се за приемането на обекта с акт 16 и необходимостта от извършване на редица довършителни работи. Предлага се официалното откриване да стане едновременно с това на 4-ти блок.

- 92. Сигнална записка за проблеми при съхранението на отработеното гориво АЕЦ, Козлодуй, 31 март 1982 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1086, л. 66

Информира, че съхраняването на отработеното гориво остава нерешен проблем, който след 10-15 години ще изправи страната ни пред сериозни затруднения.

- 93. Справка за нерешени въпроси по обезпечаване на безопасната работа на АЕЦ, Козлодуй, 29 юни 1982 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 50-52

Съобщава се, че още не е изготвен и утвърден общ аварийен план; не е решен въпросът с превозването на отработеното и с доставките на свежо гориво; постоянно се отлагат сроковете за направата на аварийно водоснабдяване.

- 94. Докладна записка за проведен разговор с акад. Ангел Балеvски, председател на БАН, София, 24 февруари 1983 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-890, т. 2, л. 19-20 гръб

Отнася се за разследването на инцидент при работа с радиоактивни елементи в атомния център при Академията.

- 95. Рапорт за открити дефекти в корпуса на 3-ти реактор на АЕЦ, Козлодуй, 16 май 1983 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1086, л. 89-89 гръб

Съобщава се за установено отлепване на пласта от неръждаема стомана от корпуса на реактора. В паспорта на реактора е записано наличието на две малки петна, които са се увеличили и съединили.

- 96. Отчет за дейността на офицера по режима в АЕЦ, Козлодуй, 20 октомври 1983 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 196-204

Информира, че техническата обезпеченост по линия на физическата и противопожарната охрана е на много ниско ниво и се разчита преди всичко на живата сила.

- 97. Докладна записка за доставени и монтирани некачествени кабели в АЕЦ „Козлодуй“, б.м., 31 януари 1984 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 69-70

Отнася се за монтажа на 50 км некачествени кабели, производство на завод „Васил Коларов“ – Бургас. Кабелите захранват критично важни съоръжения на 3-ти и 4-ти реактор.

98. Справка за осигуряване безопасността на атомните електроцентрали в СССР, [София], 26 май 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 71-77
Обръща се внимание на спецификите на дейностите по охраната на АЕЦ, като се акцентира върху агентурно-оперативните мероприятия, режимните и превантивно-профилактичните мерки.
99. Информация за командировка в Нововоронежката АЕЦ в СССР, б.м., 18 октомври 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1089, л. 21-24
Проведената командировка е във връзка с провеждане на показно занятие за защита на персонала и населението при обща авария на централата, придружена с изхвърлянето на радиоактивен облак в околната среда.
100. Докладна записка за назначаване на комисия за проектиране и изработване на защитно съоръжение на Бреговата помпена станция и откритите канали на САЕК, Враца, 25 февруари 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 220-221
Информира за необходимостта от изграждане на защитно съоръжение откъм р. Дунав, което да попречи на попадането на предмети, можещи да изведат станцията от работен режим и да доведат до спиране на централата.
101. Отчет на дейността на офицера по режима на САЕК, Козлодуй, 25 април 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 225-228
Информира, че няма промяна в оперативната обстановка. В сравнение с предходните години аварията са намалели. Персоналът наброява 2672 души, от които 600 се подготвят да обслужват 5-и блок.
102. Докладна записка за изграждане на надеждна физическа охрана и противопожарна защита на САЕК, Враца, 6 май 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 229-231
Отчетено е, че въпреки липсата на големи произшествия в централата, нейната защита не отговаря на прилаганата в СССР и другите страни, експлоатиращи атомни електроцентрали.
103. Сигнална записка за получени данни за евентуални затруднения при извозване на отработеното гориво от САЕК „Козлодуй“, Враца, 26 юни 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 232
Информира, че от 1 януари 1986 г. СССР ще приема отработено гориво престоляло най-малко 5 години, но в централата няма такова. Хранилището за това гориво още е в процес на строеж, независимо че пусковият му срок е изтекъл.
104. Докладна записка за посещение в АЕЦ „Козлодуй“ във връзка със създаването се обстановка след чернобилската авария, б.м., 9 май 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 272-276
Изразено е мнение, че в българската АЕЦ подобна тежка авария може да стане по следните причини: падане на летящ самолет върху корпуса на някой от реакторите; земетръс над 6 бала по Рихтер в района на централата; неправилни действия или бездействия на обслужващия персонал; диверсионен акт; голям пожар.
105. Рапорт за посещението на гръцки журналист в АЕЦ, Козлодуй, 17 ноември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 86-88 гръб
Журналистът е проявил интерес към въпросите на ядрената безопасност, опазването на околната среда и квалификацията на персонала на централата.

106. Справка за пребиваване на американски специалисти в стопанско обединение „Атомна енергетика“, Козлодуй, 16 юни 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1089, л. 39-45
Съдържа въпроси, зададени от българска страна, и отговорите на американците по проблеми на експлоатацията на техните атомни централи.
107. Рапорт за превозване на свежо гориво от СССР за 3-ти блок на АЕЦ, Козлодуй, 17 ноември 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 1, л. 277-279
Информира, че горивото е превозено с илеп и моторен кораб на „Българско речно плаване“. Корабът е бил технически неизправен и по пътя се е наложил продължителен престой за ремонт, който е поставил под въпрос сигурността на опасния товар.
108. Докладна записка за проблеми по строителството на хранилище за отработено гориво на АЕЦ „Козлодуй“, [София], 28 януари 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1088, л. 78-79
Съобщава се за реалната опасност от повишаване на радиационната обстановка в централата, вследствие на ремонтите и презареждането на блокове от 1-ви до 4-ти при липсата на функциониращо хранилище за отработеното гориво.
109. Рапорт за проведена среща между ръководството на стопанско обединение „Атомна енергетика“ и група съветски специалисти, Козлодуй, 23 юни 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1089, л. 50-53
Обсъдени са въпроси по ремонта и снабдяването с резервни части; закъсненията с доставките от съветска страна и изпращаното дефектно оборудване; обучението на персонала и проблемът с радиоактивните отпадъци.
110. Справка за посещение на японска делегация в АЕЦ, Козлодуй, 18 октомври 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1089, л. 54-57
Обсъдени са въпроси по строително-монтажните работи на централата, сеизмичната ѝ устойчивост и проблема с радиоактивните отпадъци.
111. Справка за засечен интерес на румънските власти към АЕЦ, Козлодуй, 6 февруари 1989 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1089, л. 58-59
Съобщава се, че в град Бекет действа лаборатория с функции на ХЕИ за изследване на водата, въздуха, почвата и др. Описва случаи на вземане на проби от водата и дъното на река Дунав от румънски катери. Последните съвпадат по време с отклонения от нормалната радиационна обстановка в АЕЦ „Козлодуй“.
112. Справка за някои проблеми в отрасъл „Енергетика“, София, 28 февруари 1989 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1086, л. 181-187
Засяга въпросите за инвестициите в енергийните обекти, които възлизат годишно на около 1,5 млрд. лв. Обръща се внимание на вноса на машини и съоръжения – 72% от СССР, 3% от западни страни и фирми и 25% собствено производство. Отчита ръст в цената на ядреното гориво от 2,4 пъти в сравнение с 1973 г. Набляга се на факта, че българо-съветското споразумение от 1964 г. залага цената на проектните работи в зависимост от стойността на оборудването и материалите, които ежегодно поскъпват. Така съветската страна постига едностранна изгода при двустранното сътрудничество в проектирането.

113. Докладна записка за проблеми по завършване на строителството на хранилището за отработено гориво в АЕЦ, [София], 17 април 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-1087, т. 2, л. 219-220

Съобщава за съществуващ проблем с течове на външни води, които трябва да се отстранят на всяка цена, за да не предизвикат бъдещо замърсяване на почвата. Липсата на хранилище удвоява цената на приеманото от СССР отработено гориво и влошава условията за съхраняване в басейна за отлежаване на касети.

114. Рапорт за изразено становище за преоборудването на АЕЦ, Козлодуй, 21 ноември 1990 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-58 (Вр), т. 2, л. 9-10

Съобщава, че на международна конференция по въпросите на атомната енергетика е изразено мнение за необходимост от преоборудването на атомните централи от бившите социалистически страни с нови контролно-измервателни уреди и автоматика и включването им към компютърната мрежа на МАГАТЕ във Виена.

LIST OF THE DOCUMENTS WITH ANNOTATION

I. Mining and import of primary energy and production of energy from them

- 1. Review of the energy supply system and the supply of the national economy with electricity, Sofia, 1960**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 8-9
The information provides that the system works in „abnormal periods“ that threatens the security of plants and the electricity supplied to consumers is of poor quality. According to power engineers the main reason for this is the reduction of investments for electro-construction.
- 2. Report on some irregularities under the energy design, Sofia, July 2, 1963**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 2, л. 23
Damage to the economy has been reported amounting to BGN 700 000 due to an agreement signed with a Soviet design organisation.
- 3. Information regarding an accident occurred in substation ‘Serdika’, Sofia, October 26, 1963**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 2, л. 31-33
A problem with circuit breakers has been indicated as a cause for the accident and small space does not allow for the normal installation of the equipment. The situation is similar in the substation ,Georgi Dimitrov’, which supplies 75% of the industry and much of the electrical transport in Sofia and is the oldest type and has almost completely worn out equipment.
- 4. Information on the status of the energy sector in our country and the perspectives for its development, Sofia, January 30, 1964**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 54-58
Increase in power consumption in the industry has been indicated. It is stated that the energy balance of the country depends mainly on thermal and hydropower plants. The issue regarding the automation of plants in accordance with international standards and reducing the number of staff has been raised.
- 5. Plan for conducting intelligence, operational and preventive measures to ensure the normal operation of energy producers in the country [Sofia], February 5, 1964**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 47-50
It is stated that the country is in a serious energy crisis due to shortage of production capacity. Measures have been identified for the delivery of unscheduled amounts of fuel for thermal power plants. The bodies of the SS are instructed to exercise strict control over the production and supply and to monitor accidents. search of justice for the culprits in the shortest possible terms is required.
- 6. Information on the status of intelligence and operational work, physical security and fire protection of power plants in Bulgaria, Sofia, March 7, 1964**
АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 22-30

It is indicated that due to the events conducted and the introduction of the regime programme, the production of energy in the country is normalised.

7. Information on the status of the energy sector in the country, Sofia May 25, 1964.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 31-33

It is reported that the situation in the energy system continues to be in a crisis and there is a proposal a regime of the limited distribution of electricity to be introduced in ministries and committees. It is reported that SS has acquired agents in almost all plants and mines.

8. Information on the deficiencies in the relationship between the management of mine 'Black Sea' and TPP 'C. Kolarov' and consequences thereof, Burgas, July 16, 1964

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 42-44

It is reported that the mine supplies the power plant with coal with excessive ash content, and there is a conflict between the directors of enterprises, which is detrimental to the state.

9. List of facts, data and objects that represent state and official secrets, Sofia, March 6, 1965

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 1, л. 1-3

It is stipulated that information regarding the electrification related to 'defence and internal security of the country' is characterized as a State secret and marked 'strictly confidential' and those for hydraulic equipment and plant to be marked 'confidential'.

10. Information on the state of 'Maritsa-Iztok 1' in case of fire [Sofia], September 25, 1965

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 81-85

It is reported that the power of the plant is nearly one third of the country's electricity production. The plant does not have dust-removing and automatic fire alarm installations.

11. Information provided by agents about irregularities in the supply and installation of the first complete line of mine 'Troianovo-3' Radnevo, November 19, 1965

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 3, л. 20-21

It is reported that the equipment is unloaded in Bratislava, Ruse which slows its timely delivery on the spot, and thus creating conditions for its damage.

12. Report on the state of agents and operative work with regard to mining and construction in the regions of Pernik and Kyustendil, Sofia, November 30, 1965

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 4, л. 14-19

It contains numeric information about the presence of enemy contingent.

13. Information provided by agents about an accident at the substation of the central repair base Radnevo, Radnevo, December 8, 1965

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 76-77

A fire and an explosion due to incorrect design are reported. The latter is due to

savings made at the expense of the security of the facility and the poor investor's control.

14. Information on the technical status of substation 'Konski dol', power supplying the state mining enterprise 'Gorubso', Smolyan, April 14, 1966

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 2, л. 102-103

It is reported that the facility is technically outdated and dangerous, but it cannot be made overhaul because "Gorubso" will remain without power supply. Information is required about the reasons why the project and construction of the station in Rudozem was frozen, which should supply the plant.

15. Report on the state of agents and operative work regarding the mining and construction in Kyustendil region [Kyustendil] June 3, 1966

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 4, л. 22-26

It is reported that mining sites in the region are vulnerable to accidents because people who cannot earn their living another way work there, and because they are sued by different reasons.

16. Information for the scope of activities and services of the Ministry of Energy and Fuel, Sofia, September 21, 1966

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 15-16

It is reported that there are no indications of hostile events on the spot. Interest has been shown on behalf of foreigners from capitalist countries to the future design and construction of a nuclear power plant.

17. Historical reference on the development of the energy sector in Bulgaria, Sofia, December 1, 1966

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 1, л. 3-8

It is reported that by the end of 1966 the built power capacity amounted to 2,650 megawatts, which is almost 30 times more than those in 1944. the accelerated construction of new facilities is envisaged to cover the increased electricity consumption.

18. Information about failings in the design of mine 'Troianovo-3' that will hinder its further work [Sofia], December 24, 1966

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 3, л. 31-32

The designed for the internal mine roads do not allow misalignment even of two ordinary vehicles, and the flooring provided does not comply with the technical requirements for the site. Even in this shape, the path is not made within the terms required, which disrupts the normal operation of the mine.

19. Report on a meeting with a trusted connection from state economic enterprise 'Coal' [Sofia], February 8, 1968

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 93-94

An existing dispute is reported between state economic enterprise 'Coal' and the state economic enterprise executing the transportation of coal from the USSR, 'Shipbuilding and Shipping'. This misunderstanding threatens to hinder the operation of businesses that are dependent on imported coal.

20. Report of the course of the scientific and technical cooperation between state economic enterprise 'Energy Union' and the French enterprise 'Electricité de France', Sofia, March 4, 1968

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 42-45

It is reported that the French side wants to get an overall picture of the state of Bulgarian energy in order to be able to offer concrete issues of cooperation in the coming

- years. The services reported that the issues the French are interested in are not state secrets, but will give them a clear overview of one of the main branches of the Bulgarian economy.
- 21. Information provided by agents on the mechanical and electrical design for the second phase of the mine Troianovo-3, June 12, 1968**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 108-111
It is reported that the concept of the second phase of the mine is developed by design institutes from the GDR. There is information that the members of the Bulgarian council of experts propose untenable technical changes to be made in the project of the German specialists in view of personal gain.
- 22. Information on the landslide mine "Troianovo-2", Sofia, January 3, 1969**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 124-127
It is reported that according to the opinion of some experts the nature of the landslide has no precedent in world practice regarding the open operation. A proposal is made for an investigation to not be initiated at the time, and the reasons for the landslide that happened to be explored and to be clarified whether there were errors in the preliminary research, the design and the construction of the mine.
- 23. A telegram regarding the control of explosives used in mining enterprises, Sofia, September 5, 1969**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 137
It is reported that in the crates that are returned to the factory "Dunarit" forgotten capsules, wicks and unused explosion are often found. The latter creates preconditions for casualties and material damage, so it is necessary for the control to be strengthened.
- 24. Report on a criminal negligence leading to melting in a metallurgical plant, Lenin' of facilities of metallurgical plant, Pernik, November 3, 1969**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 138-139
It is reported that during the transport of mining complex for SMP "Marbas" due to defaulting documentation the contents of one of the carriages is refined as scrap. The damages amount to thousands of dollars, most of the produce that failed to be produced.
- 25. Report regarding a conversation held with the Minister of Energy and Fuel on the occasion of his visit to Turkey, Sofia, January 21, 1970.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 73-74
It is reported that the Minister and the government delegation headed by him participated in workshops on the working out of an agreement for the connection of the electricity systems of both countries.
- 26. Information on the supply of coal from mine 'Bolshevik' for TPP 'Maritsa - Iztok' 2, [Sofia], March 9 март 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 149-150
Due to the landslide of mine 'Troianovo-2' the power plant is powered by coal, which do not meet the operational requirements of the aggregates and leads to lower production of electrical energy.
- 27. Information on the establishment of the contingent and its monitoring in 'Maritza Iztok', Sofia, April 28, 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 94-95
It is reported that the contingent consists of 89 people and there are no major political figures in it that are able to be the center of an active hostile activity in case of a particular political situation.

28. Report of the impending dispatch of power engineers to work in Libya, Sofia, March 9, 1971

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 75-76

It is instructed that politically inappropriate and prone to adventurism persons are not to be admitted. It is expected that the group will consist of collaborators and informants, and in case of lack of such persons, recruitment to be held amongst experts.

29. Information on the reorganization of state industrial plant "Construction of new mines," Radnevo, February 18, 1972

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 174-175

It is announced that the preparation of the reorganisation and the transmission of the plant to department 'Capital Construction' to mines 'Maritsa-Iztok' will facilitate the allowance of economic violations of large scale and the flow of capital resources for other purposes.

30. Information on the design of tapping of petrol pipelines for the needs of the army, Sofia, May 30, 1972

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 2, л. 23-24

Attention is drawn to the fact that the persons who will carry out design work will get acquainted with the dislocation of the divisions, for which the turn-offs of the highways will be made for product conductivity. Therefore, and in favour of the protection of the military secrecy, a careful selection of appropriate professionals is required.

31. Information on the need for delivery of computing machines for the needs of the newly built central dispatching service of the energy system of the country [Sofia], June 16, 1972

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 104-106

It is reported that the necessary equipment and software for are not produced in the socialist bloc and can be delivered only in the second direction, and its implementation will help to accelerate the development of such equipment and programs for it in the socialist countries.

32. Plan for joint intelligence and operational activities related to the design and construction of turn-offs for pipelines for the needs of the army, Sofia, June 22, 1972

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 2, л. 25-28

In view of the protection of the state secrets and the prevention of production failures it is foreseen that the district offices of the Ministry of Interior, on whose territory the construction will be carried out, to prevent the presence 'hostile people' amongst builders.

33. Statement of inappropriate construction of cooling tower № 1 of TPP 'Bobov Dol' and the risk of failure of the overall completion date in April 1973, Sofia, October 27, 1972

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-631, ч. 2, л. 145-147

It is reported that during the construction of the tower many cracks were formed, which is a prerequisite for serious accidents. Nevertheless, the management of SEP 'Industrial Construction' has ordered the construction to continue in the same way which raises doubts about abuse of office.

34. Information on the failure to comply with the completion term of the first turbo set of TPP 'Bobov Dol' and failures in construction, February 1, 1973

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 2, л. 38-41

It is reported that some of the facilities will not be built on time due to the fault of the builders, and therefore projects will not be timely submitted. The substructure around the pots is filled with steel, other than that prescribed. The latter implies the perspective of serious risk of accidents.

- 35. Information for the checks carried out in connection with the accident at substation 'Georgi Dimitrov' on January 29, 1973 [Sofia], February 24, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 97-98
It is found that the explosion at the substation is due to a short circuit caused by faulty switches used. The latter are produced in Bulgaria following a Belgian license, but cannot withstand even half of the rift power for which they have been initially intended.
- 36. Information on the status of mine Troianovo-2 from the complex 'Maritza Iztok', Radnevo, February 26, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 176-177
It contains information about a deliberate increase of 650,000 tons of quotas for the mine according to the state plan for coal for 1973 This is done in order to prove that the mine is in poor condition, and the plan is not feasible.
- 37. Information on the status of the intelligence and operational functioning of "Energoeroekt" [Sofia] May 28, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 3, л. 1-11
Data is provided regarding the "enemy contingent", the working with the agents and interaction with other divisions of the Ministry of Interior. Particular attention is paid to the control of transactions with the Western countries. The agents are assigned to monitor so that no morally or physically obsolete equipment are imported, or those ones which cannot serve their purpose completely and properly.
- 38. Information provided by agents regarding failures related to the selection of site for the construction of 'Maritsa Iztok 3' [Sofia], September 25, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 163-164
It is reported that under the site there are coal reserves of about 11 million tons, but there is no good water source. The pollution of the atmosphere in the region is significantly above the permissible even though the new PPT is not put into operation.
- 39. Information provided by agents about the repeatedly raising of the cost of electricity obtained in 'Maritsa-3', Sofia, October 19, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-627, т. 3, л. 127-129
It is reported that the increase of cost is a consequence of the use of low-grade coal, although it has been paid for fuel having a high calorific value. The reason for this is the weak control on behalf of the management of the plant on the actual quality of coal used, which leads to losses for the State Treasury.
- 40. Information on a clarified signal for distortions in the implementation of the production plan by the management of mine 'Kachulka', Sliven, November 3, 1973**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 183-184
It is reported that there is of excavated coal ash which is unsuitable for use as fuel. Suspicion is expressed that the latter is fostered by the management of 'Balkanbas' which will receive bonus payments for the 'plan implemented'.
- 41. Information on the forthcoming gasification of industrial sites in the capital, Sofia, January 7, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 93-96
It is reported that according to the plan the pipeline USSR - Bulgaria should reach Sofia in 1974. The Ministry of Chemistry and Metallurgy and the Ministry of Energy, considering their narrow interests, set tasks for the gasification of the thermal power plants in Sofia as well as the large chemical and industrial sites, without taking into account the effect and economic benefits for the national economy. It is pointed out that the use of gas in households is economically justified, as opposed to its application in energy facilities.

- 42. Report on the check held to clarify the signal for the gasification of the capital, Sofia, January 23, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 87-92
Information from several sources is summarised indicating that the most prospective consumers of gas are the households, the chemical and cement industries. Attention is drawn to the fact that its application in power plants will have a positive effect on the environment, but will drastically reduce the efficiency of the installations.
- 43. Information on the leaving of large amounts of coal in mine 'Pirin', Blagoevgrad, March 5, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 185-186
It is reported that coal is left in many parts of the mine. Once abandoned, it can no longer be obtained. So only in 1973 losses amounted to over 135 thousand tons, or 27% of the production, while the losses envisaged amount to 6.41%.
- 44. Information about not complying with the technological modes and parameters in the operation of the thermal power plants, leading to increased risk of accidents, Sofia, April 3, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 123-125
It is emphasised that for the stabilisation of the operation of the plant it is necessary to create emergency stocks of spare parts, pipes, fittings and chemical-reagents. Real time limits should also be provided for the remedy the damage and for the improvement of the quality of repairs.
- 45. Report on the presence of precious and rare metals in the clay of coal seams in the complex 'Maritza Iztok' [Sofia], July 2, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 194-195
It is reported that the presence of gold and uranium is registered in the clay. The studies are carried out, without giving publicity, and if the results are confirmed that would be of great importance for the industry.
- 46. Information for the technical status and operation of the electric locomotives in 'Maritsa Iztok', Radnevo, August 27, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 202-203
Information is provided on the existing vicious practice to attach a greater number of cars to electric locomotives. This loads their engines and leads to overheating and failure that is associated with huge losses of money on repairs, which can be avoided otherwise.
- 47. Information on failings and design errors in the construction of TPP 'Bobov Dol', Kyustendil, September 24, 1974**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 3, л. 33-38
It is reported that the functioning of the plant is not running normally for a number of design errors. 100 emergency stops are registered, which quickly shorten the life of the individual units and facilities. The mistakes made are obvious, which implies the existence of intention. Therefore, there is a need for investigation to be initiated by the Second Chief Directorate.
- 48. Information provided by agents about delays on the design and construction of TPP 'Maritsa-Iztok 3', Sofia, January 9, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-569, ч. 2, л. 181-182
Delays are reported in the design of the technological, the electrical and the architectural part of the site. Construction lags significantly as well.

- 49. Report on the status of the collectors and pipes for high pressure 100 in TPP 'Sofia', Sofia, May 5, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-631, ч. 3, л. 32-33
It is informed that the time for operation guaranteed by the manufacturer of these components has expired and in some individual sections it is exceeded by up to 40%. This necessarily calls for the implementation of full examination in order to establish 'fatigue' of the material.
- 50. Information about incomplete protection of the pipeline USSR - PRB, Sofia, June 10, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 2, л. 197-198
It is reported that during the construction of the pipeline no preliminary preparation is made with regard to the construction. This will lead to the unpacking of the pipes and carrying out of the skipped construction works that predate the introduction of protection from electrochemical corrosion.
- 51. Report on the research on pollution made in TPP 'Sofia', Sofia, June 17, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-631, ч. 2, л. 126-127
The burning fuel oil is pointed out as the main reason for pollution, which does not meet the standards. It is most likely due to the mixing fuel oil with vacuum residue (asphalt resin) aimed at realizing greater profits from the petrol and chemical plant "Burgas".
- 52. Information on the session of the Bulgarian-Romanian Commission for Economic Cooperation, Sofia, December 24, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 1-3
Issues regarding the hydro-technical complex 'Nikopol - Turnu Magurele' are discussed. An opinion was expressed by the Romanian side that Bulgaria has no interest in the construction of the facility due to the large imports of electricity from the USSR and the program for building of nuclear power plants in the country.
- 53. Report on the preparation of a project for the construction of HPP "Shumen", January 15, 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 19-20
It is reported that the Deputy Minister of Energy, Oved Tadzher, pushes the idea of PSPP 'Shumen' in order to ensure the construction of NPP-2 in Rousse region and justifies the idea by linking flexible capacities of steam supply to solid capacity of the power plant, whose construction there is inappropriate from a seismic point of view.
- 54. Information on the status of operation of mine 'Trojanovo-1', Stara Zagora, January 20, 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-628, ч. 2, л. 239-241
Information is provided about a backlog of overburden, which violates the stability of the mine and may cause a landslide. A weak unit is the railway transport, which is in a miserable condition and hinders the transportation of stripping and coal.
- 55. Information on a meeting held of the Bulgarian-Greek task force for exploration of the possibilities for connection of the power systems of both countries, July 24 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 36-38
A possible connection of the systems on the lines Sofia - Thessaloniki and Maritsa Iztok - Thessaloniki is discussed, and the issue of a parallel operation between the two systems with and without the participation of Yugoslavia. It is accepted that the problems can be solved by 1985.

- 56. Information for transition to combined structure in the divisions of the Ministry of Energy, Sofia, October 27, 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 52-55
It is reported that the new block structure in the Ministry of Energy is inappropriate because functional distribution of portfolios in a multi-sector ministry (in the case of coal mining, power generation and rare metals) is much less effective than the thematic one (sectoral).
- 57. Information on guidance and opportunities to assist the leadership of the Ministry of Energy by the State Security authorities, Sofia, April 19, 1977**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 62-66
It is indicated that the 9th division of the Second Chief Directorate-State Security serves the Ministry of Energy and central departments and the institutes of the energy system. The major projects of the department are the big power plants and mines. The principal task of the services is to conduct activities for ensuring security and safety in the operation of energy facilities. Particular attention is paid to the prevention and the signal function as well as the conduction operational control of the newly constructed objects.
- 58. Notes in connection with the meeting of the leadership of the Ministry of Energy Ministry of the Interior, [Sofia, April 19, 1977]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 67-70
It is noted that the Ministry of Interior regularly provided the Ministry of Energy with alarm warnings, findings and other important information. The complexity and characteristics of the power system and its operation processes require strengthening and improvement of the relations between the two ministries.
- 59. Minutes of the meeting of the ministers of Interior and Energy, Sofia, May 17, 1977**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 71-74
Issues regarding the nuclear power, fire and physical security of the energy facilities are discussed.
- 60. Information provided by agents about the programs of Dobrudzha coalfield, February 23, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 98-100
The unique nature of the deposit is recognised, as well as its huge benefit for the country and the real possibilities for the seizure of coal.
- 61. Report of the meeting of the Standing Committee for electricity of CMEA [Sofia], June 14, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-850, л. 34-36
It is reported that our delegation has confirmed the desire of Bulgaria to participate in the construction of the distribution line USSR - Romania - Bulgaria, in order to obtain the contracted amounts of electricity. From the Soviet side it is noted that at this stage Bulgarian electricity system has weak interconnections that do not allow for the building of large nuclear reactors.
- 62. Information on unresolved issues of dedusting of plants in the complex "Maritsa Iztok", Sofia, December 28, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 83-84
There is information of increased dust with coal dust of the plants 'First Komsomol' and 'Maritsa Iztok 2', which creates a risk of explosions and fires.
- 63. Information on cross-border activities of the Ministry of Energy in the GDR, Sofia, April 10, 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 153-156

It is informed that the GDR has capacities difficulties and is unable to meet the orders for equipment from the plant mines 'Maritsa Iztok'. Temporarily sending Bulgarian workers to work in the GDR is proposed to work in the plant for heavy machinery 'Takraf'.

64. Information about the West German assessment for the supply of energy Bulgaria, Sofia, September 28, 1979

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 1, ч. 3, л. 97-98

It contains digital data on quantities of oil, natural gas and electricity that Bulgaria imported in 1978.

65. Information about the inspection under the CMEA of the standing committees on energy and coal industry, May 9, 1984

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-849, л. 19-22

Information is provided about the structure, the functions and the powers of the standing committees.

II. Nuclear energy - NPP 'Kozloduy'

66. Information about the intelligence and operational status of NPP 'Kozloduy' to April 1, 1974 and the upcoming tasks before putting the plant into operation, April 5, 1974.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 10-13

It is reported that the plant is provided with 11 agents and three informants in order not to allow hostile and subversive acts. In the upcoming period before the putting of the plant into operation, a comprehensive control of the key locations in the facility is needed to be exercised.

67. Information about data obtained regarding the physical putting into operation of NPP 'Kozloduy', Vratsa, June 28, 1974

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1086, л. 9-10

It contains information about irregularities and faults that show no readiness for the start of the physical start-up of the I-st block within the announced deadline.

68. Report on the inclusion of NPP 'Kozloduy' in the list of industrial projects under regime [Sofia], August 20, 1974

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 17-19

It concerns the question about the order of visits of outsiders, the selection of the personnel to work on the site and approval of the establishment of the position on security mode.

69. Information on the operational situation at the NPP 'Kozloduy' under SS, Vratsa, August 26, 1974

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 67-69

Reasons are stated as to why the normal energy commissioning of the plant is not possible for the moment.

70. Information about the implementation of the measures under the plan to improve the work of NPP 'Kozloduy', Vratsa, December 31, 1974

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 78-89

It contains data about the intelligence and operational functioning, the security work and the fire safety of the plant.

71. Information about a meeting with the leadership of NPP 'Kozloduy', Vratsa, March 11, 1975

- АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 112-115**
Issues were discussed regarding the technology industry and some security measures of the plant were outlined.
- 72. Information about the intelligence and operational work under in NPP 'Kozloduy' with regard to the State Security, March 11, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 116-118
It contains digital data about the agents, their distribution in the headquarters and the tasks assigned to them.
- 73. Information regarding the implementation of the measures under the plan to improve the intelligence and operational work, the security and the fire safety functioning of NPP 'Kozloduy', Vratsa, October 14, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 119-137
- 74. Information about the unsound relations between the Bulgarian and Soviet specialists working in NPP Kozloduy, October 17, 1975**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 92-97
According to Soviet specialists their Bulgarian colleagues show conceit and do not strictly fulfil their recommendations, although they are contractually obliged to do it.
- 75. Report on the visit the State Security staff in the NPP in Novovoronezh, Vratsa, April 8, 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 140-143
The visit is to exchange experience and familiarization on the spot with the physical security and the use of technical means for its implementation.
- 76. Report regarding the security of the warehouse for fresh fuel of NPP 'Kozloduy', Vratsa, July 9, 1976**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 29-31
It is proposed, in order to secure the warehouse, an ultrasonic signal system "Phillips" and magnetic lock to be installed.
- 77. A note on the state of physical, border and fire safety of NPP 'Kozloduy', March 23, 1977**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т.1, л. 37-46
Specific actions are indicated as needed to be taken in order to ensure the safety of the plant.
- 78. Information on the operation under "mode and security" in NPP 'Kozloduy' in 1977, Kozlodui, January 16, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 66-69
It is reported that the regime and the security of the site are organized properly, but carried out after its full completion in operating conditions, which creates certain difficulties.
- 79. Protocol for verification carried out of the overall activity on the safety of NPP 'Kozloduy', Sofia, July 10, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 92-100
It was found that most of the events on improving the security of the plant, approved by the Ministers of Interior and Energy are met.
- 80. Information on some evidence of failures in NPP 'Kozloduy', Sofia, October 10, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 168-175
It contains information about defective machines and equipment, reduced labour discipline and control of the technological processes.

- 81. Information provided by agents about problems in the operation of NPP Kozloduy, October 14, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 121-124
Information is provided that: the existing economic mechanism does not stimulate the plant to achieve higher production results; there are difficulties with the number of maintenance personnel and supply of spare parts; there is a lack of qualified medical assistance, the supply is neglected and there is unresolved housing issue.
- 82. Information on the operational and physical securing of the vulnerabilities in NPP Kozloduy, December 30, 1978**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 113-115
Basically, the issues of security of the NPP are resolved, but it has to be worked for the acquiring of new agents due to the departure of several secret collaborators.
- 83. Report on the radiation situation in NPP Kozloduy, July 25, 1979**
АКРДОПБГДСРС БНА - М, VI-Л-1086, л. 31-33
It is reported that at the start of excavations on the territory of the plant a radiation contamination between 100 and 4,500 times above normal is registered. The latter is due to leaks in the lining of the premises where the vats for storing highly active sorbents are installed. After that, a number of highly qualified specialists search for various occasions to ask to be excused from work.
- 84. Report about problems with some of the facilities and the radiological situation in NPP Kozloduy, September 19, 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 128-129
Information is provided about an impending inspection of the main circulation pumps and the likelihood of them to be replaced. The radiation situation at the plant is not normal due to a leakage of the storage containers of the radiological waste.
- 85. Information about problems with the heavy concrete in shaft No 3 in NPP 'Kozloduy', December 30, 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-629, т. 2, л. 190-192
During an on-spot inspection of the finished shaft of the 3rd reactor external signs of poor performance are found. A check with ultrasound establishes the existence of places with less density. The engineering opinion is that the shaft is serviceable.
- 86. Information about the operational situation in NPP Kozloduy, April 2, 1980**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 12-17
The operational environment is dynamic and tense and its complication is expected. As alarming was reported the fact that the Ministry of Energy underestimated the planning and warning repairs by shortening their terms, some worn out parts are not replaced etc.
- 87. Information for the counter-intelligence securing of NPP 'Kozloduy' during construction and operation, [Sofia] May 8, 1980**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 266, л. 80-85
It contains data on the number and the arrangement of operating personnel. Particular attention is paid to vulnerabilities in emergency, fire and explosion, as well as with respect to the issues of nuclear and radiation safety, the system control and protection, and the transportation of fresh and spent fuel.
- 88. Instruction for the work of officers in the regime and the security of NPP "Kozloduy", Vratsa, June 25, 1980**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 148-151
It regulates the status, tasks, rights and duties of the officer system in order to efficiently organize, direct and control the work on the protection of state and the official secrets.

89. Report about the transportation of fresh nuclear fuel for NPP Kozloduy, April 5, 1980

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 171-172

Information is provided about the clash between Yugoslav and Bulgarian barge ship with nuclear fuel. In the current situation no direct threat to the dangerous cargo occurred.

90. Report about a meeting held in the headquarters of the Civil Defence in connection with the emergency plan of NPP 'Kozloduy', [Sofia] May 11, 1981

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 174-174 гръб

It is reported that an organization to develop a national action plan on personnel and population in case of serious radiation accidents has not been established yet.

91. Warning note for putting into operation of power unit No 3 of NPP 'Kozloduy', Sofia, July 7, 1981

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 38-40

It refers to the adoption of the site with Act 16 and the need for a number of finishing activities to be implemented. It is proposed the official opening to coincide with that of the fourth unit.

92. Warning note about problems with the storage of the spent fuel, NPP Kozloduy, March 31, 1982

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1086, л. 66

Information is provided that the storage of spent fuel remains an unsolved problem and in 10-15 years it will bring our country to serious difficulties.

93. Information about unresolved issues in securing the safe operation of NPP Kozloduy, June 29, 1982

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 50-52

It is reported that approved general emergency plan has not been worked out yet; neither is the issue of transportation of the spent and fresh fuel supplies resolved; deadlines for making an emergency water supply are constantly postponed.

94. Report of a conversation with academician Angel Balevski, President of BAS, Sofia, February 24, 1983

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-890, т. 2, л. 19-20 гръб

It refers to the investigation of an accident of working with radioactive elements in the nuclear center at the academy.

95. Report about defects found in the body of the third reactor of NPP Kozloduy, May 16, 1983

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1086, л. 89-89 гръб

An established peeling off a layer of stainless steel of the reactor vessel is reported. In the passport of the reactor it is indicated that there are two small spots that have grown and joined together.

96. Report about the activities of the officer responsible for the regime in NPP Kozloduy, October 20, 1983

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 196-204

Information is provided that the technical security with regard to the physical and fire protection is at a very low level and relies primarily on manpower.

97. Report about delivered and installed faulty wiring in NPP 'Kozloduy', January 31, 1984

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 69-70

It refers to the installation of 50 kilometres faulty cables produced in the plant "Vasil Kolarov" - Burgas. The cables supply critically important equipment of the third and the fourth reactors.

- 98. Information about ensuring the safety of the nuclear power plants in the USSR, [Sofia] May 26, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 71-77
Attention is drawn to the specifics of the activities on the security of the nuclear power plant, focusing on intelligence and operational activities, the modes and the preventive measures.
- 99. Information about the business trip to Novovoronezh nuclear power plant in the USSR, October 18, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1089, л. 21-24
The business trip held in connection with the conduct of a show professional basis to protect workers and the public in case of general average of the plant, together with the disposal of radioactive cloud in the environment.
- 100. Report on the appointment of a committee to design and construct a protective device at the coast pumping station and the open channels of the Economic Atomic Energy Plant (EAEP), Vratsa, February 25, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 220-221
Information is provided about the necessity of a protective facility to the Danube, which to prevent the falling of objects that can bring the station out of operation and lead to the suspension of the plant.
- 101. Report on the activities of the officer responsible for the of modes of EAEP, Kozloduy, April 25, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 225-228
Information is provided that there is no change in the operational environment. Compared to previous years, accidents have decreased. There is a staff of 2672 people, of which 600 are preparing to serve fifth block.
- 102. Report about the construction of reliable physical security and fire protection of EAEP, Vratsa, May 6, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 229-231
It is reported that despite the lack of major accidents at the plant, its protection does not meet this applied in the USSR and other countries operating nuclear power plants.
- 103. Warning note about evidence received of possible difficulties in the removal of the spent fuel from EAEP 'Kozloduy', Vratsa, June 26, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 232
Information is provided that as of January 1, 1986 the USSR will accept the spent fuel that stayed at least five years, but there is not such in the plant. The repository for this fuel is still under construction, although starting its term for completion has expired.
- 104. Report about a visit to the NPP 'Kozloduy' in relation to the current situation after the Chernobyl accident, May 9, 1986**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 272-276
An opinion is expressed that similar severe accident can happen in the Bulgarian NPP for the following reasons: the fall of a flying plane on the body of some of the reactors; earthquake over 6 points by Richter in the area of the plant; improper actions or inactions of the staff; diversionary act; conflagration.
- 105. Report on the visit of a Greek journalist in NPP Kozloduy, November 17, 1986**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 86-88 гръб
The journalist was interested in issues related to the nuclear safety, the environmental protection and the training of the personnel in the plant.
- 106. Information on the stay of American specialists in the economic enterprise "Atomic Energy" Kozloduy, June 16, 1987**

АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1089, л. 39-45

It contains questions from the Bulgarian side and the responses of the Americans on issues related to the operation of their nuclear power plants.

107. Report on the transportation of fresh fuel from the USSR to the third block of NPP Kozloduy, November 17, 1987**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 1, л. 277-279**

Information is provided that the fuel is transported by barge and motor ship of the Bulgarian River Shipping. The vessel was technically out of the way and an extended stay for repairs was needed, which questioned the security of dangerous cargo.

108. Report about problems in the construction of a feretory for the spent fuel of NPP 'Kozloduy' [Sofia], January 28, 1988**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1088, л. 78-79**

A real danger of increasing the radiation situation at the plant is reported as a result of repairs and refuelling of Units 1 to 4 in the absence of a functioning feretory for the spent fuel.

109. Report about a meeting held between the leadership of the business group "Atomic Energy" and a group of Soviet specialists, Kozloduy, June 23, 1988**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1089, л. 50-53**

Issues were discussed on the repair and the supply of spare parts; the delays in deliveries from the Soviet side and the sending of defective equipment; staff training and the problem with the radioactive waste.

110. Information on the visit of a Japanese delegation in the NPP, Kozloduy, October 18, 1988**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1089, л. 54-57**

Issues are discussed on the construction and installation works of the plant, its seismic resistance and the problem of radioactive waste.

111. Information on detected interest on behalf of the Romanian authorities in the NPP, Kozloduy, February 6, 1989**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1089, л. 58-59**

It is reported that in the town of Becket there is a laboratory functioning as Hygiene and Epidemiological Inspectorate (HEI) for testing of water, air, soil and others. Cases of sampling of water and the bottom of the Danube from Romania launches are described. The latter coincide with deviations from the normal radiation situation at the NPP 'Kozloduy'.

112. Information about some problems in the Energy Sector, Sofia, February 28, 1989**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1086, л. 181-187**

The information addresses the issues of investment in energy facilities that amount to about BGN 1.5 billion annually. Attention is drawn to the imports of machinery and equipment - 72% from the USSR, 3% from Western countries and companies and 25% own production. An increase in the price of nuclear fuel by 2.4 times is reported compared to 1973. Emphasis is put on the fact that the Bulgarian-Soviet agreement of 1964 sets the price for project works, depending on the value of the equipment and materials, which rises every year. So Soviet country achieve a unilateral advantage in the bilateral cooperation with regard to the design.

113. Report about problems related to the completion of the construction of the feretory for the spent fuel at Kozloduy, [Sofia], April 17, 1989**АКРДОПБГДРСБНА - М, VI-Л-1087, т. 2, л. 219-220**

An existing problem is reported with leakage of external water that must be removed at all costs, further contamination of the soil to be avoided. The lack of storage facility

doubles the price of the spent fuel from the USSR and deteriorates the conditions for storage in the pools for fuel storage.

114. Report about an opinions expressed on the retrofitting of the NPP, Kozloduy, November 21, 1990

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-58 (Вр), т. 2, л. 9-10

Reported that at an international conference on nuclear energy an opinion is expressed about the need for the retrofitting of the nuclear power plants of the former socialist countries with new instrumentation and equipment and their inclusion into the computer network of the International Atomic Energy Agency (IAEA) in Vienna.

Строго секретно! 8

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П А В К А

ОТНОСНО състоянието на енергийната система и снабдяване на народното стопанство с ел.енергия.

В настоящия момент енергийната система в страната разполага със 780,000 квт работна мощност, която по вид централи се разпределя както следва: ТЕЦ - 323,000 квт, ВЕЦ- 400,000 квт, ДЕЦ - 31,000 квт, заводски централи - 20,000 квт и от НР Румъния - 6,000 квт.

Посочената обща мощност на водните централи не е постоянна и варира според притока и наличните водни количества в басейните и язовирите. В настоящия момент притоците са намалени, а язовирите "В.Коларов", "Ст.Кладенец", "Г.Димитров" и "Ал. Стамболийски" са почти източени, което чувствително намалява работната мощност на водните централи и енергосистемата.

Независимо от това, че годишния план за производство на ел. енергия се изпълнява ритмично и ще бъде изпълнен около 103%, то от известно време в енергийната система се чувствува недостиг на производствени мощности.

Поради нарастване на консумативните електрически товари в последно време се явява недостиг на енергия и през вечерните върхове се провеждат ограничения на консуматори в размер на 30,000 - 40,000 квт. Ограничават се мелниците за брашно, мелниците в циментовите заводи, шлайферите в книжните фабрики, карбитните фабрики и чугуно-добивните и стоманолейрни пещи. Въпреки ограниченията на горните консуматори енергосистемата работи при ненормални периоди (под 49.5 херца вместо 50 херца),

което застрашава сигурността на централите и подаваната електрическа енергия на консуматорите е некачествена.

За подобряване състоянието на енергийната система Енергийно управление е направило предложение за въвеждане разместена седмична почивка, като всеки ден от седмицата да бъде почивен за определена група предприятия равни по мощност, работата на едносменните и двусменни предприятия да се нагоди така, че да не засяга вечерния връх (от 17.30 до 21.30 ч.) и да се въведе различно начало на работния ден в предприятията.

В края на настоящия месец се очаква влизането в редовна експлоатация на ТЕЦ "Марица Изток", но и с нея няма да се разреши въпроса с недостига на енергията, тъй като е предстоящо влизането в експлоатация на нови заводи, като акумулаторния завод, рудник "Траяново I", заводите за пресовални дървени плоскости и др.

За да се стигне до това състояние на енергийната система, според мнението на специалистите главната причина е намалението на капиталовложенията за електроизграждането.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ III-

Подполковник:

_____ 1960 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно! 23

Генерал

Екз. №
до другаря Г.К. Угрюмов
"не"
мич.

Отб. сведен. РАПОРТ *Костов от 1 отделение*
VI отд. при II у. изд. МДР-В.С.
д-р. Палишин *г. инж. инж.*

На 22 юни 1963 година разговаряйки с д-р. ДЕНЧЕВ от "Енерго-проект", между другото същия ми разказа, че зам. председателя на Комитета по енергетика д-р. КЪНЕВ в интимен разговор с д-р. Денчев се оплакал от някой нередности по линия на енергийното проектиране в страната. Така например, д-р. Кънев казал, че сме могли да икономисаме 700,000 лева от възлагане проектни работи на съветската проектанска организация при проектирането на сушилният завод за ТЕЦ "Марица-изток". Според него на нашият проектански институт "Енергопроект", съветските проектанти трябвало да дадат чертежите само за един сушилен блок, докато за всички ~~обектите~~ блокове повече от 70 на брой, които са идентични с първия, сме могли да ги проектираме в нашата проектанска организация и по такъв начин да икономисаме 700,000 лева. По този въпрос зам. председателя на Комитета по енергетика казал, че с подписването на този договор е нанесена голяма щета, но трябвало да се мълчи, защото можело да се изтълкува неправилно, като антисъветско настроение и пр. Доколкото можах да разбера договора е подписан от Председателя на комитета по енергетика д-р. К. ПОПОВ.

Горното за сведение.

София, 2 юли 1963 г.

Подполковник: *[Signature]*

Отпечатано в 2 екс.

№ 1 - информация

№ 2 - ЛД по "енергетика"

нал.: В. Стоянова

Из архивите

Гр. Св. Христов
Гр. П. Стефанов
Гр. Св. Христов
Гр. П. Стефанов
Гр. Св. Христов
Гр. П. Стефанов

18012
-10/11/1963
Строго секретно

Строго секретно!

екз. №... 3...

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С Д Р А В К А

относно!
ОТНОСНО: Стеналата авария в
подстанция "Сердика" на
19 октомври 1963 г. в 6.45 ч.
сутринта.

На 19 октомври 1963 година в подстанция "Сердика" в 6.45 ч. се появява краткотраен сигнал за земно съединение по шини 7 к.в., последван от силна експлозия в разпределително устройство 7 к.в. Силният токов удар се дължи на пробив и прегряване на кабел 7 к.в. "Евтимия" пред сградата на ул. "Борис I" № 100. Върху същият без да се поставени тухли е монтирана Т-образна муфа за кабел високо напрежение от персонала на отдел "Основен ремонт" с бригадир СТОЯН КИРМОВ при преминването на района от 150 на 380/220 V, през м.май т.г. Това изпълнение е в разрез с техническите норми и предписания по монтаж на кабелни мрежи. Освен това вероятно при разкопването и монтажа на муфата н.н. е нанесена механическа повреда на кабела В.Н., вследствие на което е влошена изолацията от пълзявяване. Вина за това има персонала от "Основен ремонт" при СП "Енергоснабдяване"-Столичис. Небезопасни са мероприятия за установяване лицете работили при монтирането на Т-образната муфа и установяване има ли умисъл за нанасяване кабеле. Поради голямата близост на мястото на късото съединение до шини 7 к.в. на подстанция "Сердика", прекъсвачът на изводе не е могъл да изключи нормално, а експлодирал. Съдият е фабрикет "Сиенс" с изключва-

телна мощност на къси съединения е 100 м.г.в.а /мегаволтампери или 100 милиона волтампери/. Изчисленията показват, че в действителност на шини 7 к.в. в подстанция "Сердика", мощността на късите съединения /след последното разширение на ТЕЦ "София" и полагането на третия кабел между ТЕЦ "София" и подстанция "Г.Димитров"/ е от порядъка на 250 м.г.в.а. Това е станало причина за експлозията на прекъсвача, пренасянето на късото съединение на шини 7 к.в. и запалване на изхвърленото масло. По същите причини прекъсвачът на 7 к.в. на тр-р /трансформатор/ II-7,5 м.г.в.а. е получил деформация.

При други разследвания на аварии в подстанциите "Сердика", "Георги Димитров", "Илменци" и други сме установявали по безспорен начин, че причините за аварията преминаващи в пожар, нанасящи големи щети на народното стопанство и създаващи условия за човешки жертви всички обектите, са били именно ниската изключвателна мощност на прекъсвачите.

Съоръженията в подстанция "Сердика", която захранва отговорни потребители в центъра на Столицата, са монтирани в ненормално положение. На силовите трансформатори трябва да бъде увеличена мощността, обаче за сега това е невъзможно да се направи, тъй като машините са много тясни, няма възможност за тяхното разширение, което пречи за извършване на работи от обслужващия персонал.

Групирането на всички кабели да минават пред един створ не благоприятства за бързо локализиране на евентуално възникнала авария, тъй като при повреда на един кабел се повреждат и останалите. Всички съоръжения в подстанцията са доста амортизирани и са неподходящи за новите повишения и изисквания към електрооборудването.

Подстанция "Георги Димитров" е една от най-опасните станции за персонала. Съоръженията са от най-стария тип и почти напълно износени, а нови не могат да се монтират, тъй като не позволяват условията за това. Подстанция "Георги Димитров" захранва 75 % от промишлеността и голяма част електротранспорт в Столицата и всяко изключване на същата причинява големи щети на народното стопанство.

По наши сигнали и предложения са презени няколко конкретни искания от Енергийно управление пред СГНС за отпускане и определяне терен за построяване на нови подстанции "Сердика" и

33

3.-

и "Георги Димитров", но и досега този въпрос не е разрешен.

Като се има предвид огромните загуби, които се нанасят на народното стопанство и опасността от даване на човешки жертви, предлагаме да се информире ЦК на БКП, с оглед срочно да се вземат мерки за построяване на нови мощности "Сердика" и "Георги Димитров" и доставяне на маломаслени и многомаслени преносвачи с по-голяма изключвателна мощност.

Из в. № 9882/1 XI 63104

ЗАМ. НАЧАЛНИК СОФИЙСКО УПРАВЛЕНИЕ МВР

- Полковник: *[Signature]*

Нап. 5 екз.

1-Др. Солаков

2-ГР на БКП

3-II у-е ДС

4-Л. Д.

5-К. Д.

изпъл. Д. Захариев

нап. Иванова

26.X.963 г.

София

КЕГ

и Чобрек 57

Строго секретно!

КРДОБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОБГДСРБНА

Др. Чобрек
Затова се с информацията на
Др. Коцев (както ми чухе че свързано е
за работата в областта на енергията
за енергийни системи и програмите за
развитие на енергетиката
31.04

За състоянието на енергетиката в
нашата страна и перспективите за
нейното развитие.

СОСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГЕТИКАТА

20651 16 IX. 1964

В настоящия момент енергийната система в страната разполага общо с около 1,300,000 КВт работна мощност, която по вид централи се разпределя както следва: ТЕЦ - 730,000 КВт, ВЕЦ - 544,000 КВт, ДЕЦ - 34,000 КВт, заводски централи - 115,000 КВт и от НР Ръшния получени общо 21,988,000 КВтч.

За да задоволим сегашните нужди на народното стопанство понастоящем не ни достигат около 200,000 КВт.

Посочената обща мощност на водните централи не е постоянна и варира според притока на наличните водни количества в басейните и язовирите. В настоящия момент поради засушаването притоците са намаляли почти във всички водохранилища.

II. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРИФИКАЦИЯТА

През н. декември 1962 година бе завършен и предаден за разглеждане в Комитета по енергетика, Държавния комитет за планиране и Енергийно управление, перспективният електрификационен план на страната, който разглежда развитието на енергетиката в периода на генералната перспектива до 1980 година. Съгласно тази разработка, електропотреблението на страната от 4688 милиона КВтч през 1960 година ще нарастне на 11,580 млн. КВтч през 1965, - 23,900 КВтч през 1970 година, - 40,800 млн. КВтч през 1975 г. и 64,500 млн. КВтч през 1980 година.

Забелязва се големият ръст на промишлеността в етапа 1965-1970 г., която достига близо 60% от общото потребление на електроенергия в страната. Прави впечатление голямото нарастване на електропотребление за химическата промишленост, отрасъла руди и металургия и машиностроенето, от които химията и металургията са извънредно енергопоглъщащи консуматори.

При покриване баланса на страната от ел. енергия, нашата електроенергетика и за в бъдеще ще се базира на двата основни енергоизточници - термичните и водни централи. Тъй като страната ни не е богата на въглищни залежи и водни ресурси, за пълното задоволяване на расятните нужди в перспективния баланс се предвижда и внос на значителни количества висококалорични горива и електрическа енергия.

Главен център за развиване енергодобива се очертава Източно маришкия кашеновъглен басейн. Възможностите на този басейн възлиза на 3500-3900 МВт и затова засега се предвижда изграждането на 5-6 централи.

През 1964 г. трябва да влязат в експлоатация: ТЕЦ "Марица-изток 1", IV турбогрупа 150 МВт, ТЕЦ "Трайчо Костов" - 60 МВт⁹ язовир "Ивайловград" - 75 МВт⁹ язовир "Кърджали" - 200 МВт и др. по-малки обекти.

Особено сериозно е положението през 1965 година, тъй като за обвързване на баланса се налага въвеждането в действие на 60 МВт в ТЕЦ "Русе" на 50 МВт в ТЕЦ "Република" на 50 МВт в ТЕЦ "Кремиковци" на 50 МВт, в Нефтозавода в Бургас и ВЕЦ "Жребчево" и първата турбина на ТЕЦ "Марица-изток 2" от 150 МВт.

Според перспективния план най-трудния обект за периода 1965-1966 година ще бъде ТЕЦ "Карл Маркс" от 160 МВт⁹ "Антонивановци", ТЕЦ "Република" и "Марица-изток II".

УЯЗВИМИ МЕСТА В ЕЛЕКТРОПРОИЗВОДСТВОТО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО

Най-уязвими места в електропроизводството и разпределението се явяват термичните централи и подстанциите. Термичните централи поради сложността на оборудването и голямата заетост на работна ръка представляват тесни места по охраната на тези обекти. Освен това, повечето от тези централи са в състояние на постоянно раз-

ширение и освен персонала по експлоатацията, в тях работят и голям брой монтажни кадри, които почти не се проверяват.

В електрическите подстанции работят малко специалисти, но те представляват особено опасни места затова, защото чрез тях става трансформирането и разпределението на електроенергията в единната енергийна система.

Не са по-малко уязвими и водните електрически централи, повечето от които се намират далеч от населени места, в планински дефилета и пр. В тази връзка трябва да се имат в предвид и язовирните стени, които по един или друг начин могат да бъдат обект на престъпление.

НЯКОИ СИГНАЛИ ПО ЛИНИЯ НА ЕНЕРГЕТИКАТА

През м. октомври 1963 година от неизвестно лице беше прерязан кабел в едно табло на турбина зала, което ^{в ТЕЦ. Магнитна станция} ако не беше забелязано можеше да предизвика авария. Автора не е открит.

Пак тогава, в канала на багерните помпи бяха пуснати два броя празни чували, които благодарение поставената мрежа не изкараха помпите от строя. Автора на престъплението не е установен

През м. октомври 1963 г. при пущането в пробна експлоатация на У турбогрупа стана голяма авария, която нанесе огромни щети за народното стопанство. Разследването показва, че вината за това пада върху ~~нашите~~ ^{агентите} и съветски специалисти, които не са реагирали своевременно за предотвратяване аварията..

В началото на 1963 година в ТЕЦ "Марица -изток I" изгоря магнитната станция на централата. Това стана по вина на ръководството на ТЕЦА, което въпреки сигналите за опасност от пожар я монтира на такова място, където опасността не намаляваше.

Ако се направи анализ на станалите аварии и произшествия по линия на експлоатацията на централата, ще се види, че само 2 от тях носят белезите на умишлено престъпление. Това са прерязания кабел и пуснатите чували. III⁰ се отнася, обаче до другите аварии и произшествия, които не попадат под горната категория, а имат характера на престъпна небрежност, са повече по брой и нанесените щети са по-големи. Така например, по всички цехове

и естакади на въгледоуването съществува голямо запрашване. Въглищия прах във въздуха стига до 20-25% . Този прах се наслойва по всички машини и електросъоръжения и предизвиква почти ежеседмични пожари.

Такъв пожар на 22 януари 1964 година унищожи дробелите на първа пресипка. Такъв пожар е възникнал същата вечер и на четвърта пресипка, но благодарение своевременно намеса на работниците е бил локализиран.

През миналата година не се поддържа в добро състояние и електроапаратурата на централата. По наши сведения откакто си беше заминал съветския специалист, някои от електромагнитите на въгледоуването не са работили с месеци наред, което ставаше причина заедно с въглищата в мелниците да попадат и железни късове и идващи от мината, които предизвикаха аварии.

X

X X

Много специалисти от "Енергопроект" изразяват мнение, че начина, по който става изгарянето на въглищата в ТЕЦ "Марица-изток" 1 е отдавна остарял, че този начин ^{се}оскъпява строителството с около 60,000,000 лева, а по време експлоатацията заангажира стотици работници, става причина за по-чести аварии и най-важното ежеседмично се изгарят около 200 тона въглища в повече - само за сушенето чрез сушилен завод както е на централата

Тези специалисти застъпват тезата, че трябва да се премине на по-прогресивен начин, а именно ДИРЕКТНО ИЗГАРЯНЕ НА ВЪГЛИЩАТА, като ще се намали себестойността на произвежданата ел. енергия. Такива централи има изградени в ГДР, Полша, ГФР, Франция, Югославия, Гърция и другаде.

В перспективния план се предвижда и в ТЕЦ "Марица-изток II" да бъде изградена като ТЕЦ "Марица-изток III" и чак "Марица-изток IV" да премине на директно изгаряне.

X

X X

Друг въпрос, който прави впечатление на специалистите и по който те най-много коментират помежду си е въпроса с невъвежда-

нето на автоматиката. Според международни стандарти в централите като "Марица-изток" при мощност 500,000 КВт трябва да работят около 200-300 човека, а ние на същия обект имаме около 900 човека. Така е по всички наши централи.

x

x x

В системата на енергетиката мудността все още пречи за срочното решаване на някои въпроси. Така например;

През м. октомври 1963 година новият главен инженер на проект на язовир "Антонивановци" даде доклад с който поставяше въпроса да се изменят някои неща по проектирането стената на този обект. В продължение на повече от 3 месеца отговорни другари от Комитета избягваха да дадат пряк отговор на парливите въпроси по доклада. Едва през м. януари 1964 година чувствувайки намесата на други институти, другарите назначиха технически съвет на който се прие предложението на давания доклад. По такъв начин към и без това закъснелите проекти за язовир "Антонивановци" се прибавиха още 4 месеца закъснение.

Подобно е положението и със заздравителните работи на язовир "Кърджали", където в продължение на 2 години и половина се правеха консултации с френски и съветски специалисти.

София, 30. I. 1964 г.

Подполковник:

Написано в 2 екз.

№ 1 -

№ 2 - *Уинчозуели. Рид*
нап.: В. Стоянова

*г-н К. Ванев
за сътрудничен
можете по енергетичен
съюз с Вазно канела
източниците са изобилни*

КРДБПГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДБПГДСРБНА

Стр. секретно !

77

вж. единствен

МВР - СЪПРАВЛЕНИЕ НА ДА
ВХ. № 20048 от 16. IX. 1964

Д А Н

Описание: провеждане агентурно-оперативни и профилактични мероприятия за осигуряване нормалната дейност на енергийните източници в страната.

Поради сухата есен и зима страната ни изживява тежка енергийна криза. Електроснабдяването на промишлеността и населението става с извънредно големи смущения, поради недостиг на производствени мощности. Особено тежък в това отношение ще бъде сезонно-първото тримесечие на г.г.

Във връзка с това кризисно състояние на енергоснабдяването Комитетът по Енергетика и Горивата внесе за разглеждане в ЦК на КПБ предложения за осигуряване и поддържане енергосистемата през кризисния период - Януари - Март, по които са взети решения.

Основните мероприятия по решенията които са взети във тази връзка се отнасят до : осигуряване работата на агрегатите с пълна мощност; редовното снабдяване на термичните централи с въглища; да се поощава всички усилия за отлагане основните и текущи ремонти; усиляване контрола по изправността на машините; най-пълно използване на приточните и акумулирани водни количества; да се постави под контрол водните съоръжения на Баташката каскада по хванането на допълнителните води; проверка състоянието на водните съоръжения и се наблюдават допълнителни мероприятия и се осигури дежурен персонал на възловите пунктове. В това отношение особено внимание се обръща на ел. производствените предприятия "Мездра" и "Рила", където има много и особено тежки за поддържане водни съоръжения; провеждане мероприятия за икономия на ел. енергия за собствени нужди; за по правилното използване на силовите транспортъри във ВЕУ през маловодното; осигуряване допълнително количество мазут; всички заводски ел. централи дизелови, термични и водни да работят по-пълна мощност; от Министерството на транспорта и съобщенията да се осигури необходимите вагони и цистерни за извозване на надплановото количество въглища и мазут; да се осигури пускането в експлоатация на хидрогрупите във ВЕУ-"Пещера" и "ВЕУ-"Батак" и на помпената станция "Сърнена река".

Особено място в осигуряване изпълнението на тези мероприятия имат и органите на ДС обслужващи тези обекти, които

2.-48

посредством агентура, ДВ и обществеността трябва да осигуряват повсеместен контрол по изпълнението на решенията. За целта стдел VI и по линия на Окръжните управления ще бъдат проведени следните мероприятия:

га 1. Отдела и работниците в Окръжните управления обслужващи централи и др. енергийни източници ще бъдат запознати с състоянието по енергетиката, решенията които са взети за осигуряване нормалното енергоснабдяване и задачите които стоят пред нас по контрола на изпълнението. За целта от отдела ще бъдат изпратени работници в Окръжните управления и се дадът указания на места.

Срок- 15.II.964 г.

Отговорн. Р.Станков

га 2. Ще бъдат набелезани по места конкретни мероприятия по информацията-агентурна, чрез ДВ и обществеността за състоянието на съоръженията, какви мерки се вземат по изпълнението на решенията и за сигурността на съоръженията.

Срок-: 15.II.964 г.

Отговорн. Р.Станков

га 3. Ще се дадът указания на нашите работници да се интересуват ежедневно как се изпълнява от централите и др. ел. производствени предприятия режимната програма. От своя страна отдела ще организира получаването на ежедневен бюлетин чрез комитета по енергетика по изпълнението на тези моменти и за станалите аварии в страната за да може да сигнализира своевременно окръжните управления.

га 4. Ще се запознае състава обслужващ транспорта с решенията по осигуряването на транспорт за доставка на надпланови количества въглища и мазут и се дадът указания да контролират изпълнението на тези решения.

Срок- 10.II.964 г.

Отговорн. Ст.Димитров

га 5. На оперативния състав обслужващ ел. централите и на срганите на ППЗ по места ще се дадът указания да извършат срочни проверки за състоянието на противопожарните съоръжения и своевременно да реагират по неизправности в това отношение.

Отговорн. Р.Станков

6. Ще се извърши проверка за годността на язовирите и как се работи по водохващането на зимните и пролетни води.

Отговорн. Ст.Мерджев

Срок- 15.II.964 г.

да 7. Ще се дадът указания на работниците обслужващи централите да осигурят ДВ на всички уязвими места за аварии и др. вражеска дейност. Такива да се осигурят за всички смени.

Срок- 15.II.964 г.

Отговорн. Р.Станков и Ст.Мерджев

да 8. Ще се дадът указания на работниците обслужващи мините за които е взето решение да доставят извънпланово количество въглища да осигурят редовна информация как се изпълняват тези решения.

Срок- 15.II.964 г.

Отговорн. Р.Станков и Ст.Мерджев

да 9. Ще бъдат уточнени чрез комитета по енергетика пусковите обекти и се вземат мерки за проверка какъв е състоянието и ще бъдат ли пуснати във срок.

Отговорн. Ст.Мерджев.

да 10. При получени сигнали за вражеска дейност, или за създадени условия за аварии и др. произшествия да се сигнализира и се вземат своевременно-бързи мерки за предотвратяване на нежелателни явления.

да 11. При станали аварии ще се извършва бързо разследване за причините и за виновниците ще се иска съдебна и др. отговорност за да се почувства отговорността за небрежност в работата.

Отговорн. Р.Станков и Ст.Мерджев

12. Ще бъдат инструктирани и др. органи на МБР работещи по обслужването на централите и др. енергийни източници да инструктират своята агентура и ДВ и да сигнализируют за всички нередности оперативния работник по ДС или ръководството на окръжните управления.

Отговорн. Р.Станков и Ст.Мерджев

да 13. Тъй като няма да има възможност отдела да отиде на място във всички окръзи, то указания във връзка с горните задачи ще бъдат пуснати с изготвяне от отдела, подписано от председателя

4.- 10

на Комитета по ДС.

Срок - 10.11.1964 г.

Отговорн. Р.Станков

14. На место ще бъдат посетени скръзите - Ст. Загора, Перник,
София - ние, Пазарджик, Русе и Бургас. и Кърджали.

Срок - 15.11.1964 г.

Отговорн. Р.Станков и Ст.Мерджев.

5.11.1964 г.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ
/Подполк. _____

Р.Станков

Др. Свещел
 Предметите се извадени -
 да се приплатят от мислос
 и КРС - ми се да направим един лист
 информация за пр. Така щом се върнат,
 които са да се решат от съответните институции
 (архивите)
 М.З.М.ч.

Строго секретно! 22

Екз. № _____

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

Др. Св. Димитров
 Действително по репорт. указания на
 Др. Свещел -
 М.З.М.ч.

ОТНОСИО: състоянието на агентурно-оперативната работа, физическата охрана и противопожарната защита на електрически те централи в страната.

След решението на ЦК на БКП и Министерския съвет от 5 февруари 1964 година да се подобри енергопроизводството в нашата страна, органите на МВР набелязаха редица мероприятия, с които да засилят агентурно-оперативната работа, противопожарната защита и физическата охрана в обектите по линия на електрификацията. В тази връзка беше създадено оперативно бюро, което да координира работата между отделни служби в МВР, да разследва аварията и спънките, както и да информира ЦК на БКП и съответните учреждения за допуснатите слабости по тази линия. За да ускори работата, оперативното бюро свика оперативните работници обслужващи електрическите централи, запозна ги със състоянието по енергетиката и постави като главна задача срочно да подобрят агентурно-оперативната работа в тези обекти и пр.

Освен това оперативното бюро организира постъпването на ежедневна информация за състоянието на централите, чрез бюлетина на Енергийно управление, с деспечерите и други средства и съобразно сигналите предприемаше конкретни действия.

Отдел VI при II управление ДС прегледа състоянието на агентурно-оперативната работа в електрическите централи "Трайчо Костов", "Република", "Перник", "София", "Марица-изток" 1, централата при АТЗ в Стара Загора и др. и даде конкретни указания за подобряване нашата работа в тези обекти.

Органите на ППЗ през този период организираха повсеместна проверка на уязвимите места от пожар в централите: "Република", "Перник", "Курило", "София", "Марица-изток 1" и други и предупредиха ръководствата на тези обекти да вземат съответни мерки.

Охранителния отдел при ДНМ също подобри работата по физическата охрана в тези обекти.

Окръжните управления МВР прегледаха агентурно-оперативното състояние в централите, противопожарната защита и физическата охрана и набеleyаха конкретни мерки за тяхното подобрене.

Също така през този период сигнализираха оперативното бюро за допуснати нередности по снабдяването централите с горивни материали за някои аварии и пр.

В резултат на взетите по партийна, административна и МВР мерки, сега електрическите централи работят по-добре и енергийната система работи на 5-то стъпало.

Ако се направи една съпоставка в изпълнението на плана за добив на електроенергия между месеците януари и февруари 1964 г. ще се види, че въвеждането на режимната програма, стабилизира добива на електроенергия в полза на м.февруари. Така например, през м.януари дневното изпълнение е било 19,770,000 кВтч, а през м.февруари 20,520,000 кВтч.

В настоящият момент състоянието на агентурно-оперативната работа, противопожарната защита и физическата охрана в електрическите централи е както следва:

ТЕЦ "КРЕМИКОВЦИ" - 50 МГВт. В централите работят 4 агенти, от които 3 вербовани след 25.XII.1963 година. Оперативния работник др. ПАУНОВ има утвърдено предложение за вербовка на 1 агент и работи по двама кандидати. В настоящия момент разполага с 13 ДВ, дислоцирани по уязвимите места в обектите.

Сигнали за вражеска дейност няма, ако не се смята случая с пилата, предизвикала авария през 1963 година, по който сигнал се работи, но няма никакви резултати.

Централата често спира или намалява **товара си поради** лоши въглища, доставяни от рудник "Кътина". Стават често спуквания на паропрегревателни тръби по котлите, което се оказва дефект в материала, от който са направени.

В противопожарно отношение, централата не е напълно безопасна. Вентилационната инсталация на бункерите за въглища не е завършена и се натрупва много въглищен прах по машините и инсталацията, което създава благоприятни условия за пожар. Електрическите осветителни тела са непрахопропусащи. Случаят е разследван от противопожарните органи, които са предупредили ръководството при ТЕЦА.

Физическата охрана на централата е достатъчно, но независимо от това в нея могат да проникват хора от монтажа и строителната организация.

ТЕЦ "ВАСИЛ КОЛАРОВ" - Бургас - 16 МГВТ. Централата се обслужва на териториален принцип от оперативен работник, който освен нея държи Бургаски медни мини, мина "Черно море", Държавният риболов, солниците и около 70 населени места.

В ТЕЦ "Васил Коларов" не работи никаква агентура. При разглеждане работата на оперативния работник др.СЪБЕВ, който от 1 м. обслужва централата, същия е показал само 2 ДВ, които още не е срещал. На практика се получава така, че централата не се обслужва

В противопожарно отношение няма сигнали за опасност от пожари.

ТЕЦ "СОФИЯ" - 125 МГВТ и около 900 работници. Централата се обслужва на обектов принцип от о.р.ДИМИТЪР ЗАХАРИЕВ. Същият доскоро е разполагал с 1 агент, който е напуснал и постъпил на работа в ТЕЦ "Трайчо Костов". Сега няма агентура, но е подготвил един кандидат за вербовка и разполага с 11 ДВ. Напоследък е получил сигнали, че бригадир БОНЕВ, член на БКП, системно създава трудности на 5 и 6 подема за въглища, като включва подемите ръчно забивайки бункерите с въглища, поставя метли, дървени трупчета и пр., което ако не бъде забелязано може да причини спирането на котлите. За изясняването на случая са разпитани свидетели, които потвърждават верността на сигналите. Има мнение, бригадир БОНЕВ да бъде разпитан от органите на МВР и предупреден за случая.

Други сигнали за вражеска дейност няма. Съществуват такива които сочат за лошото състояние на съоръженията, предизвикано от отлагането на профилактичните ремонти на централите. Това са пробива на ротора на 6 турбина, където водородното охлаждане може да предизвика експлозия в турбина № 3, която има счупени и

Зато са
предупредени
Това е
Това е
и това

деформирани лопатки, предизвикващи вибрации на същите. Освен това през зимните месеци централата често намалява товара си поради лошите въглища, доставени от мина "Болшевик".

В противопожарно отношение органите на ППЗ са установили и предупредили ръководството на ТЕЦА, че кабелите за високо напрежение при котел 748 на кота 6 и над форсунките на котел 7 не са защитени от високата температура. Също така посочили са, че защитата на електропроводите на генераторите не е защитена и изолацията на много места се е разтопила и тече.

Физическата охрана на централата е добра.

ТЕЦ "КУРИЛО" - 18 МГВт със 180 работници. Централата се обслужва на териториален принцип от о.р. ЙОРДАН ЗАХАРИЕВ, който освен ТЕЦА обслужва и предприятията намиращи се в района на гарите Курило и Световрачене. Същият разполага в централата с 2 1 нововербован агент и 4 ДВ. Сигнали за вражеска дейност няма.

В противопожарно отношение не е защитена напълно. Машинната зала на централата се използва и за гараж на превозни средства и склад на запалителни материали, за което органите на ППЗ са предупредили ръководството на ТЕЦА.

Физическата охрана се осъществява от един пазач и то само за през нощта, което е крайно недостатъчно.

ТЕЦ "РЕПУБЛИКА" - Перник - 100 МГВт, с около 800 души работници. Централата се обслужва от о.р. ЯНЕВ, който разполага само с 1 агент и 5 ДВ. Сигнали за вражеска дейност няма. Оперативна група от II управление и "секретариата" при МВР, прегледа състоянието на агентурно-оперативната работа на ТЕЦА "Република" и посочи конкретни мерки за обезпечаване с агентура и ДВ уязвимите места в централата. Има назначена денонощна въоръжена охрана но новото разширение на централата създава условия за проникване външни лица в старата част на същата.

Съществуват известни условия за пожар в депонираните на склад въглища и по машините на въглеподаването.

ТЕЦ "ПЕРНИК" - обслужва се от др. ЯНЕВ. Същият не разполага с никаква агентура, а ползва 6 ДВ. Сигнали за вражеска дейност няма.

От направената проверка се установи, че агентурно-оперативната работа не е на необходимата висота. Липсва агентура и ДВ на уязвимите места, вражеския контингент не е установен и поставен под наблюдение. Командираната оперативна група от II управление ДС даде конкретни указания за изправяне работата в това отношение.

Централата е уязвима от пожар. Покрива на същата е горим и не е осигурен от евентуални аварии на паропровода, от каквито случай се е запалвал. В килиите на трансформаторите се съхраняват различни машинни части и горим амбалаж и други материали, които при евентуален пробив ще създадат условия за развитието на голям пожар.

Има физическа охрана.

ТЕЦ "МАРИЦА-ИЗТОК 1" - 500 МГВТ, с около 1,000 работници. Същата се обслужва от участък МВР-Раднево # с о.р. МИХАИЛ ПЕНЕВ, който разполага с 4 агенти и 40 ДВ. Сигнали за вражеска дейност има. През 1963 г. беше прерязан ел.проводник от автоматиката на 5-та турбогрупа. Пак по същото време бяха пуснати два празни чували които ако не бяха открити можеха да изкарат от строя багерните помпи. Авторите на престъплението не са открити досега.

За да се подобри състоянието на агентурно-оперативната работа в централата, ръководството на министерството през м. II. 1964 г. на място даде конкретни указания на МВР-Стара Загора.

Централата често намалява товара си по липса на въглища, доставяни от рудник "Трояново 1" или поради шлаковане на котлите. Също така стават често спуквания на тръби от парогревателите на котлите, което се оказва фабричен дефект.

В противопожарно отношение централата се намира в най-тежко състояние. Навсякъде по машините и електросъоръженията във въглеподаването има натрупан въглищен прах, който предизвиква системни пожари. Досега са изгоряли напълно или частично електромагнитната станция, кабелите на първа пресипка и други по-малки пожари. Железопътните цистерни с мазут се движат с огнени локомотиви до самите преливни устройства. Все още не са подменени етернитовите тръби на противопожарния водопровод със стоманени, следствие на което не е изключено да се спуква и при нужда да не може да се вземе вода за пожарогасене.

II. ПО ВОДНИТЕ ЦЕНТРАЛИ

ВЕЦ "ПАСАРЕЛ" - 25 МГВТ, с 28 работници. Обслужва се от о.р. ДИМИТЪР ЗАХАРИЕВ. Същият няма изграден агентурно-информационен апарат в тази централа. Няма сигнали за вражеска дейност.

Същата се охранява през всяко време на денонощието от въоръжена охрана.

ВЕЦ "КОКАЛЯНЕ" - 12 МГВТ, с 22 работници. Обслужва се от о.р. ДИМИТЪР ЗАХАРИЕВ. Няма агентура и ДВ. Няма опасност от пожар.

Физическата охрана е добра.

ВЕЦ "СИМЕОНОВО" - 9 МГВТ, 11 работници. Обслужва се от о.р. ДИМИТЪР ЗАХАРИЕВ. Няма агентура и ДВ.

ВЕЦ "СТУДЕН КЛАДЕНЕЦ" - 60 МГВТ, Кърджалийски окръг. Централата се обслужва на териториален принцип от участък МВР-Крумовеград. В нея работят само 2 ДВ, без агентура. Няма условия за пожар. Централата и язовирното съоръжение се охраняват от милиция.

ВЕЦ "СТАРА ЗАГОРА" - в централата няма агентура и ДВ.

III. ПУСКОВИ ЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛИ

ВЕЦ "ИВАЙЛОВГРАД" - 75 МГВТ, пусков обект. В същият работят около 2,000 работници по строителството и монтажа. Обслужва се от участък МВР-Ивайловград. Оперативния работник др. ПОПЧЕВ разполага с двама агенти и около 15 ДВ, главно по строителната част. Из средите на монтажниците не разполага с нито един агент. Напоследък за срочното пускане централата в действие се изпращат монтажни групи от различни райони на страната. За опазване машинния парк както и да се предотврати измената на родината, се налага вербовката на агентура от средите на монтажниците.

Пристигналото оборудване, стоварено от двете страни на пътя в района на язовира, почти не се охранява.

Не е известно състоянието на противопожарната охрана в обекта.

ВЕЦ "КЪРДЖАЛИ" - 100 МГВТ, с около 400 работници. Монтажните работи на централата се завършени отдавна, но поради несигурност на язовирното съоръжение, досега централата не се използва.

Заздравителните работи са спрени поради липса на проект и по-голяма част от работниците се използват за укрепване на пътя свързващ централата с град Кърджали. Агентурата е напуснала и понастоящем в обекта няма такава. Наложително е след започване строителните работи по заздравяване левия скат, да се придобие нова такава.

ТЕЦ "Трайчо Костов" - 60 МГВт, с около 2,000 работници, пусков обект. Обслужва се от о.р. ИВАН ВЛАДИНОВ от Софийско у-ние МВР, който освен централата, държи и други обекти на обслужване, В ТЕЦ "Трайчо Костов" разполага с един агент и около 15 ДВ. Вражеският контингент не е напълно установен. Досега е получен следният сигнал за вражеска дейност: обекта - бригадир на монтажна бригада е злословил по адрес на народната власт и е вършил некачествени монтажни работи. Сега при преглеждането на първи котел се откриват много незавършени работи, които са отчетени като завършени още през лятото на 1963 година от бригадирата. Същият е направил малките люкчета на котела не както трябва, макар че външно погледнато дават вид, че са направени съгласно проекта. Помнението на специалистите така направените люкчета ще охлаждат неправилно котела. Понастоящем за вражеска агитация и пропаганда се намира на следствие в I отдел.

През нощта на 28.II.1964 година беше изпусната да изтече около 500 тона течна сода каустик от апаратите на химоводочистачката на ТЕЦ "Трайчо Костов". От направените разследвания се установи че това е направено съзнателно със зла умисъл. Автора на престъплението досега не е разкрит. Уликите водят към инженер химика, бивш легионер, воден на отчет за вражеска дейност след 9.IX.44 година. Същият по време на унгарските събития е отправял закани към народната власт казвайки, че за да се завземе властта от комунистите, трябвало да се спре притока на ел. енергия към София, което той можел да направи. Случаят се изяснява от Столично управление МВР, съвместно с II управление ДС.

Службата е реагирала и по други сигнали за неблагоприятия - та по строителството в централата: разследван е случаят с фундаментите на I и II турбини, които бяха отлети от лошокачествен бетон. Изневеношо се потвърди от експертна комисия и по фундаментите се извършиха допълнителни заздравителни работи.

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата 14.08.2016г. Секретар: <i>[Signature]</i>

*Трайчо Костов
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата 14.08.2016г. Секретар: *[Signature]**

Напоследък се установи, че на много места канализационната система и шахтите по централата са задръстени от отпадъчно-строителни материали, които ако не се премахнат ще създадат допълнителни трудности по времето на пуска. По този въпрос оперативния работник е уведомил административното ръководство на строежа.

Отдел VI при II управление оказва системна помощ на Соф.управление МВР по обслужването на ТЕЦ "Трайчо Костов" изразяваща се в разследване на сигнали и по вербовка на агенти и ДВ в уязвимите места. На целта има разработен съвместен план за действие.

За сега уязвими места откъм пожар в централата представлява химическа станция и мазутното стопанство. За наблюдението на тези места има назначено дежурство от районната противопожарна служба на гара Искър.

По утвърден план от НМ и административното ръководство при централата сега се извършва разстановка на въоръжената охрана въвежда се пропускателна система, поставят се осветителни тела на уязвимите места, заздравява се оградата на района и пр.

В заключение на изложеното до тук става ясно, че агентурно-оперативната работа в големите електрически централи е незадоволително. В много от тях няма никаква агентура, а ако има такава по 1-2 агенти агенти те не се срещат редовно поради заетост на о.р. в района, който обслужва. Станалите аварии и произшествия остават неизвестни за службата, а тогава, когато станат известни, почти не се разследват по същите причини.

Вражеския контингент не се издирва и поставя под наблюдение. Често се подменят о.р. от един район в друг и това става причина същите да не могат да се запознаят с особеностите на обслужвания обект.

За да се подобри още повече работата по обслужването на централите се налага да се проведат в кратки срокове следните,

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Да се вербова агентура и придобият ДВ из средите на монтажните групи в централите в експлоатация. Това се налага от обстоятелството, че хората от тези групи имат достъп до всички

уязвими места и нямат строго определено работно място. Освен това агентурата от тези среди ще ни посочват причините за настъпилата авария и как се осъществява качеството на ремонта.

2. При монтажа на новите електрически централи, хората от монтажните групи почти не се обслужват, защото техния престой имат временен характер и оперативните работници избягват да вербоват агентура от тези среди. За да се подобри работата в това отношение се налага оперативния работник от центъра да вербова такава агентура и да я предава на съответния окръг, където е заминал агента.

3. Отделение II при VI отдел системно да контролира окръзите по изпълнението на поставените задачи за вербовка на агентура, разследване на аварии и пр. както и да оказва конкретна помощ в това отношение. Това да важи с особена сила за големите водни и термични централи влезли в експлоатация или намиращи се в строеж.

4. Да се обърне внимание от ръководството на Министерството на съответните окръжни началници МВР да подобрят работата в електрическите централи в експлоатация, както и на пусковите обекти, както следва: ТЕЦ-София, ВЕЦ"Кърджали", ВЕЦ"Ивайловград" и "Студен кладенец", ТЕЦ "Перник" и "Република".

5. Създаденото оперативное бюро и за в бъдеще да функционира и изпълнява утвърдените от ръководството на МВР мероприятия.

София, 7 март 1964 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II ДС -

- полковник :

Написано в 2 екз.

№ 1 -

№ 2 -

изп. Д. Добрев

нап.: В. Стоянова

*Г-н Соколов
За сведение и евентуален
реактивен отговор моля да се запознаят
и Ръковод. на КДС.*
Г. Соколов
28.5.64г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 1 31

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА
18400
1964

СПРАВКА

За състоянието на работата по линия
на енергетиката в страната.

*Г-н Соколов
За състояние на работата по линия на енергетиката, на което бяха набелязани редица мероприятия, по които повод излезе и постановление на МС, се взеха енергични мерки от съответните институти и централи, в резултат на което се получи укрепване на енергийната система. Намалени са до минимум аварияте и безпричинните спирания на централите. Сега добива на електроенергия е 1,200,000 МГВ.*

Основния енергиен източник ТЕЦ "Марица-изток" в момента дава до 500 МГВ. Това се дължи и на пускането в експлоатация на VI турбина с мощност 150 МДВ.

През този период са пуснати нови мощности и в ТЕЦ "Трайчо Костов" от 30 МГВ.

Независимо от това общия добив на електроенергия в страната не се е увеличил. Причините за това са, че в момента са спряни икърските, баташките, тунджанските и други водни централи, използващи силата на завирени води, с оглед водата от язовирите, да бъде запазена за поливния сезон.

Това показва, че въпроса с кризата за еленергия все още не е решен.

За облекчаване продължаващото кризисно състояние, Комитета по енергетиката и горивата е изготвил предложение до Министерския съвет, да се въведе режим на лимитно разпределяне на електрическата енергия по министерства и комитети.

Успоредно с подобряване работата по укрепване на ел. системата съществуват все още сериозни слабости, които пречат на редовното производство на електроенергия. По-характерни слабости са следните:

*Г-н Соколов
Състояние на работата по линия на енергетиката, на което бяха набелязани редица мероприятия, по които повод излезе и постановление на МС, се взеха енергични мерки от съответните институти и централи, в резултат на което се получи укрепване на енергийната система. Намалени са до минимум аварияте и безпричинните спирания на централите. Сега добива на електроенергия е 1,200,000 МГВ.*
Г. Соколов
28.5.64г.

Всѝ ТЕЦ "Марица-изток" все още продължават да шлакуват котлите, макар че качеството на въглищата е подобро. Въпроса за обезпаване на централата от получаващия се дебел пласт въглищен прах още не е решен, а това крие опасности от пожари. Такъв пожар бе предизвикан на 20 април т.г., в резултат на което изгоря 50 метра от 560 метровата транспортна лента.

ТЕЦ "Васил Коларов"-Бургас не работи с необходимия капацитет поради нередовно снабдяване на въглища от мина "Черно море".

На 8 май 1964 година в резултат на земно съединение и прегряване на трансформатора избухна пожар и изгоря ТЕЦ "Батошево I"-600 КЛУ.

Все още се протака въпроса с изготвяне проектите на язовирите "Антонивановци" и "Кърджали", което удължава правителствения срок за пускането им в експлоатация.

След националното съвещание по линия на енергетиката и постановлението на Министерския съвет отдела също взе съответни мерки за подобряване агентурно-оперативната работа по обслужване обектите на енергетиката. Във връзка с това през м. II. 1964 г. бе организирано съвещание с работниците обслужващи ел. централите и мините от цялата страна, на което се дадоха указания за подобряване работата. За оказване помощ на окръжните управления от отдела бяха организирани командировки на работници, които на място съвместно с работниците обслужващи централите се наоблязваха и провеждаха конкретни мероприятия. В резултат на тези мерки взети от отдела и окръжните управления се получиха и известни положителни резултати. В момента в почти всички централи и мини има придобити агентура и ДВ. Най-щателно се изучават работниците от експлоатацията и към вражеските елементи се взема съответно отношение.

В по-големите енергийни обекти в момента оперативното стопанство е следното:

В комплекса "Марица-изток" има 22 агенти, от които в ТЕЦ "Марица-изток" - 4, а останалите са разпределени по рудниците и централните управления; в ТЕЦ "Република" има 2 агенти, от които 1 новобербован; в ТЕЦ "Варна" са придобити 2 агенти, преди съвещанието нямаше агентура; в ТЕЦ "Перник" има 1 агент; ТЕЦ

З. - 33

"Марица III"-Димитровград - 1 агент, по-рано нямаше агентура; в ТЕЦ "Кремиковци" има 2 нововербовани; в БЕЦ "Пецера"- 1 агент и др. Почти във всички централи на уязвимите места са изградени ДВ; посредством които е организирано наблюдението за неудачия и създадени условия за ненормалната работа на централите.

От редица централи, като ТЕЦ "Република", "Марица-изток", "Кремиковци", "Варна" и др., по предложение на наши работници бяха изведени /уволнени/ неподходящи работници.

В ТЕЦ "Трайчо Костов" в началото на т.г. бе разобличен вражески елемент, който бе задържан и предаден на прокурора за вражеска агитация и за некачествен монтаж.

При всички случаи на аварии, пожари и др. прояви в ел. централите органите на ДС са провеждали разследвания и са излизали с предложения за търсене отговорност на виновните и за отстраняване допускани слабости.

Такива случай има в ТЕЦ "Марица-изток I"; ТЕЦ "Варна"; ТЕЦ "Трайчо Костов" и др.

Отдела, чрез ръководството на КДС е отнасяло въпроса до ЦК и БКП, Комитета по енергетиката по въпроса за допускани слабости по физическата и ППЗ охрана за ТЕЦ "Марица-Изток".

Отдела отчита; че посочените резултати са все още недостатъчни и продължава да работи за подобряване работата по тази линия.

София, 25 май 1964 г.

Н-К ОТДЕЛ VI, У-НИЕ II КДС - Р. Атанасов
- подполковник:

Написано в 2 екз.

№ 1 -

№ 2 - втори екз. умишлено от мен: [подпис]

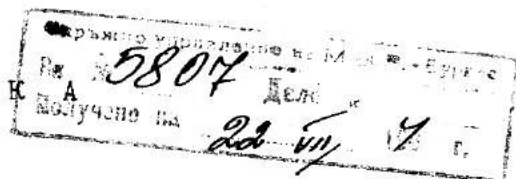
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно!

Екз. № 2

42

С П Р А В К

За констатираните недостатъци в взаимоотношенията между ръководството на мина "Черноморе" и ТЕЦ "В. Коларов" и последствията от това.

Между ръководителите на ТЕЦ "В. Коларов" и мина "Черноморе" в последно време има създадени такива лоши отношения, че съдите не искат да се срещат, въпреки че предприятията им се намират в един район.

Това се явява ненормално в социалистическите взаимоотношения между две предприятия, създава условия да се говори сред работническите колективи и се нанасят големи материални щети на държавата.

Директора на мината, както това се носи на широко между работници и служители не може да му се меси никой в работата. Нито Градския комитет на БКП, нито Окръжния комитет на БКП. Каквото иска това прави. Законите в нашата страна на мина "Черноморе" не са валидни за него. Това се разправя като вид даже между отговорни административни и партийни другари.

ТЕЦ "В. Коларов" който се намира непосредствено в района на мината ко неумира над 100,000 тона въглища за годината, които взема от мина "Черноморе". На съдия следва да се дават въглища съгласно българския държавен стандарт с не-повече от 36% пепелно съдържание. Директора на ТЕЦА др. Чорбаджиев се оплаква, че му се дават въглища от 38-45% пепелно съдържание, ка то това му пречи за нормалната работа на електроцентралата. Съгласно разпореденията на Комитета по енергия и горива за по-голяма пепелност мината следва да заплаща бонификации на ТЕЦ "В. Коларов" и е платила такива за 1963 год. 72,000 лв., а само за първото шестмесечие на 1964 г. 51,000 лв.

Това е обидило ръководството на мината и започва създаването на отношения. Според изказванията на Директора на ТЕЦА, директора на мината др. Семенлийски не допуска служителите на ТЕЦА при тегленето на въглищата, не допуска същите и при проверка на пробите за пепелното съдържание. Двамата директори не искат нито да се срещнат, нито да се видят даже по улиците.

По повод на така създадените отношения, ТЕЦ "В. Колар" започва да получава въглища от мина "Перник" и Бобов-дол. За четвъртото тримесечие на 1963 год. ТЕЦ "В. Коларов" е получил 4925 тона пернишки въглища, а през 1964 год. е получил 1100 тона и продължава да получава такива. Цената на въглищата които получават от мина "Перник" е 12.84 лв., а черноморските коствуват 8.48 лв., или 4 лв. на тон по-евтино.

За всичко това се нанасят щети на държавата с хиляди левове. Правят се излиш ни държавни транспортни спорти. Въглищата се товарят на вагони от Перник, стоварват се на гара Сарафово, товарят се на теснолинейка и пак се стоварват на мината. Това е свързано с разпиляване на една част от същите.

Само от поскъпяването на въглищата от доставените до сега такива е нанесена щета на държавата 24,000 лв. без да се смята амортизацията на влакове и вагони и претоварване на държавните железници, когато въглищата се намират на самото място до електроцентралата. Преди да се влошат отношенията на ръководителите на двете предприятия са изработвани съвместни мероприятия за качеството на въглищата, присъствували са съвместно при разрешаване задачите на колективите при изпълнение на плановете и качеството на продукцията. Сега, обаче, същите не искат да се видят.

Според мнението на секретаря на партийния комитет на мина "Черно-море" на място и с тях ни сили не може в никакъв случай да се изгледят отношенията на двете ръководства на предприятията. В началото на м. юли 1964 год. Директора на мината др. Семенлийски е изпратил телеграма до Комитета на БГ, че мината произвежда 900 до 1000 тона ситни въглища на месец и може да задоволява нуждите на ТЕЦ "В.Коларов", да се спре изпращането на пернишки въглища - без това да се съгласува с ръководството на ТЕЦ "В.Коларов".

Ивете ръководства на предприятията правят излишни командировки до София, харчат излишни държавни пари да оправят спорове, да се отклоняват от пряката си производствен-

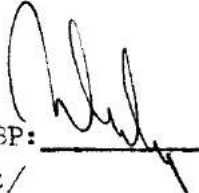
на работа, с което същите нанасят щети на държавата. Няма смелостта да се срещнат и на място да оправят споровете. Ръководството на ТЕЦ "В.Коларов" от своя страна базирайки се на нестандартните възгледи и на създадените отношения с мината прикрива своите недостатъци и неудачи в работата на Централата, като преписва всичко на лошокачествените възгледи без да се заеме с организиране изправността на машините и котлите.

Отп. в 2 екз.

№ 1 адреса-Окр.к-т ВКП

ЗАМ. ОКРЪЖЕН НАЧАЛНИК МВР:

№ 2 към ЛП

/полковник/

№ 3 у-ние IV ДС

Изп. Децканов

Нап. ДИ/ 16. VII.64 г.

гр. Бургас.

ОДОБРЯВАМ:
ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТА ПО
ЕНЕРГЕТИКАТА И ГОРИВАТА :
(п) М. Кънев
София, 6.III.1965 год.

(за служебно ползуване)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

112

С П И С Ъ К

ва фактите, сведенията и предметите които пред-
ставяват държавна и служебна тайна.

І. ДЪРЖАВНА ТАЙНА

А. Строго поверително от особена важност

1. Сведения за мобилизационните и оперативни
планове, изчисления, проекти и мероприятия, свързани с
осигуряване отбранителната способност на Републиката по
линия на държавното управление, промишлеността, транспорта,
свързките и другите отрасли на народното стопанство.

Б. Строго поверителни

1. Топогеодезически материали, каталозите на
триангулационни и гравиметрични точки, както и списъците
съдържащи координати на точки за площ по-голяма от площта
на 1 картен лист в мащаб 1 : 25000.

2. Сведения за размерите, състоянието, разположение-
то и предназначението на мобилизационните неприкосновени
запаси от материали, машини, съоръжения и други и данни по
евакуацията на предприятията и учрежденията.

3. Сведения за открития, изобретения, рационализатор-
ски предложения, изследователски и експериментални работи
в областта на науката и техниката, които са от значение за
отбраната на страната.

4. Държавните шифри и съдържанието на шифровите материали.
5. Сведения за усвояване производството на военната продукция и за създаването на мобилизационни мощности за произвеждане на военна техника и боеприпаси в предприятията.
6. Сведения за наличността, натрупването и мястото на съхраняване на държавните материални резерви.
7. Данни по проектирането и електрифицирането на обекти на МНО, МВР и предприятия работящи за нуждите на отбраната.
8. Материали от областта на електрификацията пряко свързани с отбраната и вътрешната сигурност на страната.

В. П о в е р и т е л н и

1. Сведения за подлежащите на военно обучение от запаса и за преминалите военната подготовка.
  2. Координатите на геодезическите знаци (триангулационни, нивелачни, осови, полигонови, гравиметрични и астрономични точки), свързани с държавната координатна система;
    - топографските карти в мащаби 1:5000 до 1:500.000 включително, плановете в мащаб 1:200 до 1:5000 включително с нанесени стойности на координатната мрежа по рамките на същата, хелиографни, офсетови, сини, кафяви копия и разчленени оригинали от топографските карти, фотопланове, фото-схеми, както и каталозите на нивелачните точки с приложени към тях топографски карти;
    - гравиметричните карти от всички мащаби, гравиметричните данни за отделни точки.
- Всички видове карти и плановете, които имат за основа топографски карти в мащаб до 1:500.000 включително:
- аерофилми, копия от тях, диапозитиви и аерофото-снимки.

- 3 -

3. Сведения за язовири, хидротехнически съоръжения към тях и електроцентрали с точни координати, коти, панорамни снимки на язовири с височина на стените над 15 м. и обем над 10 млн. куб.м., за съоръженията по реките и удобни места за преминаване на реките с войски.

Данните за техническото устройство и точното местонахождение изразено чрез координати на водоизточниците и тръбопроводите за водоснабдяване на големите градове, ж.п. възли, големите промишлени центрове и предприятия на военната промишленост.

Сведения за местонахождението на водопроочиствателните станции, облекчителни шахти и водоснабдителните мрежи и техните технически характеристики.

4. Данни и сведения в областта на външната политика, за която по надлежен ред е постановено, че не подлежат на разгласяване, поради това, че узнаването им от друго може да увреди на интересите на страната.

Сведения за политико-икономическото състояние на чужди държави, основаващи се на непубликувани данни, разгласяването на които може да доведе до дипломатически усложнения.

5. Сведения или документи, които по решение на органите на Съвета за икономическа взаимопомощ са обявени за поверителни.

6. Открития и изобретения, имащи голямо научно и народостопанско значение, до момента на даване разрешение за тяхното публикуване.

7. Планове, документи, карти, чертежи, описания и сведения за мощността, местонахождението, вида и количеството на свързките и останалите елементи телеграфо-телефонните, радиорелейните, радиосвързочните и други обекти, свързани с подготовката на страната за отбрана в свързочно отношение.

8. Сведения за вътрешното разпределение на честотите за радиосвързките и други радио свързочни съоръжения в страната.

9. Сведения за сроковете на доставка, утвърдени в план или документ на Министерския съвет за дефицитно оборудване и материали и лицензии, които трябва да се внесат от чужди държави, както и директиви за условията на сключване на външотърговски сделки.

10. Обобщени сведения за промишлени стоки предназначени за износ, а също така обобщени сведения и за нуждите от всички или отделни видове стоки за внос, с които се уврежда или може да се увреди на интересите на народното стопанство, а също така за споразумения със социалистическите страни по обмяна на електрическа енергия.

11. Карти на страната изработени на топографска основа на които са обозначени язовирите, електроцентралите в експлоатация, в процес на проучване, в строителство или проектиране.

12. Сведения и документи за заливните площи и населени пунктове и свързаните с това щети и загуби вследствие скъсването на язовирните стени.

13. Сведения за отсрочката на запасните офицери, сержанти и войници.

14. Ситуационни планове на строителни обекти в близост до секретни военни обекти от които се вижда разположението на последните.

15. Материали по теми разработени по специалния план.

16. Цялостна електрификационна карта на Народна Република България в мащаб 1:200.000 на топографска карта.

17. Сведения по хидрогеоложките работи съдържащи данни за радиоактивността, химически и радиометрически анализи на водите, графичните материали, съдържащи горните данни.

- 5 -

18. Данни за техническите маскировки, светомаскировки, свързките и оповестяването.

19. Обобщени данни за организацията, структурата и окомплектоването на формированията на гражданската отбрана.

II. СЛУЖЕБНА ТАЙНА

1. Сведения по перспективните проучвания в областта на електрификацията и каменовъглената промишленост.

2. Кадровите дела на служителите и работниците и други въпроси свързани с кадрите.

3. Сводни данни за трудовите злополуки.

4. Годишните и тримесечни финансови планове и цялостните по тях отчети и баланси.

5. Перспективните и годишните тематични планове, разработките по тях и анализите.

6. Валутните планове.

7. Плановете и материалите по учебната работа на формированията по гражданска отбрана.

8. Генералния електрификационен план на страната в абсолютни цифри.

9. Материали на ЦК на БКП, Министерския съвет и на СИБ изпратени за служебно ползуване.

vi месец
Строго секретно! М
Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

КДС - УПРАВЛЕНИЕ
ВУ. № 20910 - 6.ОКТ.1965

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Пожароопасното състояние на ТЕЦ "Марица-изток 1".

Централният комитет на БКП и Правителството полагат огромни и системни грижи за изграждането на нашите енергийни мощности, за преодоляване на несъответствието, което съществуваше между консумирането и производството на електроенергия. Израз на тези грижи е строителството на енергийния комплекс "Марица-изток".

Влезе в строя най-мощната топло-електроцентрала "Марица-изток 1". Вейните мощности са близо една трета от тези на страната за производство на електроенергия. Всяко по-голямо смущение в нормалния ход на тази централа дава отражение върху цялата енергийна система. Трябва да отбележим, че смущенията тук от аварии и пожари не са рядко явление. Централата със своите големи и сложни съоръжения, приспособени за горене на нискокалорични въглища от Маришкия басейн, се оказва особено уязвима на пожари, ако против тях не се вземат профилактични мерки.

Само през настоящата година в ТЕЦ "Марица-изток 1" станеха два пожара, които по начина на избухването, местонахождението и действията са почти идентични.

Първият избухна на 16.III. т.г. в кабелния тунел на централата, който нанесе огромни щети на народното стопанство. Загубите се изчисляват над 2 000 000 лева само за възстановяването и над 100 000 000 квтч непроизведена електрическа енер-

гия.

Разследванията и анализите, които направиха Правителствената комисия и органите на КДС показват, че пожарът е причинен от електрическа дъга, предизвикана от двойно земно съединение, която е запалила асфалта по стомананата обвивка, а след това и самите кабели в кабелния тунел. Късото съединение е станало в съединителна муфа на кабела, захранващ мелница 9 Б.

Вторият пожар стана на 5.IX.1965 г. в 22.40 часа също в кабелния тунел, който води за сушилният завод. Причината е станалото късо съединение в муфата на кабела за 8-А димосос 2 скорост. Пораженията на кабелите са само нагоре от избилата муфа и на разстояние около 2 м. по дължина на лавиците. Засегнати са 14 силови, оперативни и един телефонен кабели. Силовите кабели са за смукателните вентилатори на 7 и 8 котел.

По щастлива случайност пожарът се е самозагасил, без да нанесе значителни поражения, понеже профилът на тунела там е начупен и естествената вентилация за поддържането на горенето е била нищожна. В противен случай пожарът, който би се разризал, щеше да извади от строя сушилният завод и част от котлите, да се намали товара на централата и се нанесат големи материални щети на страната. Възстановителните работи са продължили около 2 дни и сега положението е нормализирано.

Инж. Шойков, началник Енергийно управление при КЕГ, който по време на пожара е бил там, съобщи, че дежурен инженер е бил също инж. Георги Стоименов Гешев, при когото стана и пожара на 16.III. т.в. Този път той е нарушил и вписаните в книгата разпореждания, като не е наредил да се извършат замервания и на захранващите силови кабели. Тази работа той е изпълнил само за електромоторите и кабелите до защитата и след като не е установена там повреда е наредил включване на съоръженията в действие.

Георги Стоименов Гешев е роден на 25.III.1935 г. в с. Моравица, Търговишко, българин, образование висше, неженен, жител на София, член на БКП. Работи като началник блок при ТЕЦ "Марица-изток 1".

Трябва да отбележим тревожния факт, че близо половин час персоналът не е можал да открие мястото на пожара, по-

неже кабелният тунел е преграден на секции след пожара през месец март за локализиране на евентуален нов такъв, какъвто е последният случай.

Това добре замислено мероприятие /преграждане на тунела/, което беше недостатък на проекта, не е доведено до край, като секциите не са снабдени с никаква сигнална апаратура, която да фиксира мястото на огнището. При това състояние не е изключено да се стигне до нов катастрофален за централата пожар.

В Централата има и други тесни и пожароопасни места, които обективно създават условия за нови пожари, но за тяхното отстраняване се работи бавно, частично и откъснато, а не се решават комплексно. Те се свеждат главно до следното:

1. В Централата има няколко стотици съединителни муфи на силови кабели, които са уязвими места и с потенциални възможности при лоша изработка за къси съединения, избивания и предизвикване на пожари. Само при последния случай, за възстановяването на последствията са поставени 27 съединителни муфи на едно разстояние от 2.5 - 3 м. Изхождайки от двата пожара, които са резултат от къси съединения в муфи, специалистите следва да дадат решение за локализиране последствията в тези места след къси съединения.

2. За тази централа поне е необходимо да се проучат възможностите и се реши въпроса за монтиране на автоматична пожароизвестителна инсталация. Тя е особено нужна за помещенията, в които не работят или рядко се посещават от хора, каквито са кабелните тунели, полуетажи и др., които сега са преградени и на секции. В противен случай пожарът тук ще бъде забелязан, когато той се разрастне.

3. При тези огромни и сложни съоръжения няма построена автоматична пожарогасителна инсталация. Тук следва да се достави автомобил, действащ с въглероден двуокис при потушаването на пожарите.

4. Въгледодаването на централата не отговаря на противопожарните изисквания. По него все още не е направена обезпращителна инсталация и праха се наслоява по подовете и апа-

ратурата. Той е извънредно лесно запалим и взривоопасен, а електрооборудването не е взривобезопасно, а обикновено. Осветелните електрически инсталации в някои места на сушилния завод и сухия тракт на въглеподавателния цех са монтирани съвсем примитивно, неотговарящо на противопожарните изисквания. Късо съединение в тези инсталации или някаква друга искра, могат по всяко време да запалят наслоения въглищен прах и предизвикат избухване на пожари, каквито случаи е имало през миналите години.

5. В препоръките на Правителствената комисия, разследвала пожара в централата на 16.III.1965 г., са набелязани редица мероприятия за отстраняване на недостатъците, но те се изпълняват доста мудно. В тази връзка има правен протокол с предупреждение на ръководителите на централата от окръжния прокурор – Ст. Загора. Неговите предписания за ограждането на централата, подобряването на пропуския режим, почистването на района и др. не се изпълняват в предвидените срокове. Все още в района на централата и в самата нея свободно и лесно може да влезе външно лице или такова, което има намерение да извърши диверсионен акт.

6. Производствената и техническа дисциплина по изпълнението на задачите и разпорежданията у някои лица не е на необходимата висота. Това по някога става причина за произшествия, какъвто е случаят и с инж. Гешев.

7. Сериозен е сигналът за високите температури, които се получиха през лятото в кабелния тунел след неговото преграждане на секции за локализиране на пожари, ако избухнат такива. Това преграждане се извърши по време на възстановяването на централата след пожара от 16.III. т.г. С него се ограничи естествената циркулация на въздуха в кабелните помещения и температурите се покачиха високо над нормалните. В кабелния тунел между главното разпределително устройство /ГРУ/ и машинна зала температурата на въздуха през летните дни достига 55°C. Някои кабели са толкова нагорещавани, че не могат да се държат с ръка. Има съоръжения като релейните панели, които трябва да работят при + 15° до + 25°C, а температурата в тези помещения

достига до 48°C. Подобно е положението през този период и в помещенията на трансформатори за собствени нужди, където въздухът се затопля до 60°C.

При това състояние има опасност изолацията на кабелите да старее много бързо, което може да причини избивания на същите, водещи до пожари.

Специалистите с тревога споделят тези реални опасности от аварии в централата поради тази причина.

За отстраняването на това ненормално състояние е възложено на "Енергопроект" да изработи по спешност план за вентилаторна уредба за охлаждане на помещенията. Същият е готов, но неговото осъществяване става много трудно, поради липса на вентилатори и автоматика, които трябва да се доставят извънпланово. Временно се монтират 8 вентилатора, но те ще се задействуват и изключват ръчно от специално назначени за целта дежурни. Без автоматика, която да изключва вентилаторите при нужда, същите вместо полза могат да нанесат вреда, понеже ще съдеуствуват за разрастване на евентуално възникнал пожар.

По този въпрос е проведен разговор с др. инж. Кънев - зам. председател на КЕГ, но се налага да се вземат бързи мерки по доставянето на необходимите съоръжения за осъществяването на разработения план за охлаждане на тези помещения. При положение, че това не стане през есенно-зимния период има опасност през следващото лято, когато времето се затопли, да стават аварии в централата, да се съдействува за бързото стареене и износване на кабелите, поради високите температури.

Считам, че ще бъде целесъобразно да се възложи на специалисти на място да се запознаят с противопожарната охрана на централата и да предложат мероприятия за отстраняване на съществуващите слабости.

25. IX. 1965 г. г.

Н-К ОТДЕЛ VI, У-НИЕ II КДС.

ПОД ПОЛКОВНИК:

Лит. 2 екс
№ 1 ЦК на КЕГ
№ 2 КМ ДС
Инт. Т. Менов
Кан. Манолов

Екс. № 2 уинко или аз.
Кан. *[Signature]*
Т. Менов.

ОТДЕЛЕНИЕ К Д С гр. РАДНЕВО

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

20

Стр. секретно!

Екз. № 2

СЪОБЩАВА:
зг. "Пламен"
19.XI.1965 год.
гр. Раднево

ПРИЕЛ:
полковник К. Желев
Н-к отделение КДС -Раднево

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

Някои неудачия във връзка с работата по доставката и монтажа на първата комплексна линия за рудник "Трояново-3"

1. Вагоните идващи с оборудване от ГДР пристигат на обекта средно 10-12 дни от изпращането им видно от данните по документите. По нареждане обаче на Техноимпорт някои от вагоните се разтоварват на Братислава, натоварват се на шлеп и се разтоварват на пристанище Русе. От там ако има вагони се натоварват и изпращат на обекта. Това се прави за икономия при транспортирането. В действителност обаче се получава забавяне на оборудването, тъй като няма вагони и за сега повече от 40 вагона са разтоварени в Русе и са разпиляни по пристанището. Тези претоварвания деформират частите и ние ще бъдем принудени за някои повреди от транспорта да доставяме нови части. Освен това от пристанище Русе се натоварват за обекта части от няколко машини, които трябва да се разтоварват на различни монтажни площадки, в един вагон и като дойдат вагоните в Трояново е необходимо 2 дни да се разкарват по площадките. За да не денгубират, обаче частите се разтоварват на едно място, след това отново се натоварват и извозват вече по предназначение. От забавянето на доставката на детайли, които са разтоварени по Русе и Братислава все още не можем да започнем монтажа на гумените ленти, който трябваше да започне на 15.VIII.65г. Фактически имаме забавяне повече от 3 месеца.

Трябва да се преустанови с практиката за разтоварване на вагони в Братислава и превоза им със шлеп щом Деспред не може бързо да организира извоза.

2. На 24.IX. получихме с вагон 464984 2 броя трансформатори предназначени за монтаж в монтиращия се багер 1200 от Лаухамер / ком № 563005/. С протокол се констатира че същите са стари,

21

2.-

деформирани и демонтирани. На основание чл.14 т.6-2 и чл.13 т.1 от договора за доставка направихме рекламации пред Техноимпорт. Вместо Техноимпорт да изиска подмяната им с нови, подписва договор с немската страна същите да се боядисат и приведат в изправност от немците и монтират на багера.

19.XI.1965 год.

"Пламен "

СПРАВКА

=====

ОТНОСНО: Доставката на оборудването за рудник-3, което се рязтоварва в Братислава и Русе и се забавя неговото своевременно доставяне на обекта, създават се условия за повреждане и проче.

МЕРОПРИЯТИЯ

=====

Да се изпрати препис от аг. сведения на Окр.Управление КДС Ст.Загора и II-ро управление VI отдел София, за проверка и отношение

ЗАДАЧА

=====

Да провери състоянието на рудник-3 , как се организира монтажа на линията.

Размножено: 3 екз.

1 за II-ро управление VI отдел София

1 за Окръжно У-ние КДС Ст.Загора

1 за р.дело на агента .

ОФОРМИЛ:

Демиев
послковник

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Др. Манаев
Състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството в Дорнолунски и Костендилски окръзи.
Всичко е в нормално състояние. Няма да се правят промени в работата.
Всичко е в нормално състояние. Няма да се правят промени в работата.
Всичко е в нормално състояние. Няма да се правят промени в работата.

Строго секретно!
БЕЗЪМЪ. МУВИ

Относно състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството в Дорнолунски и Костендилски окръзи.

1. ДОРНОЛУНСКИ ОКРЪГ

Състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството е следната:

1. МИННА ПРОМИШЛЕНОСТ

Същата се обслужва от два оперативни работника.

В ДМТ "БЕЛЧЕК" работят общо 18,108 души, от тях вражески контингент са 168 души, агентура-11 и 60 доверителни връзки и една ДОВ.

МО ГУДНИЦИ

Гудници обслужвани от о.р.к. ВЕЛИЧКОВ

Гудник "Т. НЕВКОВ"-работят общо 1450 души: вражески контингент-29; по категории: бивши полицейски разузнавачи и полицаи-6 БЗО-4; членове на БЗО-9 и царски офицери-1

Разработки няма, а така също и сигнали няма.

Агентура-няма ; ДВ-5

Гудник "МАДНИЦА"-работят 525 души

Вражески контингент - 3: БЗО-1 и БЗО-2

Разработки и сигнали няма.

Агентура-2

ДВ-няма

Гудник ШАХТА "Г. ДИМИТРОВ"-работят 3000 души

Вражески контингент-30; По категории: бивши полицаи-8; БЗО-9 БЗО-12 и царски офицери-1.

Агентура-4, от които 3 са на връзки при о.р. Величков и един при началник отдела д-р. Грозданов.

ДВ-6

Разработки и сигнали няма.

Гудник "ТОМБУХАН"-работят общо 2450 души от тях вражески контингент са 27: бивши полицаи -7; БЗО - 9; БЗО - 9 и царски офицери-2.

Разработки и сигнали няма.

Агентура - 2 и ДВ - 7.

Всичко е в нормално състояние.

с

Заб.: агентурата ръководена от др. Величков е срещана редовно и са вземани посмени сведения.

РУДНИЦИ ОСЛУЖВАНИ ОТ О.Р. ИВАН МИЛАНОВ

РУДНИК "Д. БЛАГОЕВ" - работят общо 1348 души.

Вражески контингент - 25, по категории: БЗО - 8; Царски офицери - 1
Фанатизирани евангелисти - 3; с изменически настроения - 3; завърнали се
изменици на Родината - 2; БЗО - 3 и Бивши хора - 5.

Разработки няма.

Сигнали - 1.

Същият се отнася за изгарянето на 4 електродвигателя. От направената проверка по сигнали се установило, че няма умисъл в изгарянето на същите. Изгарянето е станало в резултат на лошото включване на автоматичния фидерен прекъсвач оставен на две фази.

Агентура - 1

ДВ - 10

РУДНИК "ИВАН ГАРВАНОВ" - работят общо 1236 души.

Вражески контингент - 10 разпределен по категории: бивши полицейски разузнавачи и полицаи - 3; БЗО - 1; БЗО - 2; бивши хора - 2 и поддържащи връзки с капиталистически страни - 2.

Разработки няма.

Сигнали - 1.

Получен е сигнал ^{от} Дуцието ПАВЕЛ ТОДОРОВ ПАВЛОВ, че в шкафчето на миньора ТРИГОР МИЛАДИНОВ имало 900 грама взрив. От извършената проверка се установява, че взрива е поставен от самия заявител с цел злепоставяне МИЛАДИНОВ пред органите на властта. Павлов е разобличен пред колектива на рудника за оклеветяване.

Агентура - няма

ДВ - 11

РУДНИК "РЕПУБЛИКА" - работят 958 души. От тях вражески контингент са 19. По категори: бивши полицаи - 2; БЗО - 6; БЗО - 3; БХ - 3; репресирани - 2 и поддържащи връзки с капиталистически страни - 3

Разработки - няма

Сигнали - няма

Аварии - През м. май т. г. ръководителя по движението ТРИГОР СТАНКОВ е нарушил правилника за движението и пуствнал два локомотива един срещу друг. Шетите нанесени от ударите на локомотивите възлизат на 1500 лева. От разследването не е установено да има контрареволуционна умисъл. СТАНКОВ е предаден на прокурора за търсена на наказателна отговорност.

Агентура - няма.

ДВ - 8

РУДНИК "АЛЕКСАНДЪР МИЛЕНОВ - работят общо 1141 души. От тях вражески контингент са 13 души. По категории: Бивши полицаи - 1; БЗО - 2; Фанатизирани евангелисти - 2; С изменчески намерения - 1; БФО - 2; БХ - 3; Анархисти - 1 и поддържащи връзки с капиталистически страни - 1. Разработки и сигнали няма.

Аварии: На 14.VIII.1965. година на пост № 6 са дерайлирали три вагона по вина на машиниста. Същият е потеглил с влака без да му е даден път и движейки се със заден ход изхвъртачката изхвърля вагоните. При разследването не е установовена контрареволуционна умисъл. Предан ден е на прокурора.

Агентура - 2

ДВ - 11

ЦЕНТРАЛНА ОБОРАТИТЕЛНА ФАБРИКА - работят общо 1000 души. От тях вражески контингент са 21 души. По категории: бивши полицаи - 5; Царски офицери - 1; БЗО - 2; Фанатизирани евангелисти - 1; С изменчески настроения - 1; Завърнали се изменици - 1; БФО - 2; БХ - 3; поддържащи връзки с капиталистически страни - 3 и репресирани 2.

Разработки няма.

ДОП - 1. Същото е заведено на лицето НАЙДЕН АНЕВ ИВАНОВ за вражеска агитация и пропаганда. Същият е бивш служител на МВР и гранични войски. През 1956 година е съден за контрареволуционна дейност. Бил е член на нелегална организация. Правил е опит да измени на родината. ИВАНОВ произхожда от прогресивно семейство. Има двама братя, които са членове на БКП. Под тяхно давлениа в момента не прави вражески изказвания. Изготвено е и утвърдено предложение за филтриране и предупреждение.

Сигнали - 2.

а/Получен е сигнал, че дробилната машина загрява. От направената проверка по същият се установило, че е поставена по недоглеждане погъста решетка, през която има по-малка пропускаяемост на масло.

б/При искарването на възлицата от рудника са намирани парчета жезеза, в резултат на които се повреждат мелниците. От направената проверка по сигнала се установило, че тези парчета са от ремонта на машините в рудниците. Взети са мерки от страна на ръководството на рудника

Агентура - няма

ДВ - 12.

Заб.: агентурата не е редовна срещана. Миланов е бил на седем месечен курс в школата. В работните дела на същата се намират повечето рапорти за състояли се среща, а по-малко сведения.

07

II. СТРОИТЕЛСТВО И СТРОИТЕЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ

Обслужва се от о.р. РАТЦЕЛ БОРИСОВ

ЦИМЕНТОВ ЗАВОД "В. КОЛАРОВ" - работят общо 1500 души. От тях вражески контингент са 5 души. По категории: БЗО - 4 и БХ - 1

Разработки и сигнали няма.

Агентура - 2

ДВ - 6

ДЪРЖАВНА СТРОИТЕЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ - работят общо 1500 души. От тях вражески контингент са 15 души. По категории: БЗО - 3; Бивши полицаи и разузнавачи - 3; Царски офицери - 3; Репресирани - 2; БХ - 2 и БЗО - 2.

Разработки няма.

ДОП - 1

ДОП "АВАНТЮРИСТ" заведено на лицето ИВЪТЪР АНДРЕЕВ МАРСЕЛЕВ роден през 1925 година в гр. София. Същият по време на войната е замислен за Германия. Участвувал е във френския легион в Африка. В България се завърща през 1958 год.

За същият е получено анонимно писмо с правдоподобна характеристика. От направените проверки по някои факти от анонимното писмо се потвърждават.

В писмото се обвинява, че от мина "ЗЛАТА" е изнасял зърна от злато и от мина "БУХОВО" ураниева руда. Освен това притежавал два паспорта, безшумен пистолет и имал скривалище в с. Пенкьовци - Пернишко

Автора на анонимното писмо не е открит. По всичко личи, че автора е близък човек на обекта и притежава собствено превозно средство.

По делото съвместно се набелязаха мероприятия, като справка и препис от плана ще ни се изпратят.

Агентура - няма

ДВ - 9

ОКРЪЖНО ПЪТНО УПРАВЛЕНИЕ - работят 40 души. Вражески ^{контингент} - 2. От тях БЗО - 1 и БХ - 1.

Разработки и сигнали няма.

Агентура - 1

ДВ - 2

ОКРЪЖНА ПРОЕКТАНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ - работят 50 души. Вражески контингент - 3. От тях БХ - 2 и БЗО - 1.

Разработки и сигнали няма.

Агентура няма

ДВ - 3.

Из архивите на ЦС

95

160 К

II. КЪСТЕНДИЛСКИ ОКРЪГ

1. СТРОИТЕЛСТВО - обслужва се от о.р. ВЕСЕЛИНОВ

ОКРЪГНА СТРОИТЕЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ - работят общо 500 души.

Вражески контингент 8 души. По категории: БЗО - 4; Царски офицери - 1
Бивши полицаи - 1; завърнали се изменици - 1 и новопроявили се - 1

Разработки - няма

Сигнали 1.

Сигнала се отнася по неудачното проектиране и доставката на оборудването за соковия цех при ДКК-"Д. БЛАГОЕВ". Проекта първоначално е изготвен за един вид машини, които е трябвало да се доставят от Юнония. Строителството е отпочнато по тяхния размер. Впоследствие доставката се изменя и се доставят машини от друга страна с по-големи габарити. В резултат на това са нанесени щети за около 5000 лева. Информирали са ОК на ВКП.

Агентура - 2

ДВ - 3

2. МИННА ПРОМИШЛЕНОСТ

ДМП-"БОБОВ ДОЛ" и "МИНСТРОЙ" обслужвани от о.р. ГЕОРГИ

ШАПАРОВ.

В басейна работят общо 5600 души. Вражески контингент-48.
По категории: БЗО - 14; БСО - 1; Анархисти - 1; БХ - 1; Новопроявили се -5; Опит за измяна - 5; Репресирани - 14 и полицаи - 7.

Разработки - няма

ДОП - 2

АНОНИМНИ ДЕЛА - 3

ДОП - "ИЗМЕННИК"-заведено на КРАСМИР АЛЕКСАНДРОВ АБАДЖЕВ, копач в рудник "БОБОВ ДОЛ" -1 с изменнически намерения. По делото има изготвен план с мероприятия. Обезпечен с агентура.

ДОП - -заведено на

.С изменнически намерения. По делото има изготвен план за проверка на сигнала. Наблюдава се от две ДВ. Същият е бивш С.С. на органите на ДС.

АНОНИМНО ДЕЛО -"ИЗМЕННИК"-заведено по повод на това, че през м.април 1964 година са писани лозунги с вражеско съдържание в клозетите на рудник "ФУЧИТЕ". Взети са автографи на заподозрени лица които автори и са изпратени за експертиза.

АНОНИМНО ДЕЛО -"ЗВЕДИТЕЛ"-заведено по повод на това, че на 4. IY 1964 година е забит пирон в силовия кабел на рудник "МИЛБОР". Пада съмнение, че извършителя е лицето БОРДАН АЛЕКСАНДРОВ РУЦЕВ от с.Яхинов. Същият в момента е трудовак. По искане на нашата служба е преведен в поделениято в БОБОВ ДОЛ с цел провеждане на комбинации

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 14.08.2018г. Секретар: *Коз*

за *К*

Из архивите на ДС

АНОНИМНО ДЕЛО "ДИВЕРСАНТ"-открито на 8.II.1964 година с цел разкриване автора на прерязаните ремъци на електродвигателя в ЦЕТИ УЧАСТЪК на рудник "МИНЬОР". В същият участък работят затворници. Цетите нанесени от извършителите възлизат на около 10 лева.

Поради това, че цетите са малки и част от затворниците, които по време на отрязването са освободени, уговорихме се с о.р. ШИПАРОВ да излезе с предложение пред ръководството за закриване на делото.

СИГНАЛИ - 6

Получен е сигнал от аг. "ЦЕТРОВ", че от страна на "МИНСТРОЙ" опазването на поверителните материали е в лошо състояние. След получаването на сигнала е направена проверка от оперативния работник и са взети мерки.

От аг. "ДРУМНИКОВ" е получен сигнал, че в рудник "ФУЧИТЕ-I" се подготвя участък за експлоатация не добре проучен. В резултат на взетите мерки начина за експлоатация на участъка е изменен.

Получен е сигнал от доброволен заявител, че лицата: СТОЯН КРЪСТЕ СТОЯНОВ, ГОДОР КОЛЕВ /бивш затворник/ и други, че са с изменчески намерения. За осъществяване на тази тяхна замисъл преминали на работа в Маданския басейн. Уведомени са другарите от Окр. У-ние КДС-Смолян.

За останалите три сигнала, ще се изготви отделна докладна записка с цел прилагането ѝ към преписката.

Агентура -6

ДВ - 46

София, 30.XI.1965 година

Майор:

/М. Михайлов/

ИЗГОТВИЛИ:

Ст. лейт.:

/Ст. Делийски/

Отпечатено в 2 екз.

№ 1 за о.р. Делийски

№ 2 за о.р. Михайлов

Из архивите на ДС

Машевиц

ОТДЕЛЕНИЕ КДС гр. РАДНЕВО

Стр. секретно!

Екз. № 1

СЪОЩАВА:
агент "Стариков"
8.XII.1965 г.
гр. Раднево

ПРИЕЛ:
полковник К. Желев
Н-к отделение КДС
гр. Раднево

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

Преди известно време ми стана известно, че аварията в подстанцията 110/20/6 кв в ЦРБ Раднево е свързана и с някои въпроси по проектирането. Още при разработката на проекта за ел. част на подстанцията проектант инж. Антон Стефанов по аналитичен /изчислителен/ път е достигнал до извода, че токовете трансформатори АТМ-20 20/5А производство на СТЗ "Ъ. Коларов"-София са динамически и термически неустойчиви. Това означава, че при късо съединение след токовете трансформатори същите няма да издържат и ще експлодират, както е станало и по време на аварията на 16.XI. 1965 год. Тоя правилен и важен извод, обаче, не е довел до правилен подбор на апаратурата за подстанцията своевременно, а много по-късно, когато вече са били доставени токовете трансформатори 40/5А. По неясна какъв повод точно проектант дава решение да се подменят същите. Това не е било възможно да стане за кратък период от време разбира се, но не е трябвало проектантската комисия и ДИК "Трафостанции и далекопроводи"-София, на които са били известни тия положения понеже те са инвеститори на подстанцията/ да се съгласяват да се пуска в експлоатация въпросната подстанция. На ръководството на Г. Дирекция на комплекса тия подробности стават известни след аварията. Ако така се постъпи с изграждането на което и да е разпределително устройство, с която и да е подстанция другале неминуемо, ако токовете на к.с. са аналогични ще се стигне до авария.

Освен пропуската посочен по-горе в проекта е направен и друг пропуск. Не е предвидена сигнализация при изчезването на оперативното напрежение. Без такава сигнализация дежурният персонал не може да разбере кога има повреда в оперативната верига, кога отделни изводи са останали без оперативно напрежение. А това е много

2.-

44

опасно, защото не е изключено в същото време да се появи повреда на някое съоръжение монтирано в подстанцията или мрежата захранвана от подстанцията. При повреда /к.с./ при липса на оперативно напрежение може да се разразят големи аварии в подстанциите.

Като сериозна слабост общо при проектирането трябва да отбележа тая, че се строят всички почти проектианти да правят икономии които никога са за сметка на сигурността в работата на съоръжението. Такъв е случаят с решението да се осигури магистрално захранване на отделните изводи в подстанцията на ЦРБ-Раднево. При прекъсване на захранващия кабел в която и да е точка следващите съоръжения и килии остават без напрежение в оперативните вериги, а с това пък е на лице възможността от авария, аналогична на тая която стана на 16.XI.1965 година в подстанцията на ЦРБ.

8.XII.1965 год.
гр.Раднево

-" Стариков "

СПРАВКА

ОТНОСНО; аварията пожар в подстанция на ЦРБ, в която има проектански неудачия.

ЗАДАЧА

Да разговоря с инж.Киров и членовете на комисията назначена да разследва случая с падането на стрелата на багер РС-315 и изясни обективни ли са причините или субективни.

М Е Р О П Р И Я Т И Я

Да се изпрати препис от зг.сведения и протокола на II-ро управление VI отдел за вземане отношение по проектанските неудачия.

Размнож.в 3 екз.

- К 1- II-ро У-ние София
- К 2- Окр.У-ние КДС Ст.Загора
- К 3- раб.дело на агента

ОБОРВИЛ:

полковник

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно!

102
204

9750

15. АПР 1966

Екз. № 4

КДС
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ

№ 352
15-IV 1966 год
СМЕЛЯН

ДО ДРУГАЯ

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ П КДС

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ VI-ТМ

С О Б И Я

*Всичко
за документ
1915/66-
47*

*Гр. Орешки
Гр. Струмиш
Гр. Гурубсо
26 IV 1966
СР*

От доклад на заведущ електрическата подстанция /110/20кв/ "Конски дол" стана известно, че техническото състояние на същата не отговаря на съгласните изисквания за непрекъснато и ритмично снабдяване на рудниците, фабриките и другите спомогателни предприятия на ДМП "Горубсо" с електрическа енергия. Подстанцията е построена през 1952 година и е оборудвана със съоръжения съответстващи на тогавашните нужди на ДМП "Горубсо" от електроенергия. През изтеклия период от време към предприятието бяха включени нови рудници и съоръжения и необходимостта от електроенергия значително нарасна. Единствен източник на енергия обаче остана подстанцията "Конски дол". В настоящия момент същата се претоварва и често поврежда. Основен ремонт не може да се извърши тъй като нуждите на ДМП "Горубсо" от електроенергия са ежедневни. Има случаи вследствие на претоварване, да гармят трансформатори в същата подстанция и да заплашват живота на обслужващия персонал. Основателно някои от тях липсват отказвали да изпълняват служебните си обязанности поради страх от тежка авария. Освен това подстанцията може да причини продължителни прекъсвания на електроенергия и от там спиране на производството на оловно-цинкови руди и концентрати.

Заведущ подстанцията "Конски дол" за горните нередности е търсил съдействието на главния енергетик на ДМП "Горубсо". Тъй като станцията не е на подчинение към ДМП, след проверка с писмо е уведомял заинтересуваните ведомства, но до сега мерки не са взети. Отговорник за подстанцията "Конски дол" и за ритмичното подаване на електроенергия за нуждите на ДМП "Горубсо" е Главното енергийно управление при комитета по "Енергетика и горива", които следва да вземат съответни мерки.

От друга страна, изхождайки от нарастващите нужди на ДМП "Горубсо" от електроенергия е заплануван строеж на нова подстанция

- 2 -

10
203

в гр. Рудозем, която да поеме част от натоварването на тая в с.К
ски дол, но по неизвестни причини инвеститора-Управление "Цветн
металургия и рудодобив"-Собия отхвърля проектирането и строежа
за неопределено време

Моля, да се провери по какви причини Управление "Цветна
металургия и рудодобив" спъват строежа на нова подстанция в гр.
дозем и въобще какво се прави за отстраняване на съществуващит
условия за аварии, които могат да лишат ДМП "Горубсо" от електр
енергия.

Приложение: доклад от зав. подстанцията и препис на писм
на ДМП "Горубсо"

ЗА ОКРЕЖЕН НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ КДС:
М А Й О Р - *[Signature]*
15 . IV . 1966 година гр. Смолян

Отп. в 2 ека.
Екз. № 1 - адресанта
- " - № 2 - към дело
Изп. и нап. Комитов
14. IV. 1966 год.

Миньорско

Кенчов

К.Б.С. УПРАВЛЕНИЕ
ВХ.Л.Б. 14312 - 6. ЮНИ 1966

VI - Добре!
Строго секретно!

№ *едричъвски*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
ДРУГАРЯ НАЧАЛНИК
ОТДЕЛ VI, У-НИЕ IIКДС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на минната промишленост и строителството в Кюстендилски окръг.

I. СТРОИТЕЛСТВО

Работника, обслужващ строителството е в отпуск и разговарях с н-к отделението Стойков.

ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

В окръга има проектантска група и стройрайон. Стойрайона строи два завода и други малки обекти. Оперативен интерес представляват завода за кондензатори и завода за дървесинни плоскости. Завода за дървесинни плоскости ще се строи от полски специалисти, а завода за кондензатори ще бъде с японско оборудване и се очаква след завършване на строителните работи да пристигнат техни специалисти по монтажа.

По линия на строителството работят около 600 души. Вражески контингент 8 души. Поради голямото текучество установяването на контингента става по сигнали. Установения контингент се наблюдава от агентура и ДВ.

АГЕНТУРЕН АПАРАТ

В строителството работят 3 агенти, всички са вербовани на патриотична база.

2.3

Единият от агентите е строителен инженер, останалите с основно образование. Агентите са срещани редовно. Поставят им се задачи главно по контингента и изясняване на неудачи в работата.

Ползват се 6 ДВ и две явочни квартири.
Агентурни разработки няма.

АВАРИИ И СИГНАЛИ

Станало е скъсване на подедни въжета на кран - установено е, че въжетата са се скъсали поради това, че са износени; особени щети не са нанесени.

Получават се главно дребни сигнали за лошо изпълнени строителни работи, криви стени, балкони и др.

ДЪРЖАВНА ТАЙНА

Всички лица работещи с поверителни материали са съгласувани. Няма сигнали за изтичане на държавна тайна.

КООРДИНАЦИЯ И ОТВЕТНОСТ

Връзките на КДС с МВР, окръжния комитет на БКП и обществените организации са добри.

Чавани са редовно справки в окръжния комитет на БКП за дребни неудачи в строителството, за вземане на отношение. Изнасяли са доклади в предприятия по бдителността.

II. МИНА ПРОМИШЛЕННОСТ

По линия на въглищната промишленост се обслужва ДМП "Бистрица" и ДМП "Бобов дол" и "Минстрой" - район Бобов дол.

За ДМП "Бистрица" отсъствуваше оперативния работник и данни няма. Има само един сигнал за забит гвоздей в силов кабел. По изказването на началника на отделението, гвоздеят е бил забит за лично отмъщение и намало контрареволуционен умисъл.

Няколко пъти се сменявали ОР, обслужващи мината.

ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА В РАЙОНА НА БОБОВ ДОЛ

ОР Шипаров обслужва: ДМП "Бобов дол" с 6800 работника, "Минстрой" - 800 работника, ДАП - 460 работника, Наркооп и промкомбината - с 800 работника, и ДЗС с шест села с около

3. *27*

12 000 жители.

Минните обекти са уязвими от страна на аварии във връзка с това, че всички които не могат да си намерят на друго място работа - съдени по различни поводи, отиват там на работа.

Работят около 60 турци.

Чужди специалисти няма.

Има установени 68 души вражески контингент, от които в ДМП "Бобов дол" - 45 души, "Минстрой" - 5 и други 18 души. Контингента е главно от бивши хора, БЗО и съдени за контра-революционна дейност.

За четири месеца през тази година в Мината са **постъпили** 1130 души и са напуснали 825. Поради горното контингента се установява само при получаване на сигнал за дейност.

Контингента се наблюдава с агентура и ДВ.

Вражески прояви - главно изказвания по адрес на партийни и държавни ръководители, вицове и лично недоволство.

АГЕНТУРЕН АПАРАТ

Има 5 агента - 3 - мината и 2 "Минстрой", всички са със средно техническо образование на възраст от 30 до 35 години. От тях 1 е вербован на компроматериал, а другите 4 на патриотична база. С всички се провеждат редовно срещи и им са поставени задачи по изясняване на сигнали, вражеския контингент и аварии.

Няма случай на разшифроване.

През 1965 г. е вербован 1 агент на патриотична база и 2 агента са възстановени.

Подготвени са за вербовка 3 души, от тях един на компроматериал и 2 на патриотична база.

Използувани са 48 ДВ. Има получени от тях следните сигнали:

ДВ "Кирилов" - за набит пирон в словия кабел в рудник "Миньор".

ДВ "Станов" - за вражески изказвания.

ДВ "Расилев" - за изменнически намерения на Димитър Николов Пироев.

Използват се 3 явочни квартири. Подготвена е една нова за вербовка.

АГЕНТУРНИ РАЗРАБОТКИ

През м. април са реализирани и разобличени две ДОП за измяна на Родината на Димитър Атанасов и Красимир Абаджиев. Водят се на отчет две анонимни дела "Мърльо" и "Вредител".

Анонимно дело "Мърльо" - заведено през 1964 г. по повод на това, че са писани лозунги с вражеско съдържание в клозетите на р-к "Фучите".

По делото се работи.

Анонимно дело - "Вредител" по повод на това, че през 1964 г. в р-к "Миньор" е забит пирон в силовия кабел. Пада съмнение върху Йордан Александров Гущеров от с. Яхиново. По същия се работи.

АВАРИИ, СИГНАЛИ, ДИВЕРСИИ И ДРУГИ ПРОИЗШЕСТВИЯ

Получени са 8 сигнала от началото на 1966 г.

1. За загубите в р-к "Мламотво" - изпратена е справка в VI отдел, очаква се да се прави проверка в рудника от охрана на земните недра.

2. Неутвърдено прокарване на галерии в р-к "Житуша" - изяснен.

3. Лошо изпълнение на строителните работи в "Житуша" - изяснен - няма умисъл.

4. Умишлено нараняване на кабел в III участък на р-к "Миньор" - работи се.

5. Вражески изказвания - 2 случая, към единия ще се подходи оперативно, а другия ще се даде на прокурора.

6. За изменнически намерения на Петър Кънев Петров от Грудова и Димитър Николов Пироев от Белене - и двамата младежи отбиващи военната си служба. По двата сигнала се работи и ще се вземат на ДОП.

26
5.-

7. Рудник "Бобов дол-1" IV участък за опасност да изостават - не изети възлища. Информирани е VI отдел и е уведомено у-ние "Въглища".

По сигнали за неудачи в работата се информира районния комитет на БКП за вземане на мерки по партийна линия.

ДЪРЖАВНА ТАЙНА

Получен е сигнал, за лошо опазване на планшетите, в които са нанесени точни координати. След получаването на сигнала са взети мерки и всичко е засекретено. Всички работещи с поверителни материали са съгласувани. По линия на ДТ работи 1 агент и 3 ДВ.

КООРДИНАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

Координацията между КДС, МВР и обществените организации е добра. Работят съвместно по сигналите.

ПРЕПОРЪКИ

Искат нашето мнение по повод неудачното построяване на деновилната жп линия - Бобов дол - Фучите през 1961 г. и без да се използва сега се изоставя.

Ст. лейтенант:

Отп. в 1 екз.

№ 1 -

Нап. Манолова

3.VI.1966 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 2

15

17

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Предмет на дейността и обслужването на Министерството по енергетика и горивата.

Министерството по енергетика и горивата ръководи и координира работата за подведомствените му обединения и институти, инвестира изграждането на крупни енергийни обекти в страната и отговаря за изпълнението на народно-стопанския план по добив на електроенергия и въглища.

Към Министерството се отнасят:

1. ДСО "Енергообединение"
2. НИПНИЕС "Енергопроект"
3. ДСО "Въглища"
4. МНИПКИ "Минпроект"
5. Язовири и каскади

В процес на разисквания е създаването на Управление капитално строителство на електроенергийните и въгледобивни обекти

1. Числен състав: Новият щат на Министерството не е утвърден, но по предварителни данни ще бъде около 130 души. Поради преминаване на част от състава към ДСО "Въглища" за момента в Министерството работят 90 души. От тях членове на БКП - 31 души. Членове на ДКМС няма.

2. С поверителни материали работят 24 души, съгласувани. От тях един е неподходящ.

3. По линия на СМВ работят 9 души, съгласувани. Със секретни материали работят 5 души. Неподходящи няма.

4. Чужденци от капиталистически страни, посещавали министерството през 1966 г. - 11 души.

1:16

2.

В перспектива за 1967 г. - 15 души.

5. Наши специалисти, ишлизали в капиталистически страни през 1966 г. - 2.

В перспектива за 1967 г. - 6

6. Вражески контингент.

а/ Разработки и ДОП не се водят.

б/ Контингента извън взетия на отчет, които представлява интерес от контраразузнавателна гледна точка и е в процес на уточняване.

7. Вражески прояви и други съмнителни признаци в обслужвания обект няма.

Чужденците от капиталистически страни, посетили Министерството се интересуват от проблема за изгаряне на ниско калоричните въглища в комплекса "Марица изток". Проучвали са възможностите за доставка на съоръжения за ТЕЦ от западни фирми. Има проявен интерес към бъдещото проектиране и строителство на АЕЦ.

8. Задачи по обслужване на обекта:

а/ Придобиване на агентура

б/ Опазване секретите на Министерството

в/ Изучаване на новопостъпващите служители и установяване на вражеския контингент.

ЛЕЙТЕНАНТ: Стефанов

Отп. 2 екз.

№ 1-

№ 2-

21.IX.1966 г.

Строго секретно!

Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

3

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

В миналото България беше една от най-изостаналите страни в Европа по добив на електроенергия.

Верна на своята същност, буржоазията влагаше своите капитали в ония отрасли на стопанството, където с малки капиталовложения можеше да извлече максимални печалби.

Бързото развитие на капитализма в България наложи да се потърси евтина двигателна сила, каквато е електроенергията.

Бяха изградени няколко малки водно-електрически централи, предназначени предимно за осветление на градовете.

През 1920 год. при управлението на БЗНС се публикува в Държавен вестник (бр.165 от 22 X) "Закон за водните синдикати" имащ за цел да уреди използването на обществените води за напояване и добив на енергия. Набелязаните мероприятия за всестранно използване на водите и изграждането на енергийни обекти е било възлагано предимно на частни лица и дружества, някои от които и с чуждестранни капитали. Те нямаха интерес да електрифицират слабите и разпръснати консуматори, каквито бяха българските села. Участието на общините и държавата е незначително. Водния синдикат с помощи от държавата е построил само водно-електрическа централа "Въча".

Като пръв самостоятелен закон в областта на електрификацията се счита "Наредба - закон за електрификацията на България" публикуван в Държавен вестник бр.3 от 4.I.1935 год.

В закона подробно са уредени въпросите по електроизграждането, функциите на службата по електрификацията, както и набирането на средства за нея. Главна задача на службата по електрификация е изработването на Електрификационен план за цялата страна. Такъв план е бил подработен, но не е могъл да се осъществи,

2.-

поради липса на средства на държавата. По това време България се въвеждаше от фашистките управници в подготовка за война и съдействаше на фашистка Германия.

С Държавен вестник бр.130 от 12.VI.1940 год. се учредява Дирекция за електрификация на Северна България, като самостоятелна юридическа личност с автономно управление, отделен бюджет и щат от този на държавата. Задачата на дирекцията е системно и пълно електрифициране на Северна България.

През 1942 год. излиза закон за изменение и допълнение на горния закон /Държавен вестник бр.41/ Дирекцията се преустройва в Главна дирекция за електрификацията на България, която просъществува до края на 1947 година.

Въпреки наличието на специално законодателство в областта на електрификацията, постигнатите резултати до 9.IX.1944 год. от буржоазното правителство е съвсем незначително. Застроени са 977 хиляди киловата мощност, дребни електроцентрали, разкъсана енергийна система. Електрифицирани са само 784 селища. Годишно на глава от населението се падат по 44 киловатчаса електроенергия. Средното годишно производство за страната достигаше 260 милиона киловатчаса.

Победата на 9.IX.1944 год. откри широки перспективи за ускорено строителство в страната ни. Създадоха се редица нови предприятия, заводи, институти и др. След национализацията на частните индустриални и минни предприятия бързо нарастна нуждата от повече електроенергия. Настъпи широк размах в електрифицирането на страната.

В първите години след 9.IX.1944 год. съществуващите беззаконоположения в областта на електрификацията останаха в сила. Държавата все още нямаше възможност да финансира такова крупно строителство, каквото е електроизграждането.

През 1945 год. беше гласуван закон за образуване на водни синдикати за изграждане на язовирите "Росица" и "Тополница", а през 1947 год. излезе закона за топлоелектрическото снабдяване /ТЕД/ и Синдикат за електрическа промишленост "Елпром"

С Държавен вестник бр.59 от 14.III.1946 год. се създаде Министерство на електрификацията, водите и природните богатства,

3.-

след прегрупиране на някои стопански служби от Министерството на търговията и промишлеността и на Земеделието и държавните имоти. С това се сложи началото на едно ръководство на всички въпроси, свързани с електрификацията.

През 1947 год. Министерството се раздели на две:

Министерство на електрификацията и мелиорациите и М-во на мините и подземните богатства.

Крупно събитие в развитието на електрификацията след 9.IX.1944 год. представлява приетия от Великото народно събрание "Закон за електростопанството" /д.в. бр.71 от 27.III.1948 год./ Този закон представлява продължение на Закона за национализацията на индустриалните и минни предприятия от 23.XII.1947 год. в областта на електрификацията. Той обяви всички енергийни източници и съоръжения за производство, пренос и разпределение на енергията за държавна, обществена собственост. Електростопанството и електроизграждането се уреждат от държавата чрез Министерство на електрификацията, което провежда пълен планов, технически и стопански контрол върху всички енергийни и електропромишлени обекти, планира и ръководи тяхната стопанска и техническа дейност.

Отмени се законът за Главната дирекция на електрификацията на България, а държавното електроснабдително предприятие "Въча" се включи на самоиздръжка към Министерство на електрификацията и мелиорациите.

По предложение на Министерството с 22 постановление на Министерския съвет от 20.IV.1948 год. се създадоха:

1. Държавно обединение "Енергообединение" за производство, пренос и разпределение на ел.енергия, включващо отделните електроцентрали и електростопански области.

2. Държавно обединение за електрическа промишленост "Елпром" включващо отделните електропромишлени предприятия.

3. Държавно предприятие "Енергострой" за монтаж, подобрене и разширение на електрическите централи, трансформаторни и възлови станции и строеж на далекопроводи, електрически мрежи и трафопостове.

През май 1948 год. се създаде единна ведомствена техническа организация за проучване и проектиране на всички електростопански и мелиоративни обекти - ВТО "Енергохидропроект".

4.-

През 1949 година беше приет "Закон за водостопанството" /д.в. бр.40 от 19.II.1949 год./ с който цялата дейност по напояване и отводняване на земите, строежа и експлоатацията на язовирите остана в дейност на Министерство на електрификацията и мелиорациите. Една година по-късно горните функции на Министерството преминаха към Министерството на земеделието, а от 1951 год. Министерство на електрификацията и мелиорациите се преименова в Министерство на електрификацията.

През 1951 год. бе създадено ДСМО "Енергохидрострой" със задача строеж и монтаж на енергийни източници, далекопроводи, трафостанции и електрификация на селища.

Съгласно 1584 постановление на Министерския съвет от 30.XII.1951 год. ДСМО "Енергохидрострой" се преустрои в ДСО "Хидрострой" като наред с него се създадоха ДМО "Промелектромонтаж" и ДСМО "Областни електрически строежи". През 1954 год. последното се слива с ДМО "Промелектромонтаж".

От 1.I.1955 год. ДО "Енергообединение" се преименува в Енергийно управление с три Районни енергийни управления - в София, Пловдив и Г.Оряховица.

В края на 1956 год. ДО "Елпром" с подведомствените му предприятия преминава изцяло към Министерство на тежката промишленост.

През 1957 год. се закриват районните енергийни управления и се възстановяват Енергопроизводствените и Енергоснабдителни предприятия. Създава се енергоремонтно предприятие "Енергоремонт" към Енергийното управление.

С постановление № 63 на Министерския съвет за промени в държавния апарат от 1.IV.1959 год. се закриват Министерство на електрификацията, Министерство на комуналното стопанство и благоустройството, Министерство на строежите и строителните материали и Комитета по архитектурата при Министерския съвет.

Основните дейности на тези министерства се поемат от Държавния комитет по строителство и архитектура, към когото преминаха строително-монтажните работи по електрифицирането на страната /ДСО "Хидрострой" и ДМО "Промелектромонтаж"/ а Енергийно управление с експлоатационните си функции премина към новосъздадения комитет по промишлеността.

От 1.І.1960 год. се създава Министерство на строежите, към което преминава строителството и монтажа на енергийните обекти.

С Указ № 562 на Президиума на Народното събрание от 8.ХІІ.1962 год. се закрива Комитета по промишлеността и се създават няколко отраслови промишлени комитети, между които и Комитета по енергетика и горивата при Министерския съвет. Комитета поема експлоатационните функции на енергийната система, а строително-монтажната дейност на енергийните обекти остава в системата на Министерството на строежите.

С Указ № 236 на Президиума на Народното събрание от 12.ІІІ.1966 год. Комитета по енергетика и горивата се преустройва в Комитет с ранг на министерство, а с указ № 538 от 28. юни. 1966 год. - в Министерство по енергетика и горивата.

С постановление №43 на Министерския съвет от 1.ІХ.1966 г. към МЕР се образува ДСО "Енергообединение" и ДСО "Въглища" на базата съответно на Енергийно управление и управление "Въглища".

ДСО "Енергообединение" включва 16 държавни стопански предприятия за електропроизводство, 13 ДСП за електроснабдяване, ДСП "Енергоремонт" и Държавно предприятие за автоматизация и модернизация на енергийната система - АМЕС.

Министерството на енергетиката и горивата ръководи и контролира дейността на ДСО "Енергообединение", НИПШЕС "Енергопроект", ДСО "Въглища", МНПКИ "Минипроект" и сектор "Язовири и каскади".

Нашата страна и правителството полагат големи грижи за развитието на енергетиката. Постигнати са крупни успехи в електроизграждането. През 1965 год. са произведени 8,900,603 хиляди киловатчаса електроенергия. Консумацията в страната, включително и собствената консумация от заводските централи е 10,230,000 хиляди квтч., а по план през 1966 год. ще нарастне на 11,490,000 хиляди квтч. Застроените мощности към края на 1966 год. възлизат на 2650 мегавата, или близо 30 пъти повече от тези през 9.ІХ.1944

В близките години ще продължи изграждането с ускорени темпове на ТЕЦ "Марица-Изток 2" с мощност 600 мвт, ТЕЦ "Варна" - 600 мвт каскадата "Сестримо" - 640 мвт., каскадата "Въча" - 500 мвт.

Предвижда се да започне строителството на ТЕЦ "Марица-Изток 3" и "Марица-Изток 4" всяка с мощност по 600 мвт, на водноелектри-

6.-

ческата централа на р. Дунав "Сомовит-Излаз" с мощност 800 мвт,
както и изграждането на атомна електроцентрала с мощност 800 мвт.

Бързото развитие на енергетиката - един от най-важните
отрасли на икономиката на страната - осигурява изпълнението на
народно-стопанските планове и ни нарежда в средата на развитите
индустриални страни.

София, 1.XII.1966 год.

ОР Ив. ХРИСТОВ

Отпечатено в 2 екз.

№ 1- ЛД 1547

№ 2- ЛД 41

Нап. Ц. Павлова

6.XII.1966 год.

Стр. секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО? допускането на слабости от проектирането на рудник "Трояново-3" при началното строителство, които ще затруднят по-нататъшната му работа.

При изграждането на рудник "Трояново-3" се допускат някои сериозни слабости и опущения както в проектирането му, така и в строителството. На първо място вътрешните руднични пътища са проектирани с ширина на настилката 3.5 м. вместо минимум 4.5 м. за да могат да се разминават поне две обикновени моторни возила. Проектирането е направено от проектанската организация "Аинпроект" София. Тези проекти са пристигнали в "Морица изток" през пролетта на 1965 година и по тях не са направени никакви възражения за тези неудачи. Тези възражения са задължителни да се правят при неудачи в проектирането в срок от 10 дни от момента на пристигането им от инвеститорската дирекция или отдел "Капитално строителство" при ДП "Морица изток", за които отговаря инж. Лозанов. Последният може да не чака този срок за възражения и такива да направи още в експертния съвет в Министерството на енергетиката и горивата, на който съвет то е член и присъствува редовно. Същият не само че и тук не си е ползвал прехото и задължението но и когато поставили въпроса на съвещанието през месец август 1966 година, което имало за цел да небележи всички неуредени проектански въпроси за което бил съставен протокол и този въпрос бил чамерил разрешение, Лозанов най-безпоременно преработил протокола и мехвърлил текста уреждащ ширината 4.5 м. на пътищата в рудник "Трояново-3".

Втората част на въпроса се състои в това, че така изготвените проски и сметни документации са възложени на Трудова повинност в гр. Трънчево за изпълнение, със срок за завършване 30 септември 1966 година. Трудова повинност въпреки че се въвежда с извънредно облекчаване на работи по пътищата, обиква предлаганите труд инвеститора ДП-Трояново от всички на основния кадри на пътищата с показаната частилка тревностейна по Дюбелина е кадрираме от 20 см. Така предложението че трудованите на Дюбелина да се прикове въ като парача на пътищата с гинвест раски и кадрираме е по-уважаване за

2.-

основа на пътищата. Инж. Лозанов вместо да откаже това предложение свиква няколко души техници / нещо подобно на технически съвет/ без да изслуша мнение по въпроса обявил, че предложението се приема при условие, че трудова повинност ще изпълни пътищата в срока по договора 30.IX.1966 година. Това пожелание не се сбъдна в срока, а даже и до сега, и лици рудник-3 от пътна връзка с рудника и постоянната и пром. площадка, а рудник-1 с подстанция "Източна" и въобще с дъното на рудника.

Какви други последици ще има, бъдещето ще покаже. За неизпълнение на срока /от трудова повинност/ инж. Лозанов не ги дава на арбитража, защото нямало да ги осъдят.

Горезизнесеното донесам за сведение и с цел предизвикване компетентна комисия или органи на държавен контрол за проверка изнесеното и вземане отношение.

Отпеч. в 3 ека.

№ 1- КДС Ст. Загора

№ 2-Отдел VI, II-ро У-ние КДС

№ 3-лит. дело р-к 3

Изпълнил: Митев

Написала: Стенчева

24.XII.1966 година

ИЗГОТВИЛ:

подполковник Митев

*З.С. Колев - фелдш. - 4-и отдел
15.11.68г.*

53.

Строго секретно!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО

ДРУГАРЯ НАЧАЛНИК НА
ОТДЕЛ VI, У-НИЕ II КДС

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: проведена среща с ДВ
от ДСО "Въглища"

Другарю Началник,

На 7.II.1968 г. проведох разговор с ДВ
ДСО "Въглища", който ми съобщи следното:

ДСО "Въглища" внася въглища от СССР по Черно море с кораби, чрез ДСО "Корабостроене и корабоплаване" по договор. ДСО "Корабостроене и корабоплаване" има неустойка от договорите си задължения за 1967 г. в размер на 800000 лв. и е заведено дело в арбитража за 1968 г. ДСО "Корабостроене и корабоплаване" в лицето на ген.директор Георги Найденов отказват да сключат договор за превоз на въглища от СССР, а да работят без договор. Ако се работи без договор, то предприятията работещи на вносни въглища има опасност да останат без гориво.

На 31.I.1968 г. ген.директор на ДСО "Корабостроене и корабоплаване" изпратил до ДСО "Въглища" телефонограма, в която им отказва кораби за внос на въглища през м.февруари. Същият е заявил, че докато не си изтегли ДСО "Въглища" заведеното дело от арбитража, няма да сключи договор и няма да дава кораби за превоз на въглища.

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 14.08.2016г. Секретар: *[Signature]*

98

2

По мнението на ДВ - има опасност да спрат работа тези промишлени предприятия които работят на вносни въглища през следващите месеци.

Др. Началник, горното донасям за сведение и разпореждане.

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ: [Signature]
/Делийски/

Отп. в 1 екз.
№ 1 -
Изг. Делийски
Нап. Мисайлова
8.II.1968 г.

98
15.11.68г.
Др.
за информация
14. II 1968
РМ

Списък е готов на 15. II. 1968 г.
[Signature]

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 14.05.2016г. Секретар : *[Signature]*

*Фр. Мураилов
Разработчик на проект с министъ
Мероприятие.
11-3-68г.*

КРДОБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. № _____

ДО

ДРУГАРЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТА
ЗА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ ПРИ МС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от началник II управление КДС
генерал-майор Григоров

Относно хода на научно техническото
сътрудничество между ДСО "Енергообеди-
нение" и френското дружество "Елек-
тросите дьо Франс".

В изпълнение на протокола от първото заседание на сме-
сената правителствена българо-френска комисия, през октомври
м.г. в Париж се сключи споразумение за пряко техническо сътруд-
ничество между Енергообединение и Електросите дьо Франс.

Съгласно това споразумение ежегодно ще се подписва
съвместна програма за конкретните форми на прякото сътрудни-
чество за една календарна година.

По време на пребиваването на българската делегация
през октомври миналата година във Франция нашата страна пред-
стави на френските партньори писмено предложение, съгласувано
предварително с другарите Константин Попов и Иван Попов за въп-
росите, които според българските специалисти следва да се вклю-
чат в програмата за сътрудничество през 1968 г., а именно:

43

2

- Българската страна да изпрати група от специалисти /3 - 4 души/ във Франция за срок от 20 дни за запознаване с френския опит по организацията на експлоатацията и поддържането на термичните централи.

- По усвояване френския опит при употребата на гориво съдържащо серни съединения и мерките за защита в това отношение.

- По борбата с органичните наслоения в хладилния кръг на централата при използване на морска вода.

- По мерките за ограничаване агресивното действие върху съоръженията на ТЕЦ, ползващи морска вода.

- Степен на автоматизация и защита на ТЕЦ и ползването на информационни и управляващи машини. Критерии за икономическа ефективност и техническата сигурност.

Българската страна да изпрати във Франция също за срок 20 дни друга група от 3 - 4 души специалисти за запознаване с френския опит по организация на поддържането на електрическите мрежи и трансформаторни станции високо напрежение като в програмата на тази група се предвиди по-подробно разглеждане на въпросите.

- Технически норми на ел.проводите и трансформаторните станции в порядъка на 220 и 400 киловолта.

- Защита на електропроводите и разпределителните устройства от пренапрежение.

- Механизация за поддържане на електрическите мрежи и трансформаторните подстанции и др.

Българската страна да получи документация по редица въпроси, като:

- Норми и инструкции за експлоатацията на електрическите мрежи и трансформаторни станции с напрежение от порядъка на 220 и 400 киловолта.

Съвременни електрически схеми на централи с агрегати с единична мощност 200 и 300 мегавата.

- Съвременни компоновки на термични централи с единични агрегати 100, 200 и 300 мегавата.

- Норми и изпитания на топлотехнически съоръжения отнасящи се до ефективността и сигурността на съоръженията.

- Типова документация за организация и механизация на управленческата дейност в енергосистемата като цяло и на отделни райони.

- Организация по основните изследвания на явленията в енергосистемата, с оглед развитието на електротехническата промишленост за задоволяване нуждите от машини и съоръжения на високо техническо ниво и др.

Представителите на Електросите дьо Франс по принцип са приели нашето предложение и то ще бъде включено в двустранната програма, която ще се подготви и подпише при предстоящото посещение на френските специалисти у нас.

Установи се, че френската група от специалисти ще пристигне в София на 16 март. Ще бъде 9 души начело с Франсоа Марсел, началник на службата за връзки с чужбина при Електросите дьо Франс. Срокът на пребиваването у нас не е окончателно уточнен ще бъде между 10 и 14 дни. Този въпрос, както и условията на пребиваването на френските специалисти у нас ще бъде напълно изяснен в няколко дни със съдействието на нашата легация в Париж и на френското представителство в София.

Френските специалисти предложиха предварителна програма за престоя си в България, която обхваща едно по-широко запознаване с нашата енергетика, като:

- Цялостно запознаване с хидротехническото оборудване и хидроенергийното производство в етапите на проучване, проектиране, строителство и производство. За целта ще бъдат посетени хидротехнически съоръжения в строеж и такива в експлоатация.

- Цялостно запознаване с нашия опит по проучване, проектиране, строеж и експлоатация на термични електрически централи. Желят да посетят ТЕЦ в строеж в експлоатация.

- Предвиждат да бъдат запознати цялостно с нашата система по пренасяне и разпределение на електрическата енергия. Желят да посетят някои подстанции и националния диспечерски пункт

- Искат да бъдат запознати с разпределителните устройства на електрическата мрежа в град голям като София и такава при селски условия.

- Предлагат да бъдат запознати с техническите проучвания в системата на енергетиката, като:

- Каква е организацията на проучвателните центрове у нас и каква е тяхната връзка със строителните предприятия и Университета.

- Да бъдат запознати с техническите проблеми, които са проведени, които се провеждат сега и тези, които са в стадии на проучване.

- Да посетят научни центрове занимаващи се с проблемите на високото напрежение, големите мощности и проучване на мрежите.

- Да се запознаят с техническите средства за проучване и избиране най-подходящ режим на системата като изчислителни машини, стендове и др.

Желят да посетят една подстанция за междинна връзка високо напрежение.

Френските партньори считат, че трябва да получат една по-цялостна представа за състоянието и постиженията на нашата енергетика, която те не познавали почти никак и според тях това се налагало за да могат да предложат от своя страна въпроси за конкретното сътрудничество през тази и идните години.

Горепосочените въпроси не са обявени за държавна тайна но в своята съвкупност и дълбочина на разглеждане дават ясна представа за един от основните клонове на нашата икономика - енергопроизводството.

Програмата по пребиваването на френските специалисти и въпросите, които ще бъдат третирани с тях ще бъдат съгласувани с Министъра на енергетиката и горивата, който е в правото си да определи степента на контакта.

В случая нашето участие ще бъде с наличните агентурно-оперативни средства да следим поведението на френските представители, за проявения интерес към нашата енергетика, както и за поведението на нашите специалисти на френска територия. За целта ще бъде разработен конкретен план.

4.III.1968 г.

С о ф и я

м.о.

НАЧАЛНИК II УПРАВЛЕНИЕ
Генерал-майор _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

168
Строго секретно!

Екз. № 2

II УПРАВЛЕНИЕ
VI ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: аг. "Сигнал"
ПРИЕЛ: ст.л-т Делийски
на 12.VI.1968 г.

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Машинно и електротехническият проект II етап рудник Трояново З.

Съгласно сключения договор между ДТП "Техноимпорт" и ДКА "Машиненектротехническият проект, включително минно-технологическата концепция за II етап на рудник "Трояново З" е изработен от проектантски институти на ГДР, които са кооперирани само за лентовите транспортвори с "Интрансмаш" - София. При това главен проектант е ГДР.

Още през 1966 г. и 1967 г. бяха проведени няколко двустранни консултации с наши проектанти от "Минпроект", за изясняване основните въпроси свързани с изработването на проекта На 8.I.1968 г. ДСО "Въглища" получи работният проект и своевременно беше организирано да се подработи единно становище със забележка и препоръки по съдържанието на проекта. В подработването на това становище взеха участие проектанти от "Минпроект" и специалисти от ДСО "Въглища", ДМП "Марица Изток" и Минно-геоложкият институт.

При защитата на проекта, проектантите от ГДР, приеха повечето от забележките и препоръките по горното становище, включително и забележките направени от членовете на експертния ни съвет. Дори проектантите на ГДР, приеха да разработят нов вариант за монтажната технология на машините, като монтажа се избърни с наличните стационарни Дерик-Кранове, с които разполага ДМП Марица-Изток, вместо предлаганият вариант в проекта за монтаж с 12 брой подвижни кранове. При това положение отпада доставката на подвижните кранове, чиято стойност е доста голяма.

101

В проекта е определено ел. захранването на багерите и отва ~~мо~~ образувателите /абцетцерите/ да ставе с подвижни кабелни барабани видно от приложената принципна схема. Това решение отговаря на най-новите технически постижения за големи открити рудници. Този вариант от гледна точка на капиталовложенията ни не изисква доставка и вграждане на подвижни кабелни барабани. При експлоатацията осигурява постоянна работа на машините, включително и при придвижването им. Също така не се налага ползването на допълнителни работници по преместването на кабелите и други допълнителни работи.

На експертния съвет не бе дискутиран този вариант, а като неподходящ за нашите условия от членовете на същия и проекта беше приет. Едва при подписването на протокола някои членове на експертния съвет поставиха забележки, че проекта следва да се приеме без часта по ел. захранването на машините. Тези забележки са поставени само от тези, членове, които под ръководството на Научно-техническия съюз след като са ползвали немският проект предлагат друг вариант видно от схемата. Тези наши специалисти не вземат под внимание решенията в протокола на експертния съвет с които са задължени немските проектанти да направят допълнения и обосновки на проекта до 1.X.1968 г. Следователно в този срок ще бъде по-цялостно обоснован варианта с кабелни барабани, включително и икономическия ефект при работата на машините. При това проектантите ще разработят и други варианти за допълнително разглеждане и евентуално приемане. Този въпрос трябва двустранно да се съгласува, тъй като немската страна съгласно договора отговаря и за дефекта, който биха възникнали при реализацията на проекта.

Известно е, че нашата страна ще заплати на ГДР, за този проект 90,000 рубли. Това задължава всички наши членове на експертния съвет да бъдат много критични към проекта и нещата справедливи и необходими изисквания, които да бъдат разработени от проектантите на ГДР. Предложителите изхождат само това да получат незаслужено големи възнаграждения. Същите очакват да получат по около 3000 лв.

На 11.VI.1968 г. бях информиран от инж.Марко Георгиев гл. специалист в ДСО "Въглища" че му било възложено от др.Б. Чулев - н-к от Д. в ДСО "Въглища" да разработи рецензия /експер-

и респективно зам. министъра на МЕР - др.Борисов по предложението за изменение на техния проект.

СТ.ЛЕЙТЕНАНТ

Отп.в 3 екс.

№ 1 - РД агента

№ 2 - ИД 53

№ 3 - X отдел

Нап.Мисайлова

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително!

Екз. № 1

КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВНА СЛУЖБНОСТ
СЕКРЕТАРИАТ
№ 118 от 4.1.1969

КДС - УПРАВЛЕНИЕ II
№ 170 от 4.1.1969

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Свлачището на рудник
"Трояново-2".

На 25.XII.1968 г. е завършило започнатото от 19 декември свличане на рудник "Трояново-2", в резултат на което ритмичната работа на рудника временно е спряна. Свлачището има размери: дължина - 2 км и обем около 60 млн куб м, при което пъталото на IV-ти откритен хоризонт е пропаднало с около 30 м. Приблизителните щети възлизат на около 500 хил. лв.

От извършеното досега разследване: оглед на мястото, разпит на свидетели, консултации с изтъкнати в тази област специалисти, запознаване с документи и придобити по агентурен път данни се установи следното:

Геолошко-проучвателните работи на месторождението "Трояново-2" са извършени за времето от 1948 до 1958 г. от наши специалисти, а през 1960 и 1961 г. са извършени допълнителни проучвания. Проектирането е извършено през 1960-1961 г. от "Типрошахт" - Ленинград, СССР.

При обсъждането на идейния проект относно мястото за отпочване на експлоатацията наши специалисти - гл. инженер на "Минпроект" М. Мишев и инженер П. Гюров, сега генерален директор на ДСО "Въглища" и други, ръководени от постигане икономически ефект (малка разкривка и бързо пускане рудника в експлоатация), предложили експлоатацията на рудника да започне успоредно на река Овчарица. След допълнителни инженерно-геоложки проуч-

вания съветските специалисти начело с проф. Фисенко приели направеното предложение, което е било и техен първоначален вариант.

Експлоатацията на рудника е започнала през 1964 г.

През 1965 и 1966 г. на същия рудник са станали две свличания на откривни и работни бордове, което предизвикало съставяне на комисии от най-добрите български и съветски специалисти.

Като причини за станалите свличания са посочени:

1. Наличие на слаби глини под въглищните образувания, имащи склонност към набъбване, със скрита напуканост и хоризонтална слоистост, което обуславя наличието на естествено ослабени повърхности.

2. Наличие на напорни води, съсредоточени в пясъчни прослойки, залягащи главно в долните части на подвъглищните образувания.

3. Съвпадение на разкрития участък на рудничното поле с долината на р. Овчарица.

Мнението на специалистите е, че характера на свлачищата на "Трояново-2" е безпрецедентен в световната практика по открита експлоатация.

Комисията от горните специалисти е набелязала и конкретни мероприятия с оглед наблюдение по-нататъшното развитие на движението на земните пластове и ограничаване действията на други фактори, които биха спомогнали за нови свличания.

Установи се, че някои от тези мероприятия са изпълнени, а други продължават да се изпълняват, тъй като са постоянно действащи, в резултат на което местните специалисти - геолога и маркшайдера на рудника първи са забелязали първите признаци на станалото свличане.

Мнението на доц. Иван Иванов, считан като най-добър специалист по свлачищата в инженерната геология, който от 20 до 23.XII.1968 г. е бил на рудника и е наблюдавал започващия процес на свличане, е, че факторите предизвикали свличането са същите, които са предизвикали предишните две и това на рудник "Трояново-1".

116
3.-

Рудник "Трояново-2" е разположен в земетръсна зона, където има стари свлачища, нови тектонски процеси, и стари кални вулкани. Всичко това и сега предизвиква разместване на земните пластове, не може да се даде ясна и постоянна геоложка картина и крие много изненади при бъдещата експлоатация.

Мнението на доц. Иванов и съветския специалист проф. Фисенко, който два дни преди започване на свличането е бил на рудника са, че експлоатацията на рудника се води правилно и машинния парк се поддържа добре.

Установи се, че ръководството и специалистите на рудника при получаване на сигнал за появилите се признаци на свлачището са уведомили висшестоящите организации, включително и Министерството на енергетиката и горивата, изработили аварийен план и изтеглили машинния парк от опасната зона. Допуснатите материални щети са главно от затрупани вътрешни транспортни жп линии и електромережа. Мнението на ръководството на рудника е, че тяхното възстановяване ще завърши в близките 20 дни, а добива на въглища ще започне в първата десетдневка на м. януари т.г.

Вземайки предвид гореизложеното и това, че досега не се получиха данни за извършване на вражески акт и небрежно изпълнение на служебни задължения, а има много неизяснени обстоятелства по проучването, проектирането и експлоатацията на рудника, които не са от наша компетентност,

П Р Е Д Л А Г А М Е:

1. Поради липса на достатъчно основания да не се образува засега следствено дело.
2. Управление II КДС и Окръжно управление КДС - Ст. Загора да продължат провеждането на агентурно-оперативни мероприятия с цел придобиване на нови данни по станалото свлачище.
3. Да се предложи на Министерство на енергетиката и горивата да състави комисия от изтъкнати специалисти с цел изясняване на следните въпроси:
  - а/ Причините за станалото свлачище
  - б/ Има ли неудачи при проучването, проектирането и строителството на рудника.

128

4.-

в/ Правилно ли е водена експлоатацията и правилно ли са изпълнени и изпълняват мероприятията, набелязани от първите комисии.

г/ Могло ли е да се предотвратят станалите досега свлачища.

д/ Набелязване на компетентни мероприятия по бъдещата експлоатация на рудника.

4. Да се намери подходяща форма по наше линия или съвместно с Министерството на енергетиката и горивата за провеждане консултация с главния инженер на проекта инж. Демидова от "Типрошахт" - Ленинград относно проектирането, експлоатацията на рудника и свлачището.

*Всичко е
45640*

София, 3.І.1969 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ІІ КДС
Генерал-майор:

[Signature]

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ І КДС
Полковник:

[Signature]

Отп. в 3 екз.

№ 1 - ръководството - *гр. Манолова*

№ 2 - отдел VI, у-ние II КДС

№ 3 - отдел I КДС

Изп. Добрев, Вълков

Нап. Манолова

3.І.1969 г.

7.6.72
13.11.569
PC

Строго секретно
Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

25870 12 НОЕ 1972

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: проявена престъпна небрежност, довела до претопяване в МЗ "Ленин" на съоръжения от рудничен комплекс ОМКТМ.

В разговор с партийния секретар на ДСО "Въглища" Цветков и директора на "Подземна експлоатация" - Павлов се установи следното:

Със знанието на ръководството на обединението се решава да бъде пренесен един рудничен комплекс ОМКТМ от ДМП "Г. Димитров" - Черник в ДМП "Марбас" - Димитровград, където условията за работа на същия са по-добри.

Товаренето на комплекса е било възложено на зам. главния механик на рудник "Г. Димитров". Един от вагоните не е бил придружен с необходимите документи поради неразбирателство между механика и служителката от експедицията на управлението на мините.

Работници от БДЖ изпращат вагона в МЗ "Ленин" за претопяване. От завода връщат вагона обратно на гара Черник, тъй като няма документ, от който да се вижда, че съдържанието му е за претопяване.

След неколкократно разкарване на същия от гарата до МЗ "Ленин" и обратно по нареждане заводът претопява съоръженията, намиращи се в безстопанствения вагон.

От рудничния комплекс ОМКТМ са претопени следните детайли и съоръжения:

1. Секция крепежна	- 1 бр.
2. Секция линейна	- 2 бр.
3. Козирки	32 бр.
4. Домкрати	8 бр.
5. Хидро-стойки	2 бр.
6. Магистрални тръби	18 бр.

По предварителна преценка стойността на същите възлиза на около 40 000 лева. Освен това, значително по-големи ще бъдат загубите, причинени от непроизведена продукция на въглище в ДМП "Марбас". Денонощното производство на един такъв комплекс достига до 500 тона въглища. Половината от съоръженията му са вече монтирани на място. Липсващите възли ще трябва да се изработят у нас при условията на индивидуалното производство. Това е свързано с изразходване на значително количество метал, време и сили.

За изясняване на случая и наказване виновниците, проявили престъпна небрежност предлагам Окръжно управление МВР - Перник да заведе дело по факта.

*да
МВР
Христов*

Отп. в 5 екз.

№ 1 - ЛД № 53
 № 2 - Окр. у-ние
           МВР - Перник
 № 3 - VII отдел
 № 4 - V отделение
 № 5 - X отдел
 Изп. Христов
 Нап. Мисайлова
 3.XI.1969 г.

СТАРШИ-ЛЕЙТЕНАНТ

Саргисид

*Dr. Ботев - 4 октомври
1968 г. Мисс*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 1

73

№ 5209
12. MAR. 1970

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: проведен разговор с
Министъра на енергетиката и
горивата - инж. К. Попов

На 5.1.1970 г. с началник отделението др. Ботев проведохме разговор с Министъра на енергетиката и горивата инж. К. Попов.

Другарят Министър ни събщи някои подробности по пребиваването в Република Турция на правителствената делегация, водена от него и предстоящата ни съвместна работа по свързването на електроенергийните системи на двете страни.

Преговорите, водени по този повод през 1968 г. и 1969 г. последователно в София и Истанбул са завършили успешно с подписване на спогодбата на 16 декември 1969 г. в Анкара.

Практическата работа по проектирането и изграждането на електропровода за свързване енергийните системи на България и Турция ще започне веднага след ратифициране на спогодбата от двете страни. Срокът за изграждането му е 22 месеца.

При последното си посещение делегацията е посетила три града: Анкара, Измир и Истанбул. Навсякъде са били придружавани от специална полицейска кола.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 14.05.2016г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

2

74

Др. Попов е бил приет от министър-председателя - г-н Демирел. Той е изразил задоволството си от благоприятното развитие на българо-турските отношения, плод на което е подписването на спогодбата за енергийното свързване на двете страни. Заедно с министъра на енергията и природните ресурси.

Др. Попов ни каза, че в Турция са срещали специалисти, завършили и живели в България, а сега заемщи отговорни длъжности в тяхната страна като:

- зам. директор на отдела по електропроводите в "Етибанк" - Анкара.
- съветник в Министерство на търговията.

✓ - бил учител в Същият е съден в България за шпионаж и разменен с наш разузнавач.

Общото впечатление на членовете на нашата делегация е, че горните служители имат връзка с турското разузнаване.

Във връзка с изграждането на електропровода ще се наложи специалисти от наша и тяхна страна да провеждат срещи на границата по уточняване на спорните въпроси. Ще се ходи до енергийни обекти в Одрин, Бабвески и Цариград.

От тези райони се виждели с невъоръжено око военни обекти и съоръжения.

При това др. Попов каза, че има възможност при необходимост да включи в групата наш служител - специалист или преводач, който да присъствава при всички бъдещи срещи и командировки в Турция и у нас.

Горното за сведение и разпореждане.

Отп. в 3 екс.

№ 1 - за доклад
 № 2 - ~~ид 1547~~
 № 3 - X отдел
 Имп. Христов
 Нап. Мисайлова
 21. I. 1970 г.

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ *[Signature]*

*Възможностите за контакт между
 наши и турски специалисти
 е една възможност за провеждане
 на мероприятия, поради което е
 целесъобразно с материално да се
 запознаят - отдела XI и I-во т.ч. е от.
 21. I. 1970 - *[Signature]**

Строго секретно

Екз. № 2

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

II УПРАВЛЕНИЕ ДС
VI ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: осв. "Лебедев"
ПРИЕЛ: ст. лейт. Илия Илиев
на 9.III.1970 г.

СВЕДЕНИЕ ОТ ОСВЕДОМИТЕЛ

От приятел източникът е разбрал, че котлите на ТЕЦ "София" се реконструират за мазут. Поради това централата вече не консумира лигнити от мина "Болшевик". Производството на мината, част или цялото се отправя за ТЕЦ "Марица Изток" 2. Поради неопитност в експлоатацията на тези лигнити, както ръководството, така и персонала на ТЕЦ "Марица Изток" 2 са започнали да ги горят самостоятелно или в смеси, но с преобладаващо съотношение на въглища от мина "Болшевик" към тези от Марица-Изток. Това е довело до невъзможност да се поддържа товари на котлите, до замърсявания и отложения в циклоните и хидротранспорта на

Всичко това е довело до понижаване КПД на котлите и понижаване производството на електродобива. Ръководството на ТЕЦ "Марица Изток 2" се е обърнало за помощ към "Енергопроект" - Дирекция за научни изследвания. От двамата старши научни сътрудници изпратени там им е оказана методична помощ, изяснени са всички трудности, които могат да имат, посочени са в какви смеси могат да се горят безпрепятствено, как да се подават и е дадена методика за изчисляване на карбонатното съдържание, което затруднява изгарянето им. Дадена е и методика за изчисляване на карбонатите в сместа. Ако в бъдеще се увеличат въглищата от м. "Болшевик" за ТЕЦ "Марица Изток 2" то централата ще има изключителни експлоатационни затруднения. Мината не трябва да изпраща и въглища от класа от 0-10 мм, която е най-опасна за горивния процес.

"Лебедев"

СПРАВКА: Поради това, че на рудник "Трояново 2" има свлечище, то същият не е в състояние за задоволяване нуждите от въглища за ТЕП "Марица Изток" 2", поради което се ^{използват} преучват въглища от мина "Болшевик", но с показатели различни от тези на Трояново 2.

ЗАДАЧА: При командировка в гр. Перник да се отбие при Царевски - началник лаборатория в ТЕП "Република" и проведе обикновен разговор с него в смисъл на отдавна невиджали се приятели. От Царевски се интересува ДС - Перник.

МЕРОПРИЯТИЯ: Екземпляр от сведението да се изпрати на X отдел, II гл. управление ДС за информация. Да се предаде екземпляр и на о.р. Иван Христов за проверка на случая в ДСО "Въглища" и взимане мерки споменатия клас въглища от 0-10 мм да не се изпречат в "Марица Изток 2".

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ

Отп. в 3 екз.

№ 1 - РД осв.

№ 2 - О.Р Иван Христов

№ 3 - X отдел

Неп. Мисайлова

26.III.1970 г.

Зр. З. Подаров
Дом мн. дело ДВ
Дж. мн.
9. 1970г.
Ш. Фучеков
КД
Г. С.

94

Секретно.
Екз. единствен

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

За работата по установяването на кон-
тингента и неговото наблюдение в ком-
плекса МАРИЦА-ИЗТОК - Раднево, при ОКР.
У-НИЕ МВР - СТ.ЗАГОРА.

По данни от различните оперативни работници, обслужващи
комплекса, контингента е установяван главно чрез секретни съ-
трудници, личен състав, проучвания, данни и справки за контин-
гента от други подразделения на МВР и т.н. (Поради това, че скоро
е имало бригадата в окръжното управление на МВР от центъра, ра-
ботата по контингента е в ред, имат точни и верни данни).

Общо контингент в комплекса .....89.
На оперативен отчет.....13.
На списъчен отчет.....76.
По категории контингента се разпределя така:

- БЗО.....53
- БЛО..... 7
- БПР..... 8
- БФД..... 4
- Бивши хора..... 1
- Анархисти..... 2
- Новопроявяващи се..... 2
- Подготовка за бягство..... 5
- Духовенство..... 1
- Нац.малцинства..... 2
- Младежи..... 4

89 общо контингент.

Из средата на вражеския контингент няма крупни политически фигури, които да са в състояние да бъдат център на активна вражеска дейност при по особена политическа обстановка.

От оперативният отчет прави впечатление водоните ДОН. Те са 12 и са заведени по линия на ВЗО. Няма съществена дейност. покрити са със секретни сътрудници.

Водят едно лице на ДОР. Ушият е бил автор на анонимки с вражеско съдържание. Той е установен и сега провеждат мероприятия за правна документация на консумираната вражеска дейност. Обекта е пред реализация

Контингента на оперативен отчет се наблюдава.....	100 %
Контингента на списъчен отчет се наблюдава	90 %
По контингента работят сътрудници.....	17.
От контингента са репресирани(само ВЗО-37) общо....	50.
Контингента е предимно от средно селски произход...	51
Контингента работи преди всичко като работници.....	73.
Контингента тук е преди всичко с основно образование.	56.
Контингента е на възраст над 50 години.....	39.

Бележка: - по взаимодействието между работниците по линия на II-ро главис и VI-то управление. От разговора с Н-к икономическо отделение в Ст. Загора др. Бонев е видно, че това взаимодействие е добро, положително. Изяснени са задачите и има яснота по работата. Няма трудни проблеми.

Приложение: - Таблица

София, 28 април 1960 год.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ

-майор: *JET Souney*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 1

МВР - И
Вк. № 6293
25. MAR 1971 г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От ст. лейт. Иван Ст. Христов,
разузнавач при VI отдел, II главно
управление ДС

ОТНОСНО: предстоящо изпращане на
специалисти-енергетици на работа в
Либия

Съгласно сключената спогодба за техническо сътрудни-
чество между НРБ и Либия, либийското Министерство на събще-
нията е отправило искане до нашата страна да им представим
за срок от две години 196 специалисти, необходими за експлоа-
тация на тяхната енергийна система.

С писмо № 01578/8.II.71 г. "Техноимпекс" е поискало
от Министерство на енергетиката и горивата да набере необходи-
мите специалисти за работа в Либия.

С разпореждане на министъра на МЕТ е образувана коми-
сия по набиране на кандидати за работа под председателството
на н-к управление инж. Димитър Ковачев. Комисията е започнала
своята работа.

С оглед правилния подбор и оперативното обезпечаване
на нашите специалисти зад граница предлагам да се проведат
следните мероприятия:

1. Да не се допускат на работа в Либия ^{политически} ~~технически~~
неподходящи, морално неиздържани и склонни към авантюризъм
лица.

2. Да се включат в групата сътрудници и осведомители.

Ако няма такива, ще вербоваме някои от ^{специалистите} ~~тях~~, притежаващи необходимите качества за работа зад граница.

3. Своевременно ще бъдат уведомени съответните окръжни управления на МВР за правилния подбор на кандидатите за работа от провинцията.

Предлагам с настоящата справка да се запознаят другарите от I главно управление ДС.

Ст. лейтенант Радий

Отпечатано в 4 екз.

№ 1 - ЛД 1547

№ 2 - VII у-ние МВР

№ 3 - I гл. у-ние ДС

№ 4 - X отдел

НТ/9.III.1971 г.

КРДОПБГСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГСРБНА

Стр. секретно!

Екз. № /

РАЙОННО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКО ЦЕНТРАЛНО УЧЕБНО ПОСОБИЕ	
Вх. № 183 Дел. №	
Получено на 18 II 1972 г.	

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Преустройство на ДИК "Строителство на нови рудници".

На основание на някои лични амбиции и най-вече на н-к "Капитално строителство" при ДМ "Марица изток" инж. Марко Танев и с подкрепата на директора на "Открити рудници" инж. Гюров се подготвя преминаване на ДИК "Строителство на нови рудници" към отдел "Капитално строителство" при ДМ "Марица изток" гр. Раднево, в обединен самостоятелен отдел "Капитално строителство".

Изготвена е структура и проекто-щат оформящ това предложение и със съответно мнение на РК на БКП е дадено на генералния директор на ДСО "Енергетика и въглища" за одобрение.

ДИК "Строителство нови рудници" беше основан през 1963 година на основание нарушенията които се допуснаха до тогава изразяващи се в заангажиране и изразходване на капитални средства вместо оборотни. Като пример може да се посочи изплащане на разкривка на рудник "Трояново-1" до 1963 година със средства от капиталовложенията, в това число и на материали, съоразения и т.н.

Експлоатационното предприятие, респективно ДМ "Марица изток" има интерес след като разполага с контролирани от него капитални средства да ги насочи в подобекти, като отводняване, строителство на нови ж.п. линии, ел. проводи и др., които следва да бъдат изплащани с оборотни средства.

До сега тази преценка се прави от ДИК, която при спор с експлоатационното предприятие ДМ "Марица изток" отнася въпроса до главния инвеститор - ДСО "Енергетика и въглища", респективно отдел "Капитално строителство".

2.-

Елеминирането на ДИК "Строителство на нови рудници" ще спомогне за допусане на народостопански нарушения в голям мащаб и изтичане на капитални средства не по предназначение.

Това предложение за сливането се внася без съгласието на отдел "Капитално строителство" при ДСО "Енергетика и въглища" София, обаче има вероятност директора на "Открити рудници" инж. Гюров да окаже натиск за решаване на сливането върху генералния директор на ДСО "Енергетика и въглища" инж. Д. Борисов.

ИЗГОТВИЛ:

Отп. в 3 екз.

№ 1 и 2-за ДС Ст. Загора

№ 3-л. д. на ДМ "Марица изток"

Изпълнил: М. Петров

Написала: Н. Станчева

18. II. 1972 година

гр. Раднево

ЗАМ. Н-К РАЙОННО У-НИЕ МВР

майор

34

3. По време на проектирането да се провеждат съвместни мероприятия между Отдел I-III-ДС и Отдел X при Второ Главно У-ние ДС.

Предлагам със справката да се запознае ВГУ - ДС.

ЗАМ.Н-К У-НИЕ III-ДС И Н-К I ОТДЕЛ
ПОЛКОВНИК : Мирин
30 май 1972 г.

Отпечатено в 2 екз.

Екз. № 1 в у-ние III-ДС.

Екз. № 2 в Отдела.

Изпъл. Добриянов.

МГ.

Строго секретно

Екз. № 2

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
X ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: агент "Чочо"
ПРИЕЛ: ОР Христов
на 16.VI.1972г. от 17 ч.
в Я/К "Хемус".

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: необходимостта от достав-
ка на ЕИМ за нуждите на ново-
строящата се централна диспечер-
ска служба на енергосистемата
на НРБ.

Източникът е научил, че стои за решаване въпросът
за доставка на изчислителни машини за националната диспечерска
служба на енергосистемата.

Съгласно направените в "Енергопроект" разработки
тези машини трябвало да бъдат от трето поколение, с бързодействи-
евие около 100-150 хил. операции в секунда, оперативна памет
от порядъка на 128 килобита с време на достъп около 1 микросе-
кунда, да позволяват мултиинформационно, работа в режим на
разделение по време, работа в "реален мащаб на времето", да
бъдат съоръжени с периферийни устройства позволяващи директен
обмен на информация между изчислителните машини и телемеханич-
ната апаратура. Заедно с изчислителните машини, като неразделна
част от единен комплекс, трябвало да бъдат съставени и съответни
специализирани програми за контрола и управлението на режима

на енергосистемата.

Съгласно сведенията на източника в настоящия момент в социалистическия лагер още не се произвеждат електронно-изчислителни машини с необходимите характеристики, не се разработват специализираните периферийни устройства и няма специализирани програми необходими да диспечерското управление на енергосистемата. Възможност за доставка имало за сега само от второ направление. По въпросите за информационно изчислителен комплекс за диспечерското управление били водени разговори с представители на "Електристе Ве Франс" /ЕДФ/ и на Френското дружество ^{ОФРЕА} за изясняване на техническите въпроси на изграждането на такъв комплекс за енергосистемата на НРБ. Бил получен предварителен проект и предложение за доставка от страна на ОФРЕА. Съгласно това предложение доставката на две ЕЦИМ, периферийните устройства към тях, три микропрограмирани малки информационни машини, терминални _____ устройства и няколко телеинформационни апаратури с висока скорост на предаване, както и специализираните програми и техническата помощ по монтажа и въвеждането в действие ще възлезе общо на около 31 млн. фр. франка / около 14 мил. лв. лим./ . Споменатият предварителен проект предвиждат основната част от телеинформационната апаратура да бъде съветска /тя не била включена в предложението, предвиждало се да бъде доставяна пряко./ Тази доставка щяла да възлиза на около 12,5 мил. лв.

Съгласно направените в "Енергопроект" разработки икономическият ефект от внедряването на информационно-изчислителния комплекс и телеинформационната система / които съставляват автоматизираната система за диспечерско управление на енергосистемата - АСДУ/ щяла да възлезе на около 28 млн. лв. годишно. Срокът за изкупуване на общите капиталовложения за изграждането на АСДУ щял да бъде по-малък от две години.

Източникът счита, че доставката на информационно-изчислителния комплекс заедно със специализираните програми

и специалната периферия/ от второ направление ще спомогне за ускоряване на разработките на програми и специализирана апаратура за АСДУ и за усвояването им в социалистическия лагер. Възможност за доставка на такива информационно-изчислителни комплекси, освен от споменатото вече дружество ОФРЕД, имало от редица фирми.

16.VI.1972г.

"Чочо"

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО: Сведението е взето за да се види необходимостта от доставка на информационно-изчислителния комплекс за нуждите на АСДУ на енергосистемата. По въпроса не се взима никакво решение и се забавя неоправдано изграждането на съвременна диспечерска уредба.

МЕРОПРЕЯТИЯ: Предлагам за случая да се информира Министъра на тежката промишленост инж.Христо Панайотов.

ЗАДАЧИ: На агента е поставена задача да поддържа и задълбочава връзките си със специалисти от "Елмийтеските
Дъ Фронт" и от фирмата "Броун Бовери", разработващи електронно-изчислителна и телеинформационна апаратура за енергосистемите. Да ни информира за интересите, които проявяват към нашата страна и по доставката на апаратура от Цицфел, Аьбарбие и Бритов при идването им у нас.

Да използва тези връзки за получаване на нова научно-техническа информация.

Отп. в 4 екз.
№ 1-РД 20854
№ 2-ДД 42
№ 3-IX отдел
№ 4-ХУ отдел
Нап.НА/25.VI.1972г.

РАЗУЗНАВАЧ I СТЕПЕН, II ОТДЕЛЕНИЕ
X ОТДЕЛ, II ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС
СТ.ЛЕЙТЕНАНТ: И. Христов

Dr. T. T. T. T. T.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

x 25

Строго секретно
Екз. № 1

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.Н-К III У-НИЕ И Н-К I ОТДЕЛ ДС
ПОЛКОВНИК *[Signature]*
СОФИЯ, 26/6/1972 ГОДИНА

М В Р
УПРАВЛЕНИЕ III - отдел I-ви ДС
№ К. 1819 от 28.06.1972г.

11205

28.ЮНН1972

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на съвместни аген-
турно-оперативни мероприятия, свързани
с проектирането и строителството на не-
фтопроводни отклонения за нуждите на
ВНА.

Съгласно решение на ЦК на БКП от м.октомври 1970 година по
отбраната на страната се предвижда да се направят отклонения от основ-
ните магистрални продуктопроводи до нефтобазите, аеродрумите и приста-
нищата за нуждите на ВНА.

Проектирането на отклоненията ще се извърши от НИППИЕС "ЕНЕРГО-
ПРОЕКТ", а строителството им от ДСО "МИНСТРОЙ".

С цел опазване на военната и държавна тайна при проектирането
и строителството на горните обекти ще бъдат проведени следните съвместни

26

2.

мероприятията от отдел I при III у-ние ДС и отдел X и XIV при II главно у-ние ДС:

1. Чрез ръководството на "ЕНЕРГОПРОЕКТ" ще бъдат подбрани подходящи специалисти, съгласувани за работа с поверителни материали, които ще работят по проучването и проектирането на отклоненията и ще посещават на място съответните военни поделения.

Срок: 10.VII.1972 година
Отг. Христов, Йотов

2. По време на проектирането да не се допуска подмяна на специалистите работещи по проектите, без предварително съгласие на организациите на МВР.

Срок: постоянен
Отг. Христов, Йотов

3. Да се провежда съвместен контрол върху движението и съхранението на документацията по проектирането и строителството на отклоненията с оперативни и официални средства.

Срок: постоянен
Отг. Добрянов, Христов и Йотов

4. През м.октомври 1972 година да се направи официална проверка по организацията на работата и опазване на секретната документация по проектирането и строителството на нефтопроводните отклонения за нуждите на ВНА.

Срок: 30.X.1972 година
Отг. Йотов

5. Чрез осведомител "САЛО" и ръководството на под. 35210-МНО да се установява своевременно състоянието на проектните работи и движението на документите, като при необходимост се уведомява ръководството на отделите X и XIV при II Главно у-ние ДС за вземане на мерки.

Срок: постоянен
Отг. Добрянов

27

3.

6. Чрез осведомител "РУИИ" и агент "СТЕФАНОВ" на ръководство при X отдел, II Главно у-ние ДС ще се контролира оформянето и движението на поверителната документация с оглед предотвратяване изтичането на Държавната тайна; първият при проектирането, а втория при строителството.

Срок: постоянен
Отг. Канадиев, Томов

7. На осведомителите "САНО", "РУИИ" и агент "СТЕФАН" ще бъдат поставени конкретни задачи с оглед да доловят евентуално проявен интерес от лица, които нямат отношение към данни и документи по проектирането и строителството на отклоненията.

Срок: 30.VII.1972 година
Отг. Добрянов, Канадиев
Томов

8. Чрез ръководствата на НИИИИЕС "ЕНЕРГОПРОЕКТ" и ДСО "МИНСТРОЙ" ще изискваме ръководителите на работните групи по проектирането и техническите ръководители по строителството да ни сигнализират за всички случаи на проявен подозрителен интерес, за нарушения на нормативните документи регулиращи опазването на ДТ, както и за производствени неудачи.

Срок: постоянен
Отг. Христов, Канадиев

9. При започване на строителството ще се съгласува работата със съответните Окръжни управления на МВР на чиято територия ще се извършва строителството с цел да не се допускат вражески лица из средите на строителите.

Отг. Петряков, Петрунов

10. Чрез ръководството на ДСО "МИНСТРОЙ" ще бъдат подбрани за технически ръководители по строителството на отклоненията подходящи специалисти, имащи допуск за работа с поверителни материали. Същите на място ще взимат мерки за недопускане изтичането на ДТ.

Отг. Христов

28

4.

При създаване на нова обстановка ще бъдат набелязани и провеждани допълнителни съвместни мероприятия съгласувани между отделите.

СЪГЛАСЕН:

НАЧАЛНИК I ОТДЕЛЕНИЕ
ОТДЕЛ I, III У-НИЕ ДС
Полковник *Христов*

СЪГЛАСЕН:

НАЧАЛНИК II ОТДЕЛЕНИЕ
ОТДЕЛ X, II ГЛ. У-НИЕ ДС
Капитан *Добрянов*

ПРЕДЛАГА:

СТ. ИНСПЕКТОР I ОТДЕЛЕНИЕ, I ОТДЕЛ
У-НИЕ III ДС
Полковник *Добрянов*

ПРЕДЛАГА:

РАЗУСНАВАЧ I СТЕПЕН ПРИ ОТДЕЛЕНИЕ II,
X ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
Ст. лейтенант *Добрянов*

Отп. в 2 ека.

№ 1 - II Гл. у-ние, X отдел

№ 2 - III у-ние ДС, I отдел

Изп: Христов, Добрянов

22.VI.1972 година

СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. № 3

II ГЛ.У-НЛЕ ДС
X ОТДЕЛ
II ОРЪМЕНОВЕ

СЪОБЩАВА: аг. "ЗДРАВЕЦ"
ПРЪЕЛ: лейт. КАНАЦЕВ
на 27.X.1972 година

Из архивите

153

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: неудачно изграждане на
охладителна кула № 1 на ТЕЦ "Бобов
дол" и опасност от проваляне
на общия пусков срок през април
1973 година.

Положението с охладителната кула № 1 на ТЕЦ "Бобов
дол" е много сериозно. Поради обстоятелството, че се получават
пукнатини по целия кръг на кулата на етажи през 20+25 см.
Сигурността на последната е сериозно застрашена и е възможно
да се появят аварийни положения. Тези пукнатини се разпространяват
на участък от около 5+6 м на кота 35+40 м. Направените
проучвания ссчат, че пукнатините се получават от обстоя-
телството, че начина на натягане с помоща на звездата на пъл-
зящия кофрак и неговото регулиране дават усилия върху пресния,
но свързан бетон, който не може да понесе тези усилия и полу-
чава пукнатини. При това положение, тъй като бетона е пресен
при получаването на пукнатините се нарушава и сцеплението
между арматура - бетон и там сцеплението не е железобетонно, т.е.
съвместно действащо желязо и бетон.

Пукнатините се получават както казах от системата на
пълзене, която се оказва недобра за този вид съоръжения.

2.

Последната е доставена от някаква унгарско-шведска фирма не включен в държавните стопански съединения.

Въпреки сигналите за аварийното състояние на с оръже-нието, строителната организация по свое усмотрение продължи да пълзи кулата и тя бе спряна при изпълнени 3 м дефетни, а сега тази стена е увеличена на 6 м. Като се има предвид, че по рано се създаде такъв прецедент, който наложи изчукване на готов бетон на 2 м височина, то продължаване на работата бе по усмотрение и съвсем неправилно от страна на строителната организация. Работата им бе спряна на 20.X.1972 година от проектанта на кулата инж. Симеон Рангелов.

Кулата е важно звено в общия пусков срок и без нея пу-ка не може да се осъществи. При това положение опасността от провалянето на срута *само от кулата е силно изразена налице. Необходимо е да се вземат* всички мерки за ликвидиране на тази авария на ситуация. Най-напред претата система на изграждане се ока-за неудачна за такива съоръжения. Следва да се коригира изпъл-нения участък и то сериозно, а не с лепене, както някои под-хвърлят и да се продължи нататък по някой от изпитаните методи И все пак строителството влиза в тежък период /зимен/, който не позволява такива изпълнения на конструкцията.

"Здравец"

СПРАВКА: Въпреки дефектите, които се получиха при из-граждане на сключителната кула № 1 с доставеното от унгаро-шве-дската фирма съоръжение, ръководството на ДСО "ПРОМИШЛЕНО СТРОИТЕЛСТВО" е наредило да продължи изграждането по съдия начин, което е довело до повторно спиране на работата.

Съществуват опасения, че при договаряне доставката на съоръжението, от страна на някои ръководители на ДСО "ПРОМИШЛЕНО СТРОИТЕЛСТВО" е злоупотребено със служебното положение /проявена осъдителна небрежност и лично облагодетелствуване/.

147

3.

ЗАДАЧИ: Поставени са по ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ИКИМОВ и БОРИС ИВАНОВ БАШЕВ. Водят се като вражески контингент. Да следи за техни вражески изказвания и прояви, особено във връзка с годишнината от Октомврийската революция.

МЕРОПРЕИТИЯ: Екземпляр от сведенията да се предаде на имащия отношение ОР към ДСО "ПРОМИШЛЕНО СТРОИТЕЛСТВО".

ЗАБЕЛЮЖКА: Според агента цокето Якимов /филтриран за вражески изказвания/ е прикрито вражески настроен, дели хората на наши и техни, то Башев до сега няма прояви.

РАЗУЗНАВАЧ III СТЕПЕН, II ОТДЕЛЕНИЕ,
X ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-Н. В ДС,
лейтенант Канащев

Отп. в 5 екз.

- № 1 - АД 42
- № 2 - РД 6070
- № 3 - ОР Христов
- № 4 - ОР Димитров
- № 5 - XIV отдел

Изп: Канащев /Х/
16.XI.1972 година

С О Ф И Я

38

Строго секретно

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЪОБЩАВА: агент "Здравец"

ПРИЕЛ: лейт. Канадиев

на 1.II.1973г.

II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
X ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

*Др. Петрушев
не се съобразява с
оказаните за авариите
от страна на
при извършването
на работата*

ВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Невъзможност за спазване на
пусковия срок на I-ва турбогрупа
на ТЕЦ "Бобов дол" и неудачи при
строителството.

По обща преценка пуска на I-ва турбогрупа на ТЕЦ
"Бобов дол" за 30.IV.1973г. не ще може да бъде осъществен.
Това обаче все още се замълчава и не се прави предложение до
Министерския съвет за удължаване на срока. Причините за закъс-
нението основно лежат в Министерство на строежите, но последното
иска да раздвои в повече или по-малко вината между двете
министерства - на Тежката промишленост и на МССМ. С тази цел
бе подготвеното съвещание на 27.I.1973г., като твърде едно-
странно и без анализ бяха посочени причини за забавяне на
срока. Съществени такива бяха отминати или положението с тях
запазено. Поставени бяха въпроси, които не са в пряка зависимост
от пуската и бе направен опит да се прехвърли вина към не винов-
ната страна.

Един въпрос беше този за метала от който е изпълнена
носещата конструкция около котлите. Въпреки, че от страна на
"Енергопроект" още през юни 1969г. бе дадено количеството на
необходимия метал с точното обозначение на исканата марка
/В Ст 3 пс /.

Тази спецификация не е била предвидена от ДСО "Промислено строителство" и тези метали не бяха осигурени. Така, че когато се стигна до изпълнение на конструкциите се оказва, че няма метал. Тогавя без да бъдат уведомени проектантите бяха изпълнени конструкциите от метал с по-ниско качество и не гарантирани механични и химични свойства./с/с стомана групи АиБ СтЗ к/ През декември 1972г. технически контрол регистрира употребата на тази стомана и сигнализира, като съставят акт на Томов-директор на Завод за метални конструкции-Кремиковци. Изисква се становище на "Енергопроект". Последния дава такова на 13.1.1973 година като отбелязва, че е извършено нарушение на нормите и правилата за влагане на такава стомана в такива конструкции и последните носят известни рискове в експлоатация /с влагането на негарантирана стомана група АиБ кипяща/. Изискана е и експертна комисия, която да се произнесе по въпроса, тъй като става въпрос за отклонение от норми.

На съвещанието ръководителя на монтажа Гергов се изказа заблуждаващо, без да изясни въпроса сочейки, че "Енергопроект" е виновен, тъй като "не му бил решил въпроса", т.е. да му утвърди нестандартни материали, с които е изпълнил конструкциите. По този начин подведе и ръководителите на съвещанието.

Освен това пак тенденциозно и за пръв път поставиха на това съвещание и въпросите за подмяна на кабелите и подмяна на стоманите за II и III котел. Преди това е имало наши представители и лично др.Денчев е бил, но този въпрос предишния ден не е бил поставен /т.е.пазен за съвещанието с оглед получаване на ефект/.

Тенденциозно и в неправилна светлина бе посочен и срока за изграждане на хладилната кула. За довършване на мантила са необходими около 2 месеца, не по-малко още 2.5 за монтаж на оросително устройство и други части. Но тези месеци трябва да се съберат, защото монтажа е възможен едва след приключване на мантила, т.е. още не по-малко от 4 до 5 месеца. На съвещанието се остана с впечатление, че тези две операции могат да станат едновременно и се казва, че кулата не е пречка, която не е вярно.

Строителството на димоходите е много закъсняло и не ще могат да се изпълнят до пускане. Проекта е даден през 1970г.

Изтъкнаха се някои проектни закъснения, които спъвали работата:

1. Часта зад котлите - строителна част. Проекти за последната са давани от м. XII. 1971г. до 30. VI. 1972г. Късното му проектиране е започнало, тъй като доставката на съоръженията с унгарската страна бе уточнена през август 1971г., а техните проекти и задания се получиха в "Енергопроект" през ноември и декември 1971г. А същото проектиране в "Енергопроект" на този обект от всички специалисти е траело от 1 до 7 месеца. В момента всичко е пред завършване.

2. Коти 9.80 - 13.80 - командни зали за КИП и автоматика. Проектирани са в отдел "Строителни конструкции" 1÷1.5 месеца през юни и август 1972г. Задания получени съответно през юни и август. Последните са изготвени тогава, поради късното уточняване съоръженията на КИП.

3. Проекти за КИП - като още се уточняват. Изтъкна се неясна трасета на кабелни линии и недадени още проекти. Необходимо е всички, които са проектирали тази част да бъдат на обекта не по-малко от месец и да оказват непосредствена помощ. Има сигнал, че се изпращат лица, които са незапознати с въпросите и не ще могат да окажат компетентна помощ/технически изпълнители/.

4. Забавяне на секционни и други тръбопроводи - монтажа на които е закъснял.

Мнение изказано от полски специалисти. Темповете досега са много оавни на монтажа и далеч под техните, да не говорим за световно ниво. При такива темпове естествено не ще може да стане обекта.

1. II. 1973г.

"Здравец"

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Закъснява се с изграждането на *просителното* устройство, мантила, дымоходите по вина както на строителите, а така също и поради не навреме предадени проекти.

Носещата конструкция около котлите е изпълнена със стомана различна от предписаната, тъй като ДСО "Промислено строителство" не е осигурило такава. Това крие в перспектива сериозна опасност от аварии.

ЗАДАЧИ:

Остават старите задачи.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1. Екземпляр от сведението да се предаде на ОР Димитров обслужващ ДСО "Промислено строителство".

2. Да се установи кой е виновен, за да не се достави нужната марка стомана - В ст 3 пс и няма ли умисъл в деянието.

3. Да се информира Министерския съвет за състоянието на строителните работи и невъзможността за спазване на пусковия срок.

РАЗ. III СТ. II ОТДЕЛЕНИЕ
X ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС

ЛЕЙТЕНАНТ: *Канадиев*

Отп. в 4 ека.

№ 1-ЛД 42

№ 2-РД 6070

№ 3-ОР Димитров

№ 4-ХІV отдел

Изп. Канадиев

Нап. НА/З.І. 1973г.

д-р. Т. Петрунов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

98X ✓

Строго секретно!
Екз. №. 1.

МВР — 1 ГО. МОЩНОСТ
3973 27.08.1973

4824 24 II 73.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Направените проверки във връзка с авария в подстанция "Г.Димитров" на 29.1.1973 година.

В бюлетин № 12/8.11.1973 година Ви съобщихме за експлозия в подстанция "Г.Димитров".

След направена проверка се установи, че вследствие разразило се късо съединение на проходните изолятори се е получила експлозия, при която прекъсвача е излязъл от строя. Разрушена е остъклената част на подстанцията към ул."Веслец", разбити са вратите на уредба 35 KV и са счупени много стъкла на съседните сгради. Експлозията е разтърсила постройката и е оказала силен психологически ефект върху работещите в и около сградата.

Подобна експлозия е станала и на 22.XII.1972 год. при късо съединение на кабел в същата подстанция.

На 27 и 28.1.1973 година трансформатора е изключвал автоматически няколко пъти под действието на диференциалната защита. Това е дало повод да се иска пренастройка на защитата, смятайки първоначално, че тя е причина за изключването.

- 2 -

На 29.I.1973 год. прекъсвача изключва от диференциалната защита, при което се получава описаната погоре експлозия. За около 1 час е преустановен градския електротранспорт, а част от консуматорите в района, обслужван от подстанцията са захранени с електроенергия на следващия ден.

В случая прекъсвача е произведен в СТЗ "Васил Коларов" през 1970 година. Мнението на специалистите е, че причина за експлозията е ниското качество на прекъсвачите от този род, които са наше производство по белгийски лиценз и не могат да издържат и на половината от разливната мощност, за която се предназначени. Тези прекъсвачи могат да експлоатират и при нормална работа на подстанцията без да е на лице някакво смущение.

По наше мнение трябва да се назначи специална надведомствена комисия, която имайки пред вид станалите аварии да провери на място условията за производство, транспорт и експлоатация и да набележи конкретни мероприятия за отстраняване предпоставките водещи до подобни аварии и смущения.

Решенията и препоръките на комисията да бъдат задължителни за министерство на машиностроенето и М-во на тежката промишленост, под чието ръководство са горните две ведомства.

НАЧАЛНИК СОФ.ГРАДСКО У-НИЕ МВР:

- ген. лейтенант

В.И.И. 1973 год.

Нап. 2 екз.

№ 1- II гл.у-ние

№ 2 - КД

изп. Желев

нап. Попова

22.II.73 год.

Д. Стоянов 249
28.11.73

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Стр. секретно!
Екз. № 2

176
X

СПРАВКА

СКРП
1287 28.11.73

ОТНОСНО: Състоянието на рудник
"ТРОЯНОВО-2" от комплекса "Марица
изток"

4556 - 7. MAR 1973

По данни на агент "Драганов" от 30.І. и 12.ІІ.1973 година е видно, че в рудник "Трояново-2" и ДМ "Марица изток" е възприет порочен стил и метод на работа. Така например при разбиване на държавния план по добив на въглища за 1973 год. съзнателно на рудник "Трояново-2" са били дадени 650,000 тона въглища в повече. Това е станало по предложение на Зам. генер. директор на ДСО "Енергетика и въглища" инж. Гуров и съгласието на директора на рудник "Трояново-2" др. инж. Стоянов, с договорка в последствие да се докаже, че рудника е в лошо състояние, плана е неизпълним. Използват се усложненията на рудника за доказване, че плана е нереален. Изхождайки от тези съображения се предизвиква спешно комисия под ръководството на Зам. министъра инж. Бондов, който обаче схвана истинския замисъл на комисията и отказал да разговаря по въпросите за плана.

Проекта е предвиждал в началото на годината РС-400 да спре да работи най-ниските хоризонти, а да изземва въглища на първо въглищно стъпало. Ако това не се извърши така, работата на РС-400 ще се окаже крайно опасна. Директора и заместника му обаче променят проекта. РС-1200 № 1 изземва заходката на РС-400 и последния остава практически без въглища. Към средата на януари ръководството на ДМ "Марица изток" било алармирано, че геолога не разрешава на РС-400 да работи. По мнение на агента това положение се създава изкуствено, за да се доказва нереалността на годишния план на рудника. Не се създава настройка на колектива за изпълнение на плана.

В ръководството на рудника е залегнало убеждението, че плана на рудника е нереален.

За горното е информиран първият секретар на Районния комитет на БКП гр. Раднево и директора на ДМ "Марица изток", които вече са провели и провеждат мероприятия за

144

2.-

изправяне на тези въпроси и мобилизиране колектива за изпълне-
ние на задачите.

4 Н-К РАЙОННО У-НИЕ МВР *Стефан*
26 II.1973 година - полковник

Отп. в 3 екз.

№ 1 и 2- Ст.Загора

№ 3-към л.д.р-к 2

II гл. 7-та до. сигнатура

Изпълнил: Четелязов

Написала: Станчева

26. II. 1973 година

гр. Раднево

Строго секретно

Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЪСТОЯНИЕ НА АГЕНТУРНО-ОПЕРАТИВНАТА РАБОТА
ПО ОБСЛУЖВАНЕТО НА НИППИЕС " ЕНЕРГОПРОЕКТ "

НИППИЕС "Енергопроект" е създаден през 1948г. с около 350 души служители. Сега "Енергопроект" се смята за най-мощния институт в нашата страна с 2400 служители, от които 984 с висше образование и 885 със средно специално образование "Енергопроект" в сегашния му вид представлява Научно-изследователски проектно проучвателен институт за енергийно строителство. В момента по негови разработки се изграждат такива крупни обекти като Сестримската каскада с 735 МВТ и каскада "Въча" с 550 МВТ. Постави се началото на строителството на ПАВЕЦ "Чаира" с мощност 1440 мвт. В предпусков период се намира ТЕЦ "Бобов дол" с 630 мвт, а с разширението общо 840 мвт. Усилено се изгражда първенеца на нашата атомна енергетика АИЦ "Козлодуй" с първоначално мощност 880 мвт.

За 25 години от основаването на "Енергопроект" по негови проекти се изградиха мощности даващи 23 милиарда квч електроенергия годишно. В следващите 25 години той трябва да осигури проекти за производство на нови 130 милиарда кв.ч. годишно. Това показва, че дейността на института ще се разширява, че и през него стоят за разрешаване на важни и отговорни задачи, които са от изключително значение за цялото народно стопанство.

Като се има предвид значението на дейността на института за нашата страна, би трябвало да се очаква, че противника проявява интерес към нея и е обект на подривната му дейност.

От няколко години между "Енергопроект" и ЕДФ Франция има споразумение за научно-техническо сътрудничество. |
Имаме данни, че от френска страна създадения контакт се използва и за разузнавателни цели. Завеждащия отдела за връзки с източно-европейските страни Жан Путие при посещенията си в страната ни се е интересувал за наличие на уранови руди, трудовете злополуки в енергетиката, обобщение икономически показатели, недостатъци в нашето енергийно оборудване, кадрови промени в Енергетиката. При последното си посещение в страната през април 1973г. прояви интерес към АЕЦ "Козлодуй" /от кой тип е, ще се строят ли други атомни централи, работи ли се проблема за използване на морската вода при атомните централи/, за взаимоотношенията ни с румънците при подготвяне строеж при Белене-Чоара, за темповете на развитие на нашата енергетика / пак ли са така високи и каква е тяхната тенденция към увеличаване или спадане/, събиране данни за каскадите "Белмекен-Сестримо" и "Въча" и дали се ориентираме към ПАЕЦ.

Началника на отдел "икономически" в ЕДФ Дюрию от името на Путие пишеше писма до генералния директор на ДСО "Енергетика и въглища" с които искаше да му бъде изпратена информация, която има поверителен характер и никъде в двустранната спогодба не фигурираше. От проведените мероприятия стигнахме до заключение, че Путие и Дюрию са едно и също лице.

През последните няколко години значително се разшириха връзките на служители от "Енергопроект" на западни фирми с цел закупуване на оборудване и материали за нашата енергетика.

Договарят се различни доставки като Автоматизирана система за диспечерско управление на енергосистемата, дробилна машина за ТЕЦ "Бобов дол" йонообменни смоли. Нееднократно наши работни групи са гостували на фирмите ЕДФ -Франция, Ай-Би-Е ЕМ-Англия, Броун Бовери-Швейцария. Представители на горните фирми, а също така и на фирмите "Нокиа"-Финландия "Круп"-ГФР,

"Имакти"-Холандия, Зеролайт - Англия, "Минок" и "Диа Пресим" Франция често посещават нашата страна и влизат в контакт със служители на "Енергопроект". Много от тези търговски представители на фирмите като са обекти на ДС или има данни, че са свързани със западните разузнавания и събират разнообразна информация при контактите си със служители от "Енергопроект".

Редица международни организации в областта на енергетиката като ИКЕ, МАГАТЕ, МИПСИ, на които и нашата страна е членка, представляват удобно прикритие на западните разузнавания за провеждане на подривна дейност срещу нашата страна. По линия на тези организации ежегодно специалисти от "Енергопроект" присъствуват на симпозиуми и конгреси, отиват на специализация в западни страни и представляват удобни обекти за западните разузнавания да събират от тях на разузнавателна информация и за идеологическа диверсия.

Тези международни организации представляват и легален канал за набиране на информация. Показателен е примера с новосъздадената МИПСИ със седалище във Виена за членството си в която плащаме годишно 150,000 долара. Там ще се концентрират изключително обобщени данни за енергосистемите на страните членки за разрешаване на проблеми от международен характер. Примерно разрешаване проблема за управлението на енергосистемите, проблема за обединението енергосистемите между източните и западните страни / което ще има 2-3 милиарда долара икономически ефект само от прехвърлянето на нощната електроенергия/.

По отношение на вражеския контингент главни форми на провеждана от него подривна дейност са противодържавната агитация и пропаганда, бягството зад граница, идеологическа диверсия.

Всяко решение, всяко постановление и мероприятия на Партията и Правителството се посреща на нож от вражеския

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 14.05.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

контингент. Той се стреми да омаловажи, да изопачи тяхното значение. Обикновено разговорите се водят на четири очи, тъй като повече от тях са предупреждавани от нас за вражески изказвания и са станали предпазливи. Но въпреки това не пропускат нито един повод, за да злословят срещу народната власт. Някои от тях макар и филтрирани остават прикрито вражески настроени.

Има и такива, които пред широк кръг от слушатели системно и нагло хулят Народната власт и нейните мероприятия. Дори на тези "приказки" се подават и някои партийни членове и го заемат отговорни длъжности, като проявяват несъгласие с провежданата от БКП линия.

Стремеж за бягство зад граница обикновено се забелязва в някои млади хора от "Енергопроект", които са се подали на идеологическата диверсия. Обикновено това са хора, които системно контактуват с чужденци, имат по-свободно държане, притежават някои пороци, владеят чужди езици и имат роднини зад граница. В по-стария контингент не се забелязват такива тенденции, тъй като той и не се пуска да излиза зад граница.

Благодарение подобрената работа с агентурата и получиха редица сигнали за вражески изказвания. Данните бяха подобрени и от "М.Родоли"-Р и бяха даведени един ГДОП и един ДОП. Мнението на следствието е да се премине към подготовка за реализация, като оперативния материал се легализират

От агентурата се получиха редица данни и за по-крупни неудачи в областта на енергетиката. Бяха изяснени причините за възникването им с използването на непроектни стомана за конструкциите на ТЕЦ "Бобов дол", по някои от тях своевременно бяха информирани, съответните инстанции за предотвратяването им, а по други продължава да се работи /неблагополучията с пускане на ВЕЦ "Кричим" и неудачите с построяването на хладилна кула № 1-ТЕЦ "Бобов дол"/.

Може да се каже, че са постигнати известни резултати и в предотвратяването на бягствата зад граница.

През последните две години от "Енергопроект" няма нито едно такова, докато преди това всяка година е отбелязвано по едно-две бягства зад граница. По получените сигнали за бягство беше работено бързо и оперативни. Своевременно получените данни бяха изяснени, обогатени и потвърдени чрез провеждането на редица агентурно-оперативни мероприятия /М-9, М-Дунав-М-Родопи - К/. Навреме бяха пуснати съответните запрещения и сигнали картони. При сигнал "Годеницата" беше проведена профилактична беседа като получените данни дапълно се потвърдиха, а по сигналите "Афродита", "Дамата" продължава да се работи, като те е изключено да бъдат взети и на оперативен отчет.

Особено внимание е обърнато и на контрола на сделките със западните страни. Не само официалните източници се ползват при следене хода на сделките, но имаме почти пълно обезпечаване на последните с агентура. На агентурата е заострено вниманието да следи главно да не се внесат морално и физически остарели съоръжения, или съоръжения които не могат да изпълняват напълно предназначението си. да не се повторят случаите с внесеното от унгаро-шведската фирма "Свето" съоръжение за пълзящ кофраж, което се оказва неподходящо за изграждане на такъв тип храдилни кули. Подобен е случай и с внесената от ГФР машина за полагане на бетоновата облицовка на канала за АЕЦ "Козлодуй" не дава нужното качество на облицовката. На агентурата са поставени и редица други задачи свързани с това дали участниците в преговорите от наша страна са склонили към корупция /получават ли подаръци, уреждат ли си често срещи с представители на западните фирми/. За протичащите в момента сделки получаваме навреме и изчерпателна информация.

На служители от "Биергопроект" има заведени по един ГДОП, ДОП, и ДОН.

ГДОП "Домакините" е заведен на 27.III.1973г. с окраска противодържавна агитация и пропагандна. Обектите са двама Панков и Стоименов. По делото работи агент "Денко". Има санкция от ръководството на отдела да бъде използван за паралелна

работа и б. аг. "Пешо". Връзката с него ще бъде възстановена, след изготвяне на съответно предложение. Данните от аг. "Денко" са потвърдени и от М-Родопи-Р на Стоименов. След провеждане на ново М-Родопи-Р на Панков, за което има утвърдено предложение ще се работи по легализиране на оперативния материал. Работата по делото по следствието е съгласувана.

ДОП "Хулиган" е открит на 1.III.1973г. с окраска проти водържавна агитация и пропаганда. Но тук положението е по-комплицирано. По подаден от нас сигнал обекта се разследва Стопанско у-ние на ДНМ за незаконна търговия със златни монети. Работата ни с тях е съгласувана. Освен това по вина на обекта станаха две аварии за които имаме събрани данни. След съгласуване със следствието, сега се работи по легализация на оперативния материал- вземат се сведения от официални източници. По делото работи аг. "Денко". Извършена е подготовка и за маршрутирането на агента до обекта, тъй като последния по-голяма част от времето е извън София.

ДОН "Бившият" е заведено на лица, което е бивш полицейски разузнавач. Обекта вече е пенсионер и само за три месеца е на работа в "Енергопроект". Агентурно е наблюдението му по местоработата и местоживееене чрез аг. "Станимиров".

Вражеският контингент в "Енергопроект" в момента наброява 33 човека. От тях 15 се водят като вражески контингент, тъй като са бивши хора, членове реакционни партии и организации, имат едробуржоазен произход, завършили са в Германия, но не развиват вражеска дейност, а са прикрито вражески настроени. Периодически се наблюдават и се следи за тяхното поведение пляко от аг. "Странимиров", "Здравец", "Лебедев", "Румен", "Стефан". Само една малка група от 4-5 човека не са пряк агентурен контрол но е работено в тази насока и имаме готовност за възстановяване при нужда на някои от б. аг. в отдел "Контролен и технически", където имаме по-голямо съсредоточаване на контингент.

Друга по-значителна група от вражеския контингент наброяваща 8 човека е тази на правещите вражески изказвания. Характерно за тях е, че с изключение на един всички останали са от категорията на бивши хора или имат буржоазен произход. На трима от обектите е заведен ДОП, двама се водят на сигнал, а за останалите има класирани оперативни материали.

Следващата по значимост група от вражеския контингент от 6 човека е тази на поддържащите подозрителни връзки с чужденци. При две от обектите чуждите граждани са обекти на ДС и има сериозни данни уличаващи ги като агенти на чужди разузнавания. Съответно са заведени два сигнала и съобразно изготвените планове се провеждат агентурно оперативни мероприятия за изясняване дейността на обектите. Останалите 4 човека са водени на ДОП или на сигнали за изясняване връзките им с чуждите граждани и сега се намират само под агентурно наблюдение.

Останалите три човека от вражеския контингент са за бягство през граница. И тримата са млади хора. Два от тях се водят на сигнал, като единия е приключен с профилактика, а по другия продължава да се работи. На третия е пуснато запрещение, тъй като има двама братя НР.

На служители от "Енергопроект" има заведени в момента 4 сигнала, по два за вражески изказвания и подозрителни връзки с граждани на капиталистически страни.

Сигнал "Дамата" с окраска шпионаж" и подозрителни връзки с чужденци. "Дамата" се явява връзка на обектите на ДОП " "Афериста" и " Маниас" на отчет в IX отдел. Много от бившите и сегашни връзки за "Дамата" са уличени, че са служители на западни разузнавания. По "Дамата" се работи съгласувано с IX отдел, като се използва техния аг. "Сапо" за изпълнение на наши задачи. По предварително изготвен план се проведеха редица агентурно-оперативни мероприятия като М-Дунав, М-9, "Родопи"-К, от които се получиха данни, че обекта има достъп до поверителни данни, без да е съгласувана да работи с поверителни материали, доверява всички на "Афериста", чертае и му

предава чертежи, които той иднася зад граница. Работи се по изясняване дали "Афериста" ползува "Дамата" да черпи от нея секретна информация, било то на "тъмно" или като я ползува като агент. Работата по "Дамата" е координирана и с У-управление ДС, тъй като обекта има възможност да черпи информация от Държавния съвет.

Сигнал "Афродита" е заведен на обекта за подозрителни връзки с агент на холандско разузнаване и за подготовка за невъзвръщане. Чрез проведени те М-9, М-Дунав и беседи с наши граждани заминаващи за Холандия явяващи се връзка на "Афродита" се цели не само да се разкрие престъпната връзка и дейност на обектите, но се подготвя и евентуална вербовка на холандския гражданин "Славистта", който има възможност да работи по български емигранти. Дейността ни е съгласувана с XII отдел, които проявяват интерес към обект "Славистта", на който е предстоящо да бъде взет на оперативна преписка. Във връзка сме и със Соф.Гр.у-ние МВР и ползуване техния аг."Стефан" за наши задачи по "Афродита".

Сигнал "Цоловска" е заведен за вражески изказвания по данни от аг."Савов" на ръководство в VII районно у-ние. Установи се, че по месторабота Цоловска не прави вражески изказвания. Работи се по изучаване връзките ѝ с цел разширяване възможностите на работа по Цоловска, тъй като изказванията е направила само пред аг."Савов" без присъствието на друго лице.

Прави впечатление, че и трите гореизброени сигнали са на обекти, които работят в отдел "Научно-техническа и патентна информация; който е сравнително малък отдел от около 25 служителя. Там е съсредоточена цялата научно-тематична и патентна информация на института, съдържаща и данни от поверителен характер и място, което би представлявало интерес за чуждите разузнавания. Работи се от наша страна за вербовка на агент, който би наблюдавал обектите по месторабота.

Сигнал "Новев" е заведен също така за вражески изказвания. Обекта е предупреждаван за такива през 1960г., но стои на вражески позиции и макар да се прикрива, не пропуска нито една възможност, за да злослови срещу Народната власт пред аг. "Здравец". Материалите за "Новев" са събрани и предадени на ръководството на отдела за запознаване с тях, с цел вземане на отношение към обекта.

В "Енергопроект" в момента разполагаме с агентура от 11 човека, като 2 от тях в Дирекцията за научни изследвания и други двама са в Дирекцията за инженерогеоложки и хидрогеоложки проучвания. Четири от агентите са със стаж като агенти около 20 години, трима с около 10 години, а останалите с около 5 години. От агентурния апарат само един е осведомител, останалите са агенти. Шест от агентите се ползват с доверие пред вражеския контингент и работят главно по него, четири контактуват с чуждите специалисти посещаващи "Енергопроект" и работят по тях. Осведомителя работи по ДТ. И едните и другите агенти се използват за изясняване на неблагоприятия, произшествия, аварии и за контрол на сделките със западни страни. Двама от агентите работят по делата, а други двама по сигналите. Повече от агентите са опитни като такива и навреме и точно изпълняват поставените им задачи, проявяват и инициативност когато е необходимо. През изтеклата година няма несрещан агент, като всеки един от тях е срещан най-малко един път месечно. От направената равносметка на получените сведения може да се направи заключение, че всеки агент дава средно по едно-две сведения на месец

В заключение може да се каже, че пет от агентите които са вербовани на основата на зависимост, тъй като са развивали контрареволуционна дейност и са били активни легионери и браници, благодарение дългогодишната възпитателна работа са преминали на наши позиции и цялата агентура е върната е предадена на нашите органи. През последните една-две години на 4 от агентите им е правена проверка чрез "М-Родопи-Р" и паралелна агентура и се установи, че работят честно и точно използват дадените им указания.

Във връзка с охранителната дейност и опазването на ДТ са уточнени всички отдели, където е съсредоточена по-голяма част от научно-техническата, тематичната и поверителна информация. Това са "Поверителната секция", "Изчислителния център" отдел "Контролен и технически", "Отдел за научно-техническа и патентна информация" и "Отдела за връзки с чужбина". Изяснен е контингентът в тези отдели, насочена е агентурата, проведени са беседи с началниците на отдели за заостряване обиделността, за правилно съхраняване на поверителната информация и за да си изясним за нас цялостната дейност на отделите.

По опазване на ДТ специално е вербован и се ползва осведомител "Руен". Той следи за правилното ползване и съхранение на секретния картен материал, информира ни за резултатите от периодичните вътрешни проверки по ДТ.

При поемане за про ектиране на секретни обекти от "Енергопроект", какъвто е случая с нефтопроводните отклонения за чуждите на БНА съвместно с отдел XIII беше изготвен план и проведени редица мероприятия, за да се пресече възможността на противника да се добере до секретна информация.

За правилното обслужване на "Енергопроект" голяма роля играе и доброто ни взаимодействие с отделите при управлението и с другите подразделения на МВР. Съвместна работа имаме с II, IX, XII и XIII отдел. Бяха проведени съвместно редица агентурно-оперативни мероприятия. Ние ползуваме техни агенти по наши задачи и обратното те ползват наши агенти по техни задачи. Подобна е работата ни със Соф.Гр.у-ние МВР, IV у-ние на ДС, I отдел ДС, Управление стопанско при ДНМ, IV и VII районно у-ние МВР.

Накрая искам да се спра на съвместната ни работа с I главно управление ДС. Обикновено съгласуваме работата при ползване на служители от "Енергопроект" зад граница. По някога заедно провеждаме беседите, поставяме задачите. Имаме

идеи и се подготвя план за ползуване на наша агентура съвместно с I главно управление ДС при излизането ѝ зад граница, като задачи за агента ще бъдат предварително подработени и от нас.

Понякога I главно управление ползува служители на "Енергопроект" без да ни уведомят и се получава дублиране, тъй като и ние се свързваме с тях и искаме да ни информират по същите въпроси. Често това предизвиква известно учудване в тях. Срещаме трудности при получаване от тях на интересувачи ни материали, които те са взели ^{от} служители на "Енергопроект" били зад граница.

РАЗ. III СТ., II ОТДЕЛЕНИЕ
X ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС

ЛЕЙТЕНАНТ: Камачиев

Отп. в 2 екз.

№ 1-

№ 2 -ЛД 42

Изп. Камачиев/Х/

Нап. НА/28.V.1973г.

*Д-р Тимончев,
да се изпрати в ДС
наместо ни в ДС
вотче главно управление на ДС
сборът и с
след това да се
с чуждестранни
18.7.78*

КРЕПОБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
817
от ЗДКРЕПОБГДСРБНА

Строго секретно
Екз. № 1 ¹⁶⁵

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДС

X ОТДЕЛ
XI ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: аг. "Лебедев"
ПРИЕЛ: ОР лейт. Канащев
на 25. IX 1978г. в 16.30 часа
в ЯК "Лилия".

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Неудачи свързани
с избора на площадка за
строеж на ТЕЦ "Марица-Изток 3"

Източникът от разговор е разбрал, че Експертният съвет при Министерството на горите и опазване на природната среда, не е съгласувал Проекта за ТЕЦ "Марица-Изток 3", поради следните главни причини:

1. Под площадката на ТЕЦ "Марица-Изток 3" се намират около 11 милиона тона въглищни запаси.
2. Водоизточникът, предназначен за снабдяване на ТЕЦ-а с вода е недостатъчен. Освен за технологична вода, същият водоизточник се планира да дава и питейна вода на близките населени пунктове.
3. Замърсеността на атмосферата ^{в района} на ТЕЦ "Първа комсомолска" и ТЕЦ "Марица-Изток 2" е значително над допустимата. Новия ТЕЦ "Марица-Изток 3", независимо от най-високия комин, ще продължи да замърсява района над допустимото и ще вреди

изключително много на селското стопанство.

Независимо от горното, Проектът е съгласуван от Министерския съвет и ще се пристъпи към изпълнение.

"Лебедев"

СПРАВКА НА СВЕДЕНИЕТО:

Проектирането на ТЕЦ "Марица-Изток"З, е започнато и е крайно време поставените въпроси в сведението да намерят благоприятно решение.

ЗАДАЧИ:

Да ни информира за забелязани по-крупни неудачи свързани с проучването, проектирането, горивната база и строителството на ТЕЦ "Марица-Изток"З.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Ще бъде проведен разговор с ръководствата на НИППИЕС "Енергопроект" и ДСО "Енергетика и възлища", за да се изясни какво се предвижда за преодоляване трудностите по избора на строителна площадка за ТЕЦ "Марица-Изток З".

На източника може да се вярва. Агента е проверяван, чрез негови реализации.

Следващата среща е насрочена за 9.X.1973г.

ОР:

Стефанов

Отп. в 4 екз.
№ 1-ЛД-41
№ 2-РД 2986
№ 3-ОР Христов
№ 4-ХІV отдел
Изп. Канадиев
Нап. НА/29.IX.1973г.

Декодифициран

117

Строго секретно!

Екз. № 2

КРДОБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОБГДСРСБНА

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

X ОТДЕЛ
I ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: аг. "Само"
ПРИЕМ ОР: ст. лейт. Божилов
на 19.X.1973 г. от 15.45 часа
в я/к "С-6"

А Г Е Н Т У Р Н О С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: няколкократно оскъпяване на електроенергията, получавана в ТЕЦ "Марица-3".

Източникът научил, че при ревизията на "Електропроизводство", ТЕЦ "Марица-3", клон Димитровград е установено следното: при доставката на въглища от Маришкия минен басейн по споразумение между двата клона е възприета практика на двустранно отпробване на въглищата с цел да се установи фактическата калоричност на база влага и пепелно съдържание.

За времето от м. юни 1972 г. до края на 1972 г. са направени 285 броя контролни сменни проби в лабораторията на ТЕЦ, които са показали, че калоричността на въглищата е много по-ниска от заплатената такава средно с 60 до 100 калории на килограм.

- 2 -

Бъпреки горното, ръководството на ТЕЦ не е взело необходимите мерки за засилване контрола при двустранното опробване на място в рудниците на ДМ "Марбас" - Димитровград за реалното окачествяване на каменните въглища, в резултат на което, количествения разход на въглища изразен в условно гориво не е бил правилно установяван в отчета по себестойността на добитата енергия.

Така за 1971 г. е отчетен преразход на 2895 тона условно гориво, докато фактическия такъв следва да бъде 13227 тона.

За 1972 г. е отчетен преразход 1830 тона при действителен такъв 24684 тона условно гориво. По същия начин е отчетен разхода на гориво и през първото полугодие на 1973 г., или общо за ревизирания период фактическия количествен преразход възлиза на 40405 тона условно гориво ~~за~~ 820 х. лв. при отчетен такъв 5826 тона за 118 х.лв.

В резултат на употребата на въглища с ниска калоричност и нееднороден състав се е наложило от ТЕЦ "Марица-3" - да се употреби допълнително 16136 тона мазут, вследствие на което себестойността на произвежданата електрическа енергия е оскъпено с 222000 лв., от които 102 х. лв. за 1972 г. и 120 х. лв. за полугодията на 1973 година.

19.X.1973 г.

"Сашо"

СПРАВКА:

Отнася се за оскъпяване на добиваната електроенергия в ТЕЦ "Марица-3", в резултат на употребата на ниско калорични въглища, въпреки, че е било заплащано за по-висока калоричност, съгласно плана. Ръководството на ТЕЦ-а не е предприело нищо за засилване контрола по реалното окачествяване на използваните каменни въглища. Това е наложило допълнително да се изразходва мазут, вследствие на което себестойността на произвежданата през 1972-73 г. е значително по-висока от заплануваната.

- 3 -

ЗАДАЧИ:

1. Да продължава да ни информира за подобни текущи неудачи, водещи до големи загуби за страната.
2. Да ни осведоми за проявите и изказванията на Христо Семерджиев по повод военните действия в Близкия Изток.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Със сведението ще бъде запознато II отделение за сведения и ползуване.

ОЦЕНКА:

На агента може да се вярва. На същия е извършена частична проверка по отношение честността му към органите на ДС. Резултатите от нея са положителни.

ЗАБЕЛЕЖКА: Следващата среща с агента е насрочена за 22 т.м. от 17.30 часа.

Ст. лейтенант:

Отпечатано в 3 екз.

№ 1 - РД 4308
№ 2 - II отделение
№ 3 - XIV отдел
Написала: Бъчварова
София, 23.X.1973 г.

Служебно управление на рудник гр. СЛИВЕН получено на 5. XI 73 Вх. № 3649 ДЕЛО №	СЕКРЕТНО! Екз. № 2
	КРДОПБГДСРБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРБНА

О П Р А В К А

ОТ ДОПО: Изяснен сигнал за извършени
при изпълнение на производствения
план от ръководството на р-к "КАЧУЛКА".

На 26.X.1973 година бе получен сигнал, че
за да изпълни производствения си план, ръководството на рудник
"Качулка" е решило да се извези натрупаната от години пликка/пе-
пел/в скоростите на рудника и се смеси с изкопаните въглища.
Обитаво е бил, че изкопаните въглища могат да понесат тази пепел
и че се стигне до изпълнение на плана. При изясняването на сиг-
нала се установи следното:

Изостанването на изпълнението на плана е с
около 1200 тона. Ръководството на ДМ "ВАЛКА ДАС" е наредило на
ръководството на рудника да направи повече възможности, и да изпъл-
ни плана. Допуска се дори, че може да е намекнато и за пликата,
тъй като това е стар метод в "Бялканбас" за изпълнение на плано-
вете. Вместо да се вземе сериозно с организиране на различни ме-
роприятия по изпълнение на плана, ръководството на рудника заче-
чва да извозва пликата натрупана около рудника още от времето
на частниците и да я смеси с изкопаните въглища, които изпраща
на ЦОФ-Твърдица. Първото крупно извозване на пликка е на 27.X.t.g.
когато се провежда ленинския съботник.

Какви са последиците от това деяние на
ръководството на рудник "Качулка":

1. Създадоха се политически настроения. По-
явиха се коментари, че "...това е комунизма. За да се изпълни пла-
на, се обира беклука на рудника," и "...как е възможно след бли-
зо 30 години народна власт да се правят такива гнусни и възмутителни
машинации за едно изпълнение и за една премия...".

2. ЦОФ-Твърдица ще прекара през своите ин-
сталации всички този отпадък без всякаква полза, тъй като в не-
го няма никакви въглища. Направените от нас проби показваха съот-
ветно 72.11% и 48.35% съдържание на пликка което показва, че това

= 2 =

е негодна маса, пребивавала много дълго време навън под влияние на атмосферата. Себестойността на обработката на един тон въглища е 13 лева за ЦФ, което ще рече, че около 15-16000 лева ще бъдат изразходени за нищо.

3. Тъй като ДМП "Балканбас" работи на детации, за тия 1200 тона пляка ще се получат от държавния бюджет 60000 лева, които нашата социалистическа държава дава на предприятието за "изкопаните въглища".

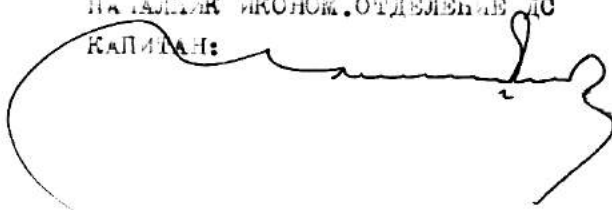
4. В началото на 1974 година ръководството на рудник "КАМУЛКА", както и това на ДМП "БАЛКАНБАС" ще получи премиални възнаграждения за "изпълнения план".

Тази порочна практика на ликвидиране изоставането при изпълнението на плановете съществува в ДМП "БАЛКАНБАС" отдавна, но мерки не са вземани въпреки подаваните сигнали, поради което продължава и сега.

Отпеч. 3 екз.

№ 1-ОК БКП
№ 2-Отдел X-ВГУ
№ 3-ОУ ВР, ДС
Изп. нап: Илиев
3.XI.1973 год.
гр. С л и в е н

НА ГЛАВНИК ИКОНОМ. ОТДЕЛЕНИЕ ДС
КАПИТАН:

Д. Тейков

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

295
✓

Препис!

СОФ.ГРАДСКО У-НИЕ МВР
ОТДЕЛ III, ОТДЕЛЕНИЕ I
ЛИНИЯ: "ЕНЕРГЕТИКА"
СОФИЯ, 7.1.1974 год.

Строго секретно!
Екз. № 2

1692 25. ЯН. 1974

С В Е Д Е Н И Е

М В Р
ГРАДСКО У-НИЕ
1288. 23. 74

СЪОБЩАВА: аг. "Виктор"
ПРИЕМЛ: ст. лейт. Балабанов
на 4.1.1974 год. в 12⁰⁰ ч.

ОТНОСНО: Предстоящата газификация на индустриални обекти в гр. София.

Съгласно плана през 1974 г. газопровода СССР - България ще трябва да достигне района на град София. Засега строежът му бележи известно закъснение, което обаче не е определящо, тъй като в София все още няма обект, който да е подготвен за газификация.

Въпросите свързани с газификацията са движени от Министерството на тежката промишленост, сега респективно Министерството на химията и металургията и Министерството на енергетиката. Тези ведомства изхождайки от тяхни тесни интереси поставиха задачи за газифициране на топлоцентралите в гр. София и големите химически и промишлени обекти. По техните задания ЦЕРА е изготвила проекти за газификация, които за отделни обекти могат сравнително лесно да се реализират без големи капиталовложения.

Тук обаче възниква въпроса за ефективността на тези проекти и по-специално изгодно ли е за народното стопанство като цяло да се газифицират горната категория обекти.

Термичните централи имат общо КПД около 28-30 %, т.е. при получаването на електрическа енергия имаме голяма

94
2.-

загуба на топлина, свързана със самото производство. КПД на котлите в централите варира от 75 до 92 % в зависимост от вида на изгаряното гориво и типа на пещите. Ако се изгаря газ КПД на котлите ще се повиши до 92-94 %, но КПД на централата ще бъде в общи линии в границите 28-32 %. При това положение икономически не е изгодно и е разхищение на гориво изгарянето на високо калоричен газ в термични централи, където се получава ел.енергия.

Опита на социалистическите и капиталистически страни в това отношение е показателен. Всичките са започнали и развиват в момента газификация с предимство за битовите консуматори защото:

1. Газта гори директно в горелката на газовата печка /била отоплителна или готварска/ безостатъчно при КПД за горелката около 98-99 %, а за печката като цяло 92-93 % с малки загуби на топлина.

2. Силно се намаля консумацията на енергия особено във върховите моменти. Това води до стабилитет на енергосистемата и намаляне разликата между нощната и дневна консумация, което в момента е един от най-големите ни проблеми /отношението между дневна и нощна консумация е около 3:1/.

3. В централите се намалят загубите, поради по-стабилната им работа, сравнително по-постоянния товар, избягват се честите спирания на котлоагрегати през нощта.

4. Намалят се загубите на енергия, поради пълно изгаряне и оползотворяване на топлината на газа в директните отоплителни тела /печки/.

5. Използването на електронагревателни уреди е сравнително неикономично в сравнение с газа, тъй като електронагревателите консумират енергия за първоначално загряване и отделят много голямо количество топлина в околното пространство, така че фактически тяхното КПД спада около 80 % - т.е. изхождайки само от това виждаме изгодите на газа, като гориво в бита, а не в енергийните обекти.

95

3.-

6. Термичните централи са призвани по принцип да изгарят най-лошите, нискокалорични въглища и горива, които не могат при нормални условия да се изгарят за битови нужди. Проблема със замърсяването трябва да се реши чрез доставка на високо ефективни филтри с КПД 98-99 %, а не с изгаряне на скъпо и висококалорично гориво.

Съгласно първоначалните планове доставката на газ по първия газопровод от СССР е вече условно разпределена между отделните заводи-консуматори, но до момента не е доставено абсолютно нищо от оборудването за газификация.

Съществува реална опасност при темповете, с които се планират и доставят съоръжения от нашите външно-търговски централи да се достигне до положение, в което газопровода да бъде завършен, а ние да не сме в състояние да използваме газа, поради липса на готовност в отделните консуматори и липса на свързващи газопроводи от главното стебло.

Считам, че при всички положения може да се облекнем на богатия опит на социалистическите страни и СССР в областта на газификацията и смело да се носочим към битово газифициране, което именно ще даде най-голяма изгода за народното стопанство, докато газифицирането на големите промишлени обекти ще разреши само тясно ведомствените нужди на отделни предприятия.

Първичните проби по пускането на първия блок от ТЕЦ "Бобов дол" завършиха. Засега има някои неудачи, свързани с уплътненията на лагерите на генератора, нестабилността на турбината в диапазона между 150-180 MW и невъзможността на котела да дава пара за собствени нужди до товар от 180 т/ч. Последното води до употреба на допълнителни котли за пара за ежекторите. Това е недостатък на проекта, свързан с факта, че блока не е проектиран като цяло, а поотделно котел и турбина. Това е довело до някои несъобразности, като наличието на малките котли за пара собствен разход. Икономически неизгодно е те да работят непрекъснато само, за да подсигуряват пара за ежекторите на турбината при евентуално

96

4.-

изключване на последната. От нашата практика е доказано, че в случая могат да се ползват водни ежектори, които да дадат по-голяма сигурност.

"Виктор"

ЗАБЕЛЕЖКА: Сведението е оформено по запис на разговора между агента и ОР.

ЗАДАЧА: Да се запознае основно с проблема за газификацията на София.

1. Освен проектите за промишлените обекти има ли готови такива за битова газификация.

2. Има ли промени в основните насоки за провеждане на газификацията след излизането на последните правителствени документи за икономия на горива.

МЕРОПРИЯТИЯ: Да се изпрати препис на ВГУ.

ПРИЕЛ:

Нап. в 4 екз.

1 - РД

2 - ВГУ - X отд.

3 - информация

4 - лит. дело

Нап. Георгиева

7. I. 1974 год.

В Я Р Н О ,

А. Т. е. п. р. у. г. о. в. е.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. № 2

87
X

М В Р
СОФИЙСКО ГРАДСКО У-НИЕ
... 2384. 2385. 24.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

2067 30. яну. 1974

ОТНОСНО: Извършена проверка по изясняване сигнала получен от агент "Виктор" за газификацията на София.

Във връзка с резолюцията на зам.началника на Соф. градско у-ние МВР, полковник Малинчев, по изясняване на сигнала за газификация на София, получен от агент "Виктор", бяха проведени разговори с наши специалисти, работещи в тази област, от които се установи следното:

Въпроса с газификацията в София се регламентира от Министерски постановления № № 5/19.V.1971 г. и 11/21.III.1972 г. Съгласно цитираните МП на ЦЕРА е възложено проектирането на идейните и работни проекти за преминаване на ТЕЦ "София" и ТЕЦ "Тр.Костов", от изгаряне на течно гориво към изгаряне на газообразно, при запазване възможността за изгаряне на течни горива.

Във второто цитирано постановление се определят сроковете за завършване на газопровода СССР-НРБ, предприятията, които ще ползват газ от него, в какви количества и от кога. В списъка на горните обекти влизат и ТЕЦ "София" 96 млн.м³ за 1974 г. и 400 млн.м³ за 1975 г., ТЕЦ "Тр.Костов" 232 млн.м³ за 1975 г. и ОЦ "Земляне" - 200 млн.м³ за 1975 г.

- 2 -

Освен тях в списъка е включен и ТЕЦ "Девня", хим.заводи - Браца, циментовите заводи "Златна панега" и др.

За изясняване въпроса свързан с изгарянето на газа в централите на гр.София, проведех разговор с инж. Таберов и инж.Кирил Янчев от производствената дирекция на Министерството на енергетиката. В процеса на разговора се изясни следното.

Строежа на газопровода, въпреки неудачите получени в процеса на строителството и изпитанията, напредва и около края на лятото 1974 г. ще бъде завършен. Имайки предвид закъснението му другарите считат, че е възможно забавяне от около 1-2 месеца.

От списъка поместен в 11 МП е видно, че в първоначалната си фаза газопровода ще задоволява химически и енергетични обекти.

Пропускателната възможност на тръбопровода е 8-10 милиарда м³ газ годишно, при напълно завършено строителство, включително и две компресорни станции на българска територия

В момента без тях той ще има пропускателна възможност от около 5 милиарда м³ газ годишно, от които със СССР е постигната договореност за 3 милиарда м³ за 1975 г.

От цитирания списък обявен в 11 МП/1972 г. се вижда, че почти всички обекти, подлежащи на газификация през 1975 г. са от системата на бившото Министерство на тежката промишленост.

Във връзка с подготовката на обектите за изгаряне на газово гориво, инж.Янчев сподели:

В момента се чувствава силно изоставане на обектите, които ще консумират газ. Все още не всичко е изяснено както по проектите, така и по организацията за строежа на разклоненията от газопровода. Може да се каже, че единствено химическите заводи във Браца, които имат изградена газова инсталация и черпят газ от Чиренското находище имат готовнос за изгаряне на около 250 милиона м³ газ годишно.

- 3 -

Засега има проектна готовност за термичните центри в София, без обаче да е извършена каквато и да е подготвителна работа по реконструкция на котлите и тръбопроводите от бъдещите газоразпределителни станции. Обаче към тези проекти няма уточнение за вноса на горивните уредби на котелните инсталации.

Съгласно цитираното по-горе Министерско постановление пряко използване на газ за битови нужди до 1980 г. не се предвижда. Във връзка с това до момента няма никаква проектна и друга готовност за използване на газта в бита, тъй като до момента този въпрос не е стоял на официално разглеждане.

По въпроса за газификацията на енергийните обекти ТЕЦ, съществуват обаче разногласия.

Инж. Янчев сподели, че в действителност в световната практика до сега винаги се е прибягвало до предимствено газифициране на битовите обекти през ТЕЦ. За пример дори посочи Букурещ, където въпреки централното водно отопление във всеки апартамент на новите райони се монтира и инсталация за газ за домакински нужди.

Обаче инж. Янчев подчерта, че при нас в случая е много трудно да се прибегне към битово газифициране, тъй като това са хиляди малки консуматори, за които нямаме практически никаква готовност.

Като най-перспективни консуматори на газ инж. Янчев посочи:

1. Химията - газът се ползува като суровина за получаване на нови продукти.

2. Химическата и циментовата промишленост - в случаите когато има директно изгаряне на газта при реализиране на максимален КПД и където газта се явява заместител на скъпите и дефицитни течни горива.

3. Електроцентралите където газта ще облекчи работата, ще създаде условия за премахване замърсеността на въздуха, но за сметка на това цялата инсталация ще има много нисък КПД, тъй като практически много малко се влияе от вида на изгаряното гориво.

- 4 -

Освен това газифицирането на електроцентралите и особено тези, които са свързани с промишлени заводи и ги снабдяват с пара, ще носи и известни рискове при пробиви и ремонти по газопровода, защото ще трябва да преустановяват производството си.

По същия повод разговарях с инж. Найден Папарчев гл. инженер на проект. група по механичната част на централите

Той сподели, че проектите за термичните централи в София са готови. Дори в процеса на проектиране няколко пъти са правени корекции в заданията. Изготвени са проекти и за горивните уредби и са заявени, но до сега нямат осигуровка за оборудването и не се знае от къде ~~и~~ какво ще бъде ~~д~~несено. Затова именно и възлите около свързването на горивните уредби със котлите не са готови и ще се работят на ход.

Освен проектите на котлите в момента "Енергопроект работел по работния проект на газорегулационната станция и отклоненията за обектите.

Попитах инж. Папарчев за мнението му за изгарянето на газ в различни промишлени обекти, включително и битови нужди.

Той заяви, че досега се работили само по задания за промишлени обекти.

Що се касае до целесъобразността от използването на газта в бита и ТЕЦ, инж. Папарчев подчерта големите изгоди при първия метод и големите загуби от втория метод.

Например: Като най-нерационално използване на високо калоричния газ, той посочи ТЕЦ, където ще се използва само около 30% от калоричността му, поради нисък КПД на централите, а ако се включи КПД на трансформация, пренасяне и отопление ще се види, че от 100 единици изгорени в ТЕЦ консуматора ползува от 15+20 такива.

Направените сметки за реконструкциите на централите в София са дали следните резултати:

Реконструкцията в ТЕЦ "Тр. Костов" ще се изкупи за около 12 години, а в ТЕЦ "София" за около 23 години - т.е. на практика няма да се изкупи поради факта, че съоръ-

- 5 -

женията ще остаряят морално и физически. Ватова специално за ТЕЦ "София" въпроса предстои да се реши допълнително от Министерския съвет. Тези реконструкции ще струват около 8 млн. лв. плюс валутата за закупуване на горивните уредби.

Инж. Папарчев ми каза, че най-добре е запознат с този въпрос инж. Яндин. Той от няколко месеца е на работа в ЦЕРА, като преди това е бил началник отдел "Газификация", в Министерството на тежката промишленост. Там са били разработвали концепция за битово газоснабдяване и във връзка с това са били запознати детайлно с този проблем.

В разговора с инж. Яндин поставих въпроса за предимствата и недостатъците на газоснабдяването в различните видове промишлени и битови обекти.

Инж. Яндин се изказа извънредно остро по въпроса за предстоящата газификация. Той нарече престъпление, факта, че се дава предимство на енергетиката при изгарянето на газа, вместо да се ползува за битови нужди. Счита, че още през 1971/72 г., когато е имало възможност да се насочи правилно проектантската дейност към битовите обекти, поради тясноведомствени интереси на Министерството на тежката промишленост в плановете са залегнали големите енергийни обекти, където по-лесно ще се осъществи изгарянето на газа, но за сметка на загубите от енергия за народното стопанство.

Във връзка с това той ми приведе някои изчисления свързани с изгарянето на газ в дома и ТЕЦ, от които се вижда ефективността на първия метод и ползата за народното стопанство. По този повод помолих инж. Яндин да напише в по-достъпна форма неговите пресмятания и становища относно различните обекти за изгаряне на газ. Той обеща да го направи до 25.1.74 г., като същевременно потърси и препис от тяхната концепция.

В тази насока той сподели и мисли от видяното от него във Франция и Холандия, в областта на газификацията. Каза, че малко са страните в света/дори и богатите на течни горива/, които си позволяват лукса да изгарят газ в термич-

- 6 -

ни централи. Преди всичко предназначението на ТЕЦ е да се горят ниско калорични горива, които не могат да се горят при нормални условия.

Инжуяндин сподели, че в момента много добър обект за газификация е ж.к. "Модерно предградие", където строежа едва е започнал и няма да се налага повторно разкопаване.

"Ако сега ние не използваме това богатство, това ще бъде нашата най-голяма енергетична грешка, за която не може да не ни търсят сметка".

Инжуяндин се изказа много остро по отношение на инж.Ковачев - началник управление в Министерството на енергетиката, считайки, че неговата невярна информация е заблудила наши ръководни другари и е допринесла за вземането на горните решения.

ДАЛ ЗАПИСКАТА:

/ст.лейт.Балабанов/Нап.в 3 екз.

№ 1 - ЦД

№ 2 - ВГУ X отд.

№ 3 - "ИА"

Изп.Балабанов

Нап.Сиракова

23.01.74 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Строго секретно!
Екз. №

ОПРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
на М. Б. Р.
№ 61. 1228
6. III 1974 г.
БЛАГОЕВГРАД

5333
-7. MAR 1974

НАЧАЛНИК ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ X-ТИ
СОФИЯ
*****

А. Петрушев
са изготвени
МВУ

СПРАВКА
*****

ОТНОСНО: Изоставяне на големи количества
въглища в ДМ "Пирин" с. Брежани, Благоев-
градски окръг.

В началото на 1973 год. осв. "ЖЕЛЯЗКОВ" ни сигнализира,
че в мина "Пирин" с. Брежани поради непрегнатост в изпълнението
на плана в отделни участъци на мината се оставят много въглища,
които могат да се вземат без особенни затруднения. Изоставе-
ните въглища по-късно по никакъв начин не могат да бъдат добити.

За случая информирахме ОК на БКП и ръководството на ДМ
"Пирин" за вземане на мерки, но вместо загубите да бъдат намале-
ни за 1973 година същите се увеличиха значително.

В тая връзка през м. февруари т.г. извършихме проверка
при която разговаряхме и се консултирахме с редица специалисти.

По официални документи на ДМ "Пирин" с. Брежани за
рудник - "370" са отчетени, че през 1973 год. са произведени
365,550 тона въглища, а загубите възлизат на 135,225 тона което
представлява 27 % при планови загуби 6.41 %. През 1972 год.
са произведени от същия рудник 387,500 тона въглища като в загу-
бе са оставени 78,785 тона, или 16 %, а през 1971 г. при произ-
водство 388,515 тона са оставени в загуба 76,416 тона или 16.44%.

По мнение на специалистите месторождението /запасите от въглища/ с всяка измината година намалява и процента на загубите за в бъдеще ще се увеличава, но загубите които се отчитат за последните три години и особено за 1973 год. са нереални. Същите считат, че увеличението на загубите на въглища се дължи преди всичко на това, че не се упражнява необходимия контрол както от ръководството на мината, ДСО "Енергетика и въглища" и особено от Комитета по геология и охрана на земните недра. Въпроса за загубите на въглища не стои на вниманието на ръководството на мината както стои изпълнението на плана.

Така например началника на рудник "370" инж. ИВАН АТАНАСОВ изрази мнение, че поради голямото напрежение в изпълнението на плана по въпроса за загубите не се обръща нужното внимание. Въпреки, че условията на работа в рудника са тежки те са имали възможност загубите от 135,225 тона за 1973 год. да бъдат сведени до 100,000 тона. Освен това инж. АТАНАСОВ счита, че въпроса със загубите на въглища стои така не само при тях, а също така в много други минни предприятия в страната, което носи големи загуби на народното стопанство.

Специалисти от мина "Пирин" изразиха мнение, че докато преди няколко години Комитета по геология и охрана на земните недра София са упражнявали по системен и ефикасен контрол на мястото, то през последните години същия е много занижен или въобще не се упражнява такъв.

Изхождайки от това, че нашата страна е бедна на изкопаеми, целия свят е обхванат от енергийна криза, а от друга страна, че се нанасят големи загуби на страната предлагаме Второ главно управление ДС да сигнализира съответните ведомства и въздействува за вземане на мерки за намаляване загубите от въглища, за засилване контрола от страна на Комитета по геология и охрана на земните недра, ДСО "Енергетика и горива" и Министерство на енергетиката и горивата.

Отп. в 2 екз.

№ 1-за ВГУ
 № 2-л.д. 1831/68г.
 № 3-отд. VIII мо
 Изп. П. Христов
 Нап. Стойцова
 4. III. 74 г.

НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
 КОЖОВНИК
 Благоевград
 III, 1974 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

123

Строго секретно!

Екз. № 3

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

X ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: аг. "Петров"
ПРИЕЛ ОР: кап. Христов
на 3.IV.1974 г. от 15.00 ч.
в я/к "Лазер"

А Г С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: неспазване на технологичните режими и параметри при експлоатацията на термичните централи, водещо до повишена аварийност.

От свой близък приятел източника е узнал за състоянието на някои проблеми свързани с експлоатацията на термичните централи и по специално това за ТЕЦ "I-ва комсомолска".

Поради неспазване на изискванията на правилниците по техническа експлоатация се е стигнало до силно засоляване на турбогрупи № 5 и № 6 - с мощност всяка по 150 мтв. При това положение от възможната мощност, турбините са давали едва по 100 мтв всяка.

По време на основният ремонт на ТГ № 5 е била проведена химическа промивка на котли № 7 и № 8. След пускане на блока в работа товара на същата е достигнал до 150-160 мтв.

- 2 -

В непродължителен период обаче, същата е отново била засолена /само след 3-4 месеца/ и отново мощността ѝ е застрашена да падне под 150 мтв.

Според източниците, тези нарушения се обосновават от тежкото положение на енергосистемата и невъзможност да се опира за отстраняване на пропуските от кондензаторите на сурова вода попадаща в основния кондензатор.

Източника поставя въпроса, кое е стопански по целесъобразно - да се спре и отстранят пропуските и да се гарантира номиналната мощност на турбината и котлите или системно да се засолява и се доведе същата до невъзможност да поема номиналният си товар, което влече допълнителен преразход на пари, влошаване на технико-икономическите показатели и до аварийни състояния - излизане от строя.

Източника узнава, че поради трудностите в енергосистемата, малко се обръща внимание за спазването на режимите и технологични и параметрите. Особено очевидно било допускане на работа на нагревни повърхности - паропроводи и др. с завишени температури спрямо допустимите.

Това според източника воцело до по тежки аварии и несигурност в експлоатацията на съоръженията.

Горните явления източниците считат като слабост в технологичната и трудова дисциплина, за което особено трябва да изискват ръководствата на централите.

Източника счита, че за стабилизиране работата на централите, било необходимо да се създадат аварийни запаси от резервни части, тръби, арматура и химикали-реагенти. Да се дават реални срокове за отстраняване на възникналите повреди, качествено да се отстраняват и провеждане на временни ремонти на съоръженията без отлагане, което обстоятелство основно ще подобри сигурността и надеждна работа.

Източника счита, че трябва да се потърсят възможности за ограничаване на течуеството в централите и да се ликвидира

конкурентноспособността на предприятията от другите отрасли, о които привличат от централите обучени и подготвени кадри.

3.IV.1974 г.

"Петров"

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Взето е по повод тежкото състояние на енергетиката у нас. Изясняват се някои от причините за това положение и начина за отстраняването им.

ЗАДАЧИ:

При предстоящите му командировки в електропроизводствените предприятия в страната да събере данни за груби нарушения на технологичната дисциплина, какви аварии са настъпили вследствие на това и кои лица от експлоатационния персонал са виновни за допускането им.

МЕРОПРИЯТИЯ:

По засечените проблеми в сведението предлагам да бъде уведомен зам. министъра на енергетиката др. Илиев, след като данните се проверят в дирекция "Електропроизводство" на ДСО "Електроенергетика".

На агент "Петров" може да се върва.

Следващата среща е насрочена на 16.IV.1974 г.

Екземпляр от сведението ще бъде изпратен на Окр.у-ние МВР - Стара Загора - Раднево.

ОР: Петров

Отп. в 4 екз.

- № 1 - РД 15327
  - № 2 - ЛД 15-176 МВР - Стара Загора
  - № 3 - ЛД 41/64 г.
  - № 4 - XIV отдел
- Нап. - Бъчварова
София, 12.IV.1974 г.

Строго секретно

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИК X ОТДЕЛ, II ГЛ. У-НИЕ ДС
Т. У.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От капитан Стоян Теодосиев Петрунов-
началник II отделение, X отдел

Др. Началник,

На 28.VI.1974 година заедно с капитан Иван Христов от отделението посетихме др. Александър Димитров - заместник министър на енергетиката, по негово искане.

Др. Димитров ни съобщи, че в Миноенергетичния комплекс "Марица-Изток" се провеждат изследвания на глините, които покриват въглищните пластове или са примеси в тях. От ръководството на комплекса му е докладвано, че при лабораторните изследвания в състава на глините е регистрирано наличието на Злато - 0,044 мг/кг, уран и др. редки метали. Ако се потвърдят резултатите това ще има голямо значение за народното стопанство.

Засега изследванията се извършват само в комплекса без да се дава гласност на досега получените резултати.

Др. Димитров помоли по наша линия да предприемем необходимите мерки за неразгласяване на резултатите от тези изследвания и при нужда да се организира съответния режим на работа

145

- 2 -

на Базата за техническо развитие при ДФВ "Марица-Изток".

Предлагам да се посети Районно у-ние МВР в Раднево и да се запознаем с провежданите изследвания след което да предложим съответни мероприятия.

За
В. З. 246

КАПИТАН:

Стефанов

Неп. в 2 екз.

№ 1 - за доклад

№ 2 - ЛД 1547/66

Исп. Петрунов

Неп. Ценова

2.VII.1974 година

Д. Т. Кочурков

Съобщ. БВЖ, изд. 1977 г.

1977 г. 24 VIII

ТАЙНО ДО ДЪЛГО ВЪР
ТАЙНО ДО КРАТКО ВЪР
Вх. № 1004
Документ № 24 VIII 1977 г.

201

22160 30. АРГ. 1974 г.

Стр. секретно!

Бкс. № 2

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРБНА

СПРАВКА Бх. 3142 18. II. 1977

ОГНОСНО: Техническото състояние
и експлоатацията на електровете
в условията на " Марица изток".

От натрупаният опит по ремонта и експлоатацията на електровете на парк на ДМТ "Марица изток" е наложено мнение сред технически компетентни лица, че електровете в експлоатацията не се използват в съответствие с техническите предписания от завода производител - това е ясно изразено с представените тягови характеристики на електровоза. В тях завода производител регламентира допустимото токово натоварване и свързани с това тягова сила на електровоза. Всяко превиляване на токовото натоварване продиктувано от необходимостта да се развие по-голяма тяговителна сила за преодоляването на по-голям прикачен товар изразен с повече бройки вагони ^{ВОДИ} до недопустимо нагряване на ел. двигателите и ел. инсталацията на електровете. Класът на изолацията " В" позволява едно нагряване до 130°C. По-високи температури на нагряване неминуемо водят до рязко влошаване качеството на изолацията предпоставка за ел. пробив от номинално напрежение или по-често от възникващите пренапрежения от атмосферен или друг характер. В тази връзка следва да споменем, че завода доставчик отказва правото на рекламация в случай на ел. повреда в силовата верига на електровоза още от момента на пускането му в експлоатация.

В стремежа си да бъде извозено по-голямо количество земна маса са прикачени повече от номинално допустимия брой вагони във влако-състав за съответните участъци от пътя. Не е съблюдавано за различните направления съобразно величината на съпротивленията на пътя, от криви, наклон и пр. Известни проучвания по този въпрос са правени в р-к 1 и 2. Трябва обаче да се изтъкне, че направените препоръки относно оптималния брой на вагоните за влакосъставите по направления не се спазват най-вече от рудник "Трояново-1". Трябва да се има предвид, че освен електрически пробив ел. двигателите понасят повреди и в механичната си част, най-вече вала на ротора, където се нагрява конусната шинка

2.-

и съответно се нарушава слобката между малкото зъбно колело и вала. Също така се разбиват и леглата - каналите на шина. Горепосочените слабости водят до големи нарушения в правилния ход на работата на транспорта.

Налата се да се извърши една подробна технико-икономическа преценка и да се види, че работата с приетия брой вагони думкари 12 на композиция, без съобразяването с фактическите изисквания за намонираното натоварване е икономически неизгодно. Ако от стойността на извозената маса с по-голям брой вагони във влакостова се приспаднат загубите от ремонта на голям брой излезли от строя ел.двигатели средно по 2-3 хиляди лева единият, престоя на електровозите за ремонт, вложения труд и др. ще наложат една трезва технико-икономическа преценка с резултатите на която следва задължително да се съобразяват рудничните ръководства.

Нека да се има предвид, че от пренатоварване изгоряха през последните години два електровоза почти напълно. Превременно се изхабяват както електросъоразенията и отделни механични части, така и контактна мрежа.

Средно годишните аварии на електровозите нанасят преки щети над 300,000 лева.

Стп. в 4 екз.

№ 1 и 2 - Окр. У-ние МВР Ст. 3.

№ 3 - за РК на БКП

№ 4 - за лит. дело ДМП "И. Изток"

Изпълнил: Четелязов

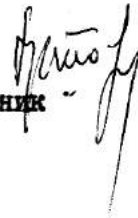
Написала: Станчева

27. VIII. 74 год. Раднево

Н-К РАЙОННО У-НИЕ МВР

28. VIII. 74г.

полковник

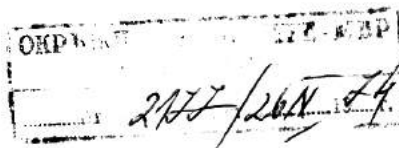

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

33
Стр. Секретно!

Екз. № 1

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Допуснати слабости и проектантски грешки в строителството на ТЕЦ "Бобов дол" Кюстендилски окръг.

ТЕЦ "Бобов дол" е кондензационна електроцентрала с предвидена мощност 630 мегавата и има възможност за разширяване до 840 мегавата.

В оборудването на централата участвуват няколко социалистически страни.

Турбините, генераторите, основните трансформатори и съоръженията към тях са доставени от СССР.

Контроагрегатите, спомагателните им съоръжения и голямата част на КИП /контролно измервателни прибори/ и автоматиката от Полската народна република.

Съоръженията за ОРУ /открито разпределително устройство/ от ГДР и СССР.

Външната транспортна система от площадката на централата до шлакоотвала, транспортната система за въглища, оборудването на ХВО /химическо водоочистване/, автотрансформаторите и др. са българско производство.

Проектирането на ТЕЦ "Бобов дол" изцяло е изпълнение на НИПИЕС /научно-изследователски и проектно-проучвателен институт за енергийно строителство/ - Енергопроект - София.

2.

От досегашните строително-монтажни работи и пускането в експлоатация на първи блок се оказа, че редица въпроси от проектно-технически характер не са съгласувани от нашите проектанти с Полската страна, в резултат на което се стигна до редица неуспехи в експлоатацията и много често изключване на блока.

От проведените оперативни мероприятия и получените данни от агент "Горанов", "Никола", "Стефан" и ДВ из средата на инженерско-техническия персонал се установи, че поради допуснати проектантски грешки работата на централата не върви нормално.

Като по характерни могат да се посочат следните:

- въпроса с шлакоотделянето не е още решен. Доставени са шлакови дробилки с производителност 10 т. часа, а стрепковия транспортър за шлака има производителност 30 тона на час. Тези дробилки не могат да трошат шлаката на сухо, а напротив повечето забиват и задръстват транспортъра. Това налага да се търсят други шлакови дробилки и се извършват реконструкции.

- редлерите за поемане шлаките от дробилките по производителност са малки и не могат да подават шлаката към сухия згуроизвоз На практика се получава, че шлаката полепва за скрепките и подминава люка, от който трябва да падне на лентата от сухия згуроизвоз. Това налага редица реконструкции с гумени транспортни ленти, със самосвали, а сега са пригодени верижни транспортъри, но и с това въпроса не е решен.

Все още от проектантска гледна точка въпроса с мелещите винтелатори не е решен. Доставени са винтелатори с мощност от 130 до 160 хиляди куб.метра в час, вместо нуждите за котела $95 \text{ х.м}^3/\text{ч}$. Това довежда до неправилна настройка-режима на котлоагрегата, създават се условия за активно шлакообразуване.

3.

Мнението на агентурата и други специалисти е, че е необходимо да се удължи шлаковата вана и да се избегне ползването на реглери, а дробилната шлака да пада направо на транспортър № 1.

Дробилния корпус е проектиран с голяма височина. Това води до големи затруднения при раздробяването на въглищата и пресипването им в пресипките.

За да се избегне това е необходимо дробилния корпус да се преустрои като дробилките се повдигнат и под тях се монтират хоризонтални транспортъри, с цел да не се засипва възела с въглища.

Лентите на сухия згуроизвоз - наше производство, са неподходящи и изработени крайно нестандартно. Същите са много тесни, разтеглят се и се получава голяма вибрация. Освен това са нестабилно закрепени ролконосачите и не е възможно центровката на лентите.

Не е решен въпроса с ефекасното почистване на лентите в пресипките, което е причина за натрупване извън пресипките с големи количества згур. Получава се задръстване, късане на лентите и честото спиране на згуроизвоза.

Електрозахранването на транспортърите № 4,5,6,7 и 8 е от електропровод 20 кв. -въздушно. Същия при буря често изключва и нарушава нормално работата на згуроизвоза.

Мнението на аг. "Горанов" и други специалисти за по-голяма ефективност в работата на згуроизвоза е да се даде възможност за кръстосано подаване на сухия згуроизвоз от първи транспортър към трети и от трети към четвърти, с цел повишаване сигурността на работата поне с 20%. Транспортъри 4,5,6,7 и 8 да се заменят с 1 транспортър без пресипки и без променливи наклонности.

36

4.

Електричната част е необходимо да се преустрои изцяло, за да стане захранването на външните транспортъори както това на вътрешните. По този начин може да се разчита на сигурна работа.

Гумените транспортни ленти на горивоподаването - полско производство не съответствуват на никакви стандарти. Платното е много нагънато и се разтегля.

От проектантско естество не е решен въпроса със захранването на блока с пара за собствени нужди при аварийни изключения и първоначално пускане. Това наложи използването на временната парокотелка, която изразходва около 40 т. мазут на денонощие. Независимо от това се налага да се поставят дежурни на смяна още по двама души, а това в проекта не е предвидено.

Охлаждането на генератора е един също сериозен въпрос. През зимния период се работи с понижена температура на средата на генератора, което води до оросяване на намотките и на желязото. Енергопроект не е предвидял в проекта как ще трябва да става оросяването. Сега се предлага за изменение на схемата, но и тя е неудачна и затрудненията продължават.

Съгласно проекта е предвидено ТЕЦ да използва въглища предимно от мина "Бобов дол" и малка част от рудник "Ораново" и Перник.

Едрината на въглищата трябва да бъде класа 0.200 мм тувена с пепелно съдържание 41.5% и влага общо до 18%.

През миналата 1973 година бяха складирани на открито въглища класа 0.10 мм, които имат голяма външна влага и не могат да се подадат в котлите. Такива въглища понастоящем има на склад над 200000 тона, които се samozапалват и губят стойността си.

Сега се подават въглища от Бобов дол класа 0.16 мм сухо пресяти към, които се добавя промпродукт /мергел/ натрошен до

34

5.

30 мм от мина Перник 0.500 мм заедно с много камъни и бетонови блокчета и от рудник "Ораново" класа 0.200 мм. При това положение пепелното съдържание достига над 50%, което затормозява шлакоотделителните устройства и влошава работата на котела.

Заслужава внимание и въпроса за водата. Схемата за вода е такава, че налага обезателно работата на двете помпи, за техническа вода, т.е. без резерв. Това нещо силно намалява надежността на работата на блока и при спирането на една от помпите товара на блока се намалява на 100 мгв.

Не е предвидено също така по проект как да става почистването на утайниците при помпена станция Джерман. При всяко прииждане, а това става често, реката влечи много баластра и ги запълва. При това положение се срещат големи трудности за почистването им.

Много от посочените проектантски грешки, които водят до аварийни спираня на централата са известни на отговорни фактори от ведомства и министерства и са убедени в необходимостта от бързото им коригиране и решаване, но за сега това не се прави.

До сега само се назначават различни комисии, които правят констатации, а решения няма.

Според специалистите аварийните спираня, които до сега са около 100 пъти се отрязават вредно за нормалната работа на блока и бързо скъсяват живота на отделните агрегати и съоръжения.

Ако не се вземат срочни мерки за отстраняването на неудачията и особено по стуроизвоза и шлакоотделянето не може да се разчита на една постоянна и ритмична работа на централата.

Предлагаме тези въпроси да се анализират във II-ро глав-

38

6.

но управление, за да се види дали в Енергопроект не са допуснати
умишлени проектантски грешки, тъй като много от тях са очебийни.

Отп. в 3 екз.

- № 1 - II-ро гл.у-ние
  - № 2 - Първи секретар
на ОК на БКП
  - № 3 - литерно дело
- Изпълнил: Маноилов
Написала: Тодорова
24. IX. 1974г.
гр. Кюстендил

НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР

генерал-майор: Г. Минин

Гр. Минин, гр. Кюстендил
за отнасяне по повод
литерното
дело
вопроси
и
свобод

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 1

X
181

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

X ОТДЕЛ
II ОТДЕЛЕНИЕ

СЪОБЩАВА: аг. "Здравец"
ПРИЕЛ ОР: ст.лейт. Канацев
на 9.1.1975 г. в 12.00 часа

А Г Е Н Т У Р Н О С В Е Д Е Н И Е

686

22. ЯНУ. 1975

ОТНОСНО: изоставане на проектирането и
строителството на ТЕЦ "Марица- изток 3"

Проектирането на ТЕЦ "Марица-изток 3" в технологическата, ел. и архитектурна част са забавени. Всички приети предварителни срокове по ранни графици за предаване на проектите и подаване на задания са изостанали и това поставя в затруднение изработването на строително-конструктивните проекти, които са първите необходими за строителството.

Строителството от друга страна също изоставя значително, като се има в предвид, че през есента е направено много малко на обекта. Затова изпълнение както и за изпълнението на строителните работи има строителни проекти за цялата 1975 година. Тясно място се явява комина по който не се работи в момента. Проекти за него има до кота +46,00. Като въпроса с начина на изпълнението над кота + 46,00 не е изяснен, от Промисленото строителство.

9.1.1975 г.

"Здравец"

182

- 2 -

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

При острата нужда от електроенергия за страната едно
такова изоставяне е крайно нежелателно.

ЗАДАЧА:

Да ни информира за причините за това изоставяне и не се
ли прави умишлено.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1. Предлагам да се информира ръководството на "Енерго-
проект" за време на мерки за ускоряване на проектирането.
2. Екземпляр от сведението ще бъде изпратен на окр.у-ние
МВР - Ст.Загора и обслужващия ДСО "Промишлено строителство".

На агента може да се вярва.

Следващата среща е на 23.1.1975 година.

ОР ВлачанецОтп. в 5 екз.

- № 1 - ЛД 42
  - № 2 - РД *сото*
  - № 3 - Окр.у-ние МВР-Ст.Загора
  - № 4 - ОР Димитров
  - № 5 - XIV отдел
- София, 13.1.1975 г.

*Стефанов**подп*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

13465 12. МАЙ 1975

ДО
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ III ДС
СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ МВР

Т У К

СОФИС О ГРАДСКО У-НИЕ
Вх. № 15338 от 10.5.75 г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Състоянието на колекторите и тръбопроводите високо налягане 100 в ТЕЦ "София".

Тръбопроводите и колекторите високо налягане са едни от най-важните звена в една топлоелектроцентраля. В тях преминава пара с налягане до 100 ата и температура 540°C.

Поради това съгласно съветските стандарти, които са валидни и за нас след изтичането на срока за употребяване гарантиран от завода-производител е необходима да се направят допълнителни пълни изследвания за умора на материалите и крип след което да се даде компетентно заключение - дали може да работи тръбопровода в бъдеще или трябва да се подмени.

Времето, гарантирано от завода производител, за колекторите и тръбопроводите в ТЕЦ "София" отдавна е преминало. Отделни участъци имат по 20-40% превишено време за експлоатация. При това вследствие на неправилни разширения и допълнителни усилия в материалите бяха констатирани измествания на тръбопроводите от опорите, странични изкривявания, които по същество водят до допълнителни натоварвания на материалите. По препоръка на ДНИ към "Енергопроект" тръбопроводите бяха укрепени през миналата година като бяха правени изпитания за състоянието на материалите, по така наречения "Метод на стружката"

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 14.05.2016г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

>>

- 2 -

или метод на малката проба. При него за състоянието на тръбопровода се съди по състоянието на сдъжки от метала взети от повърхността на тръбопровода.

Този метод според различните автори дава резултати с голяма разлика в показанията и в повечето страни/СССР, ГДР, Чехословакия, повечето западни страни/ е отхвърлен като недействителен.

Освен това протоколите за годност на тръбопровода са дадени от групата с ръководител инж.

Същият в момента е задържан от органите на МВР и се намира в следствието. Между ръководните другари в ТЕЦ се говори, че едно от обвиненията срещу него е било, че е давал протоколи за годност на съоръжения, работещи под високо налягане, без на практика да прави изследвания на материала.

За това е вземал много голяма сума от заводите и се е хвалел, че той и неговите хора са изкарвали парите на Дирекцията.

Имайки предвид гореизложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

В подходящ вид да се уведоми ТК на БКП за състоянието на тръбопроводите и колекторите в ТЕЦ "София" като екземпляр от докладната се изпрати на ВГУ-Х отдел за сведение и отношение.

Да се разговаря с ръководството на ТЕЦ "София" за предприемане на мерки за решаване на проблема с тръбопроводите.

ДАЛ ЗАПИСКАТА:

[Signature]
/ст.лейт. Валерианов/

Нап. в 3 екз.

№ 1 - ЛД

№ 2 - "ИА"

№ 3 - ВГУ-Х отдел

Нап. Сиракова

05.05.75 г.

А. Сидоров

X/12

Строго секретно!
Изв. № 3

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ МВР
ОТДЕЛ III ОТДЕЛЕНИЕ I
ЛИНИЯ "ПРО ИДЕЛНОСТ"

М В Р
СОФИЙСКО ГРАДСКО У-НИЕ
№ 19880 от 1975 г.

С В Е Д Е Н И Е

МВР - ИСП. ПРАВ. ДЕЛ. ДС
№ 16289 от 19. ЮНИ 1975 г.

СЪОБЩАВА: аг. "Валери"
ПРИЕМ: ст. лейт. Балабанов
на 10.VI.1975 г. в 18 ч.
в Я/К "Барна"

ОТНОСНО: Незавършени работи на
Газопровода СССР - НРБ.

На 3.VI.1975 г. в Министерството на енергетиката е се състоя експертен съвет за разглеждане идейния проект за защита на газопроводите към ТНЦ "Трайчо Костов", ТНЦ "София" и ТНЦ "Девня" от електрохимична корозия. Присъствуваха представители на централите Енергосекрет, ДСО "Електроенергетика" и др.
Оказа се, че при строежа на газопровода не е направена необходимата подготовка в строително отношение, която трябва да предхожда въпроса със защитата.

Така например по газопровода /подземните участъци, не са направени контролни точки за замръване на електрическия потенциал "земна газопровод"/според съветския правилник през 500 м./и тези точки първо трябва да се правят, т.е. да се разкрива газопровода, да се маха изолациите, да се заварява контролен стержен....., да се изгради шахта и т.н.
Освен това подземните участъци трябва да бъдат електрически изолирани от въздушните т.е. газопровода трябва да се

среже и да се поставят изолиращи фланци. Предвижда се монтирането на три вида зашита; дренажна, протекторна и катодна за които фактически няма никаква готовност. При това оборудването е съветско и още не е заявена. Не могат да се направят контролните замервания на потенциалите понеже няма контролни точки и освен това тези замервания трябва да се правят при газспровод намиращ се в раста. Според съветския правилник защитите от електрохимическа корозия се въвеждат в действие в зависимост от измерените потенциали, но не по-късно от една седмица считано от дата на влизане в експлоатация.

При това положение този срок не може да бъде спазен, което би могло да доведе до бързо износване и послевиди в отделни участъци на газспроводите.

10.VI.1975 г.

"Валери"

Вярно,

ЗАБЕЛЕЖКА: Липсата на зашита за електрохимична корозия довеждат до бързо износване на отделни участъци и послевиди вследствие стнемане на материал от тръбопровода и стнасянето към земя. Поради това съветските правилници са категорични и стриктни в изискванията си. До момента български правилник по тези въпроси не съществува и няма нормативни документи които да уреждат тези въпроси.

ЗАДАЧИ: Да следи за работата и поведението на немските специалисти в централата - с кого се срещат, как работят разбират ли от работата си.

Да се поинтересува какво е общото състояние на газспровода в района на централата - има ли недоделки, пропуски не изпълнени предписания и др.

ПРИЕМ: *[Signature]*
/ст. деят. Галабанов

Нап. в 3 екз.
№ 1 - р. дело
№ 2 - "ИД"
№ 3 - ВГУ - X отд.
Нап. Галабанов

Из архивите на ДС

212

Зн. инж. Трайков
Сид

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № Л.

17085

ДО

НАЧАЛНИКА НА X ОТДЕЛ, ВГУ - ДС

Т У К

Р А П О Р Т

(за проведена среща с агент)

На 17.VI.1975 г. проведох среща с агент "Лебедев". Агента съобщи, че по направените досега опити и изследвания най-вероятна причина за замърсяването на района около ТЕЦ "София", което се явява опасно за живота на хората е това, че изгаряния мазут не отговаря на нито една марка регламентирана от стандарта. Този извод се налага от следното:

1. Не само в района на ТЕЦ "София", а и около ТЕЦ "Трайчо Костов" и ТЕЦ при НКК "Бургас" се наблюдава същото явление, наличие на серен триоксид, който пада във вид на сажки и азотни окиси намиращи се в газообразно състояние;

2. Наличие в мазута на ванадий значително над допустимото, който се явява като катализатор за образуването на серен триоксид и азотни окиси;

3. Най-интензивно отделяне на серен триоксид и азотни окиси е регистрирано при разпалване на котлите, при преминаване от нафта на мазут;

4. Най-вероятната причина за повишеното съдържание на ванадий в мазута е смесването на мазут с гудрон (асвалтова смес), с цел реализиране по-големи печалби от страна на НКК "Бургас".

127

2

Решаването на проблема се контролира лично от др. Мако Даков и трябваше да бъде решен до края на май, но поради неправилни действия от страна на Атанас Георгиев - директор на ДНИ при "Енергопроект" и др. това не стана. Изследванията по проблема продължават.

Др. Шарков - директор на ТЕЦ "София" Всекидневно получава анонимни заплахи по телефона, че ще бъде убит за отравяне на въздуха.

Предлагам Окръжно управление МВР - Бургас негласно да изясни има ли смесване на гудрон с мазут или някаква друга причина, която влошава качеството на мазута.

Ст. лейтенант .....

Отп. в 5 екз.

№1-ЛД 54

№2-РД 2986

№3-Окр.у-ние МВР, Бургас

№4-XIV отдел

№5-Соф.гр.у-ние-III отдел

Изпълнил: Канадиев-Х

Написала: Йорданова

17.VI.1975 г.

Д. Тодоров

Строго секретно!
Екз. единствен.

С В Е Д Е Н И Е

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

По повод сесията на Българо-румънската комисия за икономическо сътрудничество, на 22 декември 1975 година румънският посланик в София даде коктейл.

На коктейла, който се състоя в сградата на посолството на ул. "Д. Полянов", между другите познати и гости с мен води разговор Траян Дарие - секретар на румънската част на Българо-румънската смесена комисия по въпросите на хидротехническия комплекс "Никопол - Турну Мъгуреле". В този разговор имаше оценки и данни, които следва да се имат пред вид:

Дарие се обърна към мен с думите: "Защо вие българите не искате да строите "Никопол - Турну Мъгуреле"? Иие знаем, че вие нямате интерес към този обект. Вашият енергиен проблем се решава с големия внос на електрическа енергия от Съветския съюз и чрез програмата за изграждане на атомни централи в България. Ясно е, че хидротехническият комплекс е скъпо съоръжение и трудно е да отделите големи инвестиции без срещу това да получите достатъчен енергиен ефект. Въобще аз съм на мнение, че това са последните години - 4 - 5, в които по Дунава може да се изгради нещо. След това всички страни ще се ориентират към атомната енергетика. И на сегашното заседание Българската делегация не прави никакво предложение по хидротехническия комплекс. Вие държите той да се изгради на кота 29,50 м, което много намалява ползата за Румъния. Иие настояваме за кота 30,75 м защото действително при тази кота бихме получили повече електрическа енергия. За да намалим противоречията си с Вас иие обсъждахме с югославяните въпроса да свалим стената на "Железни врата II" при устието на р. Тимок. Но аз откровено казах на нашите, пък и това е очевидно, че при такъв створ ще се засегне българския бряг и вие основателно ще претендирате за възстановяване на щети. Това преместване на створа на "Железни врата II" при устието на р. Тимок е глупост!

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.05.2016г. Секретар: *[Signature]*

2.

А днес на заседанието на комисията председателят на вашата банка най-неочаквано за нас предложи въпросите по "Никопол - Турну Мъгуреле" да се гледат в пакет с въпроса за електропровода от СССР за НРБ през Румъния. Какъв пакет може да се прави от въпроси, които нямат нищо общо? "

Тук казах на Дарие, че пакет не се прави само от органично свързани по между си въпроси, а двама партньори винаги могат да решат различни въпроси да третират общо с оглед важността на интересите за едната или другата страна.

Дарие продължи: "За електропровода - неразбрахте ли вие, че директният електропровод от СССР до България е неприемлив за Румъния. Днес на заседанието най-последната делегация заяви това. Тези приказки досега за проценти - 25-30%, които вие ежегодно да плащате за експлоатацията на електропровода са големи, но и при тях ние не сме съгласни да се строи електропровода. При никакви условия Румъния няма да се съгласи на този вариант! Вярно е, че вие като доставчици на електроенергия бихте предпочели да я получавате направо от Съветския съюз. Но не е това най-важното. Ние знаем, че този директен електропровод интересува не само вас, той интересува преди всичко СССР. Чрез него СССР ще навлезе на Балканите и от тук ще може да внася, да изнася електроенергия за Гърция, Турция и т.н. Целият въпрос е да се елиминира Румъния от балканските проблеми и те да се решават пряко от Съветския съюз или чрез вас. Голяма грешка направихме ние, румънците, с първия електропровод на 400 кв през Добруджа. Втора грешка направихме с газопровода. Сега искате друг електропровод, - утре ще поискате и други връзки със Съветския съюз, пак преки, само че не електропроводни или стопански, а други... Ако за вас българите беше важно само обезпечаването на вноса на електроенергия, защо не се съгласите с нашия вариант?"

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 14.05.2016г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

3.

"Защото - казах аз - най-напред като кристлява да кажа, че един купувач винаги държи на преки връзки с доставчика си, особено когато става дума за такива многгодишни, големи и особени доставки, като нашия внос на електроенергия от Светския съюз. Ние не можем да се съгласим това да се осъществява чрез енергосистемата на Румъния т.е. да зависи от състоянието в което се намира във всеки момент тази енергосистема. Това е така особено в случаите на големи аварийна помощ, която бихме получавали от СССР. Светският съюз ще ни я даде в един момент, а вашата енергосистема може в този момент да не е в състояние да ни я транзитира!

Разговорът приключи със заявление още веднъж от страна на Дарле, че каквито и условия нови да се измислят, каквито и плащания България да ще готова да прави, Румъния няма да даде съгласие, щом става дума за директна енергийна връзка между СССР и НРБ.

Дарле е познат на българските специалисти, които години наред работят по въпросите на хидротехническият комплекс "Николае - Турну Лъгуреле". Аз го помня по времето на преговорите през май - юни 1975 година при сключването на Спогодбите между Тодор Живков и Николае Чаушеску - пак говореше по-свободно, понякога и критично, включително пред румънските специалисти и представители.

СПРАВКА: Сведението е прието на среща, състояла се на 23.XII.1975 г. по молба на _____ - служител в Министерството на енергетиката.

НАЧАЛНИК Х. СИНЕЛ, ДП ДЛ. У-НЧЕ ДС:
ПОДСЪВНИК *[Signature]*

Отп. в 1 екз.
№ 1 - за доклад
изп. Иванов
24.XII.1975 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

19X
Строго секретно

Екз. № 2.

6656

18. MAR. 1976

ДО

НАЧАЛНИКА НА X ОТДЕЛ, ВГУ-ДС

Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ст. лейт. Богдан Владимиров Канацев,
инспектор в отделение II, отдел X, ВГУ

Др. Началник,

На 7.1.1976 г и 12.1.1976 г. проведох среща с др.
Андрей Денчев – директор на НИПНИЕС "Енергопроект".

Др. Денчев ме информира, че им е наредено от първия
зам. министър на енергетиката др. Овед Таджер да разрабо-
тят проект за изграждане на ПАВЕЦ "Шумен". Др. Денчев
каза, че на др. Таджер е било изтъкнато, че изграждането
на ПАВЕЦ "Шумен" се лъва технико-икономически неизгодно и
е безперспективно изготвянето на такъв проект. Др. Таджер
им е обърнал внимание да не умуват, а да изготвят проекта
и лично е контролирал и наблюдавал работата по него. Из-
готвено е становище на НИПНИЕС "Енергопроект" по въпроса,
като неговото съдържание буквално е било диктувано от др.
Таджер. В становището редица недостатъци на ПАВЕЦ "Шумен"
са премълчани, като например че за отчуждаване на първо-
класни земи ще бъдат заплатени около 5 000 000 лв. На

12.1.1976 становището трябваше да бъде внесено в Бюрото на Министерския съвет за разглеждане. На първата среща др. Денчев заяви, че няма да подпише това становище. На 13.1.1976 г. работна група на Министерство на енергетиката водена от министъра др. Петър Данаилов замина за ЧССР за изясняване какви възможности имат за доставка на оборудване за ПАВЕЦ "Шумен".

Според аг. "Стефан" мнението на специалисти от НИПШЕС "Енергопроект" е, че др. Таджер се стреми да прокара така настоятелно идеята за ПАВЕЦ "Шумен", за да осигури изграждането и на АЕЦ-2 в Русенско /което е нецелесъобразно от сеизмична гледна точка/, т.е. обвързването на твърдите мощности на АЕЦ-2 с гъвкавите на ПАВЕЦ "Шумен" да се яви като естествена необходимост.

Съществуваше сериозна опасност министъра на енергетиката и Министерския съвет да бъдат информирани едностранчиво и бъде взето не най-доброто решение за изграждане на ПАВЕЦ в страната, както вече се получи с ПАВЕЦ "Чаира". За ПАВЕЦ "Чаира" са инвестирани около 10 000 000 лв., а се оказва че за момента не е най-изгодно изграждането му.

На 10.1.1976 г. въз основа на проведени агентурни сведения беше изготвен технико-икономически обзор от 18 страници за най-икономично и ефективно изграждане на ПАВЕЦ-и в НРБ, с който беше запознат министъра др. Петър Данаилов. Др. Данаилов даде висока оценка за подадената навременна сигнална информация.

Ст. лейтенант

Отп. в 3 екз.

№ 1 - ЛД 42

№ 2 - ЛД 1547

№ 3 - XIV отдел

Изпълнил - Канацев-Х

Написала - Бъчварова

15.1.1976 г.

По вх. № 273/16. I. 1976 г.

А. Савин
Уведомен ген. директор
на ДЗ "Марица-Изток" Вършица
г-н Богданов
10. I. 1976 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

X 259

Строго секретно!

Екз. № 2

1193 21. ЯНУАРИ 1976

377 20-1 8

СПРАВКА

ОТНОСНО: Състоянието на работата в рудни
"ТРОЯНОВО-1" на ДМ "МАРИЦА-ИЗТОК".

През 1975 год. рудник "Трояново 1" трябваше да даде 23.8 мил.м³ разкривка въз основа на която да даде 6.3 мил. тона въглища.

В края на годината рудника не изпълни годишния си план по разкривката с 5 мил.м³, а по въглища изпълни плана си на 100 % с големи усилия и няколкократно намаляне на плана за сметка на р. "Трояново -3".

Изоставането на разкривката постави в неблагоприятно положение развитието на рудника. Запаси от въглища няма и ако продължава неизпълнението на плана по разкривката, то в края на м. март рудника не ще може да дава въглища на консуматорите ТЕЦ "Първа комсомолска" и Брикетна фабрика.

Изоставането на разкривката нарушава стабилитета на рудника в отрицателна насока и може да доведе до появата на ~~св. залежи~~, което ще нанесе огромни щети в материално и производствено отношение.

Слабо звено в производствения цикъл, което е основна причина за неизпълнението на производствения план е извозът на разкривка и въглища, т.е. ж.п. транспорта, който е в окаяно положение.

От наличните 54 електровоза в експлоатация се намират около 30, като някои от тях са за ремонт. Ремонтите, които се извършват по електровозите и вагоните са некачествени поради

2.-

една основна причина, липса на резервни части. Заявка има дадена от съответните ремонтни депа, но такива не са достатъчни. Ремонтът на вагони и електровози в ЦРБ се извършва съобразно възможностите на ЦРБ, а не съобразно нуждите и графика за ремонт. Това довежда до бездействие на голям брой електровози и вагони.

Поддръжката на ж.п.линиите също не е на необходимото ниво, което води до чести падания на електровози и вагони и до нарушаване на производствения цикъл.

За да се изведе от това катастрофално положение рудника е необходимо: На първо време да се стабилизируют ж.п. линиите и да започне усилена работа по разкривката на 116 хоризонт, за да се избегне опасността от свлачище и се подобри коефициента на сигурност. Така също да започне работата и по първи въглищен хоризонт, където трябва да се изводи около 6 мил.м³ разкривка, за да се даде възможност на багерите в "Добива" да работят нормално.

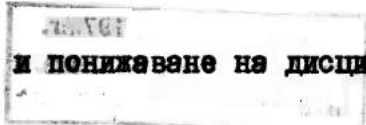
Впоследствие да се обърне по-голямо внимание за качествен ремонт на електровози и вагони, като се доставят необходимите резервни части и изграждане на реален график за ремонт в ЦРБ.

Социално-политическият климат в рудника в момента също не е на необходимото ниво. Причина за това е факта, че в края на годината беше намален плана по добив на въглища. Плане по разкривка също беше намален с 5 мил.м³, с което се признава общо изпълнение на плана на 100 %. Това дава възможност ИТР и администрацията, които се премирят в края на годината да получат премиални възнаграждения. Това предизвиква негодувание от страна на работниците в рудника и участъковите ръководства, тъй като плана по месеци през годината не се изпълняваше и те не са вземали премиални възнаграждения. Това наложи да се издадат нови разпоредби и заповеди за определяне на премиалните възнаграждения на работниците и ИТР, но все пак работниците се чувствуват ошетени и говорят, както по адрес на стопанските ръководители, че гледат собствените си интереси, така и по адрес на партийните ръководители, които не са оказвали необходимия контрол.

Някои от по-младите инженери са поставили въпроса въобще да не се дават премиални възнаграждения, за да не се

241

3.-

допуска разложение сред работниците и понижаване на дисциплината.

Вследствие на това и на лошите битови условия в миньорското селище през годината са напуснали 176 работника, а в най-скоро време изтича четиримесечното предупреждение и на още 145 работника главно от ж.п.транспорта.

ЗА Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР:

_____.I.76 г.

Отп. в 2 екс.

№ 1 за ОК на БКП-гук

№ 2 за отдел Х.ВГУ ДС

Изм.: Ив.Бонев

Нап.: Хаджиева

20.I.1976 год.

Сдаре Загора

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

X 36
Строго секретно
Екз. №. 1...

СПРАВКА

МВР - II ЕД
16216 25.АВР 1976

ОТНОСНО: проведено заседание на българо-гръцката работна група за проучване възможностите за свързване на електроенергийните системи на двете страни.

В София от 5 до 9 юли 1976 година българо-гръцката работна група по електроенергията проведе първото си заседание в състав:

ОТ ГРЪЦКА СТРАНА:

1. Паул Маркаритидис - директор на проучвателна дирекция - водач на делегацията.
2. Емануил Епитропикис - директор по преноса на електроенергията.
3. Александър Сомарос - директор на планова икономическата служба.

Първоначално обявения за водач на делегацията господин Брелаз не можел да дойде в София, тъй като заминал за Москва за участие в преговори по закупуване на 210 VV турбогрупа от СССР.

ОТ БЪЛГАРСКА СТРАНА взеха участие:

1. Йордан Грозев - началник управление при МЕ.
2. Лазар Елизер - от Енергопроект
3. Димитър Соколов от МЕ
4. Иван Друнчилов - главен диспечер

Двете делегации, след като обсъди проблемите по свързването на електроенергийните системи на двете страни са стигнали до следните изводи:

- Да проучат два варианта за свързване евентуално София - Солун и Марица -изток - Солун.

- Да направят проучване за паралелна работа между двете системи с участието и без участието на Югославия.

Срока по всички тези въпроси и най-вече за свързване електроенергийните системи на балканските страни са приели 1985 година.

По-близка перспектива представляват местните връзки между електроенергийните системи на двете страни. Така например по молба на гръцката страна нашата страна ще направи проучване за възможностите за доставка на енергия на подстанция Димотика или Орестиадис от подстанция Ивайловград.

Гръцката делегация е била информирана от нашата делегация, че през периода 1981-1982 година в района на Йвайловград ще бъде построена подстанция с двойно захранване и напрежение 110 кв. При заинтересованост от гръцка страна, нашата страна е показала готовност да преразгледа въпроса за периода и сроковете..

Гръцката страна приела положително последното съобщение, благодарила и обещала да съобщи до края на 1976 година своето становище чрез председателите на постоянната българо-гръцка комисия за сътрудничество в областта на водното стопанство и електроенергията.

Накрая, двете страни са приели решения да проведат второто заседание на работната група през месец април 1977 година в Атина. На тази сесия се предвижда да бъдат обсъдени резултатите от изследванията.

Разговорите са надхвърлили очакванията и са преминали в атмосфера на разбирателство и приятелство.

На гръцката делегация е била организирана екскурзия до ТЕЦ Бобовдол, Рилския манастир и водносилвата каскада "Белмекен - Сестримо".

На гостите е направило най-силно впечатление общият прираст на електроенергия в България, който надхвърля повече от три пъти този на Гърция и коментирали какви гигантски усилия са необходими за да се достигне до този превес.

В интелектуално отношение и като специалисти, гръцките делегати са направили добро впечатление. Не са коментирали политически събития и не са констатирани отклонения от приетата програма. Александър Саморас на няколко пъти е заговарвал на български език с македонски акцент. Казал, че го е овладял при срещите си с югославските електроинженери, с които има редовен контакт. Същият той бил роден на остров Крит.

И тримата са служители на гръцката корпорация по електроенергия.

В заключение може да се направи извода, че гръцката страна напълно разбира сигурността на електровръзката с България зад която стои електросистемата на СССР, но успоредно с това се страхуват от тази връзка за работа в паралел.

Може би по тези причини, на този етап проявяват по-голям интерес към локалните връзки. Югославската енергийна система не ги устройва напълно.

Написано в 4 ека.

Полковник: *Д. Добрев*.....

№ 1 - ЛД МЕ *х*

№ 2 - I отделение *х*

№ 3 - XIV отдел

№ 4 - материали Добрев-х

Написала: Захариева

24 юли 1976 година

*Др. Калвациев,
Работилният утия да се
вземе не конструа.
Шейфур*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРСБНА

X

52

СОЗИМСКО ГР.У-НИЕ МВР
ОТДЕЛ III, ОТДЕЛЕНИЕ I
ЛИНИ: "ПРО ИЛИМОСТ"
СОМЯ, 30.X.1976 г.

Строго секретно!

кз. № 3

СОФИЙСКО РАЙОННО УПР.
ВХ. № 36804 от 4 XI 1976

С В Е Д Е Н И Е

МВР - И П. УПР. РАЙОННО УПР.
29731 - 8.НОЕ.1976
ВХ. №

В. Петров
М. М.

СЪБСТАВА: аг. "Виктор"
ПРИЕМ: к-н Балабанов
На 27.X.1976 г.
в 17.00 ч.я/к "Варна"

ОТНОСНО: Преназначенето към
комбинатна структура в поде-
ленията на М-вото на "Енерге-
тиката".

Новата блокова структура в Министерството на енергетиката е неподходяща, тъй като функционалното разпределение на ресорите в едно многоотраслово министерство /в случая въгледобив, електроенергетика и рудни метали/ е много по-малко ефективно, отколкото тематичното / отраслово. Подобен опит беше направен в бившето министерство на тежката промишленост, но се провали и в последствие се премина на отраслово разпределение на ресорите.

Но докато за министерството несъвършенството на новата структура не е толкова фрапиращо, то за производствените звена структурата на комбинатите е подчертано непригодна, ще доведе до сериозни съкращения в производството и едва ли ще се задържа повече от 2 години и то наследствено. Причините са следните:

1. Комбинатите се изграждат на териториален принцип - т.е. най-несъстоятелният и несериозен принцип. Всички големи индустриални звена в света - тръстове, концерни, фирми,

фондации и пр. - се организират на тематичен принцип, като териториалните съображения се пренебрегват дори в междудържавен мащаб. В тематично направление се развива и междудържавната координация и интеграция, както в социалистическия лагер, така и в капиталистическия лагер. И това не е случайно - много по-ефективно се ръководи и организира едно звено /независимо от какъв мащаб/, обединено от обща тематика, много по-бързо се извършват процесите на координация, развитие и внедряване на техническия прогрес, унификация, стандартизация и механизация и пр. и пр., отколкото при функционален принцип, а още по-малко при териториален принцип. Това е доказано многократно във всички сфери и на всички нива на каквато и да било дейност.

2. Системата на комбинатите, експериментирана само в ГДР, се компрометира - в енергетиката на ГДР остана само комбинатът Schwarze Pumpe и то поради специфични местни причини, а останалите електропроизводствени единици са обединени в ВЕВ Elektrizitätswerke, сега вече ВЕВ Kraftwerke. Във всички останали държави от двата лагера функционират обединени електропроизводствени и електроразпределителни системи /на запад - фондации/.

3. При системата на комбинатите се ликвидира оперативността и единоначалието в ръководството, както съществуваша в бившите тематични /отраслови/. ДСО "Електроенергетика" и ДСО "Въглища". Сега електроцентралите са подчинени на ръководството на комбинатите, а отделно на дирекция "Електропроизводство" в МВ. Основните ремонти и част от текущите ремонти пък се извършват от ДСО "Енергоремонт". Рудниците са подчинени освен на ръководството на комбината и на дирекция "Въгледобив". Оперативното ръководство на енергосистемата се осъществява от Оперативната дирекция през главата на комбинатното ръководство а комбинатите по електрооснабдяване и топлофикация се ръководят от отделна дирекция, но голяма част от топлофикационните централи са в състава на енергетичните комбинати. И всички

производствени проблеми между тези звена ще се координират на ниво зам.министър.

4. Много важен е проблемът на снабдяването - преди обезпечаването на ел.централите с основните материали /търби, листовата стомана и прокат, арматура, високо и ниско налягане, масло, химикали, изолационни и строителни материали и др./ се осъществяваше централизация от ДОО с възможност /много често използвана!/ за оперативно преразпределяне в зависимост от аварийните нужди. Сега всеки комбинат трябва за една или две централи в състава си да организира свой резервен фонд с цялата номенклатура, която пък за отделните комбинати е почти идентична. Затова и заявките в края на 1976 г. ще надвишат няколкократно тези от предшните години.

В изложеното не мога да обхвамна и 20% от бъдещите неудачи по новата структура. Ще напомня само, че подобен опит беше правен на "Марица-Изток" - на най-подходящия за комбинатна структура обект - в продължение на 5 години с общото ръководство на комплекса начело със зам.министър. Тази система на ръководство обаче се провали и при двамата зам.министри - Сейменлидски и Байгънов.

Освен принципните недостатъци на структурата има и много несъобразности в детайлите на нейното внедряване. Така например в СМЕК "Балканбас" са включени рудниците от Балканския басейн и ТЕЦ "А.Стоянов", които не може и не бива да изгаря въглища от балканбас. Досега обаче непрекъснато ѝ се изпраща промишлен продукт от р."Твърдица", а като стане комбинат, това ще се задълбочи. Такива мушкетри на изкуствено, механично обединяване има почти във всички комбинати, с изключение може би на Софийския енергиен комбинат и на СМЕК "Марица-Изток".

Въз основа на споделените съображения считам, че най-много до 3 години новата структура ще се компроментира и ще се наложи отново да правим реорганизации.

"Виктор"

Задачи: По време на конципировката си в ТЕЦ "Бобов дол" да се интересува от състоянието на енергийните блокове, готовността им за зимна експлоатация и горивната база, с които са подсилурени.

Мероприятия: Препис да се изпрати на ВГУ-Х отдел за сведение.

ПРИЕМ:

Нап. в 3 екз.

1-РД

2-МА

3-ВГУ-Х отдел

Нап. Благоева

1.XI.1976 г.

62x

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно

С П Р А В К А

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТЪР. РАБОТИ
РЕГИСТРАЦИЯ
Вх. № 5016 от 30.4.1977 г.

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ПОДЕЛЕНИЕ - 06025
Пер. № 11132 екз. № 1
19 АПР 1977

ОТНОСНО: Насоки и възможности за оказване на помощ на ръководството на Министерство на енергетиката от органите на ДС

В Инструкцията за организация на контраразузнавателната работа на Държавна сигурност по обслужване на икономиката /МІ-2348/75г./ са определени основните задачи на органите на ДС по линия на икономиката.

Една от основните задачи е да се оказва помощ със специфичните средства на Държавна сигурност на министерствата, другите ведомства, стопанските и външнотърговските обединения, организации и предприятия за решаване на стоящите пред тях задачи, като се провеждат мероприятия за:

а/ предотвратяване сключването на неизгодни за страната сделки;

б/ придобиване на икономическа, търговска, научно-техническа и технологическа информация и документация;

в/ недопускане и своевременно предотвратяване на неблагоприятия в икономиката.

Десети отдел ВГУ-ДС обслужва Министерство на енергетиката и централните ведомства и институти от системата на енергетиката. Оказва помощ и контрол на окръжните управления на МВР по обслужването на комбинатите в страната.

Особено внимание се отделя на крупните електроцентрали и мини, които са обект на управленческата дейност на отдела.

Сперативната обстановка в енергетиката се характеризира със следните елементи: Съвременните електроцентрали са изградени от мощни енергоблокове, наситени със сложна техника и автоматика. Те са уязвими по отношение на аварии, пожари и експлозии. Изваждането им от строя се отразява чувствително на икономиката и води до значителни щети. Оборудването за енергетиката се доставя от СССР и другите социалистически страни. От СССР се доставя и електроенергия. НР България е свързана с обединената енергийна система "Мир" на страните-членки на СИВ. Контактите на енергетиката с несоциалистически страни не са значителни. Съществуват енергийни връзки със СФРЮ и Турция, предстои изграждането на такива връзки с Гърция. Министерството на енергетиката има контакти с МАГАТЕ и ИКЕ и участва в някои мероприятия по канала на научно-технически обмен.

Изхождайки от горното, може да се определят следните насоки и възможности за оказване на помощ на ръководството на Министерство на енергетиката от органите на ДС:

1. Да се провеждат мероприятия за обезпечаване сигурност и безопасност в работата на енергийните обекти. Да се утвърждава положителната практика на съвместната дейност на МВР и НЕ в АЕЦ "Козлодуй" и ТЕЦ "Иърва комсомолска".

Да се оказва помощ по изпълнението на Разпореждане № 99 на Бюрото на Министерския съвет от 4.1.1976г. "За вземане мерки за намаляване на аварията в електрическите централи".

Да се установяват и наблюдават уязвимите места в електрическите централи и другите крупни обекти на енергетиката.

Да се информира ръководството на МЕ за:

- нарушения на технологичната дисциплина и правилниците за техническа експлоатация;
- неспазване графика за ремонтите;
- некачествено изпълнение на ремонтите;
- данни за безстопанственост и разхищения на средства и други предпоставки за аварии.

Да се оказва помощ на МЕ при установяването на обективните и субективни причини за настъпилите аварии.

2. Да се подобрят профилактичната и сигналната функции на ДС като своевременно и обективно се информира ръководството на МЕ за неудачи в управленческата дейност, проектирането, изграждането на нови мощности, създадени условия и предпоставки за неудачи, като:

- сигнали за субективен подход и неправилни решения при прогнозирането, проучването и проектирането на нови мощности;

- непълно или погрешно проучване и проектиране, предпоставки за необвързаност;

- сигнали за безотговорност, липса на координация между звената и др.

3. Да продължи провеждането на оперативен контрол на проучването, проектирането и изграждането на нови енергийни обекти като Хидротехническият комплекс "Никопол-Турну-Мъгуреле", електропровода 750 киловолта СССР-СРР-НРБ, ТЕЦ "Марица-Изток 3", каскада "Белмекен-Сестримо" и др., с цел недопускане неправилни прояви и действия на българските специалисти, които биха довели до щети за страната.

Да се оказва помощ на ръководството на МЕ при въвеждането на ред и дисциплина в техническите срещи, разговори и преговори с партньорите.

Да се информира ръководството на МЕ за:

- сигнали за неизгодни за страната решения;
- поведение и прояви на български специалисти, водещи до разложението и компроментирането им.

4. Да се провежда оперативен контрол на контактите с Турция, Гърция и Югославия по електроенергийните връзки, използването на водните ресурси, работата на двустранните комисион по сътрудничеството в енергетиката, работата в рамките на ИКЕ по свързването на енергийните системи на балканските страни с цел недопускане нанасянето на щети за страната.

Да се оказва помощ на МЕ за въвеждане ред при срещите и контактите за недопускане изтичането на държавна и служебна тайна.

Да се предоставя информация на ръководството на МЕ за:

- получени данни за намерения, интереси, становища на противната страна, опити за влияние и събиране на информация;
- действия за разлагане и компроментиране на български специалисти, което би създавало възможност за обвързването им и използването в ущърб на страната.

5. Да се контролира оперативно инспекторската дейност на МАГАТЕ в АЕЦ "Козлодуй", като се оказва помощ на МЕ за предотвратяване изтичането на държавна и служебна тайна.

6. Да се провеждат контраразузнавателни мероприятия по канала на научно-техническия обмен – конгреси,

Само за служебно ползуване!

67

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Б Е Л Е Ж К И

във връзка със срещата на ръководството на Министерството на енергетиката с министъра на вътрешните работи др.Д.Стоянов

1. Ръководството на Министерството на енергетиката отчита, че има установени трайни, постоянни, добри взаимоотношения с Министерство на вътрешните работи и по-специално с оперативните поделения на ДС, НМ и ПО, които отговарят по отрасъла енергетика. Трябва да се подчертае, че министерството е получавало винаги необходимата искана помощ от тези органи – както във връзка с изпълнението на по-дългосрочни задачи, така и по конкретни инцидентни поводи. От своя страна органите на МВР регулярно са предоставяли на ръководството на министерството ни сигнално-предупредителна, констативна и друга важна информация. По установен ред се поддържат и непосредствени връзки с представителите на МВР, които пряко обслужват централното управление на министерството и неговите поделения.

2. В последно време пред Министерството на енергетиката се поставят важни задачи със съществени последици за цялото народно стопанство. Изпълнението на някои от тези задачи трябва да се осъществи в контакти със страни и партньори, с които отношенията следва да се изградят с изключително внимание и предпазливост. Това – от една страна. От друга – сложността на електроенергийната система и непрекъснатия процес на нейната експлоатация, наличността вече на атомна електроцентраля, тежките производствени условия в минните обекти и др.налагат връзките с органите на МВР да

62
2.

се усъвършенствуват непрекъснато и да бъдат издигнати на ново качествено ниво.

3. Министерството на енергетиката независимо от взаимодействието с органите на МВР досега би искало да се отдели по-особено внимание на следните няколко групи въпроси:

а) по АЕЦ "Козлодуй"

Съвсем неотдавна двамата министри подписаха протокол с конкретни мероприятия обезпечаващи сигурността на АЕЦ "Козлодуй" според схващанията и състоянието на нещата на дадения етап. Следва в непродължителен срок отговорни представители на двете министерства да разработят съвместна програма (график) за изпълнението на подписания протокол;

б) по ХТК "Никопол-Турну Мъгуреле"

Този обект, който се изгражда съвместно със СРР поставя изключително тежки въпроси във взаимоотношенията на нашата страна както със СРР, така и със СФРЮ. Става дума за това че ХТК "Никопол-Турну Мъгуреле" ще засяга по определен начин румънската и югославски територии и интереси над р.Тимок, така както хидроенергийната система "Железни врата II", която ще бъде изградена съвместно от СРР и СФРЮ, ще влияе върху територията и интересите на НРБ под р.Тимок. Сложният комплекс от тристранни взаимоотношения, при които общите интереси на СРР и СФРЮ се противопоставят на българските интереси изискват възможно най-пълна и всестранна помощ на пряко ангажираните с тези тристранни преговори специалисти от страна на органите на МВР. Имаме предвид преди всичко осигуряването на:

- режим за недопускане изтичане на държавна и служебна тайна;
- евентуална информация за позициите на другите страни
- подбор на участниците от българска страна и системно проиграване на тактиката и стратегията на разговорите на всички равнища;

3.

Ние считаме, че освен другите видове помощ от страна на МВР, участие на представители на МВР при международните срещи на различни нива е наложително.

в) По електропровода 750 кВ – СССР-НРБ през СРР

Изграждането на съоръженията на румънска територия, много тежките икономически условия, които понастоящем все още СРР поставя пред нашата страна за преноса на ел. енергия от СССР за НРБ, изискват и по тези въпроси едно още по-подчертано сътрудничество и помощ от страна на органите на МВР, в същите посоки и със същите цели както по въпросите на ХТК "Никопол-Турну Мъгуреле";

г) по взаимоотношенията с Гърция, Турция и другите балкански страни във връзка с електроенергийното сътрудничество

По тези големи и твърде сложни групи проблеми следва да се синхронизират усилията на двете наши министерства;

д) по участието на представители на Министерството на енергетиката в конгреси, симпозиуми и други специализирани международни мероприятия

По повод на такива и други подобни мероприятия министерството би желало да получава по-широка научно-техническа информация за по-успешно решаване на стоящите пред него специфични задачи;

е) по обезпечаването на сигурността на обектите от електроенергийната система

Министерството би желало да получава още по-голяма по обем и по специфика информация във връзка с предпоставките и условията за евентуални аварии и неблагоприятия в нашата електроенергийна система, за дисциплината на кадрите и т.н.

ж) по охраната и отбраната на енергийните и минни обекти

Установеното сътрудничество с органите на МВР по тази група въпроси следва да продължи на системна основа с цел да

4.

се осигури максимално ефикасна охрана на обектите като се използват все повече технически средства и се намалява, доколкото това е възможно, използването на физическа охрана. Да се доведе докрай разработването на плана за конкретна охрана и отбрана на всеки обект поотделно.

з) по противопожарната безопасност

Двете министерства да разработят цялостни съвместни мероприятия във връзка с противопожарната безопасност на обектите от електроенергийната система и въгледобива.

4. В Министерството на енергетиката е изпълнено изискването да се създаде строг ред за контактите с чужденци: Определено е отделно помещение за тази цел, вземат се всички мерки за спазването на приетата инструкция.

Ж

Поверително!

Вх № 409/24 V, 1977 Из. №. К...

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ,

МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ:

/генерал лейтенант/

София, 26 V 1977 г.

УТВЪРЖДАВАМ,

МИНИСТЪР НА
ЕНЕРГЕТИКАТА:

София, 17 V 1977 г.

ПРОТОКОЛ

за срещата между министъра на вътрешните работи др. Д. Стоилов и министъра на енергетиката др. Н. Тодориев, състояла се на 5.V.1977 год. в Министерството на енергетиката .

На 5 май 1977 година се състоя среща на министъра на вътрешните работи и министъра на енергетиката, взеха участие:

- първия заместник министър на енергетиката Занчев;
- зам.-министъра на Министерство на вътрешните работи др. генерал-лейтенант Д. Стоилов;
- директора на народната милиция генерал К. Илиев;
- началник управление противонарядна милиция генерал-майор И. Дончев;

– главния специалист от Министерство на енергетиката д-р. Д. Добрев.

Двамата министри след като отчетоха, че досегашното сътрудничество между двете министерства дава добри резултати, обсъдиха проблемите относно по-нататъшните мерки, които следва да се вземат за сигурността на обектите в системата на енергетиката и размениха мнения по други въпроси на взаимната работа между двете министерства.

УТОЧНИ СЕ СЛЕДНОТО:

1. ПО ОБЩАТА КООРДИНАЦИЯ

– Както досега, и в бъдеще координационната работа между двете министерства по горните въпроси да се осъществява от другарите Димитър Стоилов – зам.-министър на Министерство на вътрешните работи и Гиньо Ганев – главен секретар при Министерство на енергетиката.

2. ПО АЕЦ "КОЗЛОДУЙ"

– За срочното осъществяване на мероприятията, предвидени в протокола от 21.IV.1977 год., другарите Стоилов и Ганев, до края на месец май тази година да посетят АЕЦ "Козлодуй" и на място да осигурят изпълнението на задачите по срокове, като съставят и работна програма.

На всеки два месеца отговорниците по координацията да се информират взаимно и всеки по отделно – съответните министри, за хода на изпълнението на залегналите в протокола мероприятия.

– За да се приведе охранителната система на АЕЦ "Козлодуй" в съответствие със съвременните изисквания, задъ.

- 3 -

ват се другарите Стоилов и Ганев по съответен ред да проучат новите по-ефикасни технически средства за охрана и най-късно до началото на месец септември тази година да ги предложат за внедряване.

Препоръката е охранителните средства постоянно да се актуализират.

3. ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

След като се отчете важноста и сложността на въпросите в противопожарно отношение, особено за централите от групата "Марица изток" и другите на твърдо, течно и газообразно гориво, както и опасността за кабелните стопанства на термичните централи, се реши:

- Въпреки трудностите на този етап, служителите в двете министерства и в бъдеще да провеждат всички мероприятия, гарантиращи сигурност в противопожарно отношение.

- През месец юни тази година зам.-министъра на енергетиката др. Д. Илиев да внесе доклад в колегиума на министерството относно изпълнението на набелязаните досега мероприятия по пожарната безопасност на централите.

- През месец септември тази година на основата на съвместна проверка да се предложат за одобрение от двамата министри на мероприятия, по подобие на тези за АЕЦ "Козлодуй", засягащи цялостната охрана на обектите в системата на енергетиката.

- Към комплексната програма за реконструкция и модернизация на централите да се включат и мероприятия по противопожарната им охрана.

- МВР - респективно управление ПО да окаже съдействие на Министерство на енергетиката при доставката на децигна противопожарна апаратура и химикали по първо напредване.

- 4 -

4. ПО ВЪПРОСИТЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ОХРАНА

На срещата се отчете, че физическата охрана на обектите в системата на Министерството на енергетиката, изразена в жива сила и техника, не отговаря на изискванията и не е изградена на принципна основа. Все още на много места се забелязва некомпетентност, субективизъм или влиянието на конжурни фактори. За да се реши комплексно и единно този въпрос се уточни:

- Комисия от специалисти от двете министерства до 1 септември 1977 година да докладват пред двамата министри генерална програма за охрана на обектите.

В генералната програма да бъде отразено кои обекти, по какъв начин и с какви средства ще бъдат охранявани, хората и средствата необходими за тази цел, както и сроковете за изграждането на инженерните средства за охрана.

Комисията е с права да препоръчва използването на ведомствена милиция, ведомствена охрана от казахи, домашното дежурство и инженерни средства за охрана.

Техническите средства за охрана като: огради, осветителните инсталации, домофонните устройства, дистанционни ключалки и др. изградени веднъж, но повредени, да се привеждат в изправност в най-квси срокове, като за целта в генералната програма за охрана същите залегнат в специален раздел с ускорен график на възстановяване или изграждане.

Внедряването и отговорността по експлоатацията на техническите средства за охрана е задължение на ръководителите на съответните енергийни обекти, които имат цялостен поглед и право на разпореждане.

- Министерство на вътрешните работи в срок до 20. 1977 год. ще внесе предложение пред съответните ведомства с искане ведомствената милиция, ведомствената противопожарна

- 5 -

охрана и водометвената охрана от пазачи, да се извадят от състава на административно-управленческият апарат и производствения персонал.

Министерство на енергетиката ще подкрепи това решение.

5. ДРУГИ ВЪПРОСИ

- Двамата министри намират, че сигнално-предупредителната функция и обезпечавачите мерки играят важна роля при решаването на отговорни задачи от общ интерес и затова решиха, че тази дейност трябва да продължи да се развива и усъвършенствува, въз основа на още по-тесното сътрудничество между двете министерства.

По поставените от министъра на енергетиката конкретни въпроси, министърът на вътрешните работи ще даде съответни разпоредения.

СЪСТАВИЛ:

/Д. Добрев/

Отпечатано в 2 екз.

№ Т. 2164. КГВ. 1977 г.

ДЦ/АС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

X отдел

Съобщава: агент ДВ "Лалов"

II отделение

Приел ОР: полк. Д. Добрев
(звание, фамилия)

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Reg. № 6829 Екз. /
- 9. MAR 1978 19 год.

на 23. II. 1978 г. в.....ч.

в я/к, к/к .....

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Приетата програма за
Добруджанското въглищно находище

На 22. II. 1978 год. Колегиума на Министерството на енергетиката разгледа доклада относно състоянието на работата по Добруджанското въглищно находище.

Освен останалите технически обосновки в доклада се отчита още уникалния характер на находището, неговата огромна полза за страната и напълно реалните възможности за изземването на въглищата.

Предвижда се до 30. III. 1978 год. да бъде подписан търговски договор за оказване техническа помощ със съветската организация "Цветметпромекспорт".

За слабо звено на този етап се отчитат геолого-проучвателните работи, съпроводени със слаба организация, неподходяща проучвателна техника и неразбиране важноста на задачите.

Освен помоща от СССР, в доклада се предвижда използването техническия опит на фирми от западни страни. Получено е официално предложение от фирмите "Тейлър Удроу Констръкшън" и "Тисен" за участие в решаването на проблемите по усвояването на Добруджанското находище, включително и строителство. На държавна основа са създадени кон-

94

таки с британското Министерство на енергетиката и по-специално с Националния съвет по въглищата. Зам.министъра на енергетиката г-н Иди заедно с изтъкнати специалисти от Националния съвет по въглищата посетиха Добруджанското находище. Последните особено силно подчертаха необходимостта от изясняване тектонския строеж на находището, чрез използване на създадените от тях сеизмични методи за установяване на нарушения с малка амплитуда на голяма дълбочина и определянето на елементите на залягане на пластове в сондажите. При това бе изразена готовност, потвърдена в последствие с официално писмо, за съдействие и участие при провеждането на такива изследвания, в случай, че нашата страна поиска тяхната техническа помощ. Предложено бе и участие в изготвяне на проектни технико-икономически разработки, за оценка на всички аспекти, свързани с бъдещото строителство и експлоатация на Добруджанското находище.

Във връзка с тези предложения, след като е било взето мнението на Комитета по геология и най-вече на МС, е изпратен официален отговор на Националния съвет по въглищата на Великобритания.

В съответствие с изложеното в Доклада и въз основа на Постановление № 49 на МС от 18.VII.1977 г. и заповед № 5264 на Министерството, от Министерство на енергетиката и Министерство на металургията и минералните ресурси е изработена "Програма за ускорено усвояване на Добруджанския въглищен басейн".

Същата е съгласувана с ДКП.

В тази програма утвърдена от Колегиума на 22.II.1978 са отразени почти всички аспекти и проблеми, свързани с усвояването на басейна, в срокове осигуряващи изпълнението на Програмата за развитие на националния енергиен комплекс. Набелязани

190

3

са също така основните задачи за геоложкото проучване, научните изследвания, проектирането, строителството и добива на въглищата от 1986 год. нататък. По експертна оценка са посочени необходимите трудови ресурси, кадрови потенциал и средства и е разработен график за изпълнение на Програмата.

Според източника на този етап по вина на Дирекция за геоложки проучвания значително изостават геолого-проучвателните работи.

По време на разискванията в Колегиума, Минстрой е застъпил становището, че не трябва да се търси техническа помощ по второ направление. В отговор на това Министъра е заявил, че такава помощ е нужна и, че тя е съгласувана с МС и съветските другари. През месец февруари е било изпратено писмо до Националния съвет по въглищата на Англия с което се съобщава, че нашето Министерство е готово да приеме техническа помощ и конкретни предложения за усвояване на находището и ще очаква предложения от английските фирми.

През месец февруари 1978 г. М. Корбет от Британското посолство поиска среща с представители на Министерството на енергетиката от името на Националния съвет по въглищата на Англия за да провери нашия отговор по бъдещото ни сътрудничество по Добруджанското находище. Нашия отговор във тази връзка, е, че такава сътрудничество се желае и с писмо от 24.1.1978 г. до Националния съвет по въглищата сме потвърдили нашите намерения.

Източника счита, че тази Програма изискваща голямо напрежение поради сгъстените си срокове, но е изпълнима ако всяко звено си изпълнява в срок задачите.

Прави впечатление обаче, че „Минпроект“ като проектантска организация във всички етапи ще участва само като източник за снабдяване с данни, ту съветските проектантски организации, ту някой други и почти никаква конкретна проектантска дейност.

ПОДПИС: /п/ Д. Добрев

Вярно,

Строго секретно

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 17444 Екз. 1
15 юни 1978. 19 год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА X ОТДЕЛ, ВГУ – ДС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от майор Иван Христов – зам-началник
на II отделение при X отдел

Другарю Началник,

На 12 юни 1978 година проведох разговор с инж.
Виолета Коцева Грозева – специалист в Международно съ-
трудничество на Министерството на енергетиката.

Същата е взела участие в 52-то заседание на Пос-
тоянната комисия на СИБ по електроенергия, състояло се
от 23 до 27 май т.г. в Лайпциг – ГДР. Ръководител на българ-
ската делегация е бил зам. министъра на енергетиката др.
О. Таджер.

Др. Грозева сподели, че на заседанието са ста-
нали големи разисквания по генералните спогодби за сътруд-
ничество между страните – членки на СИБ, по въпросите за
строителството със съвместни усилия на територията на
СССР на Хмелницката и Константиновската АЕЦ и свързаното
с тях изграждане на електропроводи 750 KV: северен (до
ПНР) и южен (до НРБ) лъч.

По същото време в Москва на 16-то заседание на Бюрото на Комитета за сътрудничество в плановата дейност, НРБ е отказала да участва в изграждането на Константиновската АЕЦ и да иска допълнително внос от електроенергия над договорените 7,7 млрд. квтч годишно за 1980 година.

Председателстващото заседание в Лайпциг др. П.С. Непорожний – министър на енергетиката и електрификацията на СССР е бил уведомен за това решение на НРБ с телекс. По този повод той реагира остро и заявил пред всички делегати, че СССР ще изгради електропровод на 750 KV от Константиновската АЕЦ до Молдавската ТЕЦ и от там – до границата със СРР в пункт, който посочи румънската страна. Заявил, че ако НРБ иска да внася допълнителни количества електроенергия над съществуващите 4,5 млрд квтч., следва да съгласува техническите и икономическите условия с румънската страна.

Веднага след това изказване на Непорожни, румънската страна заявила, че съгласуваната схема за пренос на електроенергия от СССР за СРР и НРБ не трябва да се осъществява.

При това третиране на въпроса по съществуващите електропроводи от СССР можем да внасяме 4 – 4,5 млрд. квтч. годишно, а за останалите 3,7 млрд. квтч. няма решение.

Българската делегация е потвърдила желанието си да участва в изграждане на електропровода СССР – СРР – НРБ с цел да получи договорените количества електроенергия.

По повод искането на НРБ да изгражда атомни електроцентрали с 1000 MW реактори др. Непорожни е казал, че българската електроенергийна система е със слаби междусистемни връзки, които не позволяват да се строят големи атомни реактори. Изтъкнал е, че програмата на съветското

атомно машиностроене е претоварено и те не могат да ни дадат допълнително 1000 MW над записаните в Генералната спогодба 4760 MW до 1990 година.

Др. Грозева сподели, че отказа на нашите планови органи да не участвуваме в изграждането на Константиновската АЕЦ в СССР вероятно е продиктувано от съображения, да развиваме максимално собствените си енергийни ресурси, предимно в комплекса Марица-изток.

Очевидно е, че електроенергийния ни баланс не е обвързан за 1990 година с около 1000 MW мощности, които трябва да се компенсират.

Предлагам въпроса да се изучи и от други източници, след което да се подготви информация за ръководството на министерството.

Майор: . *Стефанов*

Написано в 3 екз.

№ 1 - ЛД 1547)

№ 2 - контрол на сделката

№ 3 - XIV отдел

Изпълнил: Христов Х

Написала: Захариева, 15814

14 юни 1978 година

ХХ

Стефанов

ЛД 1547 - ME

С П Р А В К А

ОТНОСНО: нерешени въпроси по обезпаването на централите от СМЕК "Марица-изток" въпреки нашите сигнали за опасност от експлозии и пожари

Със сигнална записка № 90/ юни 1975 г. МВР Сигнализира Министерския съвет за завишената запрашаемост с въглищен прах на ТЕЦ "Първа комсомолска" и създадена опасност от взривяване подобно на това от октомври 1974 г. Посочени бяха основните причини за това състояние на нещата – забавяне монтажа на редлерния транспорт на сухия въглищен тракт.

По повод на това на 16 юни 1975 г. в Министерския съвет при др. Мако Даков се състоя съвещание, на което се набелязаха конкретни мерки за преодоляване изоставането в изпълнение на противопожарните мероприятия, утвърдени от Министъра на вътрешните работи и Министъра на енергетиката, в това число доставка и монтаж на редлерен транспорт в ТЕЦ "Първа комсомолска" и ТЕЦ "Марица –изток 2" до края на 1976 г.

През октомври 1977 г. МВР отново сигнализира за лошото противопожарно състояние на двете централи от СМЕК "Марица изток".

Редлерният транспорт на сухия въглищен тракт не е

въведен и до днес, а оборудването за ТЕЦ "Първа комсомолска" е разкомплектовано и част от същото монтирано в Брикетна фабрика.

Несвоевременното решаване на въпросите по обезпечаването от една страна и съкращаване щатните бройки от чистачи в ТЕЦ "Първа комсомолска" и ТЕЦ "Марица-изток 2" от друга, могат да доведат до нови експлозии и пожари.

28.XII.1978 г.

София,

183

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС гр. СОФИЯ
Рег. № ..... 12723 ..... екз. № .1...
12. АПР 1979
.....19..г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: задгранична дейност на Министерство на енергетиката в ГДР

Съобщава аг. "Филев"
на отдел 10 отделение 02

Приел ор: капитан Канацев
на 10.04.1979 г. в 8.00 ч.
в я/к "Щастие"

Поради капацитетни затруднения и невъзможност да покрие потребностите ни от оборудване за рудниците на комбината "Марица изток" (багери, абзетцери и спомаг. оборудване) ГДР предложи като единствена възможност временно изпращане на български работници на работа в ГДР към заводите на комбината за тежко машиностроене "ТАКРАФ".

След съответно решение на правителството през август 1975 г. започнаха преговори за подписване на договор за условията при които ще работят нашите работници в ГДР.

В резултат на това през юли 1977 г. беше парафирано Споразумението между Министерството на енергетиката на НРБ и Министерството на тежкото машиностроене на ГДР, което на 30.09.1977 г. бе утвърдено от министрите Тодориев и Цимерман. Съгласно това споразумение в ГДР ще бъдат изпратени 310 работника за срок от 4 години в заводите на комбината "ТАКРАФ" в гр. Лауххамер и гр. Кьотен, съответно 194 и 116 работника.

Работниците ще подписват договор за продължителност на работата от две години с възможност за продължаване

154

2

на работата от две години с възможност за продължаване по преценка на изпращащата страна.

За ръководство на работниците от наша страна се изпращат по двама отговорника за всеки завод и един главен отговорник за двата завода.

По този начин се осигурява доставката на следното оборудване за периода до 1982 г.

- 3 бр. роторни багери   2000
- 3 бр. абзетцери А₂   В 6300
- 1 бр. абзетцер А₂   В 12500

Първата група работници беше предвидено да започне работа в ГДР през юли 1978 г., но поради късното подписване на договора за доставката на оборудването (27 януари 1979 г.) първата група работници ще пристигне в ГДР в началото на м.май 1979 г.

Удължаването на ценовите преговори по подписване на договора за доставка станаха причина за промяна (отлагане) на съгласуваните със споразумението срокове за доставка с една година и увеличаване цената на оборудването с около 20 милиона рубли.

Работниците ще се набират и изпращат на работа в ГДР както следва:

110 – от системата на Министерството на енергетиката и 200 – от Комитета за тежко инвестиционно машиностроене.

При подбора на работниците следва да се има предвид принципа за квалифициране на кадри за отпочване на кооперирано производство на възли за оборудването за открити въглищни рудници в заводите на КТИМ и в ремонтните бази на МЕ.

Както посочих по-горе страна по споразумението пред ГДР от НРБ е Министерството на енергетиката. Предвид на това и поради обвързаността на споразумението с договора за доставка на оборудването, ръководството на работниците се

определя от Министерството на енергетиката. За главен отговорник съм определен аз.

Останалите отговорници са следните:

за завода в гр. Лауххамер:

- икономист Кирил Младенов Йонов - София
- инженер Харалмпи Димитров Хараланов-София
маши-
нен

за завода в гр. Кьотен:

- инж. Недялко Харанов - София
- инж. Дичо Дичев - зам.-директор
на ЦРБ-Раднево

Дичо Дичев в последния момент се отказва и следва да се определи негов заместник.

Като изхождам от обстоятелството, че изпращането на работниците в ГДР трябва максимално да се използва за подготовка на кадри в тази област считам, че неговия заместник трябва да бъде специалист познаващ оборудването за открити рудници и имащ практика по поддържането и ремонта му за да може наред с преките си задачи да изучи технологията и организацията на производството и да може в перспектива да допринесе с нещо за решаване на въпроси в тази област в нашата страна.

10.04.1979 г.

"Филев"

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Очертава се задгранична дейност за срок от 4 г. в ГДР на Министерство на енергетиката. Ръководител на групата от 300 души е аг."Филев".

ЗАДАЧИ:

Своевременно да ни информира за настроенията и поведението на българските работници в ГДР, с оглед недопускане на нежелателни ексцесии. Да ни информира и за евентуал-

ните проблеми възниквани при взаимоотношенията ни с представители на ГДР, с оглед тяхното бързо пре^доляване.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Предлагам екземпляр от сведението да бъде изпратен на групата ни в Берлин, с цел вземане на мерки за обезпечаване на българските работници в контраразузнавателно отношение.

На агента може да се вярва. Следващата среща е на 17.04.1979 г.

Отп. в 4 екз.

№ 1 - ЛД 1547
№ 2 - Групата в Берлин
№ 3 - РД 48411
№ 4 - 14 отдел
Нап.: Цветкова-10177
11.04.1979 г.

ВИРНО,

Капитан: *Манашиев*
(Б.Канацев)

Линия
Шейтцман

Западногерманска оценка за снабдяването на България с енергия

Според достоверни данни, в оценка на западногермански правителствени експерти за снабдяването на България с енергия се съдържаха следните констатации:

1. През 1978 г. България внесла 12,6 млн. т нефт, 90 % от СССР, а останалата част – от Иран, Ирак и Либия. За един тон нефт България плащала на СССР 60 рубли.

2. Въпреки че е вносител, България се съгласила да доставя на Турция 20 х. т нефт месечно.

3. За известно време Ирак задържал доставката на нефт за България, но напоследък се водели преговори между двете страни. Очаквало се те да завършат с обещание за доставка на 500 х. т нефт.

4. СССР щял да достави на България, в рамки на съответния договор, през периода 1976 – 1980 г. 20 млрд. кубически метра природен газ

5. През 1978 г. България е произвела 31,5 млрд. квч. електроенергия, при внос на известно количество от СССР и износ за Турция.

В оценката било отделено място и на преговорите между България и СССР за сключване на нов договор за снабдяване с енергия. Според експертите, СССР не бил съгласен договорът да има срок на валидност 5 години, както искала българската страна.

Според оценката, България не можела да осъществи запланивания за 1980 г. добив на въглища от 38 млн. т.

Подчертавало се, че енергийната криза довела до разработването на програма за икономия на енергия и рязко повишаване (100 %) на цените на базиса.

Рег. № 17638

17 9 1979 г. (1) МИНИСТЪР: *Ваньо Димитров*
С о ф и я

СТРОГО СЕКРЕТНО!

19

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М Е С Р
ВТОРО ГЛАВНО У-ОБЕ - ДС
Рег. № 14935^{кз.}
10. МАЙ 1984 10

С П Р А В К А

ОТНОСНО: извършена проверка по линия на СИБ
на постоянните комисии по електро-
енергия и по въглищната промишленост

В корпорация "Енергетика" към МЕСР има две постоянни
комисии по линия на СИБ: по електроенергия и по въглищната
промишленост.

Комисията по електроенергия е в състав от 9 души с
ръководител Димитър Илиев – председател на корпорацията и
секретар – Виолета Грозева, гл. специалист в дирекцията по
международното сътрудничество. Към ПК има пет секции:

- По перспективно развитие, мрежи и системи;
- По термични централи;
- По водни централи;
- По научно-изследователската дейност;
- По атомни централи.

Освен секциите има и съвет на упълномощените по
ПОСНТИ (стандартизация) и представители в редакционната
колегия на бюлетина.

Ежегодно се провеждат две съвещания на ПК по
електроенергията: пролетно – в една от страните, членки на
СИБ и есенно – в СССР.

В края на май т.г. в ПНР – гр. Гданск ще се проведе
64-то заседание, на което ще се работи с поверителни мате-
риали, засягащи концепциите за перспективното развитие на
енергетиката до 2000-та година.

С поверителни материали се работи в секция № 1 и в ПК, когато се разглеждат въпроси на тази секция. Останалите материали в комисията и секциите са явни или "за служебно ползване".

Постоянната комисия по въглищната промишленост е в състав от седем души и се ръководи от др. Васил Занчев – първи зам. председател на корпорацията. Секретар е Калина Георгиева, гл. специалист в дирекцията по международното сътрудничество. ПК има научно-технически съвети по въпросите на:

- Перспективното развитие и икономиката на въглищната промишленост;
- Развитие на добива на въглища по открит начин;
- Развитие на добива на въглища по подземен начин;
- Обогащане на въглищата.

Освен НТС, ПК има постоянни работни групи по стандартизацията, по Интер-АСУ-уголь, по нови методи за оползотворяване на въглищата, по сътрудничеството в областта на минното оборудване, по сътрудничеството в областта на минноспасителните работи и по сътрудничеството в областта на научно-техническата информация;

ПК по въглищната промишленост провежда заседанията си веднъж в годината по ред в страните, членки на СИБ. През 1984 г. в НРБ ще се проведе 61-то заседание – септември-октомври на Слънчев бряг.

С поверителни материали се работи в групата за минно оборудване относно необходимостта от внос по второ направление и в ПК, когато разглежда работата на тази група. Преобладават материалите "за служебно ползване", касаещи плановете и решенията на комисията, перспективите за развитието на въгледобива, потребности от оборудване за петилетката и др.

Цялата поща – служебна и поверителна и на двете комисии постъпва от и за секретариата на СИБ чрез КИНТС при МС.

По принцип страната - домакин осигурява условията за поверителност съгласно действащите в нея инструкции и ръководните документи на секретариата на СИБ. Протоколите от съвещанията на ПК и работните групи, ако не са поверителни, се дават на делегациите срещу подпис в необходимия брой екземпляри на ръка. Останалите проекто-материали се унищожават на място.

Секретарите на ПК тук водят на отчет при себе си в специален дневник на кого и кои екземпляри са дали за ползване. Материалите по линия на СИБ не се завеждат по установения от правилника ред в явното деловодство на корпорацията. Не се извършват проверки за наличността им, а се разчита на съзнанието на специалистите, работещи по линия на СИБ.

Подработването на поверителните материали и документи необходими за заседанията се извършва в съответствие с изискванията на правилника. Лицата са включени в номенклатурните списъци и са съгласувани за работа с МВР - ДТ. Не са допускани нарушения и пропуски при работата с поверителни материали по линия на СИБ. В поверителната служба на корпорацията няма ръководни документи на секретариата на СИБ по ДТ.

Всички заседания на постоянните комисии, провеждани у нас и на някои от секциите, в които се работи с поверителни материали, са обезпечавани оперативно от офицера по режима и охраната в корпорация "Енергетика". При това задачите са били съгласувани с отдел 13 и отдел 10-А. За останалите заседания са водени разговори с ръководителите и секретарите с оглед опазването на държавната и служебна тайна.

За пълно привеждане в съответствие с изискванията на ръководните документи по опазването на ДТ предлагам след прецедка да се въведе отчитането на материалите "За служебно ползване" и по линия на СИБ да става чрез явното деловодство,

съгласно т. 5 от допълнителните и заключителни разпоредби на правилника.

ОРО в КЕ
ОТДЕЛ 10-А, УПРАВЛЕНИЕ "И"
Подполковник *Ив. Христов*
(Ив. Христов)

Отп. в 2 экз.
№ 1 - Отдел-13
№ 2 - Отдел-10-А
Изп.: Ив. Христов-10-А
Нап.: Петкова-12165
9.05.1984 г.

10

Строго секретно!

Екз. № 1

ДО ДРУГАРЯ
Н-К ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
В Р А Ц А

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Г. ВРАЦА
В. № 1513 от 5.11.1974

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Състоянието на агентурно-оперативната обстановка на АЕЦ Козлодуй към 1.4.1974 година и предстоящите задачи пред пуска на централата.

Др. Началник,

Строителството на първата у нас и на балканите атомна централа отпочна на 14.11.1969 година. АЕЦ е тип ВВЕР-4, четири турбини, два реактора с мощност 880 мегавата. Главен инвеститор на обекта е Министерството на енергетиката. Главни изпълнители са ДСО "Заводски строежи" и ДМУ "Енергомонтаж". Освен тях в строителството и монтажа участвуват още 12 организации. Общата стойност на обекта възлиза на 365,000,000 лева.

Строителството на АЕЦ отпочна с 174 души ИТР и администрация. През 1972 година достигна 8,096 души и на този етап работят 6,347 души. През второто полугодие на 1973 година отпочна изкопната част на главния корпус на АЕЦ Козлодуй-2, буквално копие на първата.

От м. ноември 1973 година в пробен пуск-наладка са отделните системи към първи контур, като БПС, УПС, ХВО, СУЗ, ЩАУ, турбинен цех и др. подобекти.

До пускане на I-ви блок с мощност 440 мегавата остават 85 дни – 1.7.1974 година.

Работата си по обезпечаване сигурността на обекта осъществявам посредством 14 СС от които 11 агенти и 3 осведомители. От тях 7 са с висше образование и 7 със средно специално, които на този етап покриват контингента и дават компетентна информация за неудачите в строителството, монтажа и пуско-наладъчните работи.

Сложността на обекта и особено сега в предпусковия период и експлоатацията налагат преорганизиране и по всеобхватно наблюдение и контрол на възловите места в експлоатацията, с цел недопускане вражески и диверсионни действия, както и пресичане и разкриване действията и замислите на империалистическите шпионски центрове.

Имайки предвид горното, нашата работа по обезпечаване успешния пуск на АЕЦ, през 1974 година да продължи в следните насоки:

Установяване вражеския контингент, който ще се съсредоточи на обекта във връзка с изграждането му, разширението, пускане и експлоатацията. През изтеклите години той се е променял непрекъснато и в настоящия момент на СО се водят 13 души, 1-ДОП и 1-ДОН. Ще се продължи изучаването им чрез наличната агентура, тази по НМ и командированата, както и чрез кореспонденция до окръжните управления на МВР в страната.

До началото на физическия пуск – 1.7.1974 година ще бъдат вербовани двама агенти с висше образование, а до енергийния пуск – 1.9.1974 година още двама агенти и двама съдържатели на Я/К за наблюдение на контингента и възловите експлоатационни пунктове на АЕЦ.

Направено е предложение при ВГУ-отдел X-ти ДС за утвърждаване и изграждане на резидентурна група до енергийния пуск и имаме готовност.

Своевременно сигнализиране ^{на} ръководството на МВР, ОК на БКП и преките ръководители на АЕЦ за неудачите в строителството, монтажа, пуска и експлоатацията.

Своевременно долавяне интересите на наши и чужди граждани към строителството и експлоатацията на АЕЦ, изясняване на неговия характер и вземане отношение към съответните лица .

Организиране опазването на поверителните материали и документация, имащи важно значение в изграждането и експлоатацията на АЕЦ.

От 1.4.1971 година на АЕЦ е създадена ВМ и пропускателна система от цивилни трудоустроени мъже и жени. Още от самото начало до момента въпреки многото срещи, разговори, подписване на документи, по основна вина на ръководството на обекта и тяхните обединения, охраната и пропускателната система, не е на нужното ниво. Не е довършена оградата, не са изградени постоянни постови будки, обезпечени с редовни бариери на определените места. От 1.4.1974 година "Заводски строежи" е освободил пропускарите си без съгласуване с др. организации и в този момент е понижена контролната система.

Лошо е състоянието на пропускния режим в пропусковите обекти, където постоянно могат да се видят строители, монтажници и експлоатационни кадри. Това създава благоприятни условия за осъществяване на диверсионни действия, както и разулачване на съблазнителни ел. детайли.

Съществуващата на този етап ПО не е окомплектована с хора и в критичен момент не е в състояние да се справи успешно с пожар.

13

4

Завишава се криминалната престъпност, предимно кражби на части и детайли, но единствения оперативен работник, който обслужва район и АЕЦ не е в състояние да се справи с работата.

До момента на обекта АЕЦ не е осъществено нито едно диверсионно действие, нямаме и сигнали за наличие на вражеска агентура.

Горното за сведение.

РАЗУЗНАВАЧ ДС:

Капитан

Отпечатено в 2 екз.

№ 1 ЛД 2044/69г.

№ 2 ВГУ, отдел X-ти ДС

Изпълнил: В. Андреев

Написала: В. Петкова

5.4.1974 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

9 40
Строго секретно!

Екз. № 1

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
г. ВРАЦА
ВХ. № 2987 от 27.6.1974 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получени данни по физическия пуск на АЕЦ гр. Козлодуй към 25.6.74 г.

От 10.6.1974 година започна зареждането на ядреното гориво на първи реактор. Прави впечатление, че дозиметричният контрол е слаб. Дежурството се дава само от един дозиметрист, който стои повечето във от апаратния цех. Общото замерване за първите два дни от зареждането е показало в някои касети завишена активност и макар, че е в границите на допустимото, е създавало известен смут в персонала работещ по зареждането. Работещите не са снабдени с ежедневен дозиметър (писалка) за своевременен контрол, а с фотоплака, които се промиват през месец.

Уведомен е инж. КУЗМАНОВ – директор на експлоатацията, инж. ХИТОВ н-к щит дозиметрия и инж. ГЕОРГИЕВ – главен инженер на АЕЦ.

При киселинната промивка на тръбопроводите на II-ри колектор на машинна зала на 2-ра турбина, при неправилна манипулация е деформирал генератора. По повод деформацията се налага да се извършва реконструкция, нови изпробвания и озаконяване по линия на котлонадзора.

Уведомено е ръководството на АЕЦ.

На 23.6.1974 година около 19.50 часа се получи пълно обезточване на АЕЦ, вследствие на сработване диференциалната защита на резервния трансформатор 100kV. Обезточването се е получило вследствие опит за включване на ГЦП-5, при работещи четири-ГЦП. При това не се включиха автоматично обраталните двигател-генератори и дизел-генераторите. Дизел-генераторите са включвани ръчно за 20 мин., при нормативно време 3 мин. Благодарение на това, че температурата в първи контур е била ниска (70°C) не се е стигнало до прегреване контактите на ГЦП и евентуалното им излизане от строя. Това пък би отложило пускане на I-ви блок за неопределено време.

Този факт показва, че няма готовност за начало на физическия пуск на I-ви блок, обявен за 25.6.1974 година.

Системата за сигнализиациите и блокировките на спринглерната установка за понижаване налягането в блока на парогенераторите при голям теч в I-ви контур все още не е готова за експлоатация.

При работата на четирите ГЦП е констатирано чукане в три от ГЗЗ (газови запорни задвижки). Това вероятно се дължи на лошо обезвъздушаване на I-ви контур или от системата за уплътняване на ГЗЗ.

Информирано е ръководството на АЕЦ и др. УРУМОВ.

Отп. в 5 екз.

№ 1 ОК на БКП

№ 2 ВГУ-И-ти

№ 3 ВГУ-ХІХ

№ 4 VII-мо у-ние

№ 5 към дело

Изпълнил: Р. Тодоров

Написала: В. Петкова

27.6.1974 година

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

27.6.1974 година Полковник

44
17

Строго поверливо
Екз. ....

*Присъства да се види в
1 (500) от доклад от енергетиката
или да се даде
№: 00403
КП-164*

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Другаря СТАНКО ТОДОРОВ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Д О К Л А Д

от ПЕТЪР ДАНИЛОВ
министър на енергетиката
и ДИМИТЪР СТОИЧОВ
министър на вътрешните работи

За: включване на АЕЦ "Козлодуй" в списъка
на режимните обекти и утвърждаването
на длъжност по режима и охраната за
Министерството на енергетиката.

ДРУГАРЪ ТОДОРОВ,

Изграждането на първия блок на АЕЦ "Козлодуй" е завършено и от края на месец яли т.г. е в пробна експлоатация. Предвижда се втория блок да влезе в експлоатация през м. септември 1975 година, с което мощността на електроцентралата ще достигне 880 мвт.

На атомната електроцентрала са монтирани и ще се експлоатират сложни, отговорни и скъпи съоръжения и апаратура.

най-новите постижения на техниката в областта на енергетиката. За гориво се използва слабо набогатен уран. Това налага в електроцентралата да бъде въведен повишен режим на охрана в сравнение с другите - класическите електроцентрали у нас. Една небрежност от страна на експлоатационния персонал или нечия злонамереност би предизвикала авария с тежки последици.

За подобряване режима и охраната на обекта двете министерства утвърдихме съвместни мероприятия, които са в процес на изпълнение. Въведена е пропускна система и милиционерска охрана на отделните подобекти. Изгражда се надеждна телефонна и радиовръзка със съответните постове на охраната и т.н. Независимо от това считаме, че въпросите за режима и охраната на обекта трябва да бъдат урегулирани със съответен документ на Министерския съвет, да да получат своята завършена форма.

Действително разположението, производството, капацитета мощността и другите дейности на АЕЦ не представляват държавна тайна, която трябва да се спазва по смисъла на 216-то Разпореждане на Министерския съвет от 22 юни 1964 година. Въпреки това, обаче ние считаме за целесъобразно, с оглед осигуряване на строг ред в посещението на външни лица и подбор на кадрите работещи на обекта, същият да бъде включен в списъка на режимните предприятия и обекти утвърден с 216-то Разпореждане на Министерския съвет от 22 юни 1964 година.

Друг въпрос, който трябва да намери решение е този за изпълнението на 157-то Разпореждане на Министерския съвет от 12 май 1972 година. С това Разпореждане на бившето Министерство на тежката промишленост бе утвърдена допълнителна бройка за длъжност по режима и охраната. След разделянето и образуването в края на 1973 година Министерство на химическата промишленост и Министерство на енергетиката, последното остана бе такава длъжност.

С включването на АЕЦ "Козлодуй" в списъка на режимните обекти към Министерството на енергетиката ще има две крупни режимни предприятия - АЕЦ "Козлодуй" и ДСО "Редки метали". Това налага и към Министерството на енергетиката да бъде създадена по смисъла на горното разпореждане длъжност по режима и охрана-

43
42
19

- 3 -

та.

Въз основа на гореизложеното, предлагам Бюрото на Министерския съвет да приеме следното

РАЗПОРЕЖДАНЕ:

1. Включва АЕЦ "Кослодув" към раздел I-ви на списъка на предприятията одобрен с 216-то СП Разпореждане на Министерския съвет от 22 юни 1964 година, само с оглед допускането на посещения от външни лица и правенето на снимки на обекти след разрешение от Министерството на вътрешните работи.

2. Допълва списъка на ведомствата в които се създават длъжности по режима и охраната одобрен с 187-то II Разпореждане на Министерския съвет от 12 май 1972 година с "Министерството на енергетиката - 1 /една/ бройка".

Приложение: писмо № П-164 на МТСГ - 1 лист от вх.645/74 г.
писмо №00403 на МВР - 1 лист от вх.679/74 г.

МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА (и) П. Започев

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ: (и) С. Сидоров

Отп. в 3 екз.
№ 377/20.VIII.1974 г.

№ 1 - МВР
№ 2 - ГСГ - МВР - МСМ № 533/22.8.74
№ 3 - КВ
Функционал. № 45 - МТСГ и МВР
18/8

Строго секретно!

Екз. № I

КРДОБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОБГДСРСБНА

ОКРЛОЖНО АДМИНИСТРАТИВНО МВР
СОФИЯ
ВХ. № 3905 от 26.8 74 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по линия на ДС на АЕЦ Козлодуй към 22.8. 1974 година.

В настоящия момент на АЕЦ Козлодуй работят 6,927 души, от които 5,679 работници и 1,229 ИТР и администрация. Освен тях работят още 300 души от СВ и 250 бригадири средношколци. Към експлоатацията на I-ви и II-ри блок на АЕЦ-1 са назначени 1,074 души специалисти и работници при необходими 1,186 човека от които 1,046 души са производствен и ръководен персонал и 140 души непромишлен - по битовото обслужване.

На 30.6.1974 година в 07.00 часа бе създадена първична верижна реакция в I-ви реактор и се смята за начало на физическия пуск.

На 24.7.1974 година в 22.01 часа I-ви реактор и I-ва турбина на АЕЦ влезоха в паралел с 10% мощност на реактора и 22 мегавата на турбината, с което бяха произведени първите киловати атомна ел. енергия и се счита за начало на енергийния пуск.

На 16.8.1974 година в 02.45 часа I-ва турбина достигна пределната си мощност 220 мегавата и 50% мощност на реактора. До момента са произведени 37,500,000 киловата атомна енергия.

58
67

От 15.8.1974 година на обекта пребивава държавната приемателна комисия за I-ви блок на АЕЦ, а от два дни и комисията по официалното откриване на централата, определено вече за 4.9.1974 година. Силите на целия колектив на обекта са мобилизирани по основните довършителни работи, пуска на II-ра турбина, която закъсня повече от два месеца и вертикалната планировка – направа пътища, градини, почистване и преобоядисване на фасади. Външно АЕЦ има приемателен вид.

От официални източници, лични впечатления и от информацията на секретния апарат, службата ни разполага със следните данни за пусковото и приемателно състояние на I-ви блок от АЕЦ.:

По данни на осведомител "Захариев", брегова помпена станция все още няма надеждна готовност за безаварийна работа в експлоатацията на АЕЦ, макар че се считат за отстранени окончателно последиците от наводняването и на 16.4.1974 година. Показателен е факта, че все още ел. двигателите на помпите нямат необходимата изолация и често аварират.

В информацията си аг "Альоша", аг. "Пенев" и аг. "Топалов" съобщават за безнадежност до настоящия момент за пуска на II-ра турбина – неразделна част от енергийния пуск на I-ви блок. След като при пробните "сухи" изпитания достигна 130 микрона вибрации, бе подменен ротора й, но тъй като не пасваше наново смнен и комбиниран, но при изпитанието й на 22.8.1974 година само при 800–1000 оборота регистрира 45–50 микрона вибрации.

На 20.8.1974 година в 01.13 часа спира първа турбина по причина излизане в авария на регулатора на III-ти парогенератор и немаркирани датчици и апаратура. Особени повреди не са открити и турбината отново е пусната, като достига мощност 210 мегавата.

На 22.8.1974 година в 04.50 часа човек от сменния персонал случайно открива запалването на 4 бр. релета на ел. панела № 4, изключва напрежението и предотвратява опасен пожар. Тези помещения и по проект не са обезпечени с пожаровестителна инсталация.

До този момент не е напълно изградена и окомплектована лаборатория за външен дозиметричен контрол.

Централата не е съоръжена с допълнително количество резервни части за спешна подмяна при аварийни ситуации, като се има предвид, че пристигналото е разкомплектовано.

По данни на агентурния апарат болшинството от станалите аварии и предстоящите такива са резултат на незадоволителна монтажна и наладъчна работа. липса на автоматика на турбините, липса на пълни работни инструкции и ниско ниво на подготовката на общия и среден експлоатационен персонал.

ДОИ "Хитреца", член на държавната приемателна комисия под "секрет" ни информира, че постановката "от горе" е комисията да работи така, щото да създава убеждение в ръководството на АЕЦ, че всичко е в ред и че централата ще се приеме, за да не се отслабва темпото на довършителните работи, но в същото време лично получих нареждане, че без 100% мощност това няма да стане. Т.е. откриването ще стане, но не и приемането, ако в определенния правителствен срок ^{на} комисията - 25.8.1974 година не се отстранят всички забележки.

В основни линии причините за нормален енергиен пуск и приемане на АЕЦ се концентрират в следните пет елемента:

- Липса на допълнително оборудване.
- Все още неизградена пожаровестителна и гасителна система.
- Все още неизградена и некомплектована лаборатория за външен дозиметричен контрол.
- Втора турбина не работи и до този момент.
- Брегова помпена станция е ненадеждна, II-ра помпа все още не е пусната.

Съгласно правилника за приемане е необходима 100% мощност 72 часова проба на цялата I-ва турбогрупа и установяване на радиационната обстановка в централата.

Горното за сведение.

Отп. в 3 екз.

№ 1 ВГУ-Х-ти отдел

№ 2 АИ

№ 3 Д 2044/69 г-

Изп. В. Андреев/ВП

РАЗУЗНАВАЧ ДС: _____

капитан

24
78

Строго секретно!

Екз. № 2

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
г. ВРАЦА
Вх. № 5966 от 3 ян. 78

ОТНОСНО: Изпълнението на мероприятията по плана за подобряване на агентурно-оперативната, охранителната работа и противопожарна охрана на АЕЦ Козлодуй към 25.12.1974 година.

Към 25.12.1974 година на АЕЦ Козлодуй работят около 7190 работници и специалисти. Работят и около 70 съветски специалисти по строителството и експлоатацията. Първият блок, който беше пуснат в експлоатация на 4.9.1974 година достигна проектната мощност 440 мегавата. На 31.10.1974 година съветските специалисти открили, че една от касетите с ядрено гориво е изпаднала от активната зона на реактора и се намира на дъното му. Такова откъсване на касетите се случва за първи път в практиката на експлоатацията на атомни централи. Прави се възможното за отстраняване на аварията. Уведомени са X-ти отдел на ВГУ и I-вия секретар на ОК на БКП. Последствията са тежки и има опасност, ако не се отстрани аварията от радиоактивно замърсяване на голяма зона около АЕЦ.

Заедно с експлоатацията е в процес на монтаж II-ри блок със същата мощност, който трябва да бъде пуснат в експлоатация на 30.9.1975 година. Всички големи съоръжения за този блок са доставени на място и се монтират.

Работи се по разширението на АЕЦ. Излети са основите на главния корпус. Повдигнат е покрива на част от машинна зала.

1. По Д.С.

1. Със специфичните средства и наличните сили и възможности ръководството на окръжното управление се стреми да обезпечава цялостната сигурност и безаварийност при функционирането на АЕЦ.

В тази връзка насочва усилията главно :

- В провеждане на превантивно-профилактична дейност, която се изразява: в изнасяне на беседи по опазването на ДТ; разговори с изпълнителските и експлоатационни кадри, поддържане регулярна връзка и взаимна информираност с административните, партийни и комсомолски органи и организации по строителството, монтажа и експлоатацията, редовните информации до ОК на БКП, X-ти отдел, ръководството на Министерството и ръководството на АЕЦ за данни отнасящи се до строителството и експлоатацията .

- Подпомагане ръководството на АЕЦ за недопускане на неудачи и осигуряване изпълнението на производствените планове изразяващо се чрез подаване на информации с наши данни и своевременно изясняване на въпроси засягащи строителството и експлоатацията, необходими на ръководството на АЕЦ, за правилно протичане на производствените процеси.

- Разследване на всички аварии и произшествия. За сега разследването на аварията и произшествията се извършва от специално назначавани комисии от директора на АЕЦ. Комисиите съставят актове с установяване на причините, изводи и мероприятия. С тези актове се запознават ОР по ДС. В комисиите се включва и наша агентура, на която се поставят съответни задачи в периода на разследването, отстраняването и изпълнението на мероприятията при аварията и произшествията.

- Обезпечава се в контраразузнавателно отношение обкръжението на АЕЦ, като за целта работи специално определен ОР - ВЛАДИМИР ПЕНЧЕВ.

2. На определените в плана уязвими места и персонала работещ в тях, са разкрити дела-преписки, където се съсредоточават всички материали, въз основа на които се организира агентурно-оперативната работа. Създаването на нова агентура е съобразено с тези уязвими места.

3. В момента органите на ДС разполагат на АЕЦ с 30 агенти и осведомители от които 21 са стари, нововербовани-6 и 3 приети от други подразделения.

По местоработата същите се разпределят.

Експлоатация	- 16
Строителство и монтаж	- 10
Обслужението	- 4

Работи се по придобиването на още 4 агенти за експлоатацията. Освен това има устна уговорка с ОР от ВКР след уволнението на набора от Строителни войски да ни бъдат предадени 6 агенти и осведомители, които са инженери и отбиват военната си служба на АЕЦ. Същите работят в посочените в плана уязвими места.

4. Изградена е една резидентурна група и се работи по изграждането още на две.

5. Издирана е и продължават да се издирват и ползват с маршрутни възможности агентура на ВГУ. Получени са няколко сведения от агенти и осведомители на ВГУ.

Отговорник на мероприятията е полковник СТОЙЧЕВ-ВГУ.

6. За оценка на сигналите и разследване на аварията е съставен списък и изградени консултативни групи от специалисти-проектанти, строители, монтажници и такива от експлоатацията.

7. Извършена е отново цялостна проверка на допуснатите на работа в експлоатацията специалисти. Неподходящите са отстранени и не се допуска назначаването на нови неподходящи.

Установената практика, лицата постъпващи в експлоатацията да попълват два броя служебни формуляри, от които единия оставаше при нас, от 9.9.74 година не се спазва поради липса на формуляри. Направена е заявка до специалния отдел на ДСО "Енергетика и въглища", но такива още не са доставени. Уведомен е и X-ти отдел на ВГУ за съдействие.

8. Внесено е предложение в ИС и АЕЦ е утвърдена и обявена за режимен обект.

9. За правилното организиране на агентурно-оперативната работа на АЕЦ е изградена следната организация:

- За обслужване на експлоатацията от 1.9.1974 година е назначен ОР инженер лейтенант НИКОЛА ВЪЛОВ НИКОЛОВ.

- По обслужване на строителството и монтажа работи ОР капитан ВЕСЕЛИН АНДРЕЕВ. Същият от началото на м. септември т.г. е на лечение.

- За обслужване на обикръжението е назначен от 1.9.1974 година ОР лейтенант ВЛАДИМИР МЕНЧЕВ, който е приел агентура от ОР В. АНДРЕЕВ и ОР ПЕТЪР ХАЙТОВ.

Направено е предложение за необходимите щатни промени трима ОР да се ръководят от Зам н-к отделение икономическо.

От 2.1.1975 година ще се назначи още един ОР-инж. НАЙДЕН НАЙДЕНОВ.

10. Отпусната е бройка по резервния щат на ДС за Зам. директор по режима на АЕЦ. За сега не е назначен човек.

11. Утвърдени са 3 НОР за ръководене на резидентурните групи и са отпуснати средствата за същите до края на годината

в размер на 100 лева месечно възнаграждение. За сега е назначен само . На една от тези бройки е назначен от НТО, но не работи на АЕЦ. За третата бройка не е назначен човек поради липса на подходящи кандидати.

12. Въпросите с III-то управление ДС по обслужването на строителното поделение работещо на АЕЦ са решени. Организирано е взаимодействие и взаимна информираност.

13. По време на студентските бригади е организирано обслужването на същите от VI-то управление.

14. Със съдействието на отдел V-ти МВР са разработени планове за мобилизационно-бойната готовност на силите на МВР за мирновременна и военновременна обстановка.

II. ПО НИ

1. От 1.9.1974 година за работа по стопанската престъпност на АЕЦ са назначени ВАСИЛ ЗАХАРИЕВ роден 1938 година със средно техническо образование - маркишайдерство, който обслужва строителството с всички подизпълнителни организации и ЕМАНУИЛ ТОМОВ роден 1944 година с висше икономическо образование, който обслужва експлоатацията и обкръжението на АЕЦ.

2. До назначаването на горните два ОР от окръжно у-ние МВР за работа по стопанската престъпност са били командировани подполковник ПЕТЪР КОСТОВ и лейтенант СЛАВЧО САВЧЕВ.

3. В момента РУ МВР Козлодуй разполага със 16 агенти и осведомители и един резидент, работещи на АЕЦ и обкръжението. До края на годината се подготвят за вербовка още 5 сътрудници и 3 Я/К в ДАП, експлоатация, Наркооп, ТКЗС и с. Хърлец.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата :14.05.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

Четири от нововербованите агенти и осведомители работят в "Хидрострой", "Промислено строителство", "Гражданско строителство" и "Благоустройствени строежи".

4. По наличните и получаващи се данни и сигнали по стопанска линия се реагира своевременно.

От назначаването на двамата ОР са предотвратени по оперативен път 14 престъпления на стойност над 60,400 лева.

Обект "Таранката" е предаден на съд. Материалите за н-к склада са предадени на Прокуратурата; Тракториста е предаден на съд; Продължава следствието против капитаните на маломерни кораби на Дунавски дренажен флот със седалище Русе.

5. До сега в АЕЦ и РУ МВР Козлодуй е установен контингент по стопанска линия от 42 човека. Същият се наблюдава и разработва с агентура и доверени лица.

6. Разрешено е назначаването на 2 платени НОР по стопанска линия и са отпуснати необходимите средства. За сега е назначен един - . До края на годината има готовност да се назначи и втория човек.

7. Възложено е на КО ДИМИТЪР ДАХЛЕВ от РУ МВР Козлодуй да работи по криминална линия на АЕЦ и обкръжението.

До определянето на ОР по криминална линия на АЕЦ е командирован ОР ТОДОР ИВАНОВ от отдел Криминален, който и сега оказва помощ на ДАХЛЕВ.

9. Криминалният контингент е уточнен - 40 човека. По всяко лице е взето конкретно отношение. Рецидивистите са изведени от експлоатацията. Повечето от тях са изпратени в родните им

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 14.05.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

места. В периферните обекти на АЕЦ са оставени само тия, към които е взето оперативно отношение.

10. За наблюдение и разработване на криминалния контингент са вербовани 7 агенти и осведомители, които работят на пристанището, експлоатацията и ресторантите "Дунав" и "Радецки".

11. Разкрито е РУ МВР Козлодуй през м. април, което разполага със следния щат:

- офицери по НМ - Държавна милиция - 7, назначени - 6, не е назначен един зам. н-к по политическата част.

- Милиционери -- държавна милиция - 5, назначени - 5

- Техн. сътрудници - 2 - назначени 2

- Хигиенист - 1 - назначен 1

- офицери по ВМ - 8 - назначени 6, не е назначен

1 КО и 1 по СОТ.

- милиционери по ВМ-113, назначени - 71, не са назначени 42.

- Общ работник 1, назначен 1

- офицери по ПО 7, назначени 6

- пожарникари 42, назначени 16

Общинска милиция към ГНС Козлодуй

- офицери 1, назначени 1

- милиционери 5, назначени 5

За сега има готовност за назначаване на още един офицер по НМ и 5 милиционери.

Поради неуредени битови условия по договора от М-во на енергетиката, като квартири, превози за извозване на наредите и др. напуснаха 14 постови милиционери.

Въпреки това въпроса с битовите условия все още не е решен напълно. Командированите милиционери от окръга продължават да живеят в неотоплена дървена барака, в която няма и тоалетен възел.

Предвидения жилищен блок по договора за служителите от НМ не е придвижен от Министерство на Енергетиката.

По договора са предвидени и 3 коли за нуждите на НМ: По взаимна договореност са прехвърлени една автобусна 25 местна кола "ПАЗ" и една "ГАЗ-69", но не се ползват от НМ, поради това, че не е уреден въпроса с лимита между двете Министерства.

12. До назначаването на щатните бройк и към РУ МВР Козлодуй и НМ на АЕЦ, окръжното ръководство изпраща необходимите допълнителни сили за усиляване охраната на уязвимите места на АЕЦ. Автопатрулна кола е осигурена - "ГАЗ-69" от окръжното управление.

13. РУ МВР Козлодуй и отдел Охранителен са преработили и допълнили документацията на патрулно-постовата служба и задълженията на всички постове съобразно новата разстановка.

Сега в АЕЦ се поддържат 14 поста от всичко 19 по договор, от които 3 са на промишлено строителство. Не се покрива със сили наряда по СОР, резервния пост и трите поста на промишлено строителство, поради ваканции на постови милиционери.

14. Разработен е плана за охрана и отбрана на обектите на АЕЦ съобразно новата разстановка на силите и вариантите на тяхните действия.

15. По утвърдения щат има още неназначени офицери и милиционери по НМ, посочени в т.11.

Всички новоназначени милиционери са обучени в 10-дневен курс, организиран от ръководството на окръжното у-ние и РУ МВР Козлодуй.

16. Патрулно-постовата служба е организирана съгласно изискванията на УПС. Изготвени са всички необходими документи съобразени с новата разстановка на силите.

Изготвени са и се прилагат плановете за охрана и отбрана на АЕЦ и правилника за пропускателния режим.

17. За подобряване на обществения ред и борбата с престъпността от ръководството на РУ МВР Козлодуй е внесено предложение до ГК на БКП Козлодуй и общозаводския партийен комитет на АЕЦ за утвърждаване списъците на новите състави на ДОТ с оглед изпълнение мероприятията по плана.

Предложението не е утвърдено още от ГК.

18. Управление "Охранително" ДНМ е сключило необходимите договори за допълнителни сили и по тях стават назначения за РУ МВР и ВМ.

19. Управление "Тил" е осигурило една "Жигули" за охрана на обществения ред в гр. Козлодуй.

III. СИГНАЛИЗАЦИОННО-ОХРАНИТЕЛНА СИСТЕМА

НА ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА АЕЦ

За охраната на АЕЦ със сигнализационно-охранителна система МВР е изпълнило задълженията си на този етап.

Оперативно-техническият отдел при ДНМ е изработил задания за проектиране на системата и с писмо № 298/28.8.74 г. (съгласно т. 9, букви "б" и "в" от договора) е изпратило същото за изпълнение на Министерството на Енергетиката.

Оборудването със СОТ на търговските обекти в района на АЕЦ е в процес на изпълнение, като са уточнени същите. Тяжното свързване ще стане след официалното откриване на АЕЦ, което е по искане на администрацията.

Автопатрулна кола осигурена от окръжното управление на МВР за сега охранява канала.

2387

10

IV. ТЕЛЕФОННИ, ДИСПЕЧЕРСКИ И УКВ ВРЪЗКИ

1. Обформена е дежурна стая на ВМ при АЕЦ със звукоизолация и са монтирани: пулта за управление "Пирин" със съоръжение "СН" и "Русе".

2. Обформен е УКВ център в помещение на административната сграда с монтирани 4 броя стационарни УКВ станции - дуплексни - 2 бр. симплексни за колите, една и една за носилките станции за дежурните постове.

3. Мобилни станции са монтирани само две на пожарните коли. Имаме готовност (материална част) за монтиране на още три коли, но поради това, че не са получени не са и монтирани.

4. В пулта за управление "Пирин" са включени телефонни постове с временни телефонни инсталации.

5. Съгласно плана до всички постове на МВР трябва да се положи телефонен кабел и се подаде към пулта за управление - задължение на АЕЦ. Това не е направено.

6. Устроена е пряка телефонна връзка АЕЦ-Браца МВР и съответно МВР-Браца-София МВР.

V. ГРАНИЧНИ БОЙСКИ

1. От 1.8.1974 година е разкрита и функционира по всички правила гранична застава в гр. Козлодуй, което се помещава в административната сграда на "Заводски строежи" на пристанището на АЕЦ.

2. УГВ е внесло пред Министерството на Енергетиката типов проект за изграждане на казармена сграда и желязна вилка, необходима за заставата. За сега въпроса не е придвижен от Министерство на енергетиката. Представител на УГВ е намерил материалите с предложението в архивите на Министерството на енергетиката. Уведомени са, че въпроса ще се придвижи.

(Данните са взети от полковник: МАРЧЕВ) ГВ Видин.

24/88

VI. ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА НА АЕЦ

1. По изграждането на сграда за противопожарна охрана се работи, но темповете с които се извършват строителните работи няма да позволят да се спази определения срок. Очаква се окончателното приключване до 1 май 1975 година.

2. Пожаро-известителните и пожарогасителните инсталации са довършени. Пожарогасителната инсталация на дизелгенераторното не е изпробвано. В кабелните тунели инсталациите не са включени за автоматично действие, а са със изведена блокировка.

3. НИШПЕС не е дал проектно решение за втори трансформатор 220 МВА и 220/110 кВ.

4. Необходимото количество пянообразовател и облекло за действие в радиоактивна среда от Съветския съюз са доставени.

Доставени са 300 броя пожарогасители CO_2 от които около 250 по технически причини (неизправни винтили) негодни за ползуване. Доставени са допълнително 100 кофопомпи и 100 бр. тетрафлорни пожарогасители.

6. Не е доставен автомобил за пеногасене и подвижната помпена станция с производителност 200л/сек. от СССР.

Изготвени са противопожарни инструкции за 50% от цеховете, но е организирано обучение на работниците и се провежда инструктаж на новопостъпващите.

Води се обучение на личния състав от ОПО за работа в радиоактивна среда и се провеждат занятия по разработените оперативни планове.

95
89

12

Все още не е разработен цялостен план от ръководството на централата за ликвидирането на сложни аварии. Такива има за ел.цех. турбинен цех и реакторен цех. Разработени са обаче оперативни планове за ликвидирането на сложни пожари с участието на сили от съседни окръзи.

Все още не е назначен 100% по щат личният състав. В момента има 27 вакантни места.

Обекта се води на личен отчет от УПО София и отдел ПО гр. Враца.

ИЗГОТВИЛ СПРАВКАТА: *МФЕ*ЗАМ НАЧАЛНИК ОТДЕЛ. ИКОНОМИЧЕСКО *МФЕ*31.12.1974 година   М а й о рОтпечатено в 2 екз.

№ 1 Секретариат МВР

№ 2 към дело

Изпълнил: Н. Янкулов

Написала: Петкова

31.12.1974 година

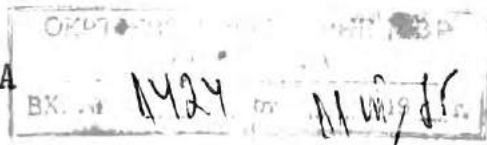
104
142

Строго секретно!

Екз. №

КРДОПБГДСРСБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
--

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Проведена среща с ръководство
то на АЕЦ-Козлодуй.

На 10.3.1975 год. се проведе среща между ръководство
то на АЕЦ-Козлодуй в лицето на гл. директор инж. Кузманов,
директора на Дирекция за инвеститорски контрол инж. Динков,
гл. инж. - инж. Костелянчик и представители на МВР в лицето на
полковник Нецов, зам. н-к ВГУ, полковник Кръстев, зам. директор
на ДНМ, полковник Христов от групата за контрол, полковник
Мургин, н-к Окръжно у-ние МВР-Враца, инж.-лейт. Николов ОР по
ДС, обслужващ АЕЦ-Козлодуй в присъствието на инж. Иванников -
представител на Съветските специалисти.

На срещата се разгледаха въпроси целящи изясняване на
някои моменти от технологията на производството и набелязван
съответни охранителни мероприятия, а именно:

1. Какви последствия би причинило спирането притока на
водата в каналите и евентуално разрушаване на някоя от
стените им.

На този въпрос инж. Кузманов и инж. Иванников отгово-
риха, че каналите са проектирани не само да провеждат водата
до централата, но се явяват и своего рода водоем, в който
се съхранява около 800 000 м³ вода, която може да осигури
работа на централата за 5 денонощия.

При спиране притока на вода от бреговата помпена станция, водата намираща се в каналите е достатъчна за нормално спиране на централата.

За осигуряване на централата с вода при повреждане на някои от насипните стени, или стената между топлия и студения канал на около 500 м. от циркуляционната помпена станция е изградена бетонна стена с височина 2,80 м. от дъното на студения канал, която осигурява вода за охлаждане на реактора. С цел поддържането на количеството вода в този аварийен басейн е прокаран тръбопровод от язовир "Шиманов вал", осигуряващ около 500 л/сек. дебит. Има възможност да се подаде вода и от потопяеми помпи осигуряващи около 200 л/сек. и артезиански помпи с около 120 л/сек. по такъв начин също е подсигурено охлаждането на реактора занормирането му спиране.

Не така стои въпроса обаче при разрушаване на преградата между топлия и студения канал в участъка от ЦПС до напречна стена в студения канал. При авария в този участък централата ще остане без охлаждане. Топлинната инерция на реактора е голяма, от порядъка на 1 месец. При прекъсване на охлаждането му ще се прегрее и излезе от строя активната зона на реактора вследствие, на което ще се получи силно заразяване на водата в I-ви контур и съоръженията от I-ви контур. Въстановяването на нормалната работа на реактора ще струва около 80 мил. лева.

Мнението на специалистите е, че до ядрен взрив не може да се стигне.

Други уязвими места се явяват:

Дизел-генераторната станция, която осигурява с електрическа енергия, помпите и отговорните съоръжения в централата при спиране на реакторите и разпадане на енергосистемата и кабелното стопанство на централата.

2. Кое трябва да се счита за държавна тайна в АЕЦ - Козлодуй?

Тъй като същия тип централи Съветския съюз строи и в капиталистически страни то държавна тайна в централата почти няма. Инструкцията за обслужване на отделни работни места, които са изработени за служебно ползване. Не бива да се дава гласност и на радиационната обстановка в централата.

3. Има ли изработен план за действие на персонала при крупни аварии свързани с радиоактивно замърсяване на околната среда?

В момента се работи върху изработване на план за евакуация на работниците, но за цялостно действие все още няма такъв.

В Съветския съюз се подготвя някакъв типов аварийен план, който се предполага, че след завършването му ще бъде предоставен на страните имащи централи от този род.

4. Кой трябва да поеме охраната на горивото по време на транспорта му от СССР до Козлодуй?

Съгласно сключен договор доставчик на гориво за АЕЦ се явява Инженерно управление – София, което отговаря изцяло за доставката на горивото до пристанището на централата и съответно е длъжно да осигури охраната на горивото при транспортирането му. Необходимо е обаче въпроса да се изясни съвместно с Инженерно управление.

Има изработена инструкция по линия на СИВ, която регламентира транспортирането на ядрено гориво през страните членки на СИВ. Подготвя се такава, валидна и за всички европейски страни.

5. Как се отпускат и наблюдават изотопите, които напускат централата?

Изотопите се отпускат с разрешението на директора на АЕЦ, но след излизане от централата контрола върху тях се прекратява.

Директора на централата постави въпроса за намаляване състава на Ведомствена милиция и на ОПО за сметка на модернизиране на охраната и въвеждането на СОТ.

- 4 -

404
115

По този въпрос се взе решение да се проведе среща между окръжното ръководство на МВР и ръководството на центалата и се преразгледа охраната.

РАЗУЗНАВАЧ ДС:

__3.75 год. инж. лейтенант

Отпечатано в 2 екз.

№ 1 - зам. н-к ВГУ

№ 2 - КД

Изпълнил: Николов

Написала: Бориславова

11.3.75 година

Строго секретно!

Екз. № 3

98
176

КРДПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДПБГДСРСБНА

ОКРТА
ВХ. № 1420 от 11 м. 1976

С П Р А В К А

ОТНОСНО: състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на ДС в АЕЦ Козлодуй, към 1.3.1975 година.

Първият блок на атомната електроцентрала Козлодуй с мощност 440 мегавата е пуснат в редовна експлоатация на 4.9.1974 година. В продължение на шест месеца единствената по-сериозна авария е станала до сега е откъсването на една от насетите с ядрено гориво и падането ѝ на дъното на реактора. Изясняването на причините за това ще стане през м.април тази година, когато реактора ще бъде отворен за ново презареждане.

Монтажната програма на втория блок със същата мощност продължава успешно и същия се очаква да влезе в редовна експлоатация през м.септември тази година.

Успоредно с това вървят строителните работи и на трети и четвърти блок, след пускането на които общата мощност на централата ще достигне 1750 мегавата.

В момента на АЕЦ Козлодуй работят общо 7190 работници и специалисти от които 1300 човека в експлоатацията и останалите в строително-монтажните работи.

Контраразузнавателната работа в централата се осъществява от трима оперативни работници, подчинени на икономическото отделение. Един ОР работи по експлоатацията, един ОР обслужва разширението на същата и третия по обкръжението. Назначен е един нещатен оперативен работник

и се подготвя назначаването на още двама.

Агентурният апарат се състои от 30 секретни сътрудници, 16 от които на работа по експлоатацията, 10 по строителството от разширението и останалите 4 по обкръжението. Болшинството от агентурата има висше или средно образование и е с възможности да решава задачи по опазването на секретите и сигурността на централата. В плана за тази година са залегнали мероприятия за вербовката на нови 7 сътрудници, които ще бъдат дислоцирани в най-уязвимите места на първо време в бреговата помпена станция, химводоочистката и др.

Поради заболяването на оперативния работник, строителството на АЕЦ не се обслужва цялостно и много от въпросите, въпреки усилията на окръжното управление остават не решени. На лице са белези за проникване на вражески елементи, предизвикано от нуждата за работна ръка в строителството.

Обслужването обкръжението на АЕЦ Козлодуй в подето отскоро и по него работи оперативен работник с шестмесечна практика. Последният е трудолюбив, амбициозен и с добри възможности, но ръководството на окръжното управление би следвало да му окаже конкретна помощ за вливане ново съдържание в работата при обслужване обкръжението.

Съгласно указанията на ръководството на Министерството лица на оперативен отчет и такива от контингента, способни на остра вражеска дейност, не се допускат на работа в централата и в строителството по разширението на същата.

Работата по разследване аварияте и произшествията е правилно устроена. В тази връзка, за оценка на сигналите от техническо естество е изградена консултативна група от 12 специалисти по експлоатацията и строителството. Провеждат се мероприятия срещу разпространителите на слухове и такива за преодоляване вредната психоза сред работниците и населението, свързана с наличието на радиоактивна среда.

В заключение, за да се подобри още повече работата по обслужването на АЕЦ Козлодуй, следва да се препоръча следното:

- Да се създаде оперативна група по ДС с център към районното управление в Козлодуй подчинена на отделни икономическо при окръжното управление МВР-ДС.

- Да се назначи опитен оперативен работник за работа по разширението на АЕЦ.

- Да се избърза с назначаването на двамата нещатни оперативни работници.

- Да се окаже помощ на ОР по обкръжението на АЕЦ.

- Да се използват още по-пълно възможностите на наличната агентура по изучаване на състава от строителството и експлоатацията.

- Да се напомни на поделение 25025 за задълженията му по плана във връзка с охраната на АЕЦ и утвърден от министрите на МВР и на Енергетиката, а именно:

- За монтиране телевизионни камери за наблюдението на циркулационната помпена станция и химводоочистката със срок 30.9.75 година.

- За монтиране ултразвукова система I-1100 за обезопасяване на склада за свежо ядрено гориво със срок - 30.9.1974 година.

- За сигналната система на вратата на циркулационната помпена станция със срок - 30.VIII-1974 година.

От гледна точка на сигурността, пред окръжното управление МВР остават за разрешаване следните нововъзникнали въпроси:

- Въпроса за обезпечаване охраната на транспорта на ядреното гориво по река Дунав от СССР до АЕЦ.

- Въпроса за разработване план за действие на персонала и населението в условията на радиоактивно заразяване, възникнало от аварии или други произшествия.

100
118

- Въпроса за създаване порядък и контрол върху радиоактивните изотопи, давани от централата на разни институти.

ЗАМ.Н-К ОТДЕЛ X-ВГУ *Добров*
____.В.1975 год. Полковник

Отпечатено в 3 екз.
№ 1 Групата за контрол
№ 2 X-ти отдел
№ 3 окр.у-ние МВР Враца
Изпълнил: Добров
Написала: Петкова
11.3.1975 година

405
119

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Екз. № 5

РАБО ПО УПРАВЛЕНИЕ МВР
КОЗЛОДУЙ
ВХ. № 395 от 10.11.1975 г.

СПРАВКА

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
ГР. БРАЦА
ВХ. № 4511 от 13.11.1975 г.

ОТНОСНО: Изпълнението на мероприятията по плана за подобряване на агентурно-оперативната, охранителната работа и противопожарната охрана на АЕЦ Козлодуй към 10.11.1975 година.

Към 10.11.1975 година на АЕЦ в експлоатацията, монтажа и строителството работят около 6300 работници, ИТР и администрация. Работят и 281 съветски специалисти и 270 служаци от Строителни войски. Първият блок от 440 МГБ, който беше пуснат в експлоатация на 4.9.1974 година работи на пълна проекта мощност. На вторият блок със същата мощност е осъществен на 22.9.1975 година физически и на 27.9.1975 година енергиен пуск.

До сега крупни аварии не са допуснати. Станалите по-малки аварии не са нанесли големи щети и са отстранявани бързо и по време на текущ или планов ремонт.

По разширението - АЕЦ-2 с мощност 880 МГБ се извършват строителни работи.

406
120

2

1. ПО ДС

1. Чрез наличната агентура, оперативно-технически средства, физическата и противопожарна охрана Окръжно управление МВР Враца обезпечава сигурността и нормална работа на АЕЦ.

Изнасяните беседи, лекции и теми от наши служители и по линия на Съвета за превантивно-пропагандна работа на управлението, заедно с д-во "Г.Кирков" Враца и обществените организации на територията на АЕЦ и обкръжението, на които се предоставят наши материали и примери по съответния ред, спомагат и създават условия за нормална работа, ефективност в строителството, повишаване политическата бдителност и съзнателно отношение към възложените задачи на заангажираните в изграждането и експлоатацията.

Чрез своевременно подаване на информации до ръководството на АЕЦ с наши данни и изясняване на въпроси отнасящи се до експлоатацията и строителството се създават условия за бързо реагиране и недопускане на сериозни неудачи и за изпълнението на производствените планове. Регулярно със специални справки се информират ОК на БКП и ВГУ по горните въпроси и други негативни процеси, за решаването на които трябва да се намесят инстанции на съответното ниво. Заедно с това в ежемесечните билетини за ВГУ и ОК на БКП се дават данни и за АЕЦ. Целесъобразно е да се отбележи, че по някои въпроси не получаваме отговор от взетото отношение от ВГУ -Х отдел.

Станалите аварии, произшествия и пожари се разследват от специално назначавани компетентни комисии от директора на АЕЦ. В тях при всички случаи се внедрява наша агентура на която се поставят съответни задачи за реша-

ване в периода на разследването, отстраняването и изпълнението на мероприятията по тях. Заедно с това се ползват за консултанти определени и утвърдени 10 броя специалисти по различни въпроси. Със съответните актове и протоколи се запознават ОР от ДС обслужващи АЕЦ, които по оперативен и оперативно-технически път доизясняват и проверяват изводите, заключенията и целесъобразността на предвидените мероприятия.

Този начин на работа се оказва удачен в настоящия етап.

Обкръжението на АЕЦ и по-голямите населени места от които се набира работната ръка, се обезпечават в контра-разузнавателно отношение от назначения ОР лейтенант ВЛАДИМИР НЕНЧЕВ – завършил ВСС "Г.Димитров". В това отношение е организирано и взаимодействието с ОР работещи по райони и линии, съседните окръжни управления на МВР, ВГУ и III-то управление.

2. Определените и възникващи уязвими места в АЕЦ се обезпечават в агентурно отношение с изключение на Химводочистката и Дозиметрията, където до края на годината ще се вербоват двама агенти. На тях и имащите достъп до тях работници и специалисти са създадени дела и преписки в които по хронологичен ред се набират материали. Въз основа на тях се организира агентурно оперативната работа и се следят положителните и отрицателни процеси.

3. От планираните 35 агенти в експлоатацията, строителството и монтажа и обкръжението в момента разполагаме с 30 агенти, които работят в:

Експлоатацията	- 12
Строителството	- 9
Обкръжението	- 7

Атомененергомонтаж — 2, които по същество работят в експлоатацията.

Подготвят се и до края на годината ще се вербоват още 5 агенти в експлоатацията и 3 агенти в обкръжението.

За наличната агентура са обезпечени необходимите Я/К — бр.

4. До сега е изградена една резидентурна група ръководена от НОР, бивш зам.началник отделение по ДС, на когото са предадени за връзка, ръководство и възпитание— 4 бр. агенти.

Утвърдените още 2 резидентурни групи не са изградени поради това, че няма кандидати и подходящи мелаеци да бъдат назначени, мотивирайки се, че условията за работа са трудни, а възнаграждението е малко.

5. БГУ издирва и изпраща агентура с маршрутни възможности за изпълнение на задачи в АЕЦ, но осезателна помощ в това отношение до сега не сме получили. А такава ни е необходима при решаването на въпроси от по-високо ниво — извън АЕЦ, но свързани с нейната дейност.

6. При изясняване на сигнали, разследване на аварии и произшествия и други неблагоприятия ДС ползват като консултанти 10 специалисти, които са проучени, проверени и утвърдени от началника на Окръжно управление. До сега не се е наложило да им се заплаща за консултациите и положения извънреден труд.

7. Всички лица работещи в експлоатацията и възловите места на строителството и монтажа са изучени. Новопостъпващите се изучават. Неподходящите кандидати се отклоняват и неназначават.

Допусна се в някои случаи за лица от други окръзи проучванията да се бавят повече от определения срок. Назначените по необходимост при забавени проучвания, ако не са подходящи, се разместват допълнително.

Лица с вражески прояви или водещи се на отчет не се допускат на работа в АЕЦ.

8. По неофициален път ни е известно, че е внесено и утвърдено от ИС предложение, за обявяване АЕЦ като режимен обект. Официално потвърждение за това нямаме. Нямаме и документ регламентиращ специфичността на АЕЦ като режимен обект, което ни затруднява при организиране на работата.

По наше предложение е разпоредено да се подготви забранителен знак за влизането на дипломатически и чуждестранни коли на шосето водещо за брегова помпена станция от с.Хърлец.

9. Агентурно-оперативното обслужване на АЕЦ се осъществява от:

- 1 - ОР за експлоатацията,
- 1 - ОР за строителството и монтажа.
- 1 - ОР за обкръжението.

Същите се ръководят и са подчинени на Н-к РУ МВР гр.Козлодуй подполковник МИТРЕВ, който също работи с аген-тура.

10. По щата на МВР е отпусната щатна бройка за Зам.директор на АЕЦ по режима с длъжност до н-к отделение. До 1.10.1975 година тази длъжност е изпълнявана от др. , който почина, но не е бил назначен и от

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата :14.06.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

Министерството на Енергетиката, съгласно утвърденото предложение от Министъра на Вътрешните работи и Министъра на Енергетиката от 13.7.1974 година.

11. За НОР, които да ръководят резидентурни групи са утвърдени и отпуснати средства за 3 човека. Назначен е само един по причини посочени в т.4-та.

12. Работещите в строителството около 260 и малка част – 12 в експлоатацията на АЕЦ служаци от СВ оперативно се обслужват от ВКР III управление Плевен. С тях имаме добро взаимодействие.

13. Обслужването на студентските бригади през летния период, работили на АЕЦ, съгласно утвърдения план трябва да се обезпечава от VI-то управление ДС. Но съгласуване в това отношение с нас не е имало.

14. План за бойната готовност на РУ МВР Козлодуй и на ВМ от АЕЦ в мирновременна обстановка е изготвен и усвоен.

На войсковото поделение определено за охрана и отбрана на АЕЦ във военновременна обстановка са изготвени всички планове по мобилизационно-бойната готовност. Поделението е окомплектовано с личен състав и АТТ 100%. Материално-техническото обезпечаване е добро. Утвърдени са планове за охрана и отбрана на АЕЦ за във време на война.

РУ МВР Козлодуй не е включено във военвременния щат на окръжното у-ние. Това ще стане при предстоящото преработване на военвременния щат, за което очакваме указания от отдел V-ти МВР.

II. ПО Н.М.

1. От 15.8 и 1.9.1974 година за работа по стопанската престъпност са назначени съответно ОР ЕМАНИЛ ТОМОВ и ВАСИЛ ЗАХАРИЕВ. ТОМОВ завърши 6 месечна оперативна школа, а ЗАХАРИЕВ сега е на такава. Доброто им желание за работа и оказваната им помощ от отдел "Стопански" ги нареждат в челото на окръжното управление.

2. По време на школата, на мястото на ТОМОВ и сега на ЗАХАРИЕВ, окръжното управление е командировало в АЕЦ др. подполковник ПЕТЪР КОСТОВ – Зам.н-к отделение в отдел "Стопански". За оказване на помощ се командироваха и други служители.

3. В момента по стопанската престъпност са придобити и се работи с 19 агенти и 1 резидент. До края на годината ще се вербоват още 4 агенти. Вербовката на един от тях е утвърдена.

Агентурния апарат се среща редовно. Създадени са 3 Я/К и се подготвя придобиването на още една.

4. По получаваните сигнали се работи активно и целенасочено. За 8 месеци на 1975 година са предотвратени 33 престъпления с евентуални щети 264,667 лева и са разкрити 14 броя с нанесени щети за 142,973 лева. Водят се и две следствени дела.

5. С помоща на отдел "Стопански" е установен престъпен контингент от 33 лица от които 21 лица са взети на оперативен отчет. Протичат по ГДОР – 3, ДОР-5, ДОП – 5

6. За воденето на резидентурна група е назначен НОР – бивш работник по стопанска линия–пенсионер. Подготвя се назначаването на още един.

7. По линия на криминалната престъпност е определен да работи кварталния инспектор мл.лейтенант ДАХЛЕВ. За обезпечаване на обкръжението помощ му оказва и районния инспектор КИРИЛ КЕНЧЕВ.

8. За уточняване на криминалния контингент и въвеждане на мл.лейтенант ДАХЛЕВ в работата от отдел Криминален е командирован майор ТОДОР ИВАНОВ – Зам.н-к отделение. При нужда се командироваат и други служители.

9. Криминалният контингент се установява. Сега се водят на отчет 42 криминално проявени лица от които 8 са взети на ОПД, а другите се наблюдават. Рецидивисти не се допускат на работа в АЕЦ. Контингента работи в строителството и само един в експлоатацията. Направено е предложение да бъде освободен, но поради добрата му работа досега не е освободен. Наблюдава се.

10. За наблюдение на криминалния контингент се ползват в момента 6 агенти. Предстоящо е придобиването на още двама. Същите работят главно в строителството, обкръжението, пристанището и др.

Маловръстния контингент в обкръжението на АЕЦ за сега не се наблюдава. В Козлодуй има гимназия, техникум по адрена енергетика и 3 основни и прогимназиални училища.

Направено е предложение, но още не е утвърдено за втори инспектор на ДПС в РУ МВР Уряхово, който да обслужва и РУ МВР гр.Козлодуй.

11. За създаване на добър обществен ред в гр. Козлодуй е утвърдено предложение и са отпуснати допълнително 16 милиционерски бройки- общинска милиция. От тях до сега не са назначени 3 милиционери. Работи се по тяхното набиране.

12. За оказване помощ на РУ МВР Козлодуй, окръжното ръководство изпраща необходимите допълнителни сили. Осигурена е и автопатрулна кола от окръжното управление.

13. Ръководството на РУ МВР Козлодуй с помоща на отдел "Охранителен" е преработило и допълнило документацията патрулно-постовата служба. С всички милиционери се провеждат регулярни занятия.

14. Разработен е план за охрана и отбрана на обектите на АЕЦ съобразно разстановката на силите и вариантите на тяхните действия.

15. По утвърдения щат за ВМ до момента са назначени 105 служители. Не са назначени 17 служители от които 4 шофьори, 4 старшини по СОТ и 9 постови милиционери. За сега умишлено се задържа назначаването на шофьорите и старшините по СОТ, поради невъзможност същите да бъдат използвани по предназначение.

Подадени са документите за назначаване на 2 постови милиционери.

16. Окръжното управление е оказвало и оказва помощ на АЕЦ за допълване и реализиране на пропускателния режим.

17. За изграждане на ДОТ и Комсомолски щаб за борба с противообществените прояви в АЕЦ е внесена информация

441
128

10

от началника на РУ МВР до бюрото на ГК на БКП. Има решение от 11.7.1975 година, което задължава Заводския партийен комитет да изгради такъв, но все още не е изграден

18. Договора за необходимите сили по ВМ е сключен и по него стават назначаванията. От страна на администрацията на АЕЦ има становище едностранно да се намали щата на ВМ с около 40-45 човека, за сметка на усъвършенстване техническата охрана.

19. Управление "Тил" МВР е осигурило ЛК "Жигули" за патрулна кола по обществения ред.

III. СИГНАЛИЗАЦИОННО-ОХРАНИТЕЛНА СИСТЕМА НА ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА АЕЦ

а/ с писмо № 298/20.8.74 година ОТО-ДНИ е изпратило задание за проект на сигнализационно-охранителна система, но същата не е реализирана по вина на М-во на Енергетиката;

б/ охраната на канала се извършва от автопатрулна кола на окръжно пътно управление. Същата изминава повече от определените километри;

в/ предвидените за нуждите на МВР 4 телевизионни камери от оборудването за циркулационната помпена станция и химводочистката не са доставени. Поставянето им е предвидено да стане съгласувано с под.25025 до 30.9.1974 годин

г/ за склада за свежо гориво не е доставена и монтирана ултразвукова сигнална система I-1100. Отговорни за

доставката и монтирането е под. 25025 със срок 4-6 седмици след утвърждаване на предложението, т.е. около 1.9.1974 година;

д/ на склада за свожо гориво не е доставена и монтирана електрическа шифрова брава "Сезам", а е монтирана такава на източниците.

Отговорни за изработването и монтирането на бравата е под. 25025 със срок до 30.8.1974 година;

е/ магнитните катинари - 30 бр. за вратите на кабелните тунели не са закупени и монтирани от под. 25025 при срок 30.9.1974 година;

ж/ за вратите на циркуляционната помпена станция не е изработена и монтирана от под. 25025 контактна сигнална система при срок 30.8.1974 година.

На горните обекти за сега е осигурена физическа охрана, но становището на генералния директор на АЕЦ др. КУЗМАНОВ е да се съкрати ВМ. При това положение някои от тези места ще останат както без техническа, така и без физическа охрана.

IV. ТЕЛЕФОННИ, ДИСПЕЧЕРСКИ И УКВ БРЪЗКИ

1. Дежурната стая е оформена. Пулта за управление е монтиран и се ползува. Все още не е решен въпроса с оперативната магнитно-светлинна карта. Същата трябва да се изработи от НТУ по карта представена от ВМ.

2. УКВ радиоцентър в административната сграда на АЕЦ е изграден и се ползува.

3. За нуждите на ВМ и ПО са монтирани 4 бр. стационарни и 5 бр. мобилни УКВ станции, които се ползват.

4. Към пулта на дежурната част на ВМ и ПО са подадени временни телефонни инсталации. По разпоредение на др. ТАДЖЕР трябваше след пускане на АЕЦ да се направи новата телефонна инсталация. По искане на проектанта НОМАРОВА и ген. директор КУЗМАНОВ е изпратена докладна записка с посочени местата на постоянните милиционерски постове до които трябва да се осигури пряка телефонна връзка, но досега не е направена от Министерството на Енергетиката нито една кабелна телефонна инсталация.

5. Пряка телефонна връзка между ВМ при АЕЦ и ОУ МВР Враца е пусната по канал на Министерството на информацията и съобщенията.

6. Пусната е в експлоатация новата (11-ри канал-петолъчка) телефонна връзка между Окръжно у-ние МВР и МВР София.

7. Необходимите носими радиостанции чрез внасяне от фирмата "Сторно" - Дания не са доставени.

Първоначално др. ДАНАИЛОВ е отказал да подsigури необходимата валута, но след това се е съгласил да се внесе предложение пред МС за ОСИГУРЯВАНЕ НА ВАЛУТА. Дали е направено това, на нас не е известно. Въпроса се урежда от др. ИВАНОВ от ВГУ и др. ТОНЧЕВ от V-то управление.

VI. ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ

1. От 1.8.1974 година е разкрита и функционира гранична застава в гр. Козлодуй, която се помещава в сграда на "Заводски строежи" на пристанището.

2. УГВ е внесло пред Министерство на Енергетиката типов проект за изграждане на казармена сграда и желязна вишка. До сега нищо не е започнато. От БНБ е казано на началника на заставата, че всичко е утвърдено и отпуснато и от 1 август ще започне строителството, но въпреки това, не е започнато.

3. На заставата не е доставен граничен катер тип "АИСТ" от СССР. От УГВ е доставен плъзгач "Барбург".

4. Не е построен понтон за нуждите на катера.

VII. ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА НА АЕЦ

1. Сградата за ОПО е почти готова за експлоатация. Не е направена вградената мебел и дежурната. Не е готова пистата пред кулата. Поради горното обекта не е приет от държавната комисия. Това ще стане през м. октомври.

Др. ТАДЖЕР е разпоредил устно за преустройство на сградата, като столовата се предостави за общо заводска лавка и даване помещения на ядруги цивилни служби. Обяснено му е, че това е несъвместимо с изискванията на ПО.

Спряно е изграждането и на тренировачната писма, като др. ТАДЖЕР се е мотивирал, че "както сме я карали до сега, така ще бъде и за в бъдеще" и че ще провери, как са другите служби в страната. Споделил е също, че и без това са много милиционерите и пожарникарите, които ще бъдат съкратени, та помещенията ще бъдат достатъчни.

2. Строително-монтажните работи на пожаро-известителната и пожарогасителната инсталации е завършена в първи блок, но надеждността на същите не е на висота. Така например, пожарогасителната инсталация на дизелгенераторното помещение не е поставена на автоматично действие, понеже

418
132

14

"Фреона" влизащ в състава 3% бил горим и застрашавал от авария дизелите.

Разтвора на пьногасителната инсталация е разреден от н-к В и К до 3% и не е надежден, а пьнообразовател резерва още не е доставен, за да се обогати. Разреждането му е станало по неразбиране и затова, че нивото на резервоара спада и за да се увеличи разтвора се доливало вода.

Пожароизвестителните инсталации в централната помпена станция и Брегова помпена станция почти не работят. Няма кой да ги поддържа. Не е сключен договор за абонатно поддържане от ДСО "Ядрена техника".

Допълнително бе установено, че кабелните за пожарогасителната инсталация не са топлинно изолирани и е възможно при възникване на пожар в кабелните тунели, той да обхване и кабелите на задвижките, преди да са задействани, което ще извади от строя пожарогасенето преди да е започнало да действа.

Предложено е да се иска авторско решение, а за I-ви блок топлинната изолация да се направи с азбестови ленти. За втори блок е дадено решение, което е изпълнено, а за първ блок ще се изпълни при спирането за планов ремонт.

3. Стабилната автоматична пожарогасителна инсталация за автотрансформатор 200 MVA/110, 120 KV още не е направена АЕЦ се обосновава, че няма как да спрат трансформатора. Това според тях ще стане по време на основния ремонт.

4. Резервен пьнообразовател още не е доставен. Пожарогасителите действащи със CO_2 от 240-200 са негодни и въпреки реконструирането, резултати няма. Положението е сериозно. По въпроса е занимаван техническия отдел на УПО София.

5. Пожарен автомобил за пеногасене и една подвижна помпена станция с производителност 200 л/сек. от СССР не са доставени.

Срока за внасяне предложение до ИС от И-во на Енергетиката и МВР е м.октомври 1974 година.

6. Разработени са противопожарни инструкции за почти всички цехове, но тренировките и обучението на работниците не се правят на ниво. Не работят достатъчно началниците на цехове.

7. Води се обучение на личния състав от ОПО за работа в радиоактивна среда и се провеждат занятия по разработените оперативни планове.

8. Цялостен план за ликвидиране на сложни аварии и пожар не е направен. Планове има за отделните цехове.

Проблем за АЕЦ е възникването на крупна авария и замърсяването на околността с радиоактивни частици.

В момента по линия на Министерство на енергетиката се работи върху изработването на план за евакуация на работниците, но за цялостно действие все още няма такъв.

В СССР се подготвя някакъв тип аварийен план, който се предполага, че след завършването му ще бъде предоставен на страните имащи централи от този род.

Целесъобразно е изработването на подобен план да се възложи на специалисти от МВР, МНО, МНЗ и др. ведомства, като се използва опита и на други страни.

9. Назначаването на утвърдения личен състав за ОПО е изпълнено 50% поради липса на кандидати и на добрите битови и работни условия. Направено е предложение за преминаване на три смени, което ще даде възможност за набиране на нови кандидати.

VIII. БИТОВИ УСЛОВИЯ И ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ

1. Министерство на Енергетиката все още не е изработило план за строителството на блок с 50 апартамента залегнал в договора за нуждите на МВР. До сега от АЕЦ са отпуснати 6 апартеванта, които се ползват: от ДС - 2, ВМ-2 и ПО- 4.

2. За нуждите на ВМ, Министерство на Енергетиката е отказало да надстрои с един етаж строящата се сграда на ОПМ.

3. Предвижданите три леки автомобили за нуждите на ВМ не са доставени. Не е изяснено кой ще отпусне лимит.

4. Министерство на Енергетиката е осигурявало квартири на известна част от командированите милиционери от общата милиция в АЕЦ, но дали са превеждани пари на МВР не ни е известно. Командировките на тези служители са изплащани от МВР.

5. Съгласно договора Министерство на енергетиката следва да изплаща вредни на състава по МВР (ДС, НМ и ПО), но за сега такива средства се изплащат само на ВМ, на 2 служители от НМ и 1 от ДС.

Мнението на директора и главния счетоводител на ДМК е, че трябва да се изплащат тези суми но пълномощника на ЦК на БКП не е съгласен.

IX. ДОПЪЛНИТЕЛНО ВЪЗНИКНАЛИ ПРОБЛЕМИ

1. АЕЦ е обявена за режимен обект (за което официално съобщение до нас и АЕЦ няма), но няма документ, който да

регламентира какви режимни мероприятия трябва да се провеждат, кой трябва да ги провежда и кой трябва да ги контролира.

2. Не се знае, кое трябва да се счита за ДТ в АЕЦ.

Съществува мнение, че тъй като същия тип централи СССР строи и в капиталистически страни то ДТ в АЕЦ почти няма. Инструкциите за обслужване на отделни работни места трябва да бъдат само за служебно ползване. Не бива да се дава гласност и на радиационната обстановка в централата.

В момента в АЕЦ не се води точна сметка на наличните изотопи и радиоактивни източници за еталониране на приборите. Освен това се изнасят радиоактивни материали, които се предоставят на институти и други научни организации за ползване. Отпускането става с разрешение на директора на АЕЦ, но след излизането от централата контрола върху тях се прекратява.

Получават се също някои изхвърляния на аерозоли в околната среда. Има и случаи на преоблъчване на хора.

Целесъобразно е: да се заведе журнал на наличните и пристигащи източници, който да се засекрети и да се контролира от органите на МВР.

Изнасянето на радиоактивни източници от централата да става с писмено разрешение на директора или гл. инженер на АЕЦ и съгласието или контрола на органите на МВР.

Да се засекрети количеството на аерозолите, броя и имената на преоблъчените в АЕЦ, като с тези данни се информират само органите на ДС и главните ръководители на АЕЦ.

3. Не е регламентирано кой трябва да поеме охраната на горивото по време на транспортирането му от Съветския съюз до АЕЦ. За сега охраната е осъществявана от служителите по ДС обслужващи АЕЦ.

Съгласно сключен договор доставчик на гориво за АЕЦ се явява инженерно управление София, което отговаря изцяло за доставката на горивото до пристанището на централата и съответно е длъжно да осигури охраната на горивото при транспортирането му.

Има изработена инструкция по линия на СИВ, която регламентира транспортирането на ядрено гориво през страните членки на СИВ. Подготвя се такава валидна и за всички европейски страни.

С тази инструкция ние не сме запознати. Необходимо е този въпрос цялостно да се изясни съвместно с Инженерно управление София.

4. АЕЦ се посещава и за в бъдеще също ще се посещава от представители на МАГАТЕ с представителство във Виена, които се интересуват от различни въпроси и данни.

Ние и АЕЦ нямаме документ от който да е видно, какви данни трябва да се дават на МАГАТЕ по сключения договор между НРБ и агенцията.

Не е ясно от кого ще се дават тези данни от специалистите обслужващи реактора или от специалистите работещи в Комитета по атомна енергетика в София. Има ли право инспектора да посещава обекта без да е съпроводен от представител на нашата агенция и др. Ние не знаем какво съдържат онези части от договора, които ни засягат като органи на сигурността или произтичащи от този договор.

За това сме писали писмо до БГУ през м. ноември 1974 година но отговор още нямаме.

5. Ръководството на АЕЦ не създава условия за добри взаимоотношения по изпълнение на общите и специфичните задачи на органите на НРБ. Едностранно, без съгласуване

423
138

прави опити да ползува органите на ВМ и дари да се разпоредва с тях.

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
11.10.1975 година Полковник

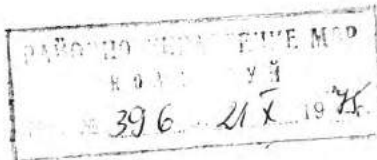
Отпечатено в 4 екз.

- № 1 др. Мургин
  - № 2 ВГУ-Х-ДС
  - № 3 ЛЦ-АЕЦ
  - № 4 към дело
- Изпълнил: Р. Тодоров
Написала: Петкова
13.10.1975 година

Стр. Секретно I
вкв. № 3

424
92

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Създадени нездрави отношения
между наши и съветски специалисти
работещи в АЕЦ Козледуй.

Във връзка с изясняване на сигналите за създадени не -
добри отношения между съветските и наши специалисти работещи
на АЕЦ Козледуй и настъпили аварии по субективни причини в
процеса на пуска на втория реактор преведохме разговори с ръке-
водителя им др. Печенкин, партийния секретар Иванов и стег-
верника по административните въпроси др. Черницев. От българска
страна разговаряхме с пълномощника на ЦК на БКП и МС др
Урумев, първия секретар на ГК на БКП др. Цв. Попев, Главния
директор на АЕЦ Кузманев, Директора на ДИЖ Динков, Началника на
У-ние "Енергоментаз" Гевев, Началника на строежа П. Попев и
Гл. инженер на АЕЦ Р. Георгиев и др.

Установи се че на 30 IX.1975 г съветските специалисти
са имали партийно събрание за оперативната дисциплина на което
е присъствувал икономическия съветник при Съветските посолство
др. Григориен. След събранието ръководствата на съветските спе-
циалисти е поискало среща с държавните Урумев, Цв. Попев, Динков
и Кузманев пред които са повдигнали въпросите касаещи отноше-
нията с българските специалисти. В общи линии те се заключават
в следните:

- слаба връзка между нашата и тяхната партийни организа-
ции
- забелязват се симптоми на самонадеяност у някои наши
специалисти, че могат да минат без помоща на съветските. Пре-
поръките им не се изпълняват стриктно всякога, въпреки че по
договора са задължителни .
- бдителността е занижена и има сериозни пропуски. Тех-
нелегичността и трудова дисциплина при техните АЕЦ е близка до

военната.

- няма създадени всички инструкции, липсва организация на работа при крупните ремонти.
- няма организирано съревнование в колеткива, слаба е работата на обществените организации.
- не се подготвят пълноценни дубльори които да заместят съветските специалисти след изтичане на гаранционния срок
- някои въпроси от битов характер като недобре снабдяване и обслужване, честе спиране на това, водата и др.

Съветските другари изказаха мнение, че не може да се говори за лоши отношения по принцип с изключение на някои случаи на пениско ниво. Считат че не бива да има специални магазини за тях, а би трябвало категорията на гр. Козледуй да се повиши по отношение на снабдяването за всички както е в Съветския съюз. По този начин ще се избегнат предпоставките за създаване на настроения със тях от населението.

Обща е констатацията им че благодарение на занаемната дисциплина се допускат аварии които спъват работата. Не се търси съответна отговорност от ръководния състав за допускането на аварии. Считат че режима на охраната и допуски на лица в централата не е на висота. Посочиха примери за допуснати аварии от субективен характер като допуснатото замърсяване на водата в първи контур на втори реактор със смела при енергийния пуск, случая със случайното или умелно отваряне на вентил, несинхронното включване в паралел на четвърти генератор и др. Не се водят редовно записки за проведените манипулации в оперативните журнели. Имало е случаи на неадекватно разпореждането на съветски специалист за затваряне на вентил а е докладвано че е затворен. При друг случай наш дезиметрист е казал по повод на съветски специалист-заварчик работещ в активането зем че за него нормата за облъчване не важи и той може да работи без задължителния дезиметричен центрол. Всичко това дразни, макар че явления от подобен характер са изелирани.

Др. Печенкин изтъкна, че след придобиване на опита от пускането на първия реактор нашите специалисти смятат че знаят много въпреки че за придобиването на тройни знания са необходими години. Те са изминали с този път и за достигане на тяхното ниво ни трябва време. Не бива да считаме че не се изпълняват техните препоръки, има само грешки на ръстежа. Необходимо е обдителност, охрана и железна дисциплина като тази на военен кораб.

По отношение на аварите съветските специалисти са на мнение

ние, че не бива да се търси непременно умисъл не е необходимо да се почувствува нашата намеса за да се създава естерожност. Буди недоумение вкарването на сметките в първи контур за което е трябвало да се отворят две-три винтила, а това трудно може да стане случайно.

От проведените разговори с българските специалисти по повдигнатите въпроси от съветските другари, се изясни че много от тях е можело да се решават оперативно на място не често те са поставяни без тяхно знание напропе в съветските поселства или в министерствата на енергетиката. Между съветските специалисти са забелязани разногласия и търкания особено характерно изразени в отношенията между ръководителя на съветските специалисти др. Печънкин и гл. експерт Семейлов.

Отговорника за автоматичното регулиране мощността на реактора др. Борисов не е компетентен и от наша страна ще се иска смяната му.

Има случаи на промени в указанията и предписанията дадени преди това, неувереност в някои решения при изпробване на различни схеми и др което дава основание за коментари от страна на нашите специалисти.

Семейлов не предава своя опит и съществува мнение че не е толкова активен както при пуске на първия реактор.

Спорове между нашите и съветски специалисти възникват по повод на работата не противоречия по принципи и основни направления няма.

По думите на гл. директор на АЕЦ Кузманев, е започнало спадане в темпа на работата по пуске на втори блок след идването на обекта на зам. министъра на Енергетиката на СССР Максимов. Същият телерур Семейлов е Директора на Интератоенерге зам министъра Невски подкрепя Печънкин. Мнението на гл. инженер на АЕЦ Георгиев е че особено роля в създаването на тези групиревки и настроения играе първия зам. министър на Енергетиката др. Теджер които прекарва своите интереси чрез Максимов, Семейлов и Беляев, всичките от еврейски произход. Инженер Генов е присъствувал на разговори водени от Теджер в Москва с отговорни ръководители на Енергетиката на СССР при които е запознат Печънкин и настоявал за ръководител на съветските специалисти да бъде издигнат Семейлов. Поначал Теджер е действувал чрез министерския съвет да бъде назначен у нас персонално като главен експерт на АЕЦ Козледуй Семейлов със заплата 660 рубли.

45
42

От друга страна от м. април насам при пусковата подготовка на втори блок започват да се влошават отношенията между строители и експлоатацията спореден ред за което играел Таджер. По мнение на някои ръководители той искал да докаже че без негово участие не може да се въведе в срок втори блок. Всеизвестно е че Таджер и Урумев не се сработват което пречи за създаване на делова и твърческа обстановка на обекта.

Пусковите операции се провеждат в график при добре единство между отделните организации до август 1975 г. с разчет откриването да стане на 9.IX.1975 г. вместо на 30 септември съгласи на правителствения срок. Физическия пуск на реактора става на 22. август т.г. а енергията на 29. август т.г. Тогаво не вина на експлоатацията влиза смела в първи контур и блокират помпите за автономен контур/ПАК/ за охлаждането на Главните циркуляционни помпи/ГЦП/. Това забавя енергияния пуск до 27.септември т.г. В това време се засилват противоречията между Енергетиката и експлоатацията на АЕЦ. По предложение на съветската страна се предприемат реконструкции на трета и четвърта турбина от втори блок след настояване на министре на Енергетиката П.Деняйлев. В периода от 4 -ти до 22 септември предсрочно се извършва реконструкцията на четвърта турбина и постигнато споразумение между Таджер и Първия зам. министър на строителите Юлианов за пуск и откриване на втори блок за девети септември. На 18 август се подписва акт образец 15 от ДМК който се одобрява от Министерския съвет. Министерството на Енергетиката едностранно изменя решението за пуск като настоява да се спре първи реактор за водене на подналата касета, презареждане на герметизираните и реконструкция на трета турбина.

Таджер искал анулиране на акт 15 заплашвайки ДМК с уволнение без да има основание и време дато. Предявява изисквания за цялостно довършване на всички строително-монтажни работи, въпреки че готовността за пуск в сравнение с първия блок от миналата година е неколкостепенно по-голяма.

Вината прехвърляна между строители и експлоатацията се пренася мажоритарно от ръководителите на по-долни нива и става да преките изпълнители. Строителите се стремят към откриване на обекта за да получат материални и морални награди за което имат пълно основание и време тъй като са изпълнили своите задължения. Експлоатацията обаче намира различни обективни и субективни причини и става извършването на 72 часовите изпитания на трета и четвърта турбини въпреки изявленията им че са готови да ги направят. От друга страна

съветските специалисти са заинтересовани час по-скоро да се отстранят всички неадекватности по тяхно време като нормализирани работят на първи реактор и завършване реконструкцията на турбините.

Последната официална линия е да се изведе на пълна мощност АЕЦ Козлодуй до края на годината, да се стабилизира работата и да се отмени официалните и откриване в чест на XI-я конгрес на БКП.

Има заповед на Министерството на Енергетиката на 17.X. 1975 г да се спре първи блок за презареждане на реактора и изваждане на подналята касета.

Поради небрежност и липса на технологична дисциплина в последно време са допуснати няколко аварии по-значителни от които са следните:

- На 9.I.1975 г към 11.45 ч е затворен задвижката на питейния турбопревод на втори парогенератор и нивото на водата е спаднало, същото е било задето не е местната инспекция. Не случая е работено не е установен автор.

- На 17.VII.1975 г е изхвърлено 600 кг турбинно масло от лагер на IV-та турбина поради несъгласувани действия на нашите и съветски специалисти.

- Към средата на август 1975 г в бака за разтваряне на борната киселина с която се запълва първи контур на реактора се установява рязко покачване съдържанието на хлорните йони и хлоридите. Те са могли да попаднат в бака чрез умишлен поставяне на белине открити в склада между борната киселина или по технологичен път от Сторажението за водоститките на паралелните отпадни води/СВО-3/ или от анионитния филтър при положение че е пренаситен. Работи се за изясняване на сигнала.

- На 25 август т-г при технологично спиране на ГИИ не се включват съответните помпи на автономния контур. При проведената ревизия на ПАК се установява наличието на обменна смес в луфтовете на последната. Това довежда до забавяне на енергийния пуск на втори блок с 32 дни и е безпрецедентен случай в световната практика. Съставената комисия от специалисти в която влизат и наши консултанти и агенти дава заключение че не е изключено смесите да е попаднала от анионитния филтър вследствие неправилни манипулации. Не сигнала продължава да се работи.

От анализ на горните аварии не може да се твърди че са извършени с умисъл. Обяснението на Кузманов по тези павед е че от февруари 1974 г до септември ИТР на АЕЦ от 320 души са нараснали на 1500, същите не са подготвени за експлоатация на сложните и отговорни съоръжения в следствие на което се правят грешки от незнание.

АЕЦ Козледуй разпелега с 240 инженери тсе. тслкве келкете всички естенели електрецентрали в страната. Това е гаранция че след време ксгате се усвен напълно съветския епит може да се очсва постигане на сигурност в работате на центрелате. В това етнеше-ние в ръководстве на АЕЦ се чувства ептимиазм.

Градския комитет на БКП и "артийния комитет на експлеатаци-ята предприемат мерки за педобряване взаимодействиете ни със съветските специалисти.

За ерегелирене етнешенията с тях те се били приети ет гене-ралния директор на ДСО "Електреенергетика" ижж Калейнев.

Етнешенията между ръководителите и специалистите на различни те ерганизации в етреителстве и експлеатацията на АЕЦ Козледуй трябва да се изгледят и се ебединят на принципна еснове. За постига-не на това е несобхедиме да се педаете ебективне инфермация ет нас да ЦК на БАП.

НАЧАЛНИК РАЙОННО У-НИЕ МВР Козледуй
ПОДПОЛКОВНИК : *[Signature]*

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ ИКОНОМИЧЕСКО при
ОКР. У-НИЕ МВР Враца
КАПИТАН: *[Signature]*

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ ПРИ X ОТДЕЛ,
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС МВР
КАПИТАН: *[Signature]*

Отпечатано в 4 екс.

- 1- ВГУ X етдел
- 2- Окр у-ние МВР Враца
- 3- РУ МВР Козледуй
- 4 - АИ

Написал Кап. П. Танчев

17 юл Х. 1975 г

Козледуй

Д-р А. Манаев
19.4.76 г.
Д-р Я. Янчев
21.7.76 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

*Враца 35
140*
Строго секретно
Екз. № 3

7161 12 АПР 1976
ДО
НАЧАЛНИКА НА X ОТДЕЛ, ВГУ ДС

ТУК

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОКРЪЖНО РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ МВР
ВРАЦА
Вх. № 1829 от 14 IV 76

от капитан Иван Христов, зам. н-к на II отделение

Другарю Началник,

В изпълнение Заповед I-5434 от 24.XI.1975 г. на първия зам. министър на МВР др. ген. полковник Гр. Шопов и след съгласуване със съветските другари от 29 март до 2 април 1976 г. заедно със ст. лейтенант Никола Николов, разузнавач ДС в районно управление МВР гр. Козлодуй, бяхме командирова- ни в Москва и Воронеж за изучаване опыта на КГБ по оператив- ното обслужване и обезпечаване сигурността на атомни елек- троцентрали.

Посетихме Нововоронежката АЕЦ, като на място се запознахме с физическата охрана и използването на техни- чески средства за същата цел.

Централата се обслужва от районно отделение в със- тав от трима души: един началник отделение, отговарящ за експлоатацията и строителството на централата по всички ли- нии; един заместник на отделението с основна задача обезпе- чаване на западните специалисти и един оперативен работник,

36
141

2

обслужващ обкръжението и два района.

Всички мероприятия по западните специалисти, пребиваващи за различен период на централата се извършват в тясно взаимодействие с I отделение на II отдел на областния КГБ във Воронеж. Значителна част от агентурния апарат и доверените лица са придобити и се ползват за наблюдение поведението и проявите на чужденците, за пресичане опитите им да събират сведения, представляващи държавна и служебна тайна.

По предварително изпратените от нас въпроси, от които се интересувахме ни беше даден изчерпателен отговор с подробна справка, а в станалите разисквания се изясниха някои подробности по агентурно-оперативното обслужване на АЕЦ. Договорихме се със съветските другари да ни изпратят справката за ползуване.

Интерес за нас представляваше организацията на охраната на централата. Тя е поверена на тяхното Министерство на енергетиката и електрификацията, в чията структура има специално охранително управление. Необходимите бройки пазачи не влизат в щата на централата.

На Нововоронежката АЕЦ има 10 поста, които се поддържат от 60 души охрана. Постовете биват три вида: деноношни, в състав от 6 души, двусменни - с 4 души и едносменни - с 3 души. Караулът дежури един ден, а три дни почива. В състава на охраната влизат един началник, един зам. началник и по един началник караул. Общият брой на охраната по експлоатацията и строителството е 80 души.

Оперативно охраната е подчинена на режимния офицер, който обезпечавя и пропускателния режим. В негово подчинение са отдела по кадрите и секретния отдел.

Режимният офицер осъществява контрол над пожарната охрана. Съставя и ръководи пожарно-техническа комисия, начело с главния инженер на централата. Према и профилактира гостите. Подпомага ОР при провеждане мероприятия по западните специалисти. Не ръководи агентура, защото е на щат на АЕЦ, но имат режимни офицери на двоен щат, които изпълняват и тази функция.

Централата е оградена със сигнално-охранителна система, за сега открита от страна на извърлващото се ново строителство. На пулт в дежурната стая на охраната е изведена сигнализацията, като при нарушение района се осветява и се насочват пазачи от действащите постове за залавяне на нарушителя. Сигнално-охранителната система се поддържа технически от 5 души на щат към централата.

Активната зона на реакторите се охранява от 1 пост. Дежурният оперативен персонал също изпълнява функции по ограничаване достъпа на външни лица.

Стаята на поверителната служба на АЕЦ е оборудвана с три вида сигнални системи срещу проникване и една - при пожар.

Помещенията на районното им управление имат също такива сигнални системи, изведени към дежурната по МВД.

Уязвимите места в АЕЦ са обезпечени с агентура и доверени лица. Няма монтирани специални технически средства с изключение на обикновена контактна сигнализация.

Нововоронежката АЕЦ отначало е била под особен режим и не са били допускани външни лица и чужденци. По-късно тя остава само режимен обект. Съветските другари са на

38
143
4

мнение, че централата ще остане винаги режимна не от наличието на факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна, а поради опасността от радиоактивно заразяване при големи аварии и като крупен енергиен обект.

В края на пребиваването ни във Воронеж бяхме приети от началника на ОКГБ *ин. Минаев*, който изказа пожелание създадените контакти по оперативното обслужване на АЕЦ да продължат и в бъдеще.

В КГБ в Москва се състоя разговор в присъствието на началник отдела от Второ главно управление, отговарящ за областните управления и ген. майор Захариев от групата в Москва, при който продължихме разискванията по основните въпроси свързани с командировката ни.

По повод изказаната готовност на другарите от КГБ да продължи обмена на опит по обслужване на АЕЦ предлагам в плана за сътрудничество през 1977 г. да залегне посещение на група ОР от Воронеж и Москва у нас.

Отп. в 4 екз.

- № 1 - Секретариат МВР
- № 2 - Координация, ВГУ ДС
- № 3 - окр. у-ние МВР Враца
- № 4 - X отдел, ВГУ ДС

Изпълнил: Христов-Х

Написала: Йорданова

8.IV.1976 г.

Капитан .....
Сорелин

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ - АС
№ Б-т 28
14.11.1976 г.
СОФИЯ

УДОГО СЕКРЕТНО
Без ...

МВР - II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ ДС
Вх. №-т 598/14.11.76 г.

НАЧАЛНИКА НА II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ ДС

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Вх. № 3701/14.11.76 г.

Р И О Б Т

от е.к. Петър Пенев Селбизов и инж. е.к. Делян Стоянов
Радев Костадин служители при отдел XV - II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ МВР

КОЗЛОДУЙ
Вх. № 828 от 23.11.1976 г.

Др. Чалъков, Козлодуй

В изпълнение на приетия съвместен план по охранителните мероприятия на АЕЦ "Козлодуй" твърдено от ръководството на Министерство на енергетиката и Министерство на вътрешните работи и по повод писмото на директора на АЕЦ от м. яни т.г. от 24-то 26 яни яхме командировка в гр. Козлодуй.

Съгласно споменатия план, специалистите от ДМТ грявеше да монтират цифрова електронна брва "Сезам" на склада за свежо гориво и ултразвукова сигнална система "Шипо" в пръстеновидния кабелен тунел.

При направения оглед по време на което пребиваваме там констатирахме, че заложените в плана изисвания са технически нецелесъобразни.

Първо, на склада за свежо гориво няма обикновена врата с брва на която да може да се приложи апаратурата "Сезам". Складът се затвара със желязна врата тип "Лжк", на която понастоящем са заварени планки за заключване с катанар.

Второ, в пръстеновидния кабелен тунел може да се влезе единствено през основния му вход, тъй като стените му са изцяло от железобетон без отвори през които би могъл да премине човек

Др. Чалъков, Козлодуй
Да се провери в
отв. з. на умята об.
Служба на съвместния
план

29

а аварийният изход е метален ~~лук~~, заключващ се отвътре с четири ръкохватки-резета. /В момента, ^{в противоречие} на общоприетите правила, той бе заключен и отвън с катинар/.

Монтирането на ултразвукова или друга подобна сигнална система в това помещение не би имало нужната ефективност, още повече, че се касае до охраната на една единствена врата.

Като изхождаме от горните съображения, ние решихме да монтираме за временно ползване в склада за свежо гориво една ултразвукова сигнална система "Филипс", закупена от отдел XV с цел изучаване, тъй като предвидените за закупуване за нуждите АЕЦ три броя такива системи все още не са доставени. Необходимостта от използване от такава сигнална система би могла да бъде обоснована, като се има предвид, че в склада може да се проникне и през специалните люкове за доставка и изваждане на горивото, които се отварят с помощта на кран.

С цел допълнително обезпечаване за сигурността на склада, предлагаме вратата му да се заключва със специален катинар- например магнитен, тъй като използвания в момента е твърде лек за преодоляване и от неспециалисти от тази област.

За обезпечаване на безопасността на пръстеновидния кабелен тунел, а също така и на останалите кабелни тунели, които съгласно съществуващите правила не се заключват и вследствие на лошата трудова дисциплина се ползват от работещите в централата като коридори за преминаване и някои други цели, предлагаме техните врати да бъдат обезопасени с контактни, вибрационни или магнитни датчици, които да бъдат изведени на централизиран пункт за контрол. По такъв начин ще може да се контролира влизането на хора в тунелите и да се вземат необходимите мерки както за подобряване на трудовата дисциплина, така и за опазване на съоръженията от евентуално *вредителство*. Считаме, че с тези датчици ще може да се охранява надеждно и пръстеновидния кабелен тунел, като при него може да се постави допълнително и един магнитен катинар.

Др. Кузманович

31

Подобни датчици и централизиран пункт за контрол-уредба "Места", производиво на СOT - ОТО към ДНМ - се монтират от служители на Окръжно управление МВР-Враца за охрана на касите на територията на обекта. Считаме, че те биха могли да извършат и монтажа на предлаганите охранителни устройства на кабелните тунели.

По време на пребиваването ни в АБЦ пред нас и пред зам.директора на централата др.Янкулов - служител на Окр.у-ние МВР Враца от ръководството на централата бе поставен въпроса за залагане на необходимите кабелни мрежи за нуждите на МВР в строящото се в момента разширение на централата. Смятаме, че по този въпрос трябва да бъде дадено мнение и от нашето управление, съгласувано с другите заинтересовани подразделения.

Горното донасяме за сведение и разпореждане.

ст.лейт.:

инж.ст.лейт.:

Отп. в 3 екз.

1-отдел XV-ВГУ
2-Х отдел ВГУ
3-р-но у-ние МВР
гр.Козлодуй
Изпълнител: Касабов
Телбизов
Написала: Андреева
9.VII.1976г.

77

Из архивите

326

Секретно!

В. Стоянов / 5-8, 1977

530 3/7

Секретно!

Вое. № 313 / 77

Дат. 27.10.77

ДО
МИНИСТЪРА НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ -
др. ДИМИТЪР СТОЯНОВ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЪРА НА
ЕНЕРГЕТИКАТА -
др. НИКОЛА ТОДОРИЕВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ген.лейтенант ДИМИТЪР СТОИЛОВ
зам.-министър на вътрешните работи
и
ТИНЬО ГАНЕВ -
главен секретар на
Министерство на енергетиката

ОТНОСНО: състоянието на физическата, граничната
и противопожарната охрана на АЕЦ "Козлодуй"

ДРУГАРЮ СТОЯНОВ,
ДРУГАРЮ ТОДОРИЕВ,

В изпълнение на МЗ № I-26/15.II.1977 г. комисия от
представители на ДС, Гранични войски, Дирекция на Народната мили-
ция и управление "Противопожарна охрана", в присъствието на пред-
ставители на Министерството на енергетиката и експлоатационния

персонал на АЕЦ "Козлодуй", извърши проверка на състоянието на физическата, граничната и противопожарната охрана на централата.

Бе констатирано, че много от мероприятията по организиране охраната и противопожарната безопасност на централата, утвърдени от Вас и Министъра на енергетиката през 1974 г., както и допълнителните такива от 1976 г., са изпълнени, а други са в процес на изпълнение.

За подобряване на охраната и пожарната безопасност на централата несъмнено е допринесло изпълнението на следните мероприятия:

- монтажа на ултразвукова сигнална система тип "Окните" в склада за свежо гориво;
- разкриване на гранична застава за охрана на Дунавската граница на участъка от р.Огоста до историческия "Аспарухов вал";
- предоставените на МВР 160 000 валутни лева за закупуване на граничен катер тип "АМСТ" от СССР;
- проектирана е система С-100 за охраната на АЕЦ и е дадена на ДИК за изпълнение;
- сключването на нови договори за охрана на централата с ВМ с личен състав 80 служители (65 за АЕЦ и 15 за ДИК);
- осигуряването на допълнително възнаграждение за личния състав, а именно: 8 % съгласно заповед № I-1016 на Министъра на енергетиката, 20 лв. по наредба № 027 и 5 % по 27-то ПМС;
- осигуряването на носими радиостанции за всички постове;
- осигуряването на необходимите средства за защита на състава от радиоактивно заразяване;

- предоставянето на сграда за ВМ;
- монтажа на стационарна пожарогасителна инсталация на автотрансформатор 200 МВА, 110/220 KV;
- доставката на подвижна помпена станция с производителност 200 л/сек. и част от необходимите пожарогасители с въглероден двуокис и специално защитно облекло за нуждите на обектната противопожарна охрана.

Същевременно комисията констатира, че някои мероприятия не са изпълнени, а други са изпълнени частично, като:

- построяването на казармена сграда и сервизни помещения за настаняването на граничната застава;
- построяването на метална вишка за наблюдение и охрана на подстъпите към АЕЦ и граничната застава;
- осигуряването на понтон за нуждите на граничните катери;
- липсата на стабилна ограда на централата и добро осветление в района на складовете;
- не е окончателно изяснен въпросът за изграждане на С-100 за охрана на каналите;
- забавя се изграждането на дежурна за ВМ в новата сграда, поради липса на 1000 метра 200 чифтов кабел и изостава оборудването на Димитровска стая и кабинет за инструктаж, не е осигурен необходимия брой легла за нуждите на ВМ;
- предоставен е само един автомобил от договорените 3/2 за ВМ и 1 за ПО/. На предоставения автомобил не са осигурени изцяло ГСМ за отпуснатите 30 000 км пробег през 1977 г.;
- не е направена магнитна карта в дежурната на ВМ и не е осигурен комбиниран пулт "Париж";

- поради съкращаване на пропускарите от три входа /един за АЕЦ и два на ДИК/, тяхните функции са прехвърлени на БМ.

Комисията констатира и редица други недостатъци и нововъзникнали нужди.

За повишаване сигурността на охраната на АЕЦ "Козлодуй" и боеготовността на личния състав

П Р Е Д Л А Г А М Е:

1. В склада за свежо гориво да се постави магнитен катинар

Срок: 30.XII.1977 г.

Изп.: МЕ

2. За пръстеновидния кабелен тунел и другите уязвими места в АЕЦ вратите да бъдат осигурени с контактни, вибрационни или магнитни датчици, като се изведат на централния пулт за управление в дежурната на БМ

Срок: 30.XII.1977 г.

Изп.: ОУ на МВР - Враца

3. Да се построи и предаде в експлоатация сградата, сервизните помещения и вишката за нуждите на граничната застава.

Срок: 30.VI.1978 г.

Изп.: МЕ - ДИК

4. Представители от МВР и Министерство на енергетиката да проучат въпросите за целесъобразността от построяване на електрозаградителна система С-100 за охрана на каналите на централата и по дигата откъм река Дунав за осигуряване надеждност на охраната на АЕЦ и спазване на бреговия режим

Срок: 30.IX.1977 г.

Изп.: МЕ и МВР

5. Да се построи /закупи/ от Министерството на енергетиката един понтон за нуждите на граничните катери

Срок: 30.VI.1977 г.

Изп.: МЕ

6. Да се огради цяло района на АЕЦ със сигнална система С-100

Срок: 1.XI.1977 г.

Изп.: МЕ-ДИК

7. Да се проектира ограждане със сигнална система С-100 за втория и третия етап на строителството на АЕЦ.

Срок: 31.XII.1977 г.

Изп.: "Енергопроект"

8. Да се попълни личният състав на ВМ и ОПО по щат

Срок: 1.VI.1977 г.

Изп.: н-ка на ОУ на МВР

9. Да се оборудват служебните и битовите помещения в новата сграда. Да се достави 1000 метра 200 чифтов кабел за дежурната на ВМ

Срок: 1.V.1977 г.

Изп.: МЕ - ДИК

При строителството на третия етап на АЕЦ да се предвиди, проектира и построи нова сграда за ВМ с необходимия леглов фонд и служебни помещения или да се предостави друга подходяща сграда за тази цел.

10. Да се изгради питомник за 10 служебни кучета и се осигурят средства за изхранване на предвидените 6 по договора

Срок: за изграждане на питомника - 1.VI.1977 г.

Изп.: МЕ - ДИК

11. Да се осигурят две коли (УАЗ-469) за носене на ППС и за ОПО с необходимия лимит от ГСМ. За предоставената кола на ВМ да се осигури необходимото количество ГСМ за 30 000 км пробег

- 6 -

Срок: за осигуряване на автомобилите - 30.XII.1977 г.

Изп.: АЕЦ

11. Да се дублира връзката на постове, поставени на най-уязвимите места, а така също и на важни производствени звена с дежурната на ВМ

Срок: 30.X.1977 г.

Изп.: АЕЦ и ОУ на МВР

12. Да се преоцени мястото на поста в СБК

Срок: 30.III.1977 г.

Изп.: ОУ на МВР и АЕЦ

13. Да се възстанови разрушената ограда, в това число и на строителната площадка и се освети целия район по периферията

Срок: 1.V.1977 г.

Изп.: МЕ-ДИК и ПСУ "Промислено строителство"

14. С проектирането и изграждането на следващите етапи на АЕЦ да се предвиждат матни бройки и средства за физическа и техническа охрана

Изп.: МВР и МЕ

15. Пропускателния режим на главния вход на централата се обезпечава от ведомствена милиция, а на другите 2/два входа откъм строителството на разширението-от ДИК

Срок: 30.IV.1977 г.

Изп.: ВМ при МВР и ДИК

16. След изграждането на системата С-100, да се преустрои организацията на охраната на централата с ВМ - патрулиране по периферията, постоянни постове на най-уязвимите места и дежурната група

Срок: 1.I.1978 г.

Изп.: РУ на МВР

- 7 - 43

28

17. Да се разработят съгласувано с ръководството на АЕЦ варианти за действие на ВМ и ПО при различни аварийни ситуации и се осигури обучение на състава

Срок 1.III.1978 г.

Изп.: РУ на МВР и АЕЦ

18. Електроконтактните манометри /ЕКМ/ от противопожарната инсталация в кабелното стопанство на главен корпус да се настроят за подаване на импулс при задействването на спринклерната известителна система, независимо от това дали тя се захранва от пожарно-битовите помпи или от водопровода за техническа вода. След настройката да се извършат необходимите изпитания и се състави протокол за сигурността на работата на ЕКМ

Срок: 15.IV.1977 г.

Изп.: АЕЦ

19. Компетентна комисия от специалисти да проучи възможността за включване на пожарогасителната инсталация в кабелното стопанство на главния корпус в автоматичен режим на работа

Срок: 15.V.1977 г.

Изп.: МЕ и УПО-МВР

20. Пожароизвестителните инсталации в Бреговата помпена станция, циркуляционната помпена станция и откритата разпределителна уредба да се приведат и поддържат в изправност

Срок: постоянен

Изп.: АЕЦ

21. Да се възстановят телефонните постове на входовете на кабелните тунели на кота - 3,60 м

Срок: - 30.V.1977 г.

Изп. АЕЦ

22. Да се възстановят нивомерните устройства на резервоарите за нафта в дизел-генераторната станция

Срок: 30.V.1977 г.

Изп.: АЕЦ

23. Да се възстанови чакъленото легло под трансформатор № 1 на бреговата помпена станция

Срок: първото изключване на трансформатора за годишен преглед

Изп.: АЕЦ

24. Специалисти от Министерството на енергетиката, АЕЦ "Козлодуй" и управление "Противопожарна охрана" да проучат в Съветския съюз въпроса за пожарогасителната инсталация в дизел-генераторната станция

Срок: 30.VI.1977 г.

25. За съхраняване на необходимия трикратен запас от пенообразувател за пенната пожарогасителна инсталация, до съществуващия резервоар с воден разтвор на пенообразувател да се направи нов с обем 40 м³, позволяващ съхраняването на такъв в допустимите температурни граници

Срок: 30.XII.1977 г.

Изп.: АЕЦ

26. Да се направи инсталация за алармено предизвестяване на намиращи се в кабелните тунели хора в случай на пожар в тях.

Срок: 30.VI.1977 г.

Изп.: АЕЦ

27. Да се направят преки телефонни връзки между обектната противопожарна охрана и блочни щитове за управление № 1 и № 2 дизел-генераторната станция, циркулационната помпена станция, брег-

говата помпена станция и откритата разпределителна уредба

Срок: 30.IX.1977 г.

Изп.: АЕЦ

28. Сигналят от спринклерната пожароизвестителна инсталация в кабелното стопанство на главния корпус да се изведе и в обектната противопожарна охрана

Срок: 30.V.1977 г.

Изп.: АЕЦ

29. На територията на пристанището да се направи навес за съхраняване на варелите и бидоните с леснозапалителни и горими течности

Срок: 30.XII.1977 г.

Изп.: МЕ - ДМК

30. Да се доставят 100 пожарогасители с въглероден двуокис

Срок: 30.XII.1977 г.

Изп.: АЕЦ

31. Да се направи ~~измерване~~ измерване на отделящия се водород в горните части на помещенията на акумулаторните батерии в режими преди зареждане на материите при неработеща вентилация и при зареждане на същите в края на процеса. Концентрацията на водород не трябва да превишава 1,6 % обемни

Срок: първото зареждане на батериите съгласно графика

Изп.: АЕЦ

32. Да се поставят прекъсвачи за изключване на напрежението след работа в:

- склада в СБК;

25

- склада за резервни части в ОСК;
- склада в БО

Срок: 30.IV.1977 г.
 Изп.: АЕЦ

33. Да се подредят складовете в централата, като лес-
 назапалителните и горимите течности от складовете с друго пред-
 назначение се изнесат в подходящ склад

Срок: за подреждането-30.4.77 г.
 за изнасянето на ЛСТ и РТ
 30.XII.1977 г.
 Изп.: АЕЦ

34. Да се отстранят течозете на масло от помпи № 4 и
 8 в БПС и помпи № 1, 3 и 4 в ЦПС

Срок: при първия текущ ремонт
 на помпите
 Изп.: АЕЦ

ЗАМ.-МИНИСТЕР НА МВР
 ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ: *Д. Стоилов*
 / Д. Стоилов /

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
 МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА: *Г. Ганев*
 / Г. Ганев /

Написано в 3 екз.
 Екз. № 1-Секретариат-МВР
 Екз. № 2-М-во на енергетиката
 Екз. № 3-КД
 Изпълнили: Стоилов/Ганев
 Написала: Маринова-159

Рег. № 166/23.3.1977 г. Екз. № 1
 Ком. № 167/25 IV, 1977 г.

*Друга минута
 за изготвяне
 Д. Стоилов*

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 57 Екз. № 2
165 1978
3540 - КОЗЛОДУЙ

Секретно.
Екз. №.....

66

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За дейността по "Режима и охраната" в АЕЦ-Козлодуй през 1977 г.

Министерския съвет е приел предложението на Министъра на енергетиката и Министъра на вътрешните работи-АЕЦ "Козлодуй" да бъде включена в списъка на режимните обекти и по отношение на нея да се прилагат разпоредбите на 216-то Разпореждане на МС от ~~27~~ юли 1964 г. на 8.XI.1974 г.

По конкретно да се спазва т.1. на горното разпореждане която забранява посещението на външни лица и правенето на фото и кино снимки, без разрешение на МВР и подбор на лицата работещи в нея.

Длъжността "Специалист по Режима и охраната" е разкрити на 1.6.1946 год.

До този момент въпросите на "Режима и охраната" не са движени от никого. При проектирането и строителството на централата не е предвидено нищо за "Режима и охраната" на обекта. Последното обстоятелство налага сега по време на експлоатация да се проектира и строи, което е свързано с редица трудности.

Какво е направено от началото на 1977 година до момента за подобряване на режима:

1. През година главното ни внимание бе насочено към успешното изграждане на сигнално огредителната система "С-100". В момента системата е пред завършване-работят се последните довършителни работи. Основен проблем по които ще се работи през тази година в тази връзка ще бъде поставянето в каналите на заграждения против плаващи минно-поддривни експлозиви.

2. Вторият проблемен въпрос по които работихме бе намирането на 1000 м. 200 чифтов кабел, които да свърже автоматичната телефонна централа на обекта с помещението на ведомствена милиция. Кабела е намерен и доставен в вклада. Изработена е документация за полагането му и в близки дни ще започне прокопаването на канала в които ще бъде положен. С това се решават всички въпро-

си по свързките в обекта.

3. Имайки в предвид трудностите които срещаме в момента за охраната на АБЦ-1, още от сега сме дали задание на главния проектант на АБЦ-2 да ни предвиди още сега при проектирането и строителството необходимите връзки за охрана.

4. На входа за зоната със строг режим е организирана допълнителна пропускателна система само за лицата имащи достъп до нея, с което се пресича всякаква възможност на външни лица да влезат в зоната без предварително съгласуване с МВР.

5. На склада за свежо гориво е поставен магнитен катинар, ключа от които се намира при постовия милиционер, а получаването му става срещу подпис от предварително определени лица, за които има утвърден списък и оставен при милиционера.

6. Утвърдено е от министъра на енергетиката мероприятие да се поставят 10 шифрови брави на входовете на кабелните тунели, които се явяват едно от най уязвимите места в централата.

7. Утвърдено е също така мероприятие за подмяна на сегашната пропускателна система в централата и построяването на такава каквато е на Ново Воронежката централа, при която работника си набира номера и пропуската му автоматично пада при пропускаря. Последният го поглежда и като се убеди, че е същия го пуска. С това се изключват всякакви грешки.

8. Уточнен е списък на фактите сведенията и предметите представляващи държавна и служебна тайна за обекта.

9. Уточнени са и лицата имащи достъп до такива факти.

10. До края на този месец ще се проведе съвещание с всички лица които работят с поверителни материали, на което ще бъдат запознати със списъка и ще им бъдат дадени разяснения как да работят и съхраняват материалите.

11. Пререботена е заповедта за пропускателният режим, като допуските слабости са отстранени.

II. ПО ОПЕРАТИВНАТА РАБОТА.

1. На ръководство при мен има двама агенти и две доверени лица, които са вербовани от мен. Агентите са срещани редовно. Работят на отговорни места и вниманието им е било насочено към долавяне на предпоставки за неблагоприятия в секторите в които работят. Той като през година не е имало сериозни неблагоприятия в обектите в които работят то те не са участвали в изясняването на неблагоприятия. Единият от агентите излиза зад граница и след завършването си дава ценна информация

по въпросите на ядрената безопасност и опазването на ядреното гориво.

Другият агент е също с добри възможности особено по чужденци.

2. Оказвал съм помощ на ОР при подбора на лица за вербовка и допускането им на работа в централата.

3. Оказвал съм му помощ също и при определяне на кандидатите за излизане зад граница и провеждането на профилактични мероприятия.

4. През годината съм подал на оперативните работници отговарящи за обекта следните сигнали:

а. Сигнал за изгубени поверителни материали в "Заводски строежи" Сигнала е изяснен и материалите са намерени.

б. Сигнал за непристойно поведение на наши специалисти в СССР. Към същите е взето отношение от служебното ръководство на централата.

в. За пребиваването на югославски граждани на площадката на АЕЦ

2.- г. За неправилни действия на обектовата протовопожарна охрана.

д. За кражба на 2,600 лв. от служителка от АЕЦ-на стопанска милиция.

е. Сигнал за написана листовка в реакторния цех на централата.

5. През година са изведени две лица от централата по искане на МВР
- Единият е лицето Георги Кулбов-заварчик в турбинен цех, за небрежна работа с която нанесе повреди по компенсаторе на реактора.

- вторият е Никола Стефанов Каменов-манипулат в реакторен цех, за това, че като военослужещ е правил опит да премине нелегално границата.

6. Съгласно №16 -то разпоредение на обекта се водят дневници за посещенията на наши и чужди граждани. През 1977 година за записани че са посетили обекта следните лица.

Граждани на НРБ - 106

Граждани от соц. страни 236

Граждани от капиталистически и развиващи се страни-12

Гражданите от социалистическите страни по държави се делят:
СССР-70

ГДР-26

Унгария-20

ЧССР 63

Румъния -7

Полша 21

Куба- 3

Югославия-26

Гражданите от капиталистическите и развиващите се страни по държави се делят:

САЩ-1

Япония-5
Гърция-4
Холандия- 1.

Гражданите от капиталистическите страни посещаващи централата това се преди всичко инспекторите от международната атомна агенция със седалище гр-Виена-Австрия.Целта на посещенията им е проверка на ядреното гориво,на която имат право.Други странични несвойствени интереси до момента не са констатирани.

Изводи:

Режима и охраната на обекта правилно се организира и спомата за подобряване общата дисциплина в обекта.Независимо от това се допускат и слабости,породени от следните причини:

-Режима и охраната на обекта се организират се организират след като той е бил завършен цялостно,без да е предвидено нищо за охраната му,както по използването на техника за охрана,така и за настаняването на личния състав на охраната.

-Режима и охраната се осъществяват в условията на експлоатация и разширение на обекта,което също ни затруднява.

- По линия на международната агенция всяка година по 3-4 специалисти от централата ще бъдат на курсове за 3-4 месеца в капиталистически страни.

Препоръки:

-За в бъдеще при строителството на подобни обекти още при проектирането им да се съгласуват с органите на МВР,с цел създаване на условия за охраната им по време на експлоатация.

-все по-масово използване достъпните на съвременната техника за охрана на уязвимите места,наред с физическата охрана.

-Насочване вниманието на ОР към лицата посещаващи капиталистическите страни-засилване на профилактичната работа.

Отпечатено в 2 екз.

Екз.№ 1 Окр.МВР.Враца

Екз.№ 2 к.д.4141/76 г.

Изпълнил и написал:Н.Янкулов.

16.I.1978 г. гр.Козлодуй.

Гл.специалист
Подполковник:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ручко МВР - Козлодуй ~~57~~
Секретно! 92

см 11

П Р О Т О К О Л

М. В. Р. - Районно управление
КОЗЛОДУЙ
399 17Vg 78c

В изпълнение заповед на министъра на вътрешните работи, комисия на МВР с представители на ДС, ДИМ, УТВ и управление ПО в присъствието на представители на Министерството на енергетиката, Окръжното управление МВР и експлоатационния персонал на АЕК - Козлодуй от 26 до 30 юни 1978 година извърши проверка на цялостната дейност по осигуряване безопасността, физическата и противопожарна охрана на Атомния енергиен комплекс - Козлодуй.

Констатирано бе, че голяма част от мероприятията по усъвършенстване охраната на централата, утвърдени от министъра на вътрешните работи и министъра на енергетиката от 21 април 1977 г. и програмата за подобряване противопожарното състояние на ТЕЦ и АЕЦ от 13.II.1978 г. са изпълнени, а други са в процес на изпълнение.

- осъществено е тясно взаимодействие между органите на МВР и експлоатационния персонал на АЕК - Козлодуй;

- проектирана и почти изградена е електрозаградителната система С-100. Има проект за "Кълон" и за II етап от разширението на централата;

- дадена е за нуждите на ВМ нова сграда;

- поста на СБК е преместен на определеното място;

- разработени са варианти за действие на ВМ и ОПО при аварийни ситуации на територията на централата;

- 2 -

58
93

- изяснен е въпроса за ограждане със С-100 на каналите и дигата откъм река Дунав;

- усъвършенствувана е пропускателната система;

- въведена е нова униформа за личния състав на ведомствената милиция;

- изграден е питомник за 5 служебни кучета и са осигурени средства за изхранването им;

- настроени са ЕКМ на пожароизвестителната инсталация в главен корпус;

- Прочувени са възможностите за:

включване на автоматичен режим на пожарогасителната инсталация в кабелното стопанство в главния корпус;

- използването на пожарогасителната инсталация със сътеж 3,5 в дизел-генераторната станция;

подмяната в кабелното стопанство на съществуващата пожарогасителна инсталация с пiana с такава действаща с разпръсната вода;

- аларменото предизвестяване на хората в кабелните тунели при задействане на пожарогасителната инсталация;

- преки телефонни връзки с БЩУ 1 и 2, дизел-генераторната станция, брегова помпена станция и др.;

- изведен е сигнал от пожароизвестителната инсталация в ОПО;

Наред с това някои мероприятия от проверката през март 1977 г. залегнали в докладната записка, програмата и договора за I все още не са изпълнени до край в предвидените срокове.

59
94

- 3 -

- не е попълнен личния състав на ВМ и ОПО;
- не са осигурени двете коли (едната за ОПО, другата за ППС), с необходимото количество ГСМ (30 000 км);
- не е осигурена дублираща сигнализация на постове поставени на най-уязвимите места с дежурната на ВМ;
- изграденият питомник за кучета е с 5 клетки по-малко;
- не е изпълнено докрай, да се възстанови и поддържа разрушената ограда на строителната площадка и външното осветление;
- не са решени окончателно въпросите по снабдяването с радиостанции за ВМ и ОПО и усъвършенствуване на радиовръзките;
- закъснява проучването от страна на НИППИЕС "Енергопроект" за подмяна на спринклерната пожароизвестителна инсталация с друга по-сигурна;
- на територията на пристанището не е построен навес за съхраняване на варели и бидони с лесно запалителни течности;
- не са приведени в изправност нивомерните устройства на основните резервоари за нафта в дизел-генераторната станция; пожароизвестителните инсталации в брегова помпена станция и циркуляционна помпена станция, тъй като същите са неподходящи за съответната среда. За ОРЕУ се извършват проучвания за експериментирание и доставка на пожароизвестителна инсталация от ЧССР.

За по-нататъшно повишаване сигурността на охраната на АЕК "Козлодуй" да се проведат следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

1. Министерството на енергетиката, съвместно с гражданската отбрана

за страната, КМИАЕ, МНЗ и МВР срочно да изготви и приеме план за реализиране на противоаварийни мероприятия в случай на радиационно опасни аварии в АЕЦ.

Срок: 30.III.1979 г.

2. Да се ускори изпълнението на т.2 от протокола, подписан в Москва на 30.VI.1977 г. от съветска и българска страна, касаещ комплекс от мероприятия за сеизмозащитата на АЕЦ - 1 и АЕЦ - 2.

Изп.: МЕ и БАН

3. Да се направи предложение пред МНО и Министерството на транспорта за изместване на въздушните трасета, които минават над територията на АЕК - Козлодуй.

Срок: 30.IX.1978 г.

Изп.: МВР

4. Да се завърши ограждането на района на експлоатацията със С-100 и се пусне в експлоатация за 1.IX.1978 г.

Изп.: ДИО - АЕК, ОТО - ДНМ

5. Да се реализира проекта за изграждане на система С-100 на брегова помпена станция.

Срок: 30.IX.1979 г.

Изп.: ДИО - АЕК, ОТО - ДНМ

6. Окръжното управление на МВР и ръководството на АЕК "Козлодуй" да предложи вариант за изграждане или преустройство на съществуващата сграда за нуждите на МВР (ВМ, ОПО, РУ).

Срок: 30.IX.1978 г.

7. Да се изградят още 5 клетки за служебните кучета.

Срок: 30.IX.1978 г.

Изп.: ДИО - АЕК

8. Да се възстанови разрушената ограда на строителната площадка.

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: СУ "Заводски строежи"

9. За усъвършенствуване на свързките на ВМ и ОПО да се осигурят:

- 5 броя стационарни станции УКВ, унгарско производство;
- 8 броя мобилни радиостанции, унгарско производство;
- 30 броя носими радиостанции, производство на НРБ;
- пулт "Париж" - 1 брой и пулт "Прага" - 1 брой;
- УАТЦ "Кроиспойнт - ЗУУ" с напречни преносвачи 50 - пос-

това.

Срок за планиране и доставка до

30.VI.1980 г.

Изп.: АЕК - за средствата

МВР - планиране, доставка и
монтиране

10. Да се изградят нови блок постове за служебните кучета както следва:

- уе - брегова помпена станция;
- пристанището;
- склада за оборудването;
- уе - източно от ЦПС

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: РУ на МВР - Коалодуй

11. Да се осигури предвидената кола УАЗ-469 за носене на ИПС и лимит 30 000 км пробег.

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: МЕ и ДНМ

12. Да се поддържа до 3 м. полоса от двете страни на системата С-100 чиста от висока разстителност за осигуряване , видимост на нарядите и действията на оперативната група.

Срок: 30.VII.1978 г.

Изп.: АЕК

13. Да се поемат планираните обекти със СОТ на пулт в дежурната на ВМ.

Срок: до 30.XII.1978 г.

Изп.: РУ на МВР, АЕК

14. Да се закупят 5 прибора за нощно виждане.

Срок: I-то шестмесечие на 1979 г.

Изп.: АЕК

15. С цел осъществяването на по-голям контрол за движението на строителните материали и съоръжения извън обектовите складове, да се усъвършенствува системата за заверяване и номерация на износните бележки.

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: ДМО и другите строително-монтажни организации

16. С оглед повишаване профилактичната дейност:

- да се окаже конкретна помощ за активизиране на съвета по профилактика.

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: ОУ на МВР

- да се подготвят и изнесат беседи пред ръководния и изпълнителския състав на ДИО, СО "Промислено строителство", "Енергомонтажи", "Хидрострой" и "Строителна механизация" за реалното актуване на извършените строително-монтажни работи, ефективното използване на механизацията, автотранспорта, работната ръка и др.

Срок до 30.IX.1978 г.

Изп.: РУ на МВР

17. Да се вземат мерки за пренасочване на залежалото годишно оборудване в складовете на ДИО към АЕК - 89 вида съоръжения за над 930 000 лв.

Изп.: МЕ

18. Да се предаде в готов вид (изградена, оборудвана и обзаведена) сградата за Граничната застава.

Срок: 30.X.1978 г.

Изп.: ДИО - АЕК

19. Да се монтира доставената от УГВ вишка за ГЗ.

Срок.: 30.VIII.1978 г.

Изп.: АЕК

20. На територията на пристанището да се направи навес за съхраняване на варелите и бидоните с леснозапалителни течности.

Срок: 30.X.1978 г.

Изп.: ДИО - АЕК

21. Да се попълни личният състав на ВМ и ОПО по шат. След пускането в експлоатация на С-100 да се направи нова разстановка на силите на ВМ.

Срок: 1.IX.1978 г.

Изп.: ОУ на МВР

- 8 -

24
99

22. Да се възстановят нивомерните устройства на основните резервуари за нафта в дизел-генераторната станция.

Срок: 30.VIII.1978 г.

Изп.: АЕК

23. Да се доставят 100 броя двукилограмови прахови пожарогасители вместо недоставените с въглероден двуокис.

Срок: 30.IX.1978 г.

Изп.: АЕК и УПО

24. Да се експериментира предлаганата от ЧССР пожаро-известителна инсталация и въз основа на получените резултати се вземе решение за изграждане на такава в ОРУ.

Срок за експериментирането: 30.XII.79г

Изп.: АЕК

25. Подстанцията към брегова помпена станция да се приведе в съответствие с изискванията на Противопожарните строително-технически норми, като се изключи възможността при пожар в трансформаторната площадка да бъдат засегнати помещенията с прозорци към същата.

Срок: 30.XII.1978 г.

Изп.: АЕК

26. За да се подобри отвеждането на водорода от най-високите точки в помещението на акумулаторната уредба в подстанцията към брегова помпена станция да се монтират два дефлектора на тавана (покрива) на същото.

Срок: 30.XII.1978 г.

Изп.: АЕК

85
100

27. Да се проучи необходимостта от създаване на защита против проникване на разляти нефтопродукти по реката към брегова линията станция и посредством канала за студена вода към АЕЦ и даде съответно решение.

Срок: 30.VI.1979 г.
Изп.: НИПИИЭС "Енергопроект"

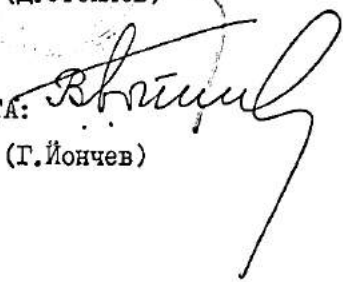
28. Да се осигури редовното снабдяване на ОПО към АЕК с необходимите противопожарни уреди и съоръжения съгласно съгласителните таблици утвърдени от ръководството на МВР.

Срок: постоянен
Изп.: АЕК и ОПО

Министерство на вътрешните работи
Секретариат
№ 2554
11-7-78г.
СОФИЯ

ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
(Д. Стойлов)

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА:
(Г. Йончев)

Рег. № 432/10.VII.78г.
София, 5.VII.1978 г.
Написано в 4 екз.
№ 1 - Секретариат МВР
№ 2 - МВ
№ 3 - ДНМ
№ 4 - УПО
Изпълнител: Атанасов
Написала: С.Д - 188
Одобрено в 9 ч.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

168

Строго секретно!

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 5681
13.10.1978
3000 - БРАЦА

М В Р - Районно управление
КОЗЛОДУЙ
549 31X 1978

С П Р А В К А

*Зв. ден /
2.11.78 -
Иван*

ОТНОСНО: някои данни за неудачи в АЕЦ Козлодуй.

1. В АЕЦ Козлодуй по време на втората презарядка през м. юни 1977 г. при извършен контрол на заваровачните шевове на заглушките на ШР № 1,2,3,4,5 и 6 са открити големи дефекти в корена на тези шевове и в средната им част. Тези дефекти са недопустими, както по нашите, така и по съветските стандарти. Въпреки доказаните дефекти, взето е решение те да не се отстраняват, а да останат в това си състояние. Този факт, а също положението, че те са положени на вибрации и различни температурни колебания поставя под съмнение тяхната здравина и срока на тяхното използване.

Изрезаните отвори във фундаменталния пръстен и изрязаните ребра към корпуса на компенсатора на обема, за да се избегнат някои неудачи, получени в други АЕЦ са направени с оксигенов резак и стените са незачистени. Не е направена и дефектоскопия на изрязаните места, както и изглаждане и полиране на отворите както се изисква по проекта. Поради това, вследствие получаващите се вибрации при експлоатация и от напълването на компенсатора на обема с вода от I контур в тези грави и незачистени повърхности е възможно да се получат пукнатини.

(Свѐдение на "Янков" от 4.7.1977 г. ст.л. Н.Николов).

2. На 18.7.1977 г. на Брегова помпена станция АЕЦ е била докарана цистерна с нафта за земенаряда. При преливането ѝ в цистерната на БИС, последната е била напълнена догоре, без да

се остави място, което да не позволи обръщането на цистерната. При тегленето на цистерната с голяма лодка, същата се обърна в канала и цялата нафта около 5-6 тона се изляла.

(Сведение на аг. "Живко" от 29.7.1977 г. при лейт. В. Ненчев)

3. Дисциплината в откритото разпределително устройство (ОРУ) на АЕЦ е занижена, а това е съоръжение от особена важност за работата на централата. Създадени са отделни групички и няма разбиране между отделните работници.

(Репорт за среща с аг. "Топалов" от 18.7.1977 г. при лейт. Н. Николов).

4. Повторното спиране на реактора на АЕЦ след презареждането му е поради протичането на прокладки около ~~резервни~~ращите касети. В Инструкцията не е било заложено понатягане на шпилките и след топлинното натоварване на реактора. Тези явления са се явявали на почти всички реактори. Сега инструкцията е допълнена и реактора работи нормално.

(Репорт за среща с аг. "Веселинов" от 31.7.1977 г. при лейт. Н. Николов).

5. От извършената проверка на 98 гама канали по установената за дозировачен и технически контрол тип 8004-01 система на АЕЦ е установено:

- Има разместване на датчици и платки, които не съществуват на проекта т.е. всяка платка да отговаря на своя канал съвместно с датчика си към нея, които контролират даденото помещение. Те са били настроени още в СССР, съгласно проекта и активността на съответното помещение.

- Има платки и датчици, разменени между първи и втори блок.

- Поставени са груби броячи в помещенията където е трябвало да има финни броячи, т.е. в помещенията където работят постоянно хора. От тази грешка на размяна и разместването на броячи с финни и груби са давани лъжливи показания в ежедневния отчет на оперативния персонал на щит "Д" и по-горе,

където са необходими тези сведения.

- 15 канали работят с изгорели или нередовни броячи.
- Грешката, която се е получавала при горното положение се е движила около 30-40 %.

След проверката всички канали са възстановени съгласно проекта и настроени с грешка +(5-10) %.

От проверката на 22 газови канали по B_1 и B_2 (груби и финни) 11 не съвпадат с проектите и грешката на отчитане е + 5%.

Останалите 80 канала не са проверени и не могат да се коригират защото липсват броячи СИ-8Б.

(Сведение на ф.а. " Спиридонов" от 18.7.1977 г. при ст. л. Н.Николов).

6. Двигателите на питателните помпи 2600 KVV на АЕЦ са в лошо състояние в челата на секциите. Между челата на секциите са поставени дървени дистанционни подложки, които са вързани само към секциите, но секциите помежду си не са укрепени. Вследствие на вибрациите, дистанционните подложки разрушават челната изолация в резултат на което ще се получи ел-пробив и разрушаване на секциите.

Счита се, че ако не се вземат мерки, времето за основен ремонт на двигателя ще се съкрати многократно.

(Сведение на аг. " Шура " от 12.7.1977 г. при ст.л. Н.Николов)

7. Персонала, който се назначава напоследък в Брегова помпена станция на АЕЦ е със слаба квалификация по електротехника. Чести са случаите на недодобросъвестно изпълнение на служебните задължения през нощните смени- има случаи на заспиване през време на работа.

(Сведение на аг. " Живко" от 20.9.1977 г. при лейтенант Вл.Ненчев).

8. По време на презареждането на II реактор в АЕЦ-Козло-

дуй с нови касети при транспортиране на касетите поради неспазване на определения ред за подреждането им в контейнера е допуснато изместване (завъртане под ъгъл) на касетите и неправилното им ориентиране в реактора. За това са допринесли както недостатъчния контрол от страна на контролиращия физик НИКОЛАЙ ИВАНОВ АЛЕКОВ, роден на 10.II.1948 г. в с.Водни пад, Смолянски окръг, който лично трябвало да присъства на зареждането, но не бил там, а само дал указания, така и некомпетентната проверка на ръководителя на сектор "Физика на реактора" ТЕОФИ АЛЕКСАНДРОВ, който не установил изместването на касетите и тяхното неправилно ориентиране. В резултат се е наложило тяхното изваждане и наново ориентиране, което е довело до закъснение на програмата с 24 часа.

(Сведения на аг."Ивайло" от 12.X.1977 г. при ст.лейт. Николов).

9. Има мнения, че въвеждането отново на шестсменна работа в АЕЦ-Козлодуй, при което се работи 3 дни и 3 се почива не е удачно, тъй като след почивката вследствие прекъсване на работата оперативния персонал не е запознат напълно със станалите изменения в режима на работата, което може да доведе до грешни превключвания.

Изнасяните лекции за обучение на персонала в рамките на технологическата учебна година не са на висота - изнасят се едни и същи лекции.

10. На последък се забелязва много от добрите специалисти да напускат АЕЦ и да отиват на работа главно в ТЕЦ "Варна". При разговори по този въпрос последните споделили, че главните причини за това са лошото снабдяване в гр.Козлодуй с хранителни стоки и липса на каквито и да било културни развлечения, няма подсигурени допълнителни занимания за децата, като музикални школи, художествени кръжоци и изучаване на чужди езици и т.н.

(Рапорт за среща с аг."Веселинов" от 13.X.1977 година при ст.л. Н.НИКОЛОВ).

11. По време на планово-предохранителните ремонти на I блок на ПГ-4 в АЕЦ Козлодуй, състоял се на 30.12.1977 г. е открита пукнатина в снопа тръби 18 на ред 57. Тя е била отстранена чрез поставяне на заглушки, но след това не е извършен контрол за наличие на други дефектирани тръби и при съществуване на такива, активността на II контур щял да бъде над допустимата. Горното е станало със знанието и по решение на ръководството.

(Сведение на аг. " Янков " от 10. I. 1978 г. при ст. л. Никола Николов)

12. Помпа водна брегова- 8 при брегова помпена станция на АЕЦ Козлодуй е обляна цялата в масло и трудно се пуска в действие, като при пускането издава особен звук. Има опасност тя да се запали и изгори.

Има мнение, че земенаорядът при БПС има много тесен смукателен тръбопровод и не може да засмуква каманите и другите странични предмети по дъното на канала, а изхвърля само чиста вода и използването му е безпредметно.

(Сведение от аг. " Живко " от 27. II. 1978 година при ст. л. Вл. Пенчев).

13. Има мнение, че персоналът на цех "Радиационна безопасност и дозиметрия " при АЕЦ- Козлодуй не притежава необходимата квалификация, че няма добър специалист по радиационна безопасност и измерванията се правят повърхностно. Персоналът не проявява достатъчно интерес да изучи теоритическите постановки и действията на различните видове лъчение върху човешкия организъм.

Смята се още, че създаването на шестата смяна в АЕЦ не е необходимо и не е изиграло очакваната роля, както и че формата на обучение на персонала не е най-удачната.

(Rapорт за среща с аг. " Альона " от 22. 2. 1978 година и с аг. " Веселинов " от 21. II. 1978 година при ст. лейт. Н. Николов)

14. Във връзка със строителството на разширение на АЕЦ-2 Козлодуй е доставена некачествена ламарина от внос, която по преценка на обектовото ръководство не е годна за употреба, особено на местата, подлежащи на технологическа корозия. Доставката е около 50 тона. Ръководството на монтажната организация, инвеститорския контрол и съветските специалисти не поемат риск за нейното влягане.

15. Изказани са мнения, че се извършват големи надписвания на несъществуващи заплатки на множество бригади от "Заводски строежи" на строежа на АЕЦ-2. Освен това заетостта на работниците била намалена, а заплащането нереално голямо.

(Репорти за среща с аг. аг. "Ивайло" от 9.3. и "Велко" от 13.3.1978 г. при ст.л. Николов и сведения на аг. "Павел" от 30.3.1978 г. при ст.л. Ненчев и аг. "Танев" от 23.3.1978 г. при ст.л. С. Морданов).

16. Системата за смазване лагерите на циркуляционните помпи в Централната помпена станция на АЕЦ Козлодуй захранва лагерите с вода с постоянно налягане. При спадането на налягането под 25 атмосфери III изключват и като последствие изключва цялата централа.

Не е изключено при авария на една от III да се натопи цялото помпено помещение, да се залее помпите за смазване и III да изключат.

Технологическо решение на този проблем има, но неговото изпълнение се протака вече 2 години, без да се знае кой е виновен.

(Сведение рег. № 1618 на аг. "Володя" при ст.л. Н. Николов).

17. Независимо от предложението от страна, колектива на лабораторията по дефектоскопия по време на пълната презарядка на АЕЦ, да бъде извършен ултразвуков контрол на заварачните шевове на корпуса на реактора (КР) от страна на съвет-

ските специалисти, това предложение е отхвърлено

За сега в АЕЦ няма готовност за извършване на известна дефектоскопия в корпуса на реактора защото не са доставени аерозолни опаковки.

(Свѐдение вх.№ 1622 от аг." Янков" при ст.л.Н.Николов).

18. На 19.6.1978 година на обект "Обзорно място "към АЕЦ-Козлодуй е станала авария- пропаднала е бетонната плоча над канала за напояване вследствие на което каналът е разрушен и провеждането на вода през него е невъзможно. По този начин е прекратено напояването на 30,000 дка площ.

Предполагаеми причини за аварията са:

- несъобразяване със заповедите за изпълнението на плочата с теренните условия;
- неточно изпълнение на заповедта от страна на технологичния ръководител -ИЛИЯ ЯНЕВ;
- в складовете на "Заводски строежи " при АЕЦ са установени залежавани машини и механизми, които не се използват, някои от които са от внос второ направление.

(Свѐдение на аг." Делян" от 20.6.1978 година при лейт. С.Йорданов).

19. В складовете на Бюро оборудване на ДМО -АЕЦ се намира залежало голямо оборудване за над 1 милион лева. Залежаването се дължи на факта, че след доставянето на оборудването са настъпили нови рационални изменения в технологичния процес, което е елиминирало нуждата от него. Същевременно не са търсени никакви възможности за пренасочване и използване на излишното оборудване от други електроцентрали.

20. Има мнение, че капацитетните възможности на шлеповете с които се превозва оборудването за АЕЦ не се използват напълно. Има случаи когато оборудването се превозва на части и по-няколко шлепа, когато има възможност това да стане наведнаж и да се спести валута, какъвто е случая с превозването на

250 тонен кран от гр. Иличовск.

(Репорт за проведена контролна среща с аг. "Иванов" при лейт. Захариев).

21. При направената проверка за ефективното използване на машините и материалите в ПСУ "Заводски строежи" при АЕЦ Козлодуй е било установено, че в склада на сектор "Механизация" има залежали машини и механизми на стойност 358,698 лв. Освен това има залежали материали В и К (части, инструменти, метали и др.) за 190,000 лв.

(Сведение на аг. "П. Делян" от 7.7.1978 година при лейт. С. Морданов).

22. Някои от работниците в АЕЦ симулират предозирание, като си оставят кидовете върху торбичките на парогенераторите, където не е покрито с олово и така вземат по-високи дози и невършат никаква работа.

(Сведение вх. № 2250 на аг. "Пламен" при ст. л. Вл. Ненчев).

23. По време на първата пълна презарядка на I-ви блок на АЕЦ-Козлодуй, още от началото хората негодуват и има смущение в обслужващия персонал. Работата се извършва от намален персонал и тях, които работят приемат на всяка смяна завишени дози радиация. Има и такива работници, които влизат в парогенератора и стоят вътре, за да им мине смяната, а не работят. Тези и други неща могат да доведат до реална опасност за удължаване на сроковете за презарядка.

(Сведение вх. № 2292 на аг. "Янков" при ст. лейтенант Н. Николов).

Сифтована е за шрифта от 17.1977г. до 1.10.1981г.

Отп. в 2 екз.

№ 1-Иконом. отд.

№ 2- ИА

Изпълнил: Марков

Написала: Дикова-8833

ЗАМ. Н-К ОТДЕЛЕНИЕ ИА:

Дикова
10 X. 1978 година - подполковник

2.

за производството на електроенергията произведена за същия период. Неможе по никакъв начин да се реализират нито преразход, нито икономии на гориво. По-точно немогат да се отчетат. И от тук ясно – никакъв стимул в колектива за по-икономична работа, за търсене и реализиране на такъв технологичен режим, който ще донесе повече производство на ел. енергия с по-малко гориво.

2. Особено важен и бъдещ безспокойство както каза моя познат е въпроса с числеността на персонала работещ на АЕЦ.

Към настоящия момент там работят около 1500 човека. В това число бил и персонала предвиден за разширението – III и IV блок, но сега с този персонал се експлоатират само двата блока – I и II, а после след 1980 година, когато влезат в експлоатация III и IV блок. Още повече че се говорело за съкращение на още стотина бройки. Как ще се води нормалната работа тогава.

Основно затруднението е при ремонтния персонал. Това е атомна централа и има строг лимит и контрол за получаваното дозово натоварване.

До този момент затруднения не са имали, но за в бъдеще при четири работещи блока сигурно щели да настъпят.

И тъй като у нас няма други атомни централи, моя познат ми посочи за пример нововоронешката АЕЦ в СССР и германската АЕЦ на Норд, където персоналет е средно с 30-50% повече от този при тях на АЕЦ Козлодуй, при същата инсталирана мощност.

3. Ръководството на АЕЦ – моя познат смята, че там не всичко е наред, особено що се касае до единомислие и разбирателство.

4. Възаимоотношенията с МЕ и особено помоща, която министерството оказва на АЕЦ. Съществували въпроси с които АЕЦ нямали да се справят, пък и които не били от тяхна компетенция.

3.

- Снабдяването с резервни части наистина този въпрос не е толкова само до МЕ, но доколкото то кореспондира с търговските организации е и негов.

Имали са моменти, когато ремонта не можел да продължава само поради липса на една или друга резервна част. В действителност резервните части съществували но чакали по няколко седмици в пристанището в Рени, от където АЕЦ получава оборудване, чакали развитието на търговските преговори, а понякога се касаело за няколко хиляди рубли. А всеки ден престои на един реактор лишава народното стопанство от над десет милиона киловата ел. енергия.

- особено фрапиращ е случая с последния ремонт на II блок. Въпреки исканията от страна на АЕЦ и многократните настоявания пред МЕ, последното не е могло да подсигури необходимия брой заварчици, поради което ремонта се удължил.

5. И на края няколко думи за социалния климат.

По думите на много хора той не е много добър.

Тук ще изброя някои проблеми, които пречели на неговото развитие.

- липса на квалифицирана медицинска помощ, крайно необходима за един град при който има атомна централа. Само един пример ми беше посочен - в гр. Нововоронеж има болница с 150 легла.

- Занемарено снабдяване. След като имали случай да липсват от магазините стоки, като сол, оцет, олио, сирене, а за местни произведения да не говорим.

- Забавяне строителството на културния дом, а според статистиката 83% от персонала на АЕЦ бил на младежка възраст.

= Забавяне строителството на спортен комплекс.

- Решаване въпроса с незаетата женска работна ръка - над 150 жени на специалисти и то ценни били без работа.

124

4.

- категорията за пенсиониране на работещите в АЕЦ - един твърде важен въпрос.

- и не на последно място нерешаване на жилищния проблем на специалистите работещи в АЕЦ в местата на местожителството им, въпреки съществуването на нормативен акт - 287 разпоредба на КСК от 3-VII-1970 г.

Особено фрапиращ е случаят със специалистите-жители на София. От 1973 година до сега са правили постъпки пред много инстанции но нищо не се е получило. А въпросът е в ръцете на МЕ и на СГНС.

Тези и някои други неща са от особена важност за задържане на персонала, особено на фона на изразилата се вече тенденция според която се изрази моят познат на нежелание на местните кадри за работата в АЕЦ.

14.10.1978 година

"Явор"

I. СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Данните не са проверени, но на агента може да се вярва.

II. МЕРОПРИЯТИЯ ПО СВЕДЕНИЕТО:

1. Да се информира отдел X-ти ВГУ.

III. ПОСТАВЕНИ ЗАДАЧИ:

1. Да ме информира за неудачи по ремонта на II-ри блок.

Следващата среща е насочена за 18.11.1978 година-

Отпечатено в 4 екз.

№ 1 РД на агента

№ 2 X отдел ВГУ

№ 3 ИАЗ-Браца

№ 4 ЛД № 3586

Изпълнил: Николов

Написала: Петкова-8988

18.10.1978 година

РАЗУЗНАВАЧ ДС:

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Реп. № 1101 Екз. № 3
30 Хи 1979 г.
1322 - КОЗЛОДУЙ

59
77
Ств. секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО ДР. Н-К ВГУ отдел Х-ти
СОФИЯ

СПРАВКА

ОТНОСНО: Оперативно и физическо обезпечаване на уязвимите места в АЕЦ "Козлодуй";

Като уязвими места в АЕЦ "Козлодуй" са уточнени следните работни места:

1. Брегова помпена станция - БПС - тя осигурява необходимото количество вода от река Дунав за нормалната работа на централата. При изваждането и от строя работата на централата спира, като в някои случаи е възможно да се появят нежелателни явления в работата на реакторите. За охрана на БПС има изградена гранична заграда, която я охранява стъм река Дунав и милиционерски пост, охраняващ станцията от вътрешността на страната. Оперативно БПС е обезпечена от два агента и 3 ДЛ. Предвижда се и е изграден проект за изграждането на БПС с сигнално-охранителна сграда тип С-100, но изграждането и ще бъде след завършването на разширението т.е., но изграждането и ще бъде след завършването на разширението т.е. до края на 1979 година.

2. Циркуляционна помпена станция - ЦПС - черпи вода от каналите и директно я подава в АЕЦ. При настъпване на авария в ЦПС, веднага се изключват реакторите. От технологична гледна точка изваждането на ЦПС от строя може да доведе до по-крупни аварии, но ЦПС се намира на площадката на АЕЦ и е по-трудно достъпна от външни лица.

За охраната на ЦПС има поставен милиционерски пост, а оперативно работата и се наблюдава от 1 агент и 1 ДЛ.

Следващата група уязвими места са, това са:

- турбогенераторните групи /ТГ/;
- ОРУ /открита разпределителна уредба/;
- парогенераторни боксове /ПГ/;
- главни циркуляционни помпи /ПЦ/;
- Щитовете за управление на централата - БЩУ, ШЩУ, ЩАУ и д
- технологичните линии на химичен цех
- автоматиката и системите за защита и управление на реактора;
- съоръженията на електрически цех;

Тук спадат и всички работни места, участващи пряко в управлението и контрола на технологичния процес, тъй като всяко работно място може да доведе до нарушение на производствения процес и до развитие на аварията, като изключение може да се направи за строително ремонтния цех, ремонтно механичния цех и складовото стопанство без мазутно маслено и склада за технически реагенти.

За физическа охрана на всички тези съоръжения е изградена сигнално охранителна ограда С-100 и функционират три подвижни и три неподвижни милиционерски поста.

Оперативно АЕЦ се наблюдава от 15 агента и 21 ДЛ. Агентурата е така разположена по смени и цехове, че да осигурява информация за състоянието на различните технологични възли.

Въведения пропускателен режим и съществуващата надеждна ограда не дава възможност на външни лица да влязат в АЕЦ. До 31.8.1979 година ще бъдат подменени всички пропуски на работещите в АЕЦ, тъй като се получи доста на брой изгубени такива, които могат да се използват от лица, нямали достъп до АЕЦ. С новата пропускателна система се отстраняват и някои слабости на старата такава, като: отбелязване в пропуска на длъжността и смяната в която работи лицето с което ще се ограничи влизането в АЕЦ на всички лица по всяко време. Това се реши с издаването на различни по цвят пропуски - червени на ръководния състав, които могат да влизат по всяко време и сини за сменния персонал, които могат да влизат само за смяната в която работят.

Съгласно разпореждане на ръководството на МЕР в АЕЦ не се допускат на работа неблагонадежни лица. На практика това се решава, като преди постъпването на работа, всички предварително се проучват. Пълнотата на проучването зависи от мястото, на което кандидатствува лицето. Ръководството на АЕЦ има пълно разби-

64
115

ране по въпроса и не създават допълнителни трудности при извеждането на такива лица. Някои от по-ниските ръководители, като началник цехове ръководител сектори реагират при извеждането на такива лица, особено като се има предвид, че този род хора са по-старателни в работата и се стремят да поддържат близки връзки с преките си ръководители. Това се подсилва от факта, че тези ръководители не се информират за истинските причини за извеждането. Върху работата и проявите на някои от тези лица се водят и по-продължителни наблюдения за изучаване, с оглед оперативно използване.

В основни линии въпросите за охраната на АЕЦ са решени. През настоящата година трябва да се работи по придобиване на нова агентура, тъй като през изтеклата 1978 година напуснаха няколко способни секретни сътрудници, поради промяна на местоживеенето.

Н-К РАЙОННО У-НИЕ МВР
201 1978 г., / майор Гашишки /

Отпечатано в 3 екз.

№ 1 - ВГУ, отд. X-ви

№ 2 - ИАЗ-Враца

№ 3 - ДД 3586

Изпълнил: Николов

Написала: Калчева/466

30.12.1978 г., Козлодуй

47
31296

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Еск. № 838 Ек. 2
25.7.79
5320 - КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИК НА
ОКРЪЖНО У.- НИЕ МВР
град ВРАЦА

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Радиационната обстановка в АЕЦ "Козлодуй" към 25.7.1979 г.

Последната радиационна авария в АЕЦ се получи на 31 май т.г. вследствие на стъпчалите изкопни работи за разширението на Спец Корпуса, обслужващ първи и втори реактор. Аварията се състои в това, че на дълбочина от 1,20 - 1,50 см до 2,20 - 2,60 см беше открита радиоактивно замърсяване на земната маса в порядък от 5 до 200 микро рентгена за секунда, което означава завишение над нормата от 100 до 4500 пъти

По повод аварията беше внесена тревога в Министерството на енергетиката, от където пристигнаха наши и съветски специалисти, които с помощта на местните такива извършиха обследване на случая с оглед установяването на причините и локализация на възникналия процес. Проведени бяха редица геоложки и хидрогеоложки проучвания, направено беше обследване на проекта и качеството на строително монтажните работи късаши спецкорпуса. Заключението на специалистите се свежда до протечки в облицовката на помещенията в които са монтирани баките предназначени за съхранението на високо активни сорбенти. Установи се, че още при ремонта /презарядката/ на първи и в втори енергоблокове през 1978 година се е получило препълване на баките и заливане на помещенията. За този факт своевременно е информирано ръководството на централата, но то от своя страна не е взело необходимите мерки вследствие на което се стига до наводняване на кабелните тунели

и замърсяването на почвата около спешкорпуса, южната и източна част на машинна зала.

До момента са проведени мероприятия за обратното връщане на изкопаната земна маса нейното "погребване" на мястото на изкопа, зацементирване и асвалтиране, които още не е довършено.

Дадени са указания да се засили дозиметричния контрол върху влизашите и излизашите хора и МПС и да продължат геоложките изследвания с цел установяване параметрите на замърсения район. Препоръчано е да се разработят варианти за разширението на спешкорпуса като се предвиди надеждна хидроизолация, както на строящите се така и на действащия сега спешкорпус.

Оценявайки последствията от получената се радиационна авария, то може определено да се каже, че тя е довела да замърсяването на околната среда спешкорпуса и подпочвените води, което ако стане достояние на МАГАТЕ - Виена, а твърде вероятно да се стигне до неприятни последствия.

Не е без значение да се отбележи и факта, че след този случай редица висококвалифицирани специалисти от експлоатацията намериха различни поводи и поискаха да бъдат освободени от работа от АЕЦ. Подобна тревога има и в средата на строителните работници. На последно място може да се спомене и обстоятелството, че от икономическа гледна точка ликвидацията на радиационната авария струва около 200.000 лв.

На края ако трябва да се даде оценка? - как административното ръководство гледа на радиационната безопасност, то извода е че то продължава да подценява сериозността на този въпрос и цялата организация и управление на експлоатационния процес са насочени към достигането на високи икономически показатели - изпълнение на плана и премии, без да се държи строга сметка за евентуалните последици.

На второ място място след въпросите по радиационната безопасност изпъкват постоянните течове на масло от лагерите на турбините, това масло се просмуква в топлоизолацията на турбините, където често има случаи на запалвания които могат да прераснат в големи пожари. Взетите мерки от страна на централата и Енерго-ремонт досега не могат да се приемат като достатъчно ефикасни.

На трето място ни безпокои надеждността на предпазните клапани на компенсатора на обема на високо напрежение.

48
33 9/8

3

Разполагаме с информация от компетентни източници, че при сработването им /отваряне/ същите няма да могат да се затворят автоматично и това не изключва възможността от авария от първи клас с разтопяването на активната зона/Пенсилванския случай в САЩ/.

На четвърто място възниква въпроса с доставката на резервни части - наши и внос. За сега ремонтите се извършват със собствени сили и такива на Енергоремонт, но в близките години това, ще се окаже твърде сериозен проблем, тъй като голяма част от съоръженията ще се нуждаят от изключителна поддръжка.

Необходимо е Министерството на Енергетиката и вътрешно търговските кантори своевременно да се заемат с договарянето и доставката на необходимите резервни части за нуждите на АЕЦ "Козлодуй".

ОТПЕЧАТАНО В 2 ЕКЗ.

Екз. № 1 - в-к ОУ МВР

Екз. № 2 - ЛД № 3586

Изпълнил: Гацински

Нап.: Пасманджиева/378

25.7.1979 год., Козлодуй

НАЧАЛНИК:

майор

/ Г.Гацински/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно.

128

М В Р
РАБОЙНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 856 Екз. № 1
20.9 1978г.
3320 - КОЗЛОДУЙ

ПО ДРУГАРЯ
И-К РАЙОННО У-П В МВР
Т / К

Р А П О Р Т

От подпол. Нино Янкулов Спасов-Гл. Специалист по "Ржима и
Охраната" при Абд. "Козлодуй".

ОТНОСНО: проведен разговор с
директора на Абд. инж. Г. Дичев
и н-к цех "Р.Г. и Д.4 инж. физик
Гечо Хитов.

др. Началник,

На 17. IX. т. г. към 8 часа Сях поканан от директора на централата
инж. Г. Дичев в кабинета му. След кратък общ разговор той ми каза след-
ното:

"Ще започнем ревизия/ проверка/ на главните запорни задвижки/
ГЗЗ/ на главните циркуляционни помпи/ГЦП/ и може да се наложи някой
от тях да бъдат подменени. Назвам ти го това на теб, кажи го и на др.
майор Гацински и др. Николов, за да знаят и те, с молба да не се шуми
по този въпрос. Трябва да се зная, че това е сложно производство където
не са изключени и неблагоприятия. Може да се наложи да се предприемат
и рискове в интерес на производството."

След това ми каза, че американците проявяват жив интерес от дей-
ността на съветските атомни централи и ми приведе следният пример:
поради заводски недостатъци се е наложило около 20% от главните за-
порни задвижки в съветските атомни централи да бъдат подменени, което
е неприятно и нежелателно, тъй като е свързано с допълнителни престо-
и загуба на производство. Този факт е бил известен на определен брой
от специалисти. След известно време радиостанция "Св. Америка" е инфор-
мирала слушателите си за случилото се в съветските атомни централи.

В тази връзка подчерта той не е случаен и интереса на дипло-
матите от американското посолство у нас към Абд.

129 25

След това много настоятелно бях потарсен от инж. физек Г. Хитов - Н-к цех "РБ и Д". Разговора ни с него започна по повод посещението на американските дипломати в района на централата. Гечо счита, че американците идват във връзка с радиационната обстановка и че не е изключено да вземат проби от почвата и въздуха, след което ще информират обществеността и най-вече съседна Румъния.

Продължавайки в този дух Гечо ми каза, че радиационната обстановка в централата не е нормална, а именно:

Съдовете за съхраняване на радиоактивните отпадъци текът. Това той е констатирал от замерванията на сондаж М 1, които показва активност, но къде отива тази вода и той не знае, губят се радиоактивни води.

Радиоактивни отпадъци от първи контур попадат във втори, поради непълната херметичност на парогенераторите и посредством порсинжекторите отват в атмосферата. От атмосферата се наслояват в околната среда. По тази причина той констатирал замърсяване на тревата в двора на централата и е наредил да се изгори. Аз го попитах за състоянието на зеленчуковата градина, той ми каза, че за сега опасност няма, но до година няма да разреши да се отглеждат зеленчуци. Ще разреши да се отглежда царевича за животни, тъй като ако има замърсяване да не попада направо в човека, а да мине през животните.

- Следващият проблем с който ме занима Хитов това бе липсата на прибори за измерване на радиоактивност. Таличните са остарели и недостатъчно ефективни. СССР и тей няма. Западните фирми предлагат, но искат валута, а ние нямаме. По този повод са ходили на Пловдив на панайра, но нищо не са направили.

- Постави въпроса за хората. Ремонтния персонал от централата си крие китовете, за да не покажат каква дозова натовареност имат, тъй като ако се претоварят ще бъдат изведени от заната и по такъв начин ще им се намали заплатата. Работниците от АБР си поставят китовете на радиоактивни места, за да им покажат по-голяма активност и да получат повече пари. Поставени сме пред проблема каза Хитов или да претоварваме дозово хората или да ги увеличаваме.

Анализирайки горното заключавам, че Хитов призна всички наши проблеми, които ние поставяхме на най-стговорни нива до момента.

Горното на разпореждане.

Отпечатено в 2 екз.

екз. № 1 Н. Анкулов к.д. № 4141/76 г.

екз. № 2 Николов

изпълнил и написал: Н. Анкулов, 19. IX. 79 г.

Гл. специалист.

По молбовния

Из архивите на ЦС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

190

10
Препис СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Р. № 137 екз. № 1
-4 ЯНУ 1980

*на р. р. 2
К. Сираков*

XIV отдел 2
РЕКОПИТ № 45

СВЕДЕНИЕ

относно: Проблеми с тежкия бетон на шахта №3 в
АЕЦ "Козлодуй"

Съобщава аг. (д. л.) "Станислав"
(псевдоним)
на отдел 10
отделение 02

Приел о.р. Капитан. Канациев
на 30.12.1979 г. 11.30 ч.
в я/к, к к „ Куба “

В началото на 1978г. тогавашният ръководител на постоянния авторски надзор на "Енергопроект" на АЕЦ "Козлодуй" инж. Желазко Гочев и тогавашния директор на инвеститорската дирекция инж. Край Сираков при външен оглед на току що изпълнената шахта на реактор №3 констатираат външни белези на некачествено изпълнение. Дават нареждане за отстраняване на дефектите (изчукване на каверните и пукнатините до здрав бетон и заливането им). Наредването им се изпълнява. Съедновременно информират автора на проекта на тежкия бетон (инж. Сава Тафров - покойник), който представя нещата, след завръщането си в "Енергопроект", на директора инж. Денчев в такава светлина, че същия пуска доклад до Министъра на енергетиката. В резултат на това са наказани тези, които са открили нарушението (инж. Гочев и инж. Сираков), а тези, които са го извършили - не.

2

Със заповед АД-362/27.04.1978г. на МЕ бе съставена комисия, която да вземе решение по тежкия бетон. Комисията състави протокол от 15.05.1978г., утвърден от инж.Таджер, с който предписва гама - дефектоскопия на бетона.

Работата бе разделена на три етапа: първи етап - определяне на слабите места; втори етап-определяне на плътността на бетона в тези слаби места.

Трети етап - решение за лекуване на евентуалните слаби места.

Първи етап. Определянето на слабите места в бетона бе извършено от лабораторията за изпитване на строителните конструкции към "Енергопроект"(IV км) чрез прозвучаване с ултразвук. Този метод позволява да се определят точните координати на местата с намалена плътност, но не може да даде специфичното тегло на бетона. Прозвучаването бе извършено през 07+08.1978г. В заключението на разработката се казва, че каверни (дупки) в бетона няма, има места с намалена плътност, но категорично не се препоръчва къртене на бетон поради създаване на микропукнатини в ненарушената зона. Трети етап. През октомври 1978г. с писмо 13930/27x78г. даде начина на просветляване на бетона с -лъчи в местата с намалена плътност.

Това просветляване бе извършено от екип на експлоатацията под ръководството на инж.Гечо Хитов. Резултатите от него, както и от прозвучаването бяха изпратени на ТЕП-Москва за решение. В отговора си (от октомври 1979г.) съветската страна не дава решение, а мнение, че тъй като източника (лъчите) не е пробил бетона, те не могат да се произнесат (практически) по въпроса. Трети етап. След отговора ТЕП-Москва, от "Енергопроект" се пусна доклад до Министъра, в който категорично се настоява спешно да се изиска съдействие на съветската страна. В резултат на този доклад на 12.12.1979г. на обекта в кабинета на Дичев

се състоя месен съвет воден от инж.Таджер - присъстваха: от "Енергопроект"-Денчев, М.Тодоров, Мечкарски, Добрев, Узунов, Виктор Георгиев, Траянов; от експлоатацията - Дичев, Хитов и още 2+3 специалисти; от ДИО -Сираков; Динков. Обсъди се възможността за ново просветляване и, за евентуално разбиване на бетона. Експлоатацията в лицето на Гечо Хитов и Дичев категорично заявиха, че бетонът е добър и отговаря на нуждите на експлоатацията. Тук следва да се има предвид, че нарочно просветляването беше възложено на заинтересованата страна (експлоатацията). След като бяха изтъкнати редица доводи от тях в полза на ненарушаване на шахтата, в крайна сметка съвета взе решение да не се кърти бетон и не се просветлява втори път шахтата. Протоколът е утвърден от инж.Таджер. С това юридически въпросът бе приключен.

За шахта №4 за всеки случай бе изменена рецептата на тежкия бетон (при запазено специфично тегло, стана по-течен).

Говори се, че шахта № 1 и № 2 са със същото качество, както и шахта №3, но по въпроса не се е шумяло на времето и съветските проектант (Захаров, *Кондюрин*) са приели шахтите.

Независимо от горното, считам, че от инженерна гледна точка, тъй като каверни в бетона няма, а има само места с намалена плътност, шахтата е годна за експлоатация. Още повече, че има разрешение от ТЕД-Москва бетонът да бъде $3,40 \text{ т/м}^3$, вместо $3,65 \text{ т/м}^3$. Това е експертна преценка.

Публична тайна е, че в централата има просветлявания през защита на места, където е "чиста" зона. Резултатите не се обявяват. Има протечки на "мръсни" води, изхвърляне на "мръсни" води в гр.Дунав, не контролиране на активността на подпочвените води или подмяна на резултатите и т.н.

"Станислав"

4

СПРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО:

Проучването на тежкия бетон на шахта №3 е показало места с намалена плътност на бетона. Чрез просветляване с γ -лъчи е трябвало да се определи точно колко е тази плътност и дали се вмести в допустимите норми, но източника на лъчение бил слаб, поради което тези замервания не били направени. Фактически няма документ, който да показва, че бетона на шахта №3 е годен, поради което и ТЕП-Москва не дава отговор дали бетона е годен или негоден.

От друга страна известно е, че бетона на шахти №1 и №3 изпълнен по-същия начин пропуска радиактивно лъчение, което е недопустимо. Станка Ножарова е споделяла, че лично е виждала, че Гечо Хитов е нанасял в документите не замерените недопустими радиоактивни лъчения на шахтите №1 и №2 както и на други места в АЕЦ "Козлодуй", а допустими такива.

Съвета ръководен от Таджер на 12.12.1979г., без да имат документ за замервания на плътността, осланияйки се на интуицията си и своя практически опит се произнасят, че тежкия бетон на шахта №3 е годен. Това е недопустимо в инженерната практика. Ако имаше замервания, бетона щеше да бъде приет, след като бъдат изпълнени допълнителни екрани (стени) на слабите места.

ЗАДАЧИ:

1. Да изясни и ни информира за причините и последствията от забавянето на сключване на договор със СССР за даване проектно решение за привеждане АЕЦ "Козлодуй" 1,2,3,4" в надежност съгласно нормите за сигурност от 1979г.

2. Да ни информира за причините за забавяне привеждане АЕЦ "Козлодуй" съгласно изискванията за устойчивост срещу земетръс и защо строящите се в момента 3 и 4 блок не се изпълняват съгласно тези изисквания.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1. Ще бъде изготвена справка за Министерски съвет, че и шахта №3 ще бъде радиоактивно опасна, като справката ще бъде покрепена с данни за радиоактивност от шахти №1 и №2.

2. Екземпляр от сведението ще бъде изпратено на Районно управление МВР-Козлодуй.

На агента може да се върва. Следващата среща е на 15.01.1980г.

Отп. в 4 екз.

- № 1 - ЛД 1547
  - № 2 - РД 19456
  - № 3 - Районно у-ние-МВР-
Козлодуй
  - № 4 - отдел 14
- Нап.: Цветкова-1
04.01.1980г.

ВЯРНО, *6*

Капитан: *Б. Ванациев*
(Б. Ванациев)

12

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОБГДСРБНА

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 279 Екз. № 3
02.04 1980 г.
3320 - КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
гр. ВРАЦА

СПРАВКА

ОТНОСНО: Оперативната обстановка в АЕЦ "Козлодуй"

Атомната електроцентра "Козлодуй" на този етап се изгражда с 4 енергоблока с мощност по 440 мвт всеки от тях. Два от тях са в редовна експлоатация и два в строителство и монтаж. Пусковите срокове са септември 1980 год за III-ти блок и края на 1981 год за IV-ти блок. Сега централата произвежда 23% от ел. енергия на България. В нея работят 1600 работници и служители, от които около 300 са с висше образование.

Характерно за обслужващия район е наличието на голяма опозиция в годините на утвърждаването на Народната власт, като от Народния съд да КРД са съдени около 60 човека. Някои от тях са се примирили, други са се приобрили, но има и такива, които стоят на твърди вражески позиции. Засечените от органите на ДС лица правят изказвания, говорещи за не съгласие с политиката на Партията и правителството. Интерес представлява провежданя всяка година Международния гребен поход по р. Дунав, в които вземат участие граждани на капиталистически страни и Югославия. Засечено е лице от Югославия, което е установило подозрителни контакти с работещ в АЕЦ. За изясняване характера на тази връзка е заведен ДОП.

В последно време се увеличава потока на туристи, които преминават през града, някои от тях посещават близки в гр. Козлодуй. Преобладават граждани на СФРЮ. Предполагаме, че този поток ще се

увеличе, тъй като завърши строителството на пътя Лом - Комадуи, който е най-прекия от Видин за Черноморието.

Построяването и функционирането на бъдещия учебен център за подготовка на кадри за атомни централи от типа ВВЕР - 440 ще увеличи посещението на специалисти от капиталистически и развиващи се страни за по дълъг период от време на територията на централата, което налага още от сега да се вземат мерки за успешното им наближение.

В експлоатацията на атомната централа, обстановка е също така динамична и напрегната. Съществуват проблеми, решаването на които зависи бъдещето не само на тази централа, но и на цялата атомна енергетика.

Особено тревожен за момента е въпроса с изтичането на голямо количество радиоактивна вода от басейните за отлачаване отработеното гориво. Денонощно от басейна на I-ви блок изтича по 24 м³ вода, част от която смуква почвата и отива в подпочвените води.

Целия грунт под централата е радиоактивно замърсен.

Още в периода на строителството са получени агентурни данни, че изпълнението на тези басейни не е качествено и при изпитанията дават пропуски. Беше информирано ръководството на строежа, ОК на БКП и чрез ОУ МВР - ВГУ, но тогава не се взеха почти никакви мерки, което доведе до това състояние на басейните. Отстраняването на тези течове е извънредно трудно и ще бъде съпроводено с дозово претоварване на персонала.

През миналата година на два пъти се стигна до сериозно влошаване на радиационната обстановка. През февруари бяха наводнени с радиоактивни води кабелните тунели на кота - 3,60, а през месец май при извършването на строителни работи за разширението на спец-корпуса - 1, беше изкопана и извозена на различни места около 3000 м³ активна земя маса. Ликвидирането на тези активни аварии беше направено с цената на много труд и материални разходи. Освен това сложен е под съмнение въпроса за бъдещото разширение на спец-корпус 1, а от там и съхраняването на тези отпадъци в национален мащаб е от голямо значение за бъдещето на атомната енергетика у нас. Наскоро бе взето решение за построяване на технологична линия за бетониране на кубовия остатък/най-активните отпадъци/, но това не решава въпроса с тяхното съхранява-

не, а само ги привежда във вид удобен за съхраняване. Необходимо е изграждането на национално хранилище за такива отпадъци.

Не е решен въпроса с транспорта на свежото и отработено гориво, от гледна точка на охраната му. За сега с щеновите пътува един ОР по ДС, който по-вече служи обезпечаване на нашите придружаващи лица, но в никакъв случай не е достатъчен да действува срещу подготвена провокация от страна на други лица. Такава провокация е възможна и тя може да доведе до много голям политически скандал и замърсяване водите на р. Дунав.

Все още няма план за действие на персонала и населението при възникване на радиационна авария от I-ви клас, която изисква евакуация на населението на разстояние до 100 км. По този план се говори от пуската на централата до днес. Такъв план трябваше да бъде разработен още преди пуската на първия реактор, но в ръководството на МЕ пари успокоение и протакане на решаването му. Направено е нещо, което е по скоро ръководство, как трябва да се разработи такъв план.

В последно време се забелязва неспазване на трудовата и технологична дисциплина, правят се нарушения на инструкцията и правилата за безопасност в интерес на постигане на по-високи икономически показатели.

Нас ни радва, че през 1979 год е произведено 6172 мл. квч. електроенергия, но ни тревожи факта, че това става за сметка на сигурността на централата и нейното бъдеще. В МЕ не винаги се държи сметка за сигурността и безопасността ѝ в днешния и утрешен ден.

По най-различни поводи се подменят планово-предупредителните ремонти - скъсяват се сроковете за тях, несвоевременно се подменят някои износени части, удължава се междуремонтния цикъл. Последните от такива престъпни самонадеяност са ясни.

В ръководството на АЕЦ няма единомислие. Авторитета на главният директор пред персонала е снижен до минимум. Технически добре подготвен, но без необходимия морален облик за ръководител на такъв отговорен обект. Понякога нечестен спрямо органите на ДС. Някои негови действия подпомогнати от влошаването на радиационната обстановка и социалният климат в гр. Козлодуй доведоха до напускането на много добре подготвени атомни енергетици. Маргар, че няма вакантни длъжности в АЕЦ, не може да се твърди,

че персонала е готов, да поеме управлението на 3 и 4 блок. Въпроса е тежестта на специалистите е комплексен и решаването трябва да стане от няколко ведомства. Малко са грижите по здравеопазването за децата, замрял е културният живот, лошо е устроена търговската мрежа, а подготовката на специалист в атомната енергетика изисква най-малко две години обучение, за да му бъде поверена такава сложна и потенциално опасна техника.

На строителната площадка на АЕЦ 2 обстановката също е доста напрегната. Поради необвързване на пусковите срокове с доставката на оборудването по сеизмозащитата се получиха забавяния на строително-монтажните работи, което разстрои организацията на строителния и монтажния процес. Проблеми с недостига на квалифицирани монтажни кадри, което води до извършването на некачествени операции, което ще се отрази на бъдещата експлоатация на блоковете. Всеобщо е схващането че строителството на разширението е с по-лошо качество от това на I и II блок.

Има решение за отпочването строителството на АЕЦ 3 - с 2 блока по 1000вт., но се забавят някои проекти за нулевите цели и пътят за отпочване строителството с бързи темпове.

Освен създаденото вътрешно напрежение, има вече проявен определен интерес и от представители на някои дипломатически мисии в България. Така например през 1973, 76, 78 и 79 по пътя минаващ край АЕЦ преминава по един или два пъти колата на Турския военен аташе. През 1979 година в Козлодуй пребиваваше и I секретар на Американското посолство, който от гр. Оряхово пристигна на Козлодуйското пристанище сам за да си подпечати туристическата карта.

Интересът на югославските специални служби също е повишено. В момента се водят две дела за оперативна проверка на лица установили подозрителни връзки с Югославски граждани.

Не на последно място е и подчертаният интерес, който проявяват румънските власти. През 1978 год. в съседният гр. Бекет бе създадена лаборатория за радиационен контрол на водите на река Дунав, която е прикрита с надпис на хигиенно епидемиологична станция. Няколкократно са опитите на румънските учени да дискретират работата на АЕЦ. На заседанията на СИБ те се държат невъздържано и остро атакуват работата на АЕЦ. Това наложи през септември 1978 г да се проведе специална международна експедиция по река Дунав за вземане на проби от водата и почвата. Изследванията ~~накараха~~ не показаха нарушения на допустимите норми за радиационна обстановка. С това обаче интересът им не намали. Разполагаме с данни, че са сключили контакт с ИГАТЕ за изследване на измененията на

радиационната обстановка породени от съществуването на АЕЦ. Закупена е свръх чувствителна апаратура с каквато ние не разполагаме. Резултатите са докладвани на симпозиум по линия на МАГАТЕ и са силно повишени. Тези резултати не са приети за достоверни от известни учени участващи в симпозиума.

През миналата година на няколко пъти румънският катер влиза в устието на топлият канал на АЕЦ за вземане на проби. При една такава операция, същият бе задържан от граничните власти и съставени необходимите обстоятелствени протоколи. Определено активизиране на румънските власти се получава при извършването презарядки в Централата или при транспортирането на горивото. Характерно за района е, че голяма част от населението говори влашки език и общуването с румънски граждани е улеснено. Голям е потока на наши граждани посещаващи Бузъвния, също така и на румънски граждани посещаващи нашия район. Има засечени лица нелегално преминаващи река Дунав както от румънска, така и от наша страна.

Изхождайки от така очертаната обстановка е създадена следната организация на работа по линия на ДС:

- Началник на РУ МВР - икономист и трудов стаж в МВР 16 год.
- Зам. Н-К отделение - електроинженер 8 год стаж в МВР обслужващ експлоатацията.
- ОР завършили ВСН Г.Димитров - 1 година стаж обслужващ строителството.
- ОР завършили ВСН - 6 год. стаж обслужващ обкръжението.
- Гл. специалист по Режим и охраната ОР трудов стаж в МВР.....
- НОР - бив ОР пенсионер ръководител Резидентурна група по обкръжението.

За наблюдението на контингента и уязвимите места се използват 32 агенти, около 12 със висше образование, които работят предимно в АЕЦ, агентите са със средно образование и са главно по обкръжението. Разстановката на агентурата не е достатъчна и за пълно наблюдение на монтажните и палатъчни работи в разширението и за някои дела за оперативно наблюдение в обкръжението. За придобиване на информация по качеството на монтажните работи семаршрутират агенти от експлоатацията. За окомплектоване на агентурния апарат са набелязани мероприятия за придобиване на такъв в плана за настоящата година.

Групата по ДС разполага с информация получавана от 54 ДЛ.

Създадени са две групи от консултанти в експлоатацията и стро-

20/17

ителството за оценка на сигнали и разследване на аварии. В експлоатацията има оборудвана базова стая за М"ПИРИН".

През изтеклата година е работено по 10 сигнала, 3 от сигналите прерастнаха в ДОН а останалите бяха приключени и лицата профилактирани. Водят се 2 ДОМ и 15 ДОН.

На списъчен отчет в окръжението и стротилството се водят 49 лица. Характерно за настроението на бранеският контингент в стротилството е изразяването на недоволство от заплашеното им. Малко или почти не се коментират политически събития.

Кандидатите за работа в АЕЦ се проучват и неподходящите не се допускат, а новопроявяващите по зашифрован път се извеждат чрез главният специалист по режима.

В АЕЦ са уточнени уязвимите места и е изготвен перспективен план - мероприятия за обезпечаването им.

Всички работещи в АЕЦ излизат в ~~външните страни~~ страни по различни поводи се провеждат беседи, като тези от които се придобива оперативна информация се отразяват в рапорти. В групите излизачи на специализация, често се включват и наши агенти.

Анализирайки характеристиката на сегашната оперативна обстановка се идва до извода, че тя е динамича и напрегната. В перспективите се ~~очаква~~ все повече да се усложнява което задължава оперативният състав на РУ да реагира своевременно на всички изменения за гарантиране на сигурност в работата на АЕЦ.

Отпечатано в 4 екз.

№ 1 Н-К ОУ МВР

№ 2 НАЗ

№ 3 ЛД № 3586

№ 4 .....

Изпълнил: Н. Николов

Написала: Попова/156

2.04.1980 г

Козлодуй.

НАЧАЛНИК

майор:

/Г. Галинки/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НМЕ - ДС
Рег. № 14740 Екз. 1
г. в 19 80 год.

87

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЕНТ : ИФ. ОРГ. У-НМЕ
Вх. № 8690 от 11.06.80

С П Р А В К А

ОТНОСНО: ⁰Контраразузнавателното обезпечаване на
АЕЦ "Козлодуй" по време на строител-
ството и експлоатацията

Строителството на АЕЦ "Козлодуй" започна с уско-
рени темпове през 1970г. с 287 разпореджия на Комитета за
стопанска координация при МС. Общият брой работници се
е движел от 1000 бр. през 1970г. до над 7000 бр. през
1974г.

През м.септември 1974г. беше открит първия
енергоблок на централата, - един реактор с мощност
440 мвт. и две турбини по 220 мвт. През 1975г. бе въведен
и втория блок, с което мощността на АЕЦ достигна 880 мвт.
Предстоящо е въвеждането на още два блока по
440 мвт. Проектират се още 1 или 2 блока по 1000 мвт.,
които ще се построят на същата площадка.

Проектирането на АЕЦ "Козлодуй" е съвместно дело
на ТЭП Москва и НИПНИЕС "Енергопроект" в София, а достав-
ката на оборудването е съветско.

Оперативното обслужване на централата първо-
начално се обезпечаваше от 1 ОР по ДС, 1 по стопанска
и 1 по криминална линия. Основните задачи по ДС бяха: създа-
ване на необходимия агентурен апарат; установяване вражес-

кия контингент и извеждането му от възловите и отговорни места на строителството; получаване информация за неулачи в строителството и монтажа, прелпоставка за аварии и сигнализиране съответните органи за отстраняването и нелопускането им.

От 01 април 1971г. започва да функционира физическа охрана от ВМв състав от 28 души. Изградена беше и временна ограда около АЕЦ. От март 1974г. състава на охраната е увеличен на 65 души, за сметка на експлоатацията.

По време на строителството централата е посетена само от няколко западни специалисти, представители на строителни фирми Мейналие-Швейцария, ELSE -Италия, Швинг-ФРГ, чиито машини работеха на обекта. Същите бяха своевременно обезпечавани в оперативно отношение. Получиха се данни, че представителите на първите две фирми събират търговска разузнавателна информация като за целта са ангажирали български специалисти от централните ведомства в София. За получаване на информацията използвали лични срещи и пощенския канал, като си служат с писма от фиктивни полатели и условности. Чуждите представители и българските граждани са завелени на съответен вил оперативен отчет и работата по тях пропължава.

През 1974г. по линия на ДС са ползувани 1 резидент и 31 агенти. От тях 16 са били на ръководство при ОР по ДС в трудови войски, ВКР е ръковолил 1 рез. и 6 аг. и 9 аг. са били на други отдели в Окръжно управление, главно по линия на Шесто управление. В експлоатацията, наброяваща 880 души са ползувани 16 агента, в строителството и монтажа-11 и в обкръжението - 5 агента.

През 1975г. на централата е назначен още един ОР, който да обезпечават строителството и друг по обкръжението

(гр.Козлодуй и близките селища). Ползват се и двама нешатни оперативни работници, главно за проучване на канлилати за работа с оглед непоускането на лица от вражеския контингент и за работа по обкръжението.

По наше предложение през 1974г. МС¹ прие решение за обявяването на АЕЦ "Козлодуй" за режимен обект, като се спазва т.1 от 216 разпорежлане на МС от 1964г. отнасяща се до посещенията на наши и чужди граждани в централата и правене на снимки. С това беше създаден поря̀тък и се ограничи достъпа на външни лица до АЕЦ.

Разрешение за посещение се дава от отпел ДТ при ВГУ-ДС по искане на Министерство на енергетиката и след съответни проверки.

През 1976г. беше създадена група по ДС вече към РУ-МВР гр.Козлодуй в състав 3 ОР и 2 НОР. Беше назначен гл.специалист по режима и охраната на АЕЦ "Козлодуй" от 01-06.1976г.

Същият състав по ДС и понастоящем обезпечава в оперативно отношение АЕЦ Козлодуй, ОР по ДС обслужващ експлоатацията на централата е зам.н-к на районното управление в Козлодуй.

През 1979г., съгласно указанията на ръководството, беше изготвен план за обезпечаване сигурността на АЕЦ "Козлодуй" обелиняващ усилията на ДС, НМ и ПО. Установени са и са обезпечени с агентура и ДЛ уязвимите места във аварийно, пожарно и взривоопасно отношение. Значително внимание в плана е отделено на въпросите за ядрената и радиационна безопасност, на системата за контрол и управление и защита, на съхранението на твърдите и течни радиоактивни отпалъци, на транспорта на свежото и отработило ядрено гориво, всичките свързани с

безопасността на централата.

Застъпени са въпросите както на координацията с различните сили и средства на МВР, така също и с граничната застава, охраняваща АЕЦ откъм р. Дунав.

Координация и помощ се оказва от Окръжно у-ние на МВР и от централните полеления на ВГУ, ДИМ. П6 и др.

Икономическата група се ръководи методически от икон.отделение в ОУМВР-Враца.

Десети отдел на ВГУ разполага щатно с един направленец по линия на енергетиката, който обединява информацията получавана в АЕЦ и ~~МЕ~~ и полеленията му, оказва помощ и контрол по делата и в аг. опер. обслужване. Все по често се ползват възможностите на агентура от центъра с маршрутни възможности за решаване на конкретни задачи, на консултантите - при изясняване на аварии за които има съмнения за умишъл.

Профилактичната и сигнална дейност на органите на ДС за предотвратяване на аварии и неувлачи, за настроенния всред колективите и др. негативни явления е останала практика в нашата работа.

За обезпечаване охраната и пожарната безопасност на АЕЦ "Козлодуй" през 1974г. бяха дадени конкретни предложения, утвърдени от министъра на енергетиката и министъра на вътрешните работи. Преглед на изпълнението им се прави ежегодно. По този път бяха внедрени на АЕЦ нова сигналноохранителна техника, беше изградена ограда тип СОСНА и монтирана апаратура към нея тип "Кльой". Беше подобрен пропускателния режим, създадени телефонни, диспечерски и УКВ връзки, издействувана гранична застава и въведена противопожарна техника.

По наша сигнална справка се разработи общ аварийен план за централата за действия в случай на радиационно опасни аварии от I до III клас с участието на МНО, граждан-

ска отбрана, МВР, МНЗ, народните съвети и др. организации.

В Научно-изследователската работа по отношение безопасността на АЕЦ "Козлодуй" и различните функциониращи системи се ползува богатия опит на Съветския съюз проектирал и доставил оборудването на АЕЦ. У нас се разработват отделни теми по СИБ, свързани със сигурността на работа на съоръженията, яления и радиационен контрол в ИЯИЕ към БАН и в НИПНИЕС "Енергопроект".

МВР следи с интерес и сигнализира незабавно на съответните нива за всички пропуски застрашаващи сигурната и нормална работа на АЕЦ-Козлодуй.

С наше участие, с оглед изключване на вътрешновеломствените интереси и нелопускане създаване на опасни ситуации е организиран извънвеломствен лозиметричен и радиационен контрол, осъществяван от Министерство на народното здраве. Също така прелстои регламентирането с постановление на МС осъществения ялен контрол от КМИАЕ на експлоатацията на АЕЦ "Козлодуй".

Международния контрол се осъществява от МАГАТЕ, със селалище Виена-Австрия, тъй като НРБ е подписала конвенцията за неразпространение на яленото гориво използвано за мирни цели. Периодически специалисти на МАГАТЕ посещават АЕЦ "Козлодуй" за проверка на място на монтираните снимачни камери и пломби. Тези специалисти са обикновенно западни граждани, прелварително съгласувани с НРБ и се назначават за определен период от време и прелставляват елин от каналите за събиране на разузнавателна информация, извън тяхната официална лейност. Поведението им на наша теретория се контролира с агентура и ДЛ.

Друг потенциален източник на информация са българските специалисти заминаващи на специализация в

западни фирми по линия на МАГАТЕ. С тях се провеждат беседи преди и след специализацията, контролира се тяхното поведение с агентура зал граница и в страната.

Интереса на противникови разузнавания по отношение този момент се е заключава в събиране на информация за надеждността и сигурността в работата на АЕЦ "Козлодуй", за аварии, разпространението на които би довело до създаване на смут сред населението и усложняване на международните отношения на НРБ с нейните съседи. Втория секретар на посолството на САЩ в София, установен като разузнавач, се е стремил през 1979г. в официални и неофициални срещи да изясни не е ли имало в АЕЦ "Козлодуй" по крупна авария, пол предложение, че е предизвикана още при земетресението от март 1977г. Настоявал е АЕЦ "Козлодуй" да бъде посетена от техни специалисти от Националната регулационна комисия на САЩ, която се занимава с контрол по опазване на околната среда.

Интерес е проявявало и турското разузнаване. През 1973г. техни дипломати са правили снимки на АЕЦ "Козлодуй" и околността.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - За предаване при срещата на Унгарските органи за сигурност

№ 2 - ЛД 1547

№ 3 - Окр. у-ние МВР-Враца

Изп.: Христов -Канациев-10)-2297

Нап.: Цветкова-13123

08.05.1980г. 2019

За НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 10

Полковник:

(Ив. Иванов)

148 889

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГСРСБНА

М В Г
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № 3650 Изв. № 1
25.06.1980
3000 - БРАЦА

М В Г - Районно управление
КОЗЛОДУЙ
274 от 27.06.80

Д-р Мухомев
20.06.80

ИНСТРУКЦИЯ

За статута, задачите, правата и задълженията на
офицера по режима и охраната в ~~СВТ~~ АЕЦ - Козлодуй.

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1 Тази инструкция се издава въз основа на Разпоред-
дане № 187 на Бюрото на Министерския съвет от 12.05.1972
година и урежда задачите, правата и задълженията на офицера
по режима и охраната в ~~СВТ~~ - АЕЦ - Козлодуй.

Чл.2 Институтът на офицера по режима и охраната е
създаден с разпоредане № 187 на Бюрото на Министерския съвет,
с цел по-ефикасно да се организира,направлява и контролира
работата по опазването на държавната и служебна тайна в
съответните ведомства.

Чл.3 За работници по режима и охраната се назначават
офицери от Държавна сигурност.

ГЛАВА ВТОРА

Чл.4 Длъжността и възнаграждението на офицера по режима
и охраната се определят от Министъра на Енергетиката и Министъра
на вътрешните работи, съгласувано с Министъра на финансите и
председателя на Комитета по труда и работната заплата. и се

874
2 143

включва в щатното разписание на СЕП АЕЦ "Козлодуй".

Чл.5 Офицерът по режима и охраната е на двойно подчинение – на директора на АЕЦ и на началника на Районното управление на МВР гр. Козлодуй.

Чл.6 Освен правата и задълженията на военнослужащ от МВР, офицерът по режима и охраната се ползува и с правата и задълженията на служител от СЕП АЕЦ, съобразно със заеманата от него длъжност.

Чл.7 Офицерът по режима и охраната участва в мобилизационната подготовка на СЕП АЕЦ – "Козлодуй."

Чл.8 Задграничните командировки на офицера по режима и охраната, свързани с работата му във ведомството се съгласуват с МВР и се разрешават и изплащат от СЕП АЕЦ "Козлодуй".

Чл.9 Офицерът по режима и охраната работи по план, който се съгласува с началника на РУ МВР – Козлодуй и утвърждава от директора на СЕП АЕЦ – Козлодуй.

Чл.10 т.1 За неизпълнение на задачи, за дисциплинарни и други нарушения, свързани с работата на офицера по режима и охраната в АЕЦ. може да бъде наказван от Директора на СЕП АЕЦ, за което се уведомява началника на РУ МВР – Козлодуй.

т.2 За постигнати добри резултати в работата може да бъде награден, като препис от заповедта за награждаването се изпраща на началника на Районно управление МВР – Козлодуй.

ГЛАВА ТРЕТА

11. Офицера по режима и охраната:

1. Оказва помощ на ръководството на АЕЦ за създаване на ефикасна организация на работата по опазването на държавната и служебна тайна.

~~88~~
150

2. Оказва помощ на ръководството на АЕЦ при изготвянето на списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за АЕЦ и упражнява контрол за опазването на тези данни.

3. Съдейства на ръководството на АЕЦ при съставянето на номенклатурния списък и изучаването на служителите, определени за работа с данни, сведения и предмети, които съставляват държавна тайна.

4. Оказва помощ и упражнява контрол върху дейността на поверителната служба в АЕЦ, за точно спазване на правилника на организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, респективно за изработването, движението, ползването, съхраняването и отчитането на материалите, съдържащи данни от поверителен характер.

5. Участва в подготовката и провеждането на инструктаж на служителите, които имат отношение към срещите с представителите на капиталистически и развиващи се страни, с оглед недопускане изтичането на държавна и служебна тайна.

6. Оказва помощ на ръководството на Централата при обсъждане на кандидатите за задгранични пътувания или за участие в международни прояви в страната. Участва в инструктажа на тези лица по опазването на държавната и служебна тайна и в заслушването им след завръщането в страната. По един екземпляр от докладите, записките и сведенията на завърналите се от задгранично пътуване се представят на офицера по режима и охраната.

7. Цялата предварителна информация свързана с предстоящите посещения на чужденци, запитвания, искания от проучвателен характер, покани за гостувания, обмен на специалисти и информация, както и за командировки на служители от АЕЦ зад граница, да се предоставят на офицера по режима и охраната за вземане на необходимите мерки за опазване на държавната и служебна тайна.

8. Организира и провежда с помощта на служебното ръководство мероприятия за повишаване бдителността на служителите от АЕЦ, допуснати до работа със сведения, факти и предмети, съставляващи държавна тайна.

9. Оказва помощ и осъществява контрол за правилно организиране и осъществяване на физическата и техническа охрана и пропускателния режим и контролира дейността в това отношение с компетентните органи на МВР.

10. Оказва помощ в работата на отговорника по опазването на държавната тайна в средствата за масова информация в АЕЦ.

11. Осъществява контрол по използването на свързочните средства и размножителната техника в АЕЦ, с оглед да не се допуска изтичането чрез тях на поверителни данни.

11. Съгласувано с МВР "Държавна тайна" извършва проверки по сигнали за разгласена държавна тайна, за изгубени поверителни документи и други нарушения на нормативните документи, регламентиращи опазването на държавната тайна в АЕЦ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Офицера по режима и охраната в изпълнение на задачите, произтичащи от тази инструкция има достъп до съответните поверителни данни и материали.

2. Изготвянето на всички документи в системата на АЕЦ, които регламентират режима, охраната и опазването на държавната и служебна тайна предварително се съгласуват с офицера по режима и охраната.

3. Директора на АЕЦ и неговите заместници оказват пълно съдействие на офицера по режима и охраната при изпълнение на задачите му, произтичащи от тази инструкция.

4. За всички нарушения по опазването на държавната и служебна тайна в АЕЦ офицера по режима и охраната своевременно докладва на Гл.директор, а в негово отсъствие на неговия заместник и предлага мерки за отстраняването им.

5. Ежедневно в края на м.март прави цялостен отчет с оценка и изводи за състоянието на работата по опазването на държавната тайна в АЕЦ и докладва на Гл.директор и началника на РУ МВР-Козлодуй.

ГЛ.ДИРЕКТОР:
/Инж. Г. Димитров/

НАЧАЛНИК:
Полковник
/Хр. Муртин/

Секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО

ДРУГАРЯ НАЧАЛНИК
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ МВР
КОЗЛОДУЙ

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 3327
3320 - Козлодуй

25.11.81
Вр. Извеждане
10 35-РБ
12.6.81

РА П О Р Т

от пол. Нино Янкулов Спасов – Гл. специалист
по безима и охраната при СЕН – АЕЦ "Козлодуй"

Другарю Началник,

От 16 до 27 март т.г. заедно със старши л-т Васил Страшимиров Захариев бяхме командировани от Министъра на енергетиката със задача за охрана на шлеп, натоварен със свежо ядрено гориво от пристанище гр.Рени – СССР до пристанището на АЕЦ в гр.Козлодуй.

Товара със свежото ядрено гориво състои се от 31 контейнера натоварихме на шлеп собственост на БРП – гр.Русе № 910053 със старшина Георги Иванов Георгиев на 19.III.1981 год.

На 22.III.1981г. с още два шлепа натоварени с въглища бяхме взети от моторен кораб "Г.Бенковски" с капитан Кирил Абрашев и към 10.00 часа на същата дата поехме за България.

Пътуването се затрудняваше от гъстата мъгла, силното прииждане на реката и многобройните дървета, които реката носеше. Към 6.40 часа на 23.III. корабът с товара се установи на котва от левия бряг на р.Лунав поради непроницаема мъгла.

В 7.50 часа само корабът без товар застава на понтоне на пристанището на с.Хърсово – СР Румъния, което се намира от десния бряг срещу товара, за попълване на запасите си с питейна вода.

В този момент след нас се е движил югославски моторен кораб "Бор" с четири шлепа натоварени с руда с капитан на кораба Раде Зечевич.

- 2 -

92
172

Поради гъстата мъгла и той решава да спре до вдигане на мъглата. Изравнява се с нашият товар и пуска котва. Пускайки котвите водата понася кораба и товара му към нашият товар. Последва сблъсък на двата товара при който последният КНЕКТ на товара на "Еор" пробива шлепа натоварен със свежо гориво в последната му секция на височина 35 см над водата и скъсва две въжета. Каквато и да е опасност за горивото, което се намираше в средната секция на удареният шлеп при тази ситуация нямаше. Югославският кораб се доближи до нас, капитана и помощника му признаха вината си и подписаха акта за аварията, без да знаят какво возим. Югославският капитан предложи и ние се съгласихме да не уведомяваме румънският портови надзор, тъй като ще ни отнеме много време, а да се уточним в гр. Русе, което и сторихме.

На 27.III.1981г. товара бе докаран в централата.

Във връзка с горното и с цел недопускане на подобни ситуации предлагам:

- Свежото ядрено гориво да се извозва от пристанище Рени до централата така както се транспортира и отработеното гориво, а именно баржата собственост на АЕЦ, за преустройство на която се готви проект в момента и един и същи тласкач, с подбран екипаж, без участието на други товари и каквито и да маневри по реката с участие на горивото.

Забележка: Аналогичен доклад със същото предложение ще бъде изпратен до Министерство на енергетиката и ВТИ "Енергосимпекс", което участва в доставката на горивото.

ИЗГОТВИЛ:

/пол. Н. Янкулов/

отп. в 3 екз.

Екз. №1 - н-к р.у-ние МВР

Екз. №2 - ИАЗ - Враца

Екз. №3 -

Изготвил: Н. Янкулов

Написала: Б.Т.

З. Я. Митев

Ог Вреще 86
1742

~~СТРОГО СЕКРЕТНО!~~

226 с. 09.06.81

1733 18.05.81

*Р. Ч. Митев. Козлодуй
8-6-81
З. Я. Митев
12-6-81
Вреще*

М. Б. -
ВТОРО ПЛАНИРОВАНИЕ ДО
рег. № 16590
11. МАЙ 1981 18 ГОД.

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 10
Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание в Щаба на ГО във връзка с аварийния план на АЕЦ "Козлодуй"

ДРУГАРИ НАЧАЛНИК,

На 07.05.1981 г. от 16 часа в Щаба на гражданската отбрана се е състояло съвещание във връзка с аварийния план на АЕЦ "Козлодуй". Съвещанието е било предизвикано след изпратеното през м.април т.г. писмо от Министерство на енергетиката до Щаба на ГО на НРБ за това, че все още не е създадена организация за разработване на национален противоаварийен план за действие на персонала и населението в случай на тежки радиационни аварии. Писмо с подобно съдържание е било изпратено и до министъра на вътрешните работи за съдействие.

През м.юли 1980 г. Експертният технико-икономически съвет на Министерството на енергетика е приело с протокол разработения от НИШКЕС "Енергопроект" план за реализиране

2

на противоаварийни мероприятия в случай на радиационно опасни аварии на АЕЦ. Планът и протоколът на ЕТИС били изпратени на Щаба на ГО на НРБ, които да служат за основа, при изработването на общ аварийен план съвместно със заинтересованите ведомства. Въпреки многократните напомняния от страна на Министерство на енергетиката за отговорността и значението за страната от съществуването на такъв план, Щабът на ГО не решавал въпроса.

На проведеното съвещание присъствували представители на МНЗ, КМИАЕ и МЕ. Председател е бил началник щаба на ГО и секретар на правителствената комисия за стихийни бедствия и крупни производствени аварии ген.лейтенант Кръстев.

След станалите разисквания било взето решение да се изготви записка до зам.председателя на Министерския съвет др. Григор Стоичков, в която да се предложи кои специалисти от заинтересованите ведомства ще участвуват в разработването на общия аварийен план за АЕЦ "Козлодуй".

Считам, че е наложително участието на служители на МВР при изготвянето на общия аварийен план във връзка с необходимостта от взаимодействие с ведомствената милиция, обектовата противопожарна охрана и другите служби на МВР при възникване на радиационно опасни аварии на АЕЦ "Козлодуй".

Отп. в 3 екз.

№ 1 - ЛД 1547-ОР Канадиев

№ 2 - Окр. у-ние МВР-Враца

№ 3 - ~~отдел 14~~ Инспекторат МВР - др. Агаджан

Изп.: Ив. Христов-10

Нап.: Цветкова-14874

11.05.1981 г.

Майор: *Светислав*
(Ив. Христов)

 МИНИСТЕРСТВО
 НА
 ЕНЕРГЕТИКАТА
 № .....
 София, ... 198..... г.

за съвместна работа

Секретно!

Екз. №. 1

27
16
38

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
 МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ
 РАБОТИ -
 др. ДИМИТЪР СТОЯНОВ

КОПИЕ: ЦК на БКП
 отдел "ПРОМИШЛЕН"

ОТНОСНО: сигнална записка -
 № 859 от 25.VI.1981 г.

12490 59

Въвеждането в експлоатация на енергоблок № 3 на АЕЦ "Козлодуй" и достигането на номиналната му мощност се извършиха в съответствие с инструкциите и нормативните документи и под техническото ръководство на съветските специалисти. Всички етапи на пусковите операции са правени след подписването на актове за готовност на съответните системи, в това число и от съветските специалисти.

Протокол обр.16 за приемане на обекта е подписан само с 29 броя забележки за недостатъци, които се отстраняват в предвидените срокове. Остават за отстраняване недостатъците по 2 забележки, чийто срок е свързан с есенното падане на нивото на р. Дунав. Значително по-голям беше броят на забележките за допълнителни видове работа/85 бр./, които приемателната комисия предписа.

Част от целесъобразните видове работа са изпълнени, а останалата част ще се изпълнява в зависимост от технологичните възможности.

За официално откриване на енергоблок № 3 своевременно бе направено предложение. Счете се за целесъобразно официално откриване да бъде направено едновременно на 3-ти и 4-ти енергоблокове.

390
2. 18/2

Монтажа на енергоблок № 4 наистина изостава от пусковия график с около 60 дена главно поради недостига на работна ръка и несвоевременното ѝ осигуряване. В момента най-остра е нуждата от висококвалифицирани заварчици. С постановление на МС № 74 от 20 декември 1980 г. Министерството на строителството и архитектурата бе задължено да проведе разговори със СССР и ПНР за осигуряване на 80 квалифицирани заварчици. Ако тези работници бъдат осигурени това само ще помогне за преодоляване на натрупаното изоставане. На други крупни енергийни обекти също има недостиг на квалифицирани заварчици.

Плана за строително-монтажни работи на енергоблок № 5 за 1981 г. е 9 млн. лв. в това число и за временно строителство. Досега на изпълнителя са предадени документации за повече от 23 млн. лв. само за основно строителство. Ние считаме, че плановите средства за 1981 г., които бяха определени в съответствие със становището на МСА, са недостатъчни и за да се спази пусковия срок на 5-ти блок /1985 г./ те трябва значително да бъдат увеличени, а строителя да осигури най-малко 1500 работника вместо наличните сега 400 души.

Изместването на трасетата на двата електропровода 400 и 220 киловолта се налага поради това, че проектите за тях са разработени няколко години преди да се реши разширението на централата. Основната част на строителството на електропроводите е изпълнено преди излизането на проектите за изместването, които се завършиха през м. февруари 1980 г. Трябва да се отбележи, че въвеждането в експлоатация на електропровода 400 киловолта беше абсолютно необходимо още преди пускането на енергоблок № 3. Електропровода 220 кВ е

3. ⁴⁰
~~18~~

построен през 1974 г. Ако не бе се появила необходимостта от изпълнение на антисеизмични мероприятия пускането на 3-ти енергоблок щеше да се осъществи към края на 1979 г.

Въпросът за пълномощник на ЦК на БКП и МС на АЕЦ "Козлодуй" престана да бъде актуален. Такъв вече е назначен.

МИНИСТЪР: *[Signature]*
/Н.Тодориев/

Отп. в 3 ека.
№. 233/IV 1981 г.
НГ/РГ.

*фотокопия в 1115-10-7
1 Вжиза 04*

Судуванов

*47364
66*

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

1832
31.03.82
3000-МР/ЛД

М. П. ЛО
703 02.04.82

СИГНАЛНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Проблеми при съхраняването на отработеното гориво в АЕИ - Козлодуй.

Във връзка с предстоящата пълна презарядка на I-ви блок на АЕИ - Козлодуй в Окръжно управление МВР - Враца са получени сигнали, че басейнът за отлежаване на горивото на блока не бил в състояние да поеме касетите от реактора, а извозването на отработеното гориво за СССР за тази година не било решено.

Изказано е мнение, че за сега развитието на атомната енергетика не се съобразявало с този нерешен проблем, но след 10-15 години нашата страна щяла да бъде изправена пред сериозни затруднения. Изказва се мнение, че неправилно е било решението да се строят големи хранилища за отработеното гориво, тъй като това неминуемо щяло да доведе до замърсяване на природната среда.

Написано в 4 ека.

- № 1-ВГУ
- № 2-ЦМОУ
- № 3-ИОЗ
- № 4-РУ МВР-Козлодуй

Изпълнил: Ал.Трой
Написала: Каменова/1507
31.03.82 година

НАЧАЛНИК:
Полковник:

[Signature]
/Г.МУТЕВ/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

389
22
50

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 865 Екз. № 2
28.06 1987
3320 - КОЗЛОДУЙ

Д О
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
В Р А Ц А

С П Р А В К А

ОТНОСИ С: Нерешени въпроси за обезпечаване на сигурна и безопасна работа на АЕЦ "Козлодуй"

Др. Началник,

С въвеждането в нормална експлоатация на IV-ти енергоблок на АЕЦ "Козлодуй" през месец юни т.г., централата стана едно от най-крупните енергийни предприятия в света. Въпреки нормалната работа до сега, съществуват нерешени въпроси, които биха дали отражение за бъдещата такава работа на централата, а именно:

1. Все още не е изготвен и утвърден общия аварийен план за реализиране на противоаварийни мероприятия в случай на радиационно опасни аварии в АЕЦ, чийто срок съгласно съвместния протокол между МВР и МБ от 1980 год. е до 30.11.1980 год.

2. Не е решен въпроса с превозването на отработеното гориво обратно в СССР. В момента всичките басейни за отработено гориво в АЕЦ са пълни и предстои извозване за да може да се презареди II-ри реактор. Условищата които постави съветската страна са-да се направи хранилище на територията на АЕЦ за отработено гориво което да престоява в него 5-6 години и тогава да се прекарва в СССР. До сега по хранилището въобще не се работи и има възможност при получаване на неудачи при предаването на отработеното гориво, ако то не се осъществи да се спира блок с предстояща презарядка и се чака докато се уреди въпроса.

3.

3. Не се решава капитално въпроса с превозването на свежото и отработеното гориво. До сега то се извършва като се използва река Дунав. Препоръката на съветската страна е да се изгради ж.п. линия до АЕЦ и това извозване да се извършва чрез специално направени за целта вагони чрез трафика Иличовск-Варна, тъй като според тях могат да се получат непредвидени неудачи от страна на СРР.

4. Не се поддържа на необходимото техническо ниво пътя между АЕЦ и пристанището за прекарването на тежките товари. Сега в момента за превозването на отработеното гориво ще трябва да се използва пътя свързващ Козлодуй с Враца /няма друга никаква възможност което е грубо нарушение съгласно изискванията за радиационна безопасност.

5. На пусковите оперативки постоянно се отлагат сроковете за направата на аварийното водоснабдяване, което трябва да обезпечи възникването на радиационно опасни аварии, в случай на липсата на вода в студения канал. След две удължавания бе казано, че последния срок е 30.06., а на предната оперативка е удължен до 30.07., но и този срок по мнение на специалистите ще се провали. Съветските специалисти заявяват че при работа на 4-ри реактора това не е допустимо

6. В продължение на 2 години вече се изпълнява телефонната връзка между АЕЦ и Брегова помпена станция и още не е изпълнена. Единствената връзка е по радиотелефона, която не е много сигурна и има много смущения.

7. Не се работи в АЕЦ относно действието на аерозолите върху човешкия организъм. Измерванията които се правят са примитивни. Аналогично е и с измерванията по неутрони и бета газ, опасни замърсявания за здравето на работниците.

8. С възмъждането на IV-ти енергоблок и построяването на V-ти блок на АЕЦ ще бъдат необходими още около 500 броя специалисти, които през тази година трябва да се наберат. Анализ показва че много са желаещите които искат да напускат, и е възможно да се почувствува глад за специалисти със средно и висше образование. Като главни причини за напускането работниците изтъкват: - изравняване на заплащанията в системата на енергетиката и всеки предпочита по големите градове - Варна, Ст. Загора, Сливковград и за в бъдеще Плевен / АЕЦ - Белене /; все още ниското интелектуално ниво в град Козлодуй - липсата на специализирани школи за децата, липсата на културни развлечения, един факт Дана на Енергетика вече се строи 7 години и едва ли ще бъде готов в близките 2 години.

9. На 09.06.1982 год. в 14ч37 часа на газовия пост на 8-та машина възникна пожар - запалване на водород от един фланец на

- 3 -

2452
390

трьбопровода. От направените разследвания се установи че запалването е станало чрез samozапалване на водорода при интензивното и тичане от малък отвор на фланеца, но това samozапалване до сега не е изяснено. Според специалистите химици в централата това е възможно, но конкретните причини не са все още изяснени. За случая е заведен сигнал, поставени са задачи на агентурата.

Мечурия
Н-К РАЙОННО У-НИЕ МВР.....
ПОЛКОВНИК
/ Янгулов /

Отпечатано в 3 еки.

№ 1 -Н-К ОУ МВР Враца

№ 2 - ИД 3586 Цветков

Иап.: Цветков

Еап.: Цветков

29.06.1983 год.

К О З Л О Д У И

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :14.06.2016г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Д-р. М. Балеви,
за се докладва резултатите
за водещата комисия и
предложението за
недопускане на запитване
за да се доведе до изясняване
ресурсите на ВГУ-ДС
на съответен етап
на следващия етап.

МВР
ВТ 00 00 00 - ДС
№ 5406
24. ФЕВ. 1983 ГОД.

ДО
ЗАМ.-НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Т У К

Д-р. М. Попов
За изясняване
02/03

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Проведен разговор с академик А.Балевски
председател на БАН

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

По указание от зам.-министъра на МВР и начал-
ника на ВГУ-ДС генерал-лейтенант Г.Аначков на
22.02.1983 г. в 17.00 ч. проведох среща с председа-
теля на БАН А.Балевски. На срещата присъствуваха
капитан В.Кинов-началник отделение 02, полковник
-офицер на прикритие в БАН и майор П.Попов -ОР
обслужващ президиума на БАН.

Др.Балевски беше информиран по следните въпро-
си:

В Главно следствено управление МВР е заведено
следствено дело по факта, за изясняване причините
за инцидента в атомния център при БАН и за вземане

2

отношение към виновните лица.

В хода на разследването се е установило, че основна причина за инцидента е крайно небрежното отношение на сътрудниците от института в работата им с радиоактивни елементи и нарушение на инструкцията за работа с такива вещества. Случаят вече е известен на широк кръг от хора извън средите на БАН, които тълкуват по различен начин инцидента и се създават условия за разпространяване на неверни слухове с тенденциозна насоченост. Не е изключено при такава обстановка тези слухове да достигнат до западни журналисти и други заинтересовани среди на Запад.

В някои научни среди съществува мнение, че БАН не е в състояние да осъществи дезактивацията и съществува безпокойство, че има научни работници, в които е попаднал плутоний, но не се вземат мерки за изясняване на действителното състояние.

Др. академик Балевски благодари за информацията и след като потвърди нашите констатации за причините за инцидента съобщи следното:

Ръководството на БАН също със закъснение е информирана за инцидента, поради опитите на ръководството на ядрения институт да омаловажи и прикрие действителното състояние на нещата.

По негово мнение в случая се касае за локален инцидент, който не може да нанесе големи вреди. Той вече е разговарял с ръководството на АН на СССР, които са уведомени за случая чрез др. Д. Жулев. Съвет-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 14.06.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

3

20

ските специалисти са отговорили, че случая не е сериозен и БАН е в състояние сама да реши въпроса с дезинтизацията. В тази връзка в момента с наши сили се провеждат мероприятия за пълната дезиктивация на помещенията..... е вече изпратена за изследване и лечение в СССР. Очаква се ведомствената комисия, която разследва случая да излезе със становище за необходимостта от изследване и на други сътрудници.

След това др.Балевски сподели, че той също е много обезпокоен от това, че този инцидент може да се използва за избухване на международен политически скандал и раздухване на нова антибългарска кампания, тъй като съгласно мирната конвенция България няма право да притежава плутоний, който служи за изходен материал за производството на атомно оръжие.

В тази връзка др.Балевски сподели, че би било добре спешно да се проведат мероприятия от ръководството на БАН насочени в няколко направления – официално създаване впечатление сред сътрудниците на БАН, че става въпрос не за плутоний, а за уран 235; укриването на контейнера с плутоний и подменянето му с ураний; разяснителна и профилактична работа в средите на БАН относно приключването на инцидента без сериозни последиствия и в тази връзка пресичане на коментарите по случая.

В края на срещата др.Балевски ни информира, че на следващия ден в 9.30 часа ще свика при себе си засе-

4

дание на част от ръководство – академик Сендов, академик Желязков, академик Христов и професор Шопов за разискване на случая и организиране провеждането на горепосочените мероприятия.

На 23.02.1983 г. преди обяд др.Копаров докладва: въпросното заседание се е състояло и след продължителни разисквания се е взело решение да продължи спешната дезактивация на лабораторията и за няколко дни да се приключи с този въпрос. За целта да се изпратят в БАН специалисти от АЕЦ "Козлодуй".

Да се проведе активна разяснителна работа със сътрудниците от атомния център, като им се обясни, че станалия инцидент няма сериозни последици и същите се предупредят да спрат всякакви коментари, тъй като с това се накърнява престижа на БАН.

За сега да не се уведомява МАГАТЕ за инцидента, тъй като по силата на известни клаузи НРБ може да притежава малки количества плутоний за научни цели.

В случай, че МАГАТЕ прояви интерес допълнително ще се реши какъв отговор да се даде.

Назначава се нова комисия, която срочно да разследва случая и излезе със заключение пред ръководството на БАН.

Горното за сведение и разпореждане.

Отп. в 3 екз.

№ 1 – Л.Д. 3843/75 г.

№ 2 – ЛД 3825/75 г.

№ 3 – отдел 14

Исп.: Балджиев-п.п.10

Нап.: Цветкова-4799

23.02.1983 г.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 10,

УПРАВЛЕНИЕ "И"

Полковник:

К. Балджиев
(К. Балджиев)

СЕКРЕТНО !

89

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
16.05.1983
3320 - КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
РАЙОННО У-НИЕ МВР
гр. КОЗЛОДУЙ

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Открити дефекти в корпуса на реактор № 3-АЕЦ "Козлодуй"

ДРУГАРО НАЧАЛНИК

В разговор с МИРОШОБ ТОРНЬОВ - механик по I-ви контур в Реакторен цех/РЦ/ същият сподели, че на мястото където се пресичат шевевете на дъното на трети реактор при направената ултразвукова дефектоскопия е установено отлепване на плъста от неръждаващата стомана от корпуса с размери около 20X170 мм. Още в завода е установено и записано в паспорта на реактора, че има две малки петна на това място, но сега те не са се увеличили и съединили.

Освен това място е установен още един нов дефект с размери около 40X250 мм.

От направената цветна дефектоскопия е установено, че цялото покритие/наплавка/ е здраво. Дебелината ѝ е около 8 мм.

Отстраняването на тези дефекти става по технология, която е секрет на завода-производител и е свързана с мястото на заварчици от същия завод. Секрет е и наплавянето на корпуса.

Решението на въпроса ще стане на съвещание в Москва, на което присъства Гл. Директор на АЕК инж. Г. Дичев.

По мнение на ТОРНЬОВ реакторът може да работи и така, но

вероятно отлепването може да се увеличи много ако се чака чак до следващата голяма презарядка/след 4 години/По лошо според него, че това говорят и такива които разбират и такива които нямат понятие което ще се превърне във връден слух за качеството на оборудването.

Написано в 3 екз

Екз № 1 - ЛД.3586

Екз № 2 - ИОО

Изпълнил:Иванов

Написала:Попова/255

РАЗУЗНАВАЧ ДС

лейтенант.....

/ С. Иванов/

82

196

М В Р
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
Реш. № 1734 Екз. № 3
26.10.1983 г.
3320 - КОЗЛОДУЙ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Отчитане дейността на персонала по ремонта в СЕИ-АЕИ "Козлодуй"

СЕИ-АЕИ "Козлодуй" е създадено преди около 10 години. В момента в експлоатация са четири енергоблока с обща инсталирана мощност 1700 мвт. За 1982 год. АЕИ е произвела 10.5 млрд. квтч. електроенергия, която представлява 20% от електропроизводството в страната.

За 1983 год. производство - 12 318 млн квтч.

В определените дни през всички периоди този дял достига 42-43%. За наред от IV-ти блок се изграждат V и VI -ти блокове с обща инсталирана мощност 2000 мвт. С тяхното влизане в експлоатация дялът на АЕИ ще се увеличи над 40%.

Експлоатационният персонал работещ в централата към 01.10.83г е 2212 човека. От тях 280 са със завършено висше образование, предимно инженерство, 120 са с основно образование и останалите със средно техническо или средно специално образование. Ремонтни и довършителни работи в района на централата извършват още АЕП наброяващ около 626 човека и ЕСМ Белене район Козлодуй наброяващ около 120 човека. Като консултанти и контролещи производствения процес има 12 броя съветски специалисти.

Специфичния технологичен процес в АЕИ изисква отрядно повишаване на технологичните умения и трудова дисциплина на много високо ниво. Процесите, които се извършват особено в реактора се развиват с голяма бързина, което налага бързо и точно реагиране от оперативния

ния персонал при отклонения от нормалните величини.

Производствения процес се отличава от сродни предприятия в страната, като способствува за усложняване на оперативната обстановка.

Така например дозовото натоварване в специалната зона оказва влияние върху психиката и волевите качества на персонала; извършването на аварийните ремонти преди всичко нощно време и в почивните дни до-ди до психическо претоварване на работниците.

Последните години се забелязва една тенденция на повишаване текучеството на работниците 8-10% е годишно.

За разлика от една ТЕЦ в АЕЦ съществуват много уязвими места, където чрез умислени действия може да се доведе до възникването на радиационни аварии с много тежки последствия. Например радиоактивното замърсяване на район с радиус до 80 км, а при неблагоприятни метеоро-гични условия - вятър и дъжд и повече километри.

Такива места в АЕЦ са: апаратно отделение, кабелните тунели и полуетажи, блочните щитове за управление, системите за надеждност, цир-куляционните помпени станции, бреговата помпена станция и каналите.

Ядрената енергетика в България вече е набрала инерция и се развива с огромни темпове, което води до необходимостта от обмяната на информация и опит при експлоатацията чрез участия на специалис-тите в тази област в симпозиуми, научни конференции, съвещания и др.

Специалисти от централата посещават като социалистическите ~~ст~~ страни, така също и капиталистическите страни и обратно чуждите спе-циалисти посещават нашата централа. Периодични са посещенията на специалистите по линия на МААЕ Виена, упражняващи контрол върху яд-реното гориво. Посещение в чужди фирми и заводи за закупуване на апаратури и съоръжения и обратното посещение на шеф монтажниците в централата.

Девет годишната експлоатация на I-ви блок показва, монтираното

198 45/84
- 3 -

оборудване започва вече физически да остарява. То от своя страна води до увеличаване броя на аварийните ситуации, повишаване общия фон на замърсяването в спец. зоната, увеличаване и усложняване ремонтната дейност.

И на не последно място върху оперативната обстановка влияние оказва все още незадоволителното ~~ад~~ интелектуално ниво в града Козлодуй спрямо това на централата, а именно : липсата на детски школи, театър, дом на културата, кабинети спортни площадки и др. Битовото устройване на семействата на работниците не е все още на необходимото ниво.

Изводът, който може да се направи е, че оперативната обстановка в централата е строго специфична и за в бъдеще все повече ще се усложнява.

Дейността си през миналата и настояща година съм организиран на основание заповед № I-50/04.4.1977 год. на другаря министър. През настоящата година работя по едногодишен план утвърден от Началника на РУ МВР гр. Козлодуй, а за официалната си дейност по план-програма утвърдена от гл. директор на централата.

I. ОФИЦИАЛНА ДЕЙНОСТ

Официалната дейност е регламентирана с инструкцията за статута задачите, правата и задълженията на офицера по режима в СЕП-АЕЦ "Козлодуй".

- Физическата охрана на централата се осъществява от ВМ. Охраняват се главния портал, портал № 2, входа към специалната зона, портала на бреговата помпена станция и по време на презарядките се охранява отворения реактор. По периметър около централата е изградена и действа специална ограда С-100 "Кълъп". Отделни помещения, уязвими места се контролират със сигнално охранителна техника. Отговорни помещения са снабдени със специални шифрови брави и катинари. Помеще-

199 9685

нията в централата се заключват със специфични ключалки.

- Противопожарната охрана се осъществява от Обектна противопожарна служба. На уязвимите места са монтирани пожароизвестителни и пожарогасителни инсталации. В началото на тази година след случая с Арменската централа със заповед на гл. директор бе сформлирана работна група под мое ръководство, която направи основна проверка на противопожарното състояние на централата и набеляза мероприятия за неговото подобряване. Извършените проверки от ЦУПО МВР и специална комисия от МИНЕНЕРГО - СССР даде висока оценка за съставената програма и противопожарното състояние на АЕЦ.

- За допускането на лица в централата е въведен пропусков режим. Работниците и служителите от АЕЦ и АЕР са снабдени със специални пропуски за посещаване на централата. Лицата имащи право да посещават специалната зона са снабдени с отделни пропуски за апаратно отделение. Командированите лица се допускат с временни пропуски и се водят в специална книга образец. Специалистите от капиталистическите страни се допускат след съгласуване с МВР "Държавна тайна", а специалистите от социалистическите страни след съгласуване с МБ. Групи посещаващи централата се допускат след съгласуване с МБ, само с придружител до специалния макет и машинна зала и то в рядки случаи, а останалите до макета в административната сграда. Специалистите, които обясняват на групите са определени и инструктирани какво да говорят. Снимки в централата се правят след разрешение от МБ и съгласуване с МВР. За подобряване на пропускателния режим в централата е закупена и монтирана пропусна система, която ще се въведе в действие след месец. За контролирането на пропускателния режим в централата, както ^и за подобряване на физическата и противопожарна охрана ще бъде монтирана промишлена телевизия. За подобряване на режима вътре в централата за контролиране движението на персонала по помещенията ще се създаде бюро по режима по подобие на Нововоронежката АЕЦ.

200 97/86
- 5 -

- В централата поверителна служба няма изградена. Със заповед на гл. директор с тази дейност е натоварен Н-к отдел личен състав. Поверителната поща се води съгласно нормативните документи. Заведени са дневници съгласно образците за входящата и изходящата поверителна поща и за служебно ползване. Определени са лицата имащи право да работят с поверителна работа и документи, които са съгласувани с ОУ МВР Враца.

Съставени са съгласно указанията на МБ и ОНС Враца и утвърдени от гл. директор списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна и служебна тайна за АЕЦ "Козлодуй". Опасването на държавната и служебна тайна от средствата за масова информация се извършва от друго лице гл. специалист в централата определено със заповед.

Заведен е дневник за материалите дадени за публикуване. Извършените проверки от контролните органи не са констатирани нарушения.

- Посещенията на чужди граждани в централата става по линии на МААЕ - Виена, международното сътрудничество и доставката на оборудване и въвеждането му в експлоатация. При получаването на информацията за посещенията с ръководството на централата се уточняват: лицата които ще контактуват с тях, честата където ще пребивават и дейността която ще извършват. С лицата контактуващи с тях провеждам инструктаж а след това беседа. При посещенията на ~~чуждестранни~~ делегации, съгласно уговорката с ръководството, винаги се включвам в обходите и мероприятията. През 1982 год. централата е посетена от 14 чужди специалисти от капиталистически страни и 10 от СФРЮ. До сега през тази година специалистите са 23 и 3 от СФРЮ. От социалистическия лагер цифрите са по-големи за 1982 г - 37, а т.г до сега 42. (49 до края)

- Специалистите от АЕЦ посещават преди всичко социалистическите страни за обмяна на опит и обучение, но има и посещения на кап. страни за симпозиуми и съвещания по линии на МААЕ и по покана на фирми за закупуване на оборудване. През 1982 год. 9 броя са посетили кап. страни и 25 в соц. страни, до сега т.г 6 бр. в кап. страни и 47 в

53 бр. до
края на годишната

201
- 6 -

в соц. страни. Преди замнаването със всеки един от тях провеждам индивидуална профилактична беседа, след завръщането им също, при налещето на оперативната информация я оформям с доклад.

- През годината два пъти изпращаме отработено ядрено гориво и 4 пъти получаваме свежо ядрено гориво от СССР. Горивото се извозва със специално пригоден за пътя пълец от пристанище Рени - СССР до пристанище АЕЦ и обратно. Като зам. директор по режима и охраната организирам превозването на горивото от централата до пристанището и охраната му, определям съпровождащите го специалисти до СССР.

Допълнително в централата съм ангажиран като зам. председател на съвета за профилактика, член на заводския комитет за държавен и народен контрол и член на бюро на ИПО администрация.

II. ОПЕРАТИВНА РАБОТА

За контраразузнавателното обезпечаване на централата и чрез ръководената от мен агентура оказвам помощ на ОР л-т Иванов и л-г Симов в следното:

- обезпечаване на надеждна работа и охрана на централата
- изучаване операти ната обстановка и определянето на уязвимите места и проявили се лица, които трябва да бъдат агентурно обезпечавани или изведени от работа
- наблюдение на чуждите граждани посещаващи централата и специалистите от АЕЦ излизващи зад граница
- разследване на случаи за разгласена държавна и служебна тайна или загубени поверителни документи
- установяване, изучаване и наблюдение на контингента
- провеждане на оперативни и оперативно-технически мероприятия по обекти на централата
- изясняване на сигнали и оперативни преписки
- профилактична дейност и оказване помощ на партийното и административно ръководство на АЕЦ

202 ~~99~~
В момента при мен на ръководство са 7 агента и 12 броя ДД /един агент новобербован/. Дела на оперативен отчет нямам. Сигнални преписки също нямам.

С цел недопускане на контингента в централата се извършва на постъпващите лица проучване по линия на ДС. Неисходящите не се допускат. За 1982 год. не са допуснати 12 бр., а до сега за т.г са изведени 5 броя и не са допуснати 47 броя. Изведените лица са - трима за нарушаване режима поради употреба на алкохол и двама за психично разстройство.

Разстановката на агентурния апарат в централата е правилна имам предвид че са покрити уязвимите места, обезпечени са лицата от контингента и имаме пряко наблюдение върху производствения процес.

Взаимодействието с ОР по ДС и ИМ е на необходимото ниво.

През 1982 год. и през настоящата съм изнесъл пред колективи в централата 8 броя лекции по въпросите за идеологическата диверсия и Държавната тайна.

За осъществяването на моята дейност конкретна помощ са ми оказали другарите от центъра и най-вече др. Иван Христов, Окръжното ръководство на управлението и лично Началника на РУ МВР др. Янкулов.

Взаимоотношенията с ръководството на централата до този момент са много добри.

Нерешени проблеми в СЕП - АЕЦ "Козлодуй".

4. Не е утвърден общия аварийен план за реализиране на противоаварийни мероприятия в случай на радиоактивно опасни аварии в АЕЦ, чийто срок изтече на 30.11.1980 год.

2. Не е изпълнено специалното преграждане на студения канал гарантиращо сигурност на циркуляционните помпени станции.

3. Не са поставени предпазни решетки на водохващането на Брегова помпена станция - 1 гарантиращо сигурността ѝ.

4. Не е решен проблема с оградата на 5 и 6-ти енергоблокове. Съгласно проекта е записано, че ще бъде ограда "Казбек" която все още не-

може да се реализира на практика.

5. Проектното решение за строителство на сграда за ВМ в най-източната част на централата, ще създаде допълнителни трудности по бързо действието на тревожната група и извеждането на техническата въоръженост на централата.

6. Имайки в предвид мерките които са взети в СССР за периметровите огради, нашата ограда тип С -100 "Клъон" е много несъвършена. Необходимо ще бъде специалистите от ДНМ да проучат по сериозно въпроса и направят необходимото.

7. Имайки наблюденията от АЕЦ по света се стига до извода, че техническата въоръженост по линия на охраната физическа и противопожарна е на много ниско ниво. При нас се разчита повече на живата сила която едновременно не може да следи всички уязвими места. Необходимо ще бъде МЕ да подsigури необходимите средства за закупуването на апаратури за автоматичен контрол и докато не е късно да се внедрят на V-ти и VI-ти блок.

В заключение мога да направя следните констатации и изводи:

1. Извършените проверки от висше стоящи органи до сега са дали положителна оценка за извършеното в СЕП -АЕЦ "Козлодуй" по линии на физическата и противопожарна охрана, опазването на Държавната и служебни тайни, по пропусковия режим. Въпреки тези оценки има възможност и е необходимо да се усъвършенства дейността в тази област и се достигне до необходимото световно равнище.

2. Взаимодействието между 13 отдел, Режимния офицер в МЕ и ОУ МВР ^{на} Браца е необходимото ниво при решаване на възникналите ~~проблеми~~. За утвърждаването статута на офицерите по режима и охраната и за по-нататъшното повишаване авторитета на органите на МВР е необходимо взаимодействията и координацията все повече да се усъвършенства.

Изхождайки от решенията на XII-я конгрес на БКП и произтичащите

- 9 - 204 А01

от него задачи за органите на ДС считам, че има още какво да се
жилае в дейността ми като офицер по режима по опазването на Държавните
и служебна тайни, физическата и противопожарна охрана и пропускателната
система. Наложителна е още по пълна мобилизация на силите и възможности
те за проведенето на по-конкретни и целенасочени мероприятия и усъ-
вършенствуване на контраразузнавателната ми дейност.

Написано в 3 екз.

Екз. № 1 - Управление "И" отд. 13

Екз. № 2 - ОУ МВР Враца

Екз. № 3 - Цветков

Изпълнил: Цветков

Написала: Първанова/454/

ЗАМ.Н-К ОТД.ДС.....

ИНЖ.СТ.Л-Т ЦВЕТКОВ

Архивна
2. 11. 84. ДУ

от Галчишки
8/11

09 МВР - Врача *20*
29
 # 69

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ВХОДНО-ИЗХОДНО УЧЕТНО КАРТОН
В Р А Ц И Я
Вх. № *1368* от *08.02.1984*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

310 от *02.03.84*

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-ИМЕ - ДС
Рег. № *3317* Екз. *1*
31. ЯНУ. 1984 г. год.

ДО
НА ИМЕНА НА ОТДЕЛ 10-А,
УПРАВЛЕНИЕ "И", БГУ - ДС
Т У К

Д-р Козлов
24. 02. 84
Д-р Козлов

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСИТЕ: Доставени и монтирани некачествени кабели
6 кв. в АЕЦ "Козлодуй"

От средата на 1983 г. досега са станали 13 пробива на кабели 6 кв. в АЕЦ "Козлодуй". Кабелите, с обща дължина 50 км, са монтирани през 1980 г. и 1981 г., съответно на трети и четвърти реактор и захранват възлови електродвигатели по първи и втори контур като: главните циркулационни помпи, пълтателните помпи, циркулационните помпи на централната помпена станция, аварийните пълтателни помпи за възвращане на бор, кабелите за резервните трансформатори 220/6 кв и др.

Кабелите тип САБТ-3,6/6 кв. са произведени в кабелния завод "В. Коларов" - Бургас и по мнение на някои специалисти, на АЕЦ "Козлодуй" е била доставена нестандартна продукция, изостанала

7304
31 70
30

2

в складовете на завода или стандартна, но некачествена, придружена с надлежно оформени сертификати.

По същото време същият тип кабели на завод "В.Копаров" са били монтирани и на ТЕЦ "Марица-изток-3", които работят нормално.

АЕЦ "Козлодуй" е възложил на ВМЕИ "Ленин" задача да изследва причините за пробивите на кабелите. Институтът е дал заключение, че пробивите се дължат на недостатъчно охлаждане, дължащо се на конструкцията на кабела и на появяването на частични разряди при напрежение 2,5 - 3 кв вследствие на недобра изолация.

По време на пусковите операции кабелите 6 кв е трябвало да се изпитат на повишено напрежение от 36 кв, съгласно стандарта. По нечие устно нареждане изпитанието е било направено на 30 кв.

Тъй като въпросните кабели захравват важни съоръжения, обезпечавачи сигурността на АЕЦ, те трябва да се подменят изцяло. КЗ "В.Копаров" произвежда по японски лиценз 20 кв. кабели. По същата технология се наемали да произведат и 6 кв. кабели за подмяна на техните некачествени кабели, монтирани на централата. Остава да се уточнят техническите характеристики на новия кабел и дали той ще се вмести в сега съществуващите конфигурации на трасетата без да се наложи реконструкция.

Необходимо е да се заведе сигнал и съвместно с Окръжните управления на МВР-Бургас и Враца да се изясни случая, като се открият виновните лица за създадената реална опасност и несигурност при експлоатацията на АЕЦ "Козлодуй".

Стп. в 4 вкз.

№ 1 - ОД 41
№ 2 - ОУ на МВР - Бургас
№ 3 - ОУ на МВР - Враца
№ 4 - отдел 14

Изп.: Христов/10-А
Пол.: Христова/1438
31.01.1984 г.

Подполковник

(Ив. Христов)

Иван Христов

Инт. д. № 84-11а-17 УП.
Арх. дело №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО!
Превод от руски език!

44
33
71

МВР
ШТОП ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
№ 16782 Екз. 1
26. МАЙ 1984 10

*Оф. зап. - МВР - Директор
за общ. разузнаване
кв. 44 и 45-Д
29/5 1984 г.*

202 08.06.84

СПРАВКА

ОТНОСНО: осигуряване безопасността на атомните
електроцентрали в СССР

МВР - ОБЛЪЖНО УПРАВЛ. НА
БРАЦА
Дж. № 6230 от 26.10.84

Ускореното развитие на атомната енергетика изисква
обединяване усилията на различните министерства и ведомства за
осигуряване на надеждна и безопасна експлоатация на атомните
електроцентрали.

Имайки предвид особената специфика на производството и
силната уязвимост на АЕЦ в диверсионно отношение, КГБ - СССР
е отделило контраразузнавателното обезпечаване на обектите на
атомната енергетика в самостоятелно направление, възлагайки
координацията на работата по него на Шесто у-ние КГБ ("Икономическо").

За повишаване ефективността на работата по осигуряване
безопасността на АЕЦ, усилията на контраразузнавателните органи
на съвременния етап са насочени към решаване на следните основ-
ни задачи:

1. Разкриване и пресичане на разузнавателно-поддривната
и преди всичко на диверсионно-вредителската дейност на агенту-

11
1-1.

рата на противниковите специални служби, на задграничните анти-съветски центрове и организации, а също така и на враждебните елементи сред съветските граждани.

2. Опазване на държавните секрети и други сведения, свързани с обектите на атомната енергетика, публикуването на които или несанкционирането им предаване по частен път може да нанесе морален, икономически или политически ущърб на СССР.

3. Разкриване и отстраняване на предпоставките за възникване на извънредни произшествия, аварийни ситуации и други неблагоприятия, застрашаващи безопасността на обслужваните обекти.

4. Оказване на активно съдействие и помощ със специфични средства на партийните, съветските държавни органи и администрациите на АЕЦ за реализиране на плановете за строителство и за осигуряване безопасната експлоатация на обектите на атомната енергетика.

5. Разкриване и локализация на евентуални отрицателни прояви на строители, експлоатационери и лица от обкръжението на АЕЦ.

6. Разработване на специални планове с агентурно-оперативни и мобилизационни мероприятия, определящи действията на оперативния състав и офицерите по режима и охраната при възникването на екстремни извънредни ситуации, застрашаващи физическата безопасност на обекта и обкръжаващата среда от радиоактивно заразяване.

Разглеждайки този важен проблем, Шесто управление КГБ, изхожда от това, че във всички обекти на атомната енергетика

115
3/173

трябва да действа единна система от мерки за осигуряване на тяхната безопасност.

Конкретните мерки за осигуряване безопасността на една или друга АЕЦ се определят, като правило, от ръководителя на контраразузнавателното поделение в зависимост от сложната се оперативна обстановка. Набелязаните мерки се реализират при изпълнението на перспективните и текущите планове.

Опитът на оперативните подразделения на КГБ показва, че контраразузнавателното обезпечаване на обектите на атомната енергетика трябва да започне от самото начало на тяхното изграждане (строителство).

Доста ефективно се оказва създаването във всяка АЕЦ на длъжността зам.-директор по режима, която се заема от офицер от действащия резерв на КГБ, който осъществява своите функции по специално утвърден статут.

Основата на единната система от мерки и нейната първа група съставляват организационните и инженерно-техническите мерки, които в своята съвкупност определят нормите, правилата и положенията, осигуряващи безопасната експлоатация на АЕЦ.

Успоредно с това, посочените мерки за всяка АЕЦ трябва да бъдат допълнени и засилени с реализацията на подсистема от агентурно-оперативни, режимни, мобилизационни и превантивно-профилактични мерки, предприемани непосредствено от контраразузнавателните органи в тясно взаимодействие с администрациите и партийните организации на обектите.

Най-важна роля в тази система от мерки играят агентурно-оперативните мероприятия, които имат следната основна задача:

11774
36

4

1
/

1. своевременно разкриване и пресичане на подривните действия на противниковите специални служби и на враждебно-престъпните елементи в обектите на атомната енергетика; 2. засилване на борбата срещу научно-техническия шпионаж; 3. диверсионните и вредителските актове; 4. умисленото повреждане на оборудването; 5. осигуряване на надежден контрол върху опазването на държавните секрети; 6. предотвратяване на извънредните произшествия и предпоставките за възникване на отрицателни настроения и конфликтни ситуации в трудовите колективи.

С II

Подсистемата от режимни мерки има за задача: 1. да изгради надежден заслон против легалното, 2. техническото и агентурното разузнаване от легални позиции; 3. осигуряване опазването на държавните секрети и други сведения, които не бива да се публикуват чрез средствата за масова информация; 4. въвеждане на такъв административно-правен режим в обектите на атомната енергетика, който в максимална степен да осигурява тяхната безопасност.

С XI

Целта на подсистемата от превантивно-профилактични и попитико-възпитателни мерки е да осигури висока попитическа бдителност сред обслужващия персонал, строителите и населението в обкръжението на обектите на атомната енергетика, а също така и да обезпечи качествено провеждане на превантивно-профилактичната работа за предотвратяване на аварии и извънредни произшествия.

С V

Подсистемата от мобилизационни мероприятия е с предназначение да осигури висока мобилизационна готовност на ръководния и оперативния състав на контраразузнавателните орга-

ни, а също така на сипите и средствата при възникването на извънредна обстановка, свързана с радиоактивното заразяване на местността и необходимостта от евакуацията на населението от обкръжението на обектите на атомната енергетика. Те (мерките) трябва да се разработват в тясно обвързване с плановете на администрацията за излизане от тежки аварийни ситуации, които са изготвени и протренирани във всяка АЕЦ.

Посочената система от мерки, която е внедрена във всички обекти на атомната енергетика, в крайна сметка трябва да осигури:

- разкриване и пресичане на разузнавателната насоченост на противниковите специални служби към обектите на атомната енергетика и недопускане изтичането на секретна и друга неподлежаща на публикуване информация;

- квалифицирана разработка на кадровите разузнавачи и посещаващите СССР чужденци по линия на научно-техническия и външноикономическия обмен в областта на енергетиката, които се подозират в принадлежност към специалните служби;

- плътен контрол върху поведението на чуждите дипломати и служителите от капиталистическите представителства при пътуванията им в райони, където са разположени обекти на атомната енергетика;

- активизиране на работата по установяването на лица в строящите се и действащите АЕЦ, поддържащи извънслужбни контакти с чужденци и проявяващи неоправдан интерес към секретни сведения и възлови места, уязвими в диверсионно отношение;

АТ
38115

– определяне на уязвимите в диверсионно отношение, взриво- и пожароопасните участъци в строящите се и действащите АЕЦ с помощта на агентурата и ДЛ и засипване на оперативния контрол върху тези места;

– своевременно получаване на пълна и достоверна информация за надеждността и безопасността на атомните енергосистеми, както и за спазването на санитарните норми и правила за техническа експлоатация;

– детайлно изучаване на служителите в АЕЦ с цел разкриване на лица, които по определени признаци могат да бъдат подозирани като агенти на противника;

– оказване помощ на административните ръководства на АЕЦ за подобряване на пропускателния режим, за повишаване бдителността на служителите и за своевременното допавяне и отстраняване на предпоставките за произшествия;

– незабавно информиране на местните партийни органи за различен род опасности и радиоактивно заразяване на местността и предприемане на съвместни мерки с административните ръководства на АЕЦ за локализиране на извънредните произшествия;

– детайлно оперативно разследване на фактите от възникналите аварийни ситуации и произшествия с цел разкриване на виновните лица и проверка на издигнатите версии за евентуална умишлена вражеска дейност;

– предотвратяване на действия за умишлено разкомплектоване или изваждане от строя на дадено оборудване;

– координиране на контраразузнавателната работа със заинтересуваните подразделения на органите по безопасността с цел осигуряване превозите на отработеното гориво и доставката на

7 77 39

ново, строго спазване на секретността, подбора на бригадите за специалните превози и т.н.;

– придобиване на задгранична информация и документация за нуждите на родната атомна енергетика;

– своевременно разкриване на недостатъците при социално-битовото осигуряване на строителите и обслужващия персонал на АЕЦ, които могат да предизвикат негативни настроения и групови антиобществени прояви;

– взаимодействие с братските контраразузнавателни органи по изучаването на обстановката сред специалистите в социалистическите страни, участващи в изграждането на АЕЦ, с оглед разкриването и пресичането на възможни враждебни действия на някои лица;

– своевременно информиране на административните и партийните органи за доловени предпоставки за негативни процеси и явления с цел незабавното нормализиране на обстановката.

Отп. в 2 екз.

№ 1 – ген. Величков

№ 2 – отдел 10-А, у-ние "И"

Изп.: Грозданов-14

Нап.: Павлова-13409

26.05.1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ
И НАЧАЛНИК НА СЕКТОР
"ИКОНОМИКА":

Майор

/С. Грозданов/

10 а Т. Пенев

04 Врмиса 21
КОПИЕ

1550 20.11.84
А. Камачков

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРСБНА

М В Р
СТОРГО ГЛАВНО У-ПНЕ - ДС
Рег. № 31720
19.ОКТ 1984 10

СТРОГО СЕКРЕТНО!
Секретност
Дома на Класификация 10.1050
Докладна записка от 20.11.84, Р.П. 50.3180
7.5 В. 15.11.84

*Зорнати не е само
ОУ-бране в
Фиделитете
докладна записка
с увода на
с увода на
с увода на*

ОТНОСНО: командировката на Нововоронемската АЕЦ в СССР

ДРУГАРИ НАЧАЛНИК,
От 8 до 11 октомври 1984 г. на Нововоронемската

АЕЦ, по предварително разработен типов план, се проведе показно занятие за защита на персонала и населението в случай на обща авария на централата, при която се изхвърля радиоактивен облак в околната среда.

В занятието взеха участие като наблюдатели представители на НРБ и ГДР. В българската група бяха включени специалисти и служители от СЕАК "Козлодуй", Корпорация "Енергетика", Щаба на Гражданската отбрана и министерството на народното здраве - общо 23 души.

2285 109
2 29

Програмата на занятието включваше:

- цикъл от лекции, свързани с ядрени аварии на АЕЦ;
- действия на персонала на АЕЦ;
- действия на специализирани мобилни формирования на Съветската армия и на Гражданската отбрана;
- действия по защита на населението.

Занятието протече при много добра организация и му бе дадена висока оценка. За отбелязване е сериозното отношение към проблемите за ликвидиране последиците от евентуална ядрена авария на АЕЦ. Цялото население в радиус 50 км около централата е запознато с опасностите, които крие една АЕЦ в експлоатация. Предвидени са: мерки за оповестяване, укрития - лични и обществени - на 100%, евакуация, специализирана медицинска помощ и лекарствени препарати, индивидуални средства за защита. Организирана е система за дезактивация на хора, дрехи, продукти, оборудване и др.

Сформиран е и действа мобилен полк на редовната Съветска армия, снабден с необходимата техника за провеждане на неотложни възстановителни и аварийно-спасителни работи отвън към централата. Същото предназначение и подобна техника има специализирания мобилен отряд на Гражданската отбрана на авиационния завод във Воронеж. и специален полигон за тренировки ни бяха показани действия на тези отряди в условия, близки до действителните.

В разработения общ аварийен план е определено точно мястото и ролята на органите на МВД - оповестяване на населението, обезпечаване на обществения ред, контрол

23 470
3 24.30

на транспортните средства при евакуацията, отцепване на райони, обезпечаване на постове и борба с пожарите.

За изясняване ролята на органите на КГБ при възникване на обща радиационноопасна авария заедно с ОРО на САЕК "Козлодуй" Цветко Цветков проведохме неофициална среща с началника на районното отделение към ОКГБ в гр.Нововоронеж Урсов Анатолий Андреевич и с офицера по режима и охраната на централата Реутт Виталий Леонидович. Те споделиха, че имат свой план за действия в аварийна обстановка, който има четири основни раздела:

1. Организация на работата с агентурния апарат.
2. Организация на работата на оперативния състав
3. Организация при ползване на личните и обществени средства за защита на оперативния състав.

4. Взаимодействие и координация с органите на МВД, с държавните и обществени органи и организации.

Особено внимание в този план е отделено за точното формулиране на задачите, които ще изпълнява всеки агент самостоятелно от момента на аварията до първата възможна среща с ръководящия го ОР. Те са разработени подробно в писмен вид и са приложени към личните дела след запознаване и подпис на агента.

Изградени са два отряда от нещатни оперативни работници, които действуват само в случай на аварии под непосредственото ръководство на съответния щатен ОР.

Ползват се за задържане или извеждане на лица, отцепление, специални постове за проверки, провеждане на акции и др. Имат подготвени служебни карти, които се съхраня-

СЕКРЕТНО!

220

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР - ВРАЦА

Рег. № 3024 Екз. №... 2/1
25.02.1985 година

МВР-ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДО
Вх. № 7497 от 26.02.85

Окържно управление
ВРАЦА
308 08.05.85

ДО
МИНИСТЪРА НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСИЮ: Назначаване комисия за проектиране и изработване защитно съоръжение на Брегова помпена станция и откритите канали на САЕК гр.Козлодуй.

ДРУГАРИЮ МИНИСТЪР,

В настоящия момент на САЕК гр.Козлодуй работят 4 реактора с обща мощност 1760 МГВ. Изграждат се още два - V и VI реактора с мощност от по 1000 МГВ всеки един. Пети реактор трябва да влезе в експлоатация през 1986 година, а шести - след това.

Сега съществуващите мощности използват за охлаждане 260,000 м³ вода в час подавана от р.Дунав, чрез мощни помпи от Брегова помпена станция в 8-километрови открити канали.

След изграждане на V и VI-ти реактори това количество вода ще се удвои.

Евентуалното излизане от строя на Брегова помпена станция, разрушаването или направата на пробиви по откритите канали, би довело до пълно спиране на САЕК за неопределено време със съответните последиствия и огромни загуби за народното стопанство.

221 103

2

Брегова помпена станция № 1 няма защитно съоръжение от към р. Дунав и в същата могат да попаднат, влечени от водата най-различни обемисти предмети, в това число и трупове на умрели животни, което ще изведе станцията от работен режим.

Неблагоприятните климатични условия през тази година, спадане нивото на река Дунав и образувалият се мощен, плътен ледоход, поради липсата на защитно съоръжение пред БПС - 1, създадоха критична ситуация пред станцията.

Тежката и усложняваща се международна обстановка, създаващите се критични ситуации около БПС - 1 налагат вземането на допълнителни мерки за осуетяване на каквато и да било възможност за изваждане на помпените станции от работен режим.

Въз основа на горезложеното,

ПРЕДЛАГАМ :

Да се изгради комисия от компетентни специалисти от МЮ, Министерство на енергетиката, ВГУ - ДС и Окръжно управление МВР, Враца, която да изучи възможностите и да се възложи на съответна организация изработване на проект и строителство на защитно съоръжение пред БПС.

НАЧАЛНИК:
Ген.-майор

/Г.МУТЕВ/

Написано в 2 екз.

№ 1-адресата
№ 2-КД
Изп.: Г.МУТЕВ
Нап.: Каменова/
22.02.1985 г.

ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ И

И-К ВГУ:ДС:Ген.-лейтенант

/Г.АЛАЧКОВ/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

107

225

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р.
ДИПЛОМАТИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ
926
25-07 1985
3320 - КОЗЛОДУЙ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Отчитане дейността на офицера по режима в САЕК-Козлодуй
за 1984 год.

През 1984 год. Атомната централа произведе 12,735 млн. квтч електроенергия при насрещен план 12,250 млн. квтч. Преизпълнението се дължи главно на съкращение времето на основните ремонти и намалената аварийност в сравнение с предните години.

Персоналът нарастна на 2672 човека, от които около 600 са подготовка кадри за V-ти блок. В настоящият момент има към 700 човека проучени и съгласувани с Н-к цеховете, но не се назначават поради липса на жилищен фонд.

Оперативната обстановка в сравнение с предните години не се промени.

Дейността ми през годината бе организирана на базата на един димен утвърден от Н-ка на РУ МВР гр. Козлодуй, а официалната дейност от план-програмата утвърдена от Главния Директор на централата.

I. ОФИЦИАЛНА ДЕЙНОСТ

1. Опазване на държавната и служебна тайна.

Извършена е цялостна проверка за наличността и условията при които се съхранява поверителната поща на централата. Актуализирани са списъците на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна и служебна тайна за централата, а така също и номенклатурния списък на длъжностите и заемашите ги лица, на които се налага да работят с поверителни материали.

Извършена е проверка на отговорника за пазването на държавната и служебна тайна в средствата за масова информация. През годината

я

и

- 2 - 108
226

са издадени разрешения за 11 материала/технически/ за публикуване у нас и в дълбочина, а така също са допуснати 18 журналисти и 12 снимачни екипа.

В изпълнение изискванията на Постановление № 39 на МС от 27.9.1983 год., в централата е издадена заповед и са определени лица които имат право да контактуват с чужденци по въпроси от външно-икономически характер.

2. ФИЗИЧЕСКА ОХРАНА

За подобряване на физическата охрана допълнително бе монтирана специална ограда С-100 в района на Дизел-генераторната станция-2 западно от Циркулационна помпена станция-2. Въведен е строг порядък за получаването на ключовете за възел СВЕЖО ГОРИВО № 1 и 2 и ключовете за реакторите и комерите на МААЕ в Апаратно отделение.

За националните празници винаги е издавана специална заповед за усиляване на охраната. Извършени са множество проверки на подготвящия персонал на работа за употреба на алкохол.

3. ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

През изтеклата година рязко се подобри състоянието на пожароизвестителната и пожарогасителната система, а така също и състоянието на преносимите противопожарни уреди и съоръжения. Стабилизира се кадрово специализирана група за ремонт и поддръжка на противопожарните системи. Извършиха 4 проверки на противопожарната безопасност в централата и са набелязани мероприятия за подобряването ѝ. Провежда се систематичен контрол върху дейността на служителите от ОПС.

ПРОПУСКАТЕЛЕН РЕЖИМ

През настоящата година на посещение в централата са били около 80 групи ученици и работници, като последните са допуснати до макета в администрацията/специалистите които обясняват на групите са инструктирани и са по график, съгласно заповед на Гл. Директор/.

Въведена е частично електронна пропускателна система.

Констатираните случаи на нарушения са разследвани и виновните лица са наказани със заповед на Гл. Директор.

През настоящата година централата е посетена от 26 граждани

- 3 - 404
224

/специалисти/ от ЧССР, УНР, ГДР, СРР и Куба и 10 специалисти от капиталистически страни и Финландия. Извършени са 4 бр. инспекции от МААЕ-Виена.

Направени са 2 курса с отработено гориво и 4 курса със свежо гориво.

II. ОПЕРАТИВНА РАБОТА

През 1985 год., на ръководство съм имал 7 бр. агенти и 12 бр. ДЛ.

Чрез тях съм решавал следните основни задачи:

- наблюдение на пребиваващите в централата чужди специалисти.
- състояние на пропускателния режим физическата и противопожарна охрана.

- опазване на държавната и служебна тайна.

- изясняване на сигнали за неудачи в експлоатацията и ремонта.

- наблюдение на лица протичащи по отчета или засечени по сигнали.

- изучаване колектива на пеховите към централата.

- изучаване и наблюдение на лицата които излизат в чужбина.

За периода съм завел 1 бр. сигнал-по сведение на агент "АЛБЕНА" камерата на МААЕ-Виена наблюдаваща III-ти реактор и басейна за отлежаване на отработено гориво е обвърната на 180° и не прави снимки по предназначение. Създадох се предпоставки за zlepоставяне на НР България в международен аспект като страна спазваща изискванията на МААЕ за използване на ядреното гориво за мирни цели. Вследствие направените разследвания по явен и оперативен път се установи, че камерата така е насочена от инспектора от МААЕ сменил филмите, което в последствие след проверките от МААЕ официално го потвърди и случая остана без последствия.

Помогал съм на ОР по ДС и НМ при изясняването на сигнали.

Като Директор по режима и охраната през 1984 год., по линия на международното сътрудничество посетих АЕЦ- УНР, а през настоящата година /месец януари-февруари/ ръководех групата за запознаване с блок милионери в Запорожката АЕЦ СССР. Запознавайки се спостигнатото по линия на физическото и противопожарна охрана Атомни централи в УНР и СССР могат да се направят следните изводи:

- 4 -
228 440

1. По периметъра се изгражда сигурна охрана, състояща се от външна бетонова стена с височина 2 метра, вътрешна декоративна ограда-1,5 охраняема полоса 8-10 м с най малко 2 метра/ в СССР-3 бр/ сигнални уредби, които действуват на различен принцип и взаимно се допълват при лоши метеорологични условия и телевизионна система за наблюдение. Съществуващата при нас охрана по периметъра - тип "КЛБОН" те не я признават като такава поради лесното и изолиране от специалисти и преодоляване.

2. Пропускателните пунктове са с площ около 200м²/с 4-5 пъти по големи от тоа на АЕЦ Козлодуй/охраняват се минимум от 3-ма постови и са създадени условия за реагиране и отразяване на нахлуване.

3. На подстъпите по вода към централата се изграждат преградни съоръжения против плаващите предмети. При нас такива съоръжения е необходимо да се изградят на водохващането от р. Дунав към Брегова Помпена станция-1 и на крива-8 на студения канал.

4. Пожарната безопасност се гарантира от монтираните съвременни пожароизвестителни уредби във всички помещения на централата/особено на високо ниво/ е в УНР-специална компютерна уредба/, обзавеждането на кабинетите с огнезащитна замазка, която недопуска разпространяване на пожара; съзряващата ефективна пожарогасителна система с разпръсната вода; При нас пожароизвестяването има само в кабелното стопанство на Главен корпус-водно-спинкерно и пенно-пожарогасене, което като цяло са онерционни и по слабо ефективни.

Изхождайки от ролята, местото и значението на АЕЦ Козлодуй за икономиката на страната и непрекъснатто усложняващо се международно положение

и

П Р Е Д Л А Г А М:

Да се проведе среща под ръководството на ВГУ-управление "И" с участието на специалисти от Министерството на Энергетиката, У-ние "Гранични войски", ДНМ, ЦУПО, ОУ МВР-Враца и ръководството на САЕК за планиране на мероприятия за подобряване на физическата и противопожарна охрана на САЕК Козлодуй.

ЗАМ.Н-К ОТД. ЦС
капитан *[Signature]*
Ц. Цветков/

нарушител да е направил опит да проникне на територията на комбината или да излезе от същата.

В СССР независимо, че атомните електроцентрали се охраняват от специални подразделения на вътрешни войски, същите са обградени с тройни физическо-технически охранителни съоръжения.

Периметровата охрана на Запорожката атомна електроцентрала например се осигурява с бетонова стена висока 2 метра, върху която е монтирана сигнална система висока 0,50 м. На 6-8 метра от нея е монтирана втора сигнална система тип "Юльон", а на 2 и 4 метра от нея са изградени две телени огради подобни на тази от типа "Юльон", но без сигнални възможности. Между тях се прави бетонова пътека, с оглед монтиране на допълнителна пътева сигнална уредба.

В средата на всеки прав участък от тази външна периметрова охрана е монтирана будка за постовия, охраняващ този участък.

Вътре в централата се осигурява физическа охрана на специалната зона и на прехода от машинната зала към втори блок.

Всички врати на производствените помещения се заключват, а ключовете се съхраняват от ръководителя на оперативния персонал, работещ на смяната. Въвежда се ускорено и сигнализация за отваряне на вратите на определени отговорни помещения.

Противопожарната защита се осъществява от пожароизвестителна и пожарогасителна инсталация.

Пожароизвестителната инсталация е тип ИИС-1 с датчици ДИИ-1, които се монтират в кабелните и производствените помещения, където горенето се съпровожда с повече дим; датчици ИИС-038, които реагират на бързото нарастване на температурата и се монтират в помещения с горими високотемпературни материали и датчици ДИИ, реагиращи на температура 72° , които се монтират в неотговорни помещения, канцеларии, коридори и т.н.

При сработване на един датчик се получава сигнал "Внимание", а при сработване на 2 и повече датчици се получава сигнал "Тревога" и се включва съответното автоматично пожарогасене.

Пожарогасенето е водно със сфинжерни глави за разпръскване на водата.

По време на експеримент със запалени с нафта парчета кабели в размер на 500 x 400 x 300 мм сигналът за пожар се е получил на 3-та минута, а гасенето е започнало на 5-та минута.

231 113

3

Отчита се, че средно по един път месечно се получават фалшиви сигнали, при които сработва пожарогасителната инсталация. Причините са от различно естество и главно в датчиците.

Част от това, което е направено в Запорожката атомна електроцентрала по физическата охрана и пожарната защита е внедрено и се ползува при нас. Въпреки това нашите мерки са недостатъчни.

За усъвършенствуване на нашата организация и работа по физическата охрана и пожарна защита на САЕК "Козлодуй",

ПРЕДЛАГАМ:

1. Да се поканят в ИРБ съветски специалисти по линии на КГБ, охранителна и пожарна защита и им окажат помощ на място по изграждането надеждна охрана на САЕК "Козлодуй".

2. Въпроса за охраната на САЕК "Козлодуй" да се обсъди съвместно със съветските другари и представители на ВГУ - ДС, управление "Охранително" - ДНМ, "ЪУНО", Окръжно управление МВР - Браца и представител на Министерство на електроенергията.

3. Да се изготви конкретен план за изграждането на физическата охрана и надеждна защита като се определят сроковете за изпълнението му, с оглед пускане в експлоатация 6-ти атомен енергиен блок през 1988 година да се затвори и веригата на охраната.

4. Наложително е бързото решение за охрана на каналите и бреговете помпени станции.

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР И
НАЧАЛНИК ВГУ - ДС
Ген.-лейт.:
/Г.АНАЧКОВ/

НАЧАЛНИК:
Ген.-майор
/Г.МУТЕВ/

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР И
ДИРЕКТОР НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ
Ген.-лейт.:
/ИВ.ДИМИТРОВ/

НАЧАЛНИК ЪУНО:
Ген.-лейт.:
/ИЛ.ДОНЧЕВ/

*Стр. 4
1-11/86*

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 11742/86
24.06.1986
3000 - ВРАЦА

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

232
27/85

888 28.6 81

СИГНАЛНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Получени данни за евентуални затруднения при извозване на изгорялото гориво от САЕК-Козлодуй.

В Окръжно управление МР - Враца са постъпили данни, че в САЕК - Козлодуй бил получен телекс от съветската страна, че от 01.01.1986 година СССР вил да приема само отработено гориво, което е престоало най-малко 5 години.

При това положение от 1986 година нямало да може да се извозва отработено гориво, тъй като за сега комплекса не разполагал с такива касети престоали 5 години. Същите досега са извозвани регулярно.

Нямало опасност 1 и 11 енергоблок да не се презаредят с гориво през 1986 година, понеже нямало къде да се съхраняват освободените изгорели касети.

Хранещият предвидено за тази цел се строило, но с много бавни темпове, въпреки, че пусковия му срок бил изтекъл.

Предлагаме данните да бъдат ползвани по компетентност.

НАЧАЛНИК:
Ген.-майор:

[Signature]
/Г. МЪТЕВ/

Написано в 4 екс.
№ 1-1ГУ У-ше "И"
№ 2-ОЮУ
№ 3-МОО
№ 4-РУ МР-Козлодуй
Изпълнил: Д.Тодоров
Написала: Каменова/6624
26.06.1986 година

104

Из архивите

439

ОУ МВР Враца

*Съгласно указанията
на МВР*

СТРОГО СЕКРЕТНО

КОПИЕ

442⁶⁵

ОКРЕЖИ
В

252

№ *7164* / 10.05.1986

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Рег. № *1155* Екз. № *22*
- 9 МАЙ 1986 г.

ДО
МИНИСТЪРА НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ген.-полк. ДИМИТЪР СТОЯНОВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Ген.-майор КИРИЛ ВЕЛИЧКОВ - началник
на Четвърто управление-ДС

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

Уведомявам Ви, че на 05.05.1986 г., заедно с Ген.-лей-
тенант Дончев - началник на ЦУПО и полковник Андреев - зам.-начал-
ник на Охранително управление - ДНМ, посетихме АЕЦ "Козлодуй" във
връзка с обстановката, създадена след аварията в Чернобилската
атомна електроцентрала - УССР,

Съвместно с оперативната група, обслужваща енергийния
комплекс, обсъдихме какви могат да бъдат вероятните причини за
такава или подобна на нея авария в АЕЦ "Козлодуй".

Специалистите считат, че аварията в Чернобилската АЕЦ
е най-тежкият вариант - пълно разтапяне на зоната, в резултат на
прегриване на горивото. Верижната реакция е станала неуправляема.

За АЕЦ "Козлодуй" авария от такъв характер може да възникне поради следните причини:

1. Падане на летящ самолет от какъвто и да е тип върху корпуса на някои от реакторите.

След преместването на международното трасе София - Север - Запад и забраната на другите полети на самолети на Селскостопанската авиация и ВВС такава опасност сега не съществува.

2. Земен трясък със сила над 6 бала по скалата на Рихтер за района на централата.

Сеизмичната обстановка за страната и района е известна. След земетресението във Вранча - Румъния за АЕЦ "Козлодуй" са били разработени и утвърдени допълнителни антисеизмични мероприятия за усилване на противоземетръсната безопасност на реакторното оборудване на централата. От две години реализацията на програмата е прекратена поради настъпилата енергийна криза. Главните мероприятия, които налагат спиране на реакторите са отложени за неопределено време.

3. Неправилни действия или бездействия на персонала, обслужващ реактора.

Тези действия могат да бъдат умишлени - с вражеска цел и неумишлени - грешни манипулации, поради невнимание или слаба квалификация.

В реакторния цех и блочните щитове за управление работят около 100 души висококвалифицирани специалисти, които обезпечават експлоатацията. Всичките са с допуск, контингент сред тях няма. Агентурно са обезпечени добре.

4. Диверсионен акт.

Кои са уязвимите в диверсионно отношение места?

а/ Реакторна зала с разположеното в нея оборудване на първи контур, който е радиоактивен. Режимът е изключително строг. Прониква се през контролирани врати и специални люкове с конкретно предписание само при нужда.

б/ Помещенията на електрозахранването на контролноизмерителните прибори и системите за управление и защита. Повреждане на автоматиката може да доведе до загубване на контрола върху управление на реактора. Режим има, влизането на специалистите се контролира, но няма обективен контрол.

в/ Кабелни тунели. Силно уязвимо място. Въведен е режим за работа в тунелите. Също няма обективен контрол.

г/ Циркулационна помпена станция. Изваждането на станцията от строя може да се осъществи отвътре и от към канала. То ще предизвика спиране на притока на вода към реакторите и последващо стопяване на горивото. Режим за работа в станцията има.

д/ Брегова помпена станция. Изваждането на станцията от строя ще доведе до спиране на централата, но работата на реакторите може да се овладее. Това е предвидено с наличния обем вода в студения канал и аварийните системи за охлаждане.

5. Крупен пожар.

Най-пожароопасната зона, застрашаваща реакторите, това е цялото кабелно стопанство.

На първи и втори блок кабелите са вносни и достатъчно надеждни. На трети и четвърти блок те са произведени в България. От началото на експлоатацията до сега са отбелязани общо 17 пробива по тях. Автоматиката е сработвала своевременно и до пожари не се е стигало, но специалистите твърдят, че е възможно при късо съединение

4
285
475
68

предизвикано от изгаряне на изолацията на даден кабел, да се стигне до заваряване на превключватели, което е вече предпоставка за крупен пожар, ако не действуват инсталациите за автоматично пожарогасене.

Още през 1983 год., веднага след пожара в Армeнската АЕЦ е било възложено на "Енергопроект" да разработи проекти за модернизиране на кабелното стопанство в съответствие с повишените изисквания. В последствие било установено, че възлагателните писма били загубени в института, поради което този съществен за сигурността на централата проблем остава все още нерешен.

На място направихме преглед на изпълнението на утвърдената програма през 1985 год. за подобряване на режима, охраната и противопожарната безопасност на АЕЦ в новите условия.

Като отчитаме проблемите и особеностите, касаещи надеждната експлоатация и сигурността на АЕЦ, и с оглед премахване на предпоставките за евентуална авария, ще насочим усилията си за решаване на следните задачи:

1. Ще продължим оперативния контрол за недопускане нарушаването на въздушното пространство на района на централата.
2. Ще издирим по оперативен път програмата с мероприятията за подобряване сеизмичната устойчивост на АЕЦ и ще подготвим сигнална информация за Министерския съвет. След възобновяване на работата по програмата ще се обезпечи оперативен контрол по нейното реализиране.
3. С оглед отстраняване на субективния фактор, като причина за евентуална авария, ще се осигури системен агентурен контрол върху действията, развитието и поведението в централата и вън от

5 176
276

нея на групата от 100 специалисти, работещи в реакторния цех и управлението на технологичните процеси.

4. Ще се подложи на оценка ефективността на установения режим в АЕЦ и особено на режима в специзона на централата. На тази основа ще се вземат допълнителни мерки за недопускане проникването на външни лица и ще се осъществи пълен контрол върху движението на работещите.

5. Ще се обезпечи обективен контрол на влизанията в помещенията на специзона, блочните щитове за управление и кабелните тунели. За целта всички входи ще бъдат оборудвани с подходяща сигнално-охранителна техника за автоматичен контрол на посещенията.

6. Ще се осигури непрекъснат оперативен контрол на състоянието и работата по подмяната, реконструкцията и модернизацията на кабелното стопанство.

7. Ще продължи оперативния контрол на цялостната дейност на АЕЦ.

Особено внимание ще се отделя на предпоставките за нарушението на експлоатационния режим и отклоненията от нормалната радиационна обстановка.

За решаването на горните задачи Четвърто управление - ДС, ДНМ, ЦУПО и ОУ МВР - Враца ще разработят свои мероприятия.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - .....
Изп.: К.Величков
Нап.: Борисова-303
09.05.1986 г.

НАЧАЛНИК НА

ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС

Ген.-майор *Величков*
/К.Величков/

Ра: .....
и н.д.

Д-р. В. Величков
17.05.86

86
A

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МВР
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
№ 5082 к. 1
17.11.1986
г. КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
РАЙОННО У-НИЕ МВР
гр. КОЗЛОДУЙ

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Посещение на гръцки журналист в К"АЕ" и проявен интерес към ядрената безопасност и опазване на околната среда и персонала.

ДРУГАРО НАЧАЛНИК,

На 14.11.1986 година от 15ч30мин. до 17ч45мин. в К"АЕ" бе на посещение Янис Анагностопулос, журналист от в. "ЕЛЕФТЕРОТИИЯ" Гърция. Поради отсъствие на Гл. Директор и Зам. Гл. Директори по молба на Гл. Директор се наложи да го съпровождам и запозная с АЕЦ. Вях му представен от съпровождащия го редактор в агенция "СОФИЯПРЕС" като инженер Иванов от производствения отдел на АЕЦ. Беседвахме пред макетите в административната сграда и в СБК-1 след което му бе показан БЩУ-2 и обзорното място, както предложи Гл. Директор.

Накратко изложих следното: Строителството на АЕЦ е започнато през 1969 год. и през 1981 год. вече работят четири блока с обща мощност 1960 мегавата. Сега АЕЦ произвежда около 30% от електроенергията на страната. Изграждането на АЕЦ е продиктувано от недостатъчните водни, въглищни и нефтени ресурси и нарастващото потребление в резултат на ускорените темпове на икономическо развитие и нарастване стандарта на живота в нашата страна. Строителството, пускането и експлоатацията на АЕЦ става с решаващата помощ на съветски организации институти и специалисти. Нашата страна е член на МАГАТЕ и дейността на АЕЦ се контролира непрекъснато от инспектори на агенцията.

Средата която може да се замърсява от АЕЦ е почвата, водата и въздухът. Почвата чрез попадане в нея на замърсени води, което досега не се е случвало тъй като такива води се съхраняват в специални херметични съдове като те пък са поставени в бетошни помещения облицовани с неръждаема ламарина; водата чрез замърсяването ѝ с радиоактивна вода от АЕЦ също не е имало случай да се изхвърля вода от АЕЦ, тъй като замърсените води в АЕЦ се преработват с филтри и се използват отново, а освен това всички

ки други води които излизат от АЕЦ се контролират с автоматични системи и се записват и проверяват от инспекторите на комитета за използване на атомната енергия за мирни цели и здравните органи на НРБ, а данни се предоставят и на МАГАТЕ. Освен това дунавските от страни и в частност СРРумъния правят замерване на водата на р. Дунав което е също външен за нашата страна контрол, въздуха чрез изхвърляне в атмосферата на радиоактивни аерозоли и газове при досегашната експлоатация на АЕЦ в най-неблагоприятния момент сумарното количество е било 1000 пъти по-малко от установената от МАГАТЕ норма-изхвърлянията през вентилационните тръби се контролират автоматично от специални системи, данните се записват в компютър и проверяват от инспектори на здравните органи, КИАЕМЦ и МАГАТЕ.

Международните норми за облъчване на персонала работещ в АЕЦ е Брентгена годишно/приблизително колкото два рентгенови прегледа/, но в АЕЦ е приета норма 3 рентгена годишно, която може да се г превъшава при изключителна необходимост и по желание на работника. Над 5 рентгена никой не разрешава и никой не получава.

По-нататм Анагностопулос зададе въпроси на които отговорих:

В-В Гърция се води дискусия и има настроения против всякакво използване на атомната енергия и специално против АЕЦ "Козлодуй" особено след аварията в Чернобил, което вероятно се дължи на недостатъчната информация за работата и надеждността на АЕЦ. Какво е настроението при вас?

О-В НРБ хората като цяло са запознати и са за използване на АЕЦ, което особено се засили след тежката зима 1984/85 година, когато АЕЦ беше основно звено на нашата енергетика. Само отделни заблудени и невежи хора са против, но след елементарно обяснение осъзнават че грешат в разбиранията си. Като цяло у нас никой не се страхува от работата на АЕЦ, защото вярват в съветската техника и нашите енергетици работещи с нея.

В-Приличат ли си реакторите в Чернобил и в Козлодуй и възможно ли е и на вашата АЕЦ да стане същата авария?

О-Реакторите принципно се различават. В Чернобил е канален реактор /тип РБМК-реактор большой мощности канален/. Той сестъои от отделни реактори-каналы формираны от графитни блокове, в които са поставени тръбите-реактори с горивото. Общ корпус реактора няма. Предимствата на този реактор е, че лесно се строи, може част от горивото да се сменя без да се спира целия реактор, може да се изгражда в широк диапазон на мощността, като недостатък л литературата се посочва по-сложната система за регулиране на мощността. В Козлодуй реакторите са водоводни енергетични реактори/ВВЕР/ с корпус. Този тип реактори

- 2 -

87
2

се изграждат с предварително фиксирана мощност, съоръженията за тях /реактори и парогенератори/ са по-скъпи, по-бавно се изграждат е необходимо да има воден басейн за охлаждане, но управлението на реактора при работа е по-лесно, а и активната зона, в която е горивото е така изчислена, че при изменение на разположението на касетите реактора спира.

В-Защо в Чернобил е станала аварията? Кой тип реактори е по-нов и по-надежден?

О-От информацията предадена от съветската страна в МАГАТЕ ни е известно, че аварията в общи линии е станала поради грешки на персонала, които сами по себе си не са фатални, но в съвкупност и заедно със състоянието на почти спрял реактор са довели до повреда на реактора. Технологията и на двата типа реактори е почти едновременно разработена. Дали е надежден и безопасен реактора РБМК, говори факта, че централи с такива реактори в Съветския съюз са изградени близо до големи градове като Киев, Ленинград.

В-Как е станала аварията в Чернобил?

О-Бъпреки, че няма отношение към Козлодуй този въпрос, от официална информация на съветското правителство потвърдена от МАГАТЕ ни е известно, че поради повреда е намаляла водата преминаваща през някои канали на реактора, активната зона в тях е останала без ефективно отнемане на топлина, повишила се е температурата, графитът се е запалил и реактора се е повредил. В резултат на горенето на графита се е образувала тяга, която е издигнала в атмосферата радиоактивни частици, разнесени от въздушните течения. Понеч от това не знаем, а и не е интересно за нас, тъй като при нас такава авария е невъзможно да стане.

В-Каква е надеждността на АЕЦ "Козлодуй"?

О-Авария с повреда на активната зона на реактора е възможна един път на 10 милиона години, при срок на работа на реактора 30 години и то без изхвърляне извън АЕЦ на частици от горивото.

В-Какво може да стане тогава и такава авария застрашава ли Гърция?

О-Повредата на активната зона ще се сведе до стопяване на част от нея, при което реакцията ще спре. Възможно е част от водата на първи контур да излезе и се изпари в бокса на порогенераторите и ако всички предвидени системи за безопасност не работят част от тази пара да излезе в околната атмосфера. Тъй като парата/водната молекула/ не се активира, само минимално количество увлечени от нея аерозоли и активни газове ще попаднат извън АЕЦ. Това може да се почувствува в Северна България и част от съседна Южна Румъния, но на юг от Стара планина едва ли ще има отражение, а още по-малко в Гърция. /Преводача му уточни, че Стара планина разделя България от изток на запад и е естествена преграда за изключително рядко духащите северни ветрове/.

В-А ако умишлено се предизвика повреда на реактора, каква може да стане?

О-Повече от описаното при предния въпрос няма да стане.

В-По време на война ако реакторите се бомбардират, какво ще стане и ще има ли заразяване на местността?

О-Мисля, че никой нормален човек не иска и война няма да има. Ако все пак има военно положение, вероятно реакторите ще бъдат спрени и разкладени и при нападение с обикновени заряди реакторите ще издържат/подобно на нападението на Израел над ядрения център в Библат, а ако зарядите са достатъчно силни, за да разбият реакторите е възможно радиоактивни частици да попаднат в околната среда. Да отговарям ли какво ще стане при нападение с ядрен заряд? Агностопулос: "В този случай въпроса ми губи смисъл".

В-Какви учени работят в АЕЦ?

О-В АЕЦ на действащите блокове работят около 400 специалисти с висше образование: инженери, физици, химици, математици и др. завършили в СССР и НРБ.

В-Какви специалности имат?

О-Физици, химици, машинни инженери-топло и ядрена енергетика, електроинженери и инженери-електроници.

В-Колко работници има в АЕЦ?

О-Около 2000. Освен споменатите с висше образование има около 800 работници със същите специалности, но със средно техническо образование, а останалите са с обикновено средно образование?

В-Само около 2000 души работят в АЕЦ, която дава около 30% от електроенергията във валата страна-така ли да се разбира?

О-Да. Дори пряко заетите в производството са по-малко-примерно около 1500, а останалите са обслужващ персонал.

В-Заплащането вероятно е по-високо и защо?

О-Когато един човек произвежда повече, и заплатата му е по-голяма а освен това и за риска, че може да се случи нещо се дава допълнително заплащане. Допълнителното заплащане не се дава заради нанесени щети на здравето на работниците, а заради риска. Досега няма случай човек да е пострадал или заболял, поради облъчване в АЕЦ.

Агностопулос изрази благодарност за изчерпателните отговори и учудване, че много спокойно и убедително говоря, че е невъзможно да стане авария на което отговорих, че от 10-12 години работя в АЕЦ т.е. от пуска, тук съм създам семейство и са ми се родили здрави и нормално развиващи се две деца...

При влизане в АЕЦ направи записка, вероятно касаеща проверката на пропуските от дежурния старшина.

В БЩУ-2 и обзорното място Агностапулос зададе допълнително въпроси:

В-Колко човека и с какво образование са тези които работят на БЩУ? Жената на пулта каква длъжност заема?

О-БЩУ е работно място за трима специалисти-двама инженери и един машинен техник, а периодично влизат още няколко работници на смяна. Жената е инженер и дежурен инженер на блока, т.е. в момента тя ръководи експлоатацията на блока, това направи силно впечатление на журналиста/.

При виждане на няколко работници в централна зала зададе с голямо учудване въпроса: Само с тези бели дрехи ли се работи и няма ли никакви специални костюми с шлемове?

О-Както виждате хората са облечени така и така работят и съвсем спокойно се движат и разговарят помежду си, а и защо трябва да имат специални костюми след като в момента, забележете при отворен първи реактор в залата микроклимата е по-хубав отколкото вън.

В-След работа на горивото остатъците какво се правят?

О-След работа касетите с горивото отстояват при нас 6 години за да намалее остатъчното им енергоотделяне и активност, поставят се в специални контейнери и се изпращат в СССР. Там чрез специални физикохимични технологии се отделят различни химични елементи/в работилата касета има почти всички естествени химични елементи/, неактивните се използват, а активните се съхраняват в специални контейнери и вероятно след години, когато хората се научат, ~~каж~~ ще се използват и тези елементи. В СССР радиоактивните отпадъци се съхраняват на собствена територия, докато в скандинавските страни има хранилища в пещери под морето, а преди години САЩ изхвърляха контейнери в океана.

В-Каква е перспективата за енергетиката?

О-Поне за сега само атомната енергетика. Затова строим реактор с 1000мегавата мощност, за който в изказване на Михаил Горбачов се казва че трябва да се разглежда като реактора на бъдещето по отношение на безопасността.

В-Колко такива реактора ще се строят в България?

О-Два в Козлодуй и четири в Белене, а освен това има идея в бъдеще в София да се строят четири реактора по 500мегавата за топлофикация на столицата.

Други перспективи са използване на приливно-отливната енергия, но то е свързано с големи капиталовложения и то международни, с преграждане на протоци, при което не е сигурно дали няма да има отражение върху климата на съответните райони и земята. Чист източник е слънчевата енергия, но изграждане на станции над атмосферата и предаване на получената

в тях ел-енергия е трудно осъществимо и би било изключително скъпо. Перспективна е работата в областта на управление на термоядрения синтез, където СССР и САЩ имат приблизително еднакви постижения и допреди няколко години обменяха информация, доколкото информираха списанията свързани с ядрената физика и енергетика. Съществува мнение, че овладяване на термоядрения синтез ще реши енергийния проблем и опазване на природата на земята.

В-По всяка вероятност това за което говорихме ще се публикува в нашия вестник. Може ли за по-голяма убедителност да посоча поне малките имена на инженерите работещи на пулта.

О-Мъжът е инженер оператор е инженер Алдев, а жената е дежурен инженер на блока-инженер Станева. Желателно ако публикувате снимка, която ще ви предостави "СОФИЯПРЕС" да знаете, че там вероятно ще бъдат други специалисти и да не се получи разминаване между текста и снимката.

По повод на това Тороманов каза, че ~~идеи~~ в агенцията след като Агностопулос си подреди записките, отново ще ги прегледат и ще се постарая да се премахнат двусмислия или неточности в записките или при превода, който е правил на отговорите и обясненията ми.

Помолих Тороманов да потвърждава, че съм инж. Иванов и да не дава повече информация за мен, на което той отговори, че е инструктиран и знае правилата за контактуване с граждани на капиталистически страни, с което посещението приключи и те заминаха за София със служебната кола на агенцията.

Засечени лица:

-Янис Анагностопулос роден на 01.10.1952 година в Павлос, Гърция живущ в Атина ул. "Колонотони" №63, журналист във в. "Елефтеротипия". От 10 до 16. ноември 1986 година е на посещение в НРБ по покана на агенция "Софияпрес". Изявил желание да се запознае с АЕЦ. Има разрешение №265 от 13.11.1986 год. на служба "Протокол" на СО "Енергетика". Засича се за първи път.

-Евгений Тороманов - редактор в агенция Софияпрес-Завършил "Външна търговия" във ВИИ "К. Маркс" и курс по гръцки език в СУ "Климент Охридски". Посещавал е АЕЦ и преди това.

РАЗУЗНАВАЧ ДС
ст. лейтенант:

/Ст. Иванов/

Напечатано в 3 екз.
№ 1 - ОЛД № 3586
№ 2 - ИОО Враца
№ 3 - Отд. 02-ДС Враца

Исп. нап.: Иванов

156
39-8

~~СЕКРЕТНО~~

Екз. № 2
ДОВЕРТЕЛНО
Дата на класификация: 16.06.87
Правно основание: тл. 25, П. 4,
Р. II и 3 от ЗЗМ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МВР
РАЙСНО УПРАВЛЕНИЕ
№ 1876
16.06.87
в гр. Козлодуй

Д О
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ - М В Р
гр. В Р А Ц А

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Пребиваване на американски специалисти
в СО "Атомна енергетика" - гр. Козлодуй

Др. Началник,

На 28.05.1987 г. СО "Атомна енергетика" - Козлодуй
пристигнаха американски специалисти за обсъждане на въпроси,
касаещи атомната енергетика и по-точно безопасността.

Гостите се водеха от др. Халачев - зам. председател на
Асоциация "Енергетика".

Съставът на делегацията бе:

- Кендрик У. Вентзел - ръководител на делегацията -
/ KENTRICK W WENTZEL / - изпълнителен директор на междуве-
домствена оперативна група за износ на изделия на атомната
енергетика.

157
2. 48. 9

- Джордж Кузмич - /KUZMYCZ GEORGE / - роден на 06.05.1944 г. в ЧССР - старши служител по ядрения лиценз, служба за анализ на технологии и определяне на политиката към Министерството на търговията на САЩ.

- Томас Дж. Кени - /THOMAS JAMES KENNY/ - роден на 05.12.1939 г. в САЩ - Пенсилвания - старши инспектор на резидента на комисията по ядрен контрол в АЕЦ - Салем.

- Едуард Е. Първис - /EDWARD ELI PURVIS / - роден на 23.08.1935 г. в САЩ - Северна каролина - старши научен сътрудник към служба по ядрена енергетика при Министерство на енергетиката на САЩ.

- Джордж А. Флауърс - / / - 11-ри секретар в посолството на САЩ в София.

При воденето на разговорите бе установено, че Джордж Кузмич знае добре руски език и Джордж Флауърс - малко български.

От СО "Атомна енергетика" - гр.Козлодуй в разговорите взеха участие:

- инж. Георги Дичев - Гл.Директор
- инж. Стойно Георгиев - Зам.Гл.Директор
- инж. Кирил Николов - Директор по Е
- инж. Захари Бояджиев - Директор по Е - У-ти блиск
- инж. Димитър Петров - Директор по Р
- физик Гечо Хитов - Директор по Я Б
- физик Рангел Симов - р-л "Физика на реакторите"

От българска страна непосредствено след пристигането на делегацията бяха поставени въпроси представляващи интерес за СО "Атомна енергетика" - гр.Козлодуй, като въпросите бяха представени в писмен вид на английски език:

158
3. ~~70~~
4.1.

1. Обезпечаване качеството на строителните и монтажни работи при изграждане на АЕЦ.
2. Обезпечаване качеството на експлоатацията пряко свързано с ядрената безопасност на атомните централи.
3. Проблеми отнасящи се до радиационната крехкост на метали на корпусите на реакторите.
4. Технически средства за контрол качеството на метала и заваръчните работи.
5. Ремонт на ядрено-енергийното оборудване.
6. Ремонт на ядрено-енергийното оборудване извършван под вода от водолази.
7. Обработка и съхранение на течни радиоактивни отпадъци. Технологии и технически средства.
8. Извеждане от експлоатация на АЕЦ. Оценка срока на служба на атомна централа и начини за увеличаване на този срок.
9. Системи за обучение на оперативния и ремонтен персонал.
10. Средства за контрол на околната среда.
11. Антисейсмично оборудване и системи за контрол на сеизмичността.
12. Аварийни планове на АЕЦ.
13. Някои аварии в американски АЕЦ и изследвания в тази област.
14. Средства за контрол на експлоатационните процеси на АЕЦ - преди, по време на аварии и след аварии.

По-долу представяме кратко описание на въпросите поставени пред американската делегация и техните отговори:

42 155
4. 17

Въпрос: Какви мерки вземате за повишаване качеството на строително-монтажните работи и живота на експлоатацията на АЕЦ?

Отговор: Собственика на АЕЦ трябва да представи цялостна програма, съдържаща всички изисквания за качеството на строително-монтажните работи, а пък що се отнася до експлоатацията, той трябва да представи документация описваща експлоатационния процес и обезпечаваша ядрената безопасност при всякакви аварийни режими. Американският комитет за мирно използване на атомната енергетика сега разработва допълнителни изисквания към съществуващите стандарти като например:

- да не се допуска започване на строителство без да е готова цялостната документация;
- собственика на АЕЦ да има право да проверява изпълнението на отделните възли за АЕЦ в самия завод-производител;
- да се заплаща на завода-производител след извършване на входния контрол на площадката.

Въпрос: Контрол качеството на метала на корпусите на реакторите?

Отговор: Извършва се ултразвукова дефектоскопия, рентгеново изследване, магнитно-прахова дефектоскопия. Всички работи се извършват от специална машина за тази цел - производство на фирма "Уестингхаус".

Въпрос: Радиационна крехкост на метали на корпуса и неговата защита?

Отговор: Специално за тази цел има защита на корпуса от поглъщащ материал на неутрони и намаляване на неутронния поток върху корпуса. Около активната зона се поставят образци от метала на корпуса и през 3 - 4 презареждания се изваждат за изследване и даване заключение за състоянието на корпуса.

46
43
5. AZ

Въпрос: Проведено ли е или предвижда ли се да се проведе отгряване на корпус на реактор?

Отговор: Този въпрос е изследван само теоретично и е доказано на моделен корпус, че е възможно. Провеждането му на реален корпус е специфично и изисква изследвания на самия реактор - метал, разположение, допуски, история на експлоатация, изследвания на образци и т.н. До сега в САЩ не е извършено отгряване на реален реактор.

Въпрос: Извършва ли се ремонт на реакторно оборудване под вода от водолази?

Отговор: Да, с изключение на района на реактора, където е разположена активната зона. Например: извършен е ремонт на басейни за отлежаване на гориво. Дозите, които се вземат са от порядъка на 80 милирентгена за половин час. Защитата на водолазите е вода и тежък водолазен костюм. Не се използват специални защитни костюми.

Въпрос: Извеждане на АЕЦ от експлоатация и изследвания за продължаване срока на служба на АЕЦ?

Отговор: В САЩ до сега е изведена от експлоатация само една АЕЦ. Все още няма утвърдена нормативна база за извеждане от експлоатация. Извършват се изследвания за установяване на критерии за извеждане и продължаване срока на служба на АЕЦ. Този въпрос е поставен от много АЕЦ и предстои неговото решаване.

Въпрос: Изследване антисейзмичността на АЕЦ и контрол на сейзмичността?

Отговор: Преди започване проектирането на АЕЦ се изследва историческата сейзмичност на района и се извършват геологически проучвания. Дори и да се докаже, че района не е сейзмичен, все пак АЕЦ се проектира за сейзмичност от 2.5 $\bar{d}_{2.10}$

761
6. 44
A3

От страна на СО "Атомна енергетика" - Козлодуй тук бяха поставени конкретни технически въпроси, но американската делегация отговори, че не може сега да даде отговор. Уведомени бяхме, че тези въпроси ще бъдат предадени на фирмата "Уестингхаус" и при тяхното предстоящо посещение в България след един месец ще ни бъде отговорено.

Американската делегация извърши посещение на АЕЦ - Козлодуй по маршрут: СБК-1; БЩУ-2; БЩУ-5; Машинна зала - V-ти блок; Централна зала - V-ти блок. Те бяха запознати с експлоатацията на АЕЦ в общ план от Гл. Директор инж. Г. Дичев. Някои от въпросите им бяха:

- Какво налягане издържат стените на бокса на III-те на ВВЕР-440?

- Отговор: - 2 ата.

Въпрос на БЩУ-2: Какъв е броя на операторите на БЩУ и тяхната функция?

- Отговор: Трима. Подробно им бе обяснено работата на СИО, ОТ и ДИБ и тяхната квалификация.

Въпрос на V-ти блок: На какво налягане и изпитана защитната обложка на реактора?

- Отговор: На 4.6 кг/см^2 в продължение на 12 дни. Подробно им бе обяснено конструкцията и качеството на строителните работи по обложката.

На БЩУ-5 американската делегация бе запозната с подхода към контрола на експлоатационния процес и системите за ядрена безопасност. Дадена им бе възможност да задават въпроси към оперативния персонал на смяната. Отговорите бяха компетентни. Мнението на делегацията бе, че в много отношения Vти блок е на по-високо ниво от някои американски централи.

162
7.45.
А4

Мнението на специалистите е, че отговорите на американските специалисти имаха общ организационен и информационен характер.

От наша страна можем да кажем, че предоставихме възможност на американската делегация да се убеди, че АЕЦ - Козлодуй е една надеждна в експлоатация централа, управлявана от висококвалифицирани специалисти.

От свободните разговори се установи, че американските специалисти са посетили атомни централи в УНР и ЧССР, като споменаха, че специалистите от УНР са им предложили американски специалисти да правят входящ контрол на оборудването от СССР и са проявили интерес към американските системи за безопасност.

От делегацията бе подарена един брой касета за видеоманетофон заснимана от американски спътник на района около Чернобил по време на аварията през 1986 г., като споменаха, че "случайно" се е намирал там.

Горното за сведение и разпореждане.

ПРИЛОЖЕНИЕ: - Превод от английски на материал изпратен от САЩ - 5 листа.

Отпечатано в 2 екз.

Екз. № 1 - Н-к ОУ - МВР

Екз. № 2 - Цветков

Изпълнил: Цветков

Написал: Цветков

ОФИЦЕР ПО С и Р

В СО "АТОМНА ЕНЕРГЕТИКА":

/кап.инж.Цв.Цветков/

107

Из архивите

457

СЕКРЕТНО!

288

61

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ГАЗЕНО УПРАВЛЕНИЕ
рег. № 3012
17.11.1987 г.
3020 КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
РАЙОННО У-НИЕ МВР
гр. КОЗЛОДУЙ

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Превозване на свежо гориво от СССР за III-ти блок
на АЕЦ "КОЗЛОДУЙ"

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

От 26.10.1987 година до 10.11.1987 година бях команди -
рован за охрана на свежо ядрено гориво от СССР за III-ти блок
на АЕЦ "КОЗЛОДУЙ".

Пътуването до пристанище Рени беше осъществено с влак
през СРР с едно денонощие престой в гр. Кишинев, а празните кон-
тейнери бяха извозени от пристанище Козлодуй до пристанище Рени
с шлеп № 910065 на БРП - Русе.

На 30.10.1987 година по график бе получено свежото гориво
в съответствие със изискванията.

На 02.11.1987 година трябваше да се предадат на съвет -
ската страна празните контейнери, с които е доставено свежото
гориво на V-ти блок. Поради късо съединение в кабела захранващ
механизмите на специалните вагони, предизвикано от електротехника
на пристанището, предаването на контейнерите продължило 13 часа
на 03.11.1987 год.

Първоначално бе определено шлепа да бъде включен в конвой
тръгващ в 19 часа на 03.11.1987 година.

Това не бе осъществено нито на 03.11., нито на 04.11, а

чак на 05.11.1987 година около 17³⁰ часа шлепа беше включен в конвой с още две претоварени с възлища необслужвани секции, два претоварени с метали шлепове и един шлеп с леки автомобили. За тласкач бе определен М/К "ВАСИЛ ДРУМЕВ".

На представителя на БРП в Рени и на капитана на кораба беше поставено като условие за безопасност да не се оставя самостоятелно шлепа или конвой с цел маневриране на отделни съдове от конвоя, но това не бе взето в предвид.

При тръгването се установи, че кораба е с неизправно управление на левият двигател, което затрудняваше маневреността му.

След ревизията на митническите и гранични власти на СССР конвой бе изкаран на няколко километра извън пристанището и спрян за ремонт на левия двигател, който продължи до 4 часа на 06.11.1987 година.

Поради това, че се получи информация за прагове с дълбочина 2 м при натоварване на шлеповете и секциите до 2,15 - 2,20 м възникна опасност от засядане поради което през нощта от 4,20ч. до 7 часа на 7.11.1987 год. конвой спира за нощуване на котвена стоянка в Румънски води.

На 07.11.1987 год. в 13⁵⁰ часа поради недооценка на обстановката от страна на капитана на кораба заседнаха на плитчина на няколко километра под Силистра секции и шлепове при което на шлепа намиращ се зад шлепа с горивото се скъсаха въжетата. В 15ч 40 мин по време на събиране на конвой Румънски конвой от секции натоварени с пясък и кораб "ОРАДЕЯ" се насочи опасно близо по течението към заседналият конвой. Въпреки предупреждението на нашият капитан Румънеца не промени курса, което доведе до страшно плъзване на неговите секции с предната част на шлепа с горивото. Благодарение самообладанието на старшината и моряка на шлепа бе предотвратен пробив, но ако курса на Румънеца беше с половин метър по наляво бе неминуемо откъсване на шлепа с горивото неговото пробиване или сериозно деформиране.

На въпроса на нашия капитан защо прави така РУМЪНЕЦА отговори с неприличен жест с ръка. По единодушно мнение на екипажите само румънците се държат така по р. Дунав.

От 2ч 30 мин до 7 часа на 08.11.1987 година отново бе

63
289

спряво за нощуване поради наличие на опасни плитчини. В 14ч 45мин на 08.11.1987 година пристигнахме в Русе, където трябваше да се направи ремонт на кораба, след което с нашия и още един празен шлеп трябваше на тръгнем нагоре. От 521 км трябваше да се вземат още две пълни секции оставени от друг кораб поради невъзможност за преминаване през прагове.

Тук отново поставих условие шлепа да не се оставя самостоятелно на котва в реката и да не се рискува да се включваме в конвой с претоварени съдове. От ръководството на БРП - Русе взеха решение да се продължи с нашия и празния шлеп. През нощта на 8 срещу 9.11. конвой бе осигуряван от М/К "ВАСИЛ ДРУМЕВ". На 9.11.1987 година кораба бе на ремонт като осигуряването бе осъществено от маневрени кораби на пристанище Русе. Същевременно по инициатива на транспортна милиция - Русе бе изпратена въоръжена охрана на шлага за нощните часове.

В 1 часа на 10.11.1987 година потеглихме от Русе и в 19ч 30 мин. пристигнахме в товарно пристанище - "КОЗЛОДУЙ", като нееднократно кораба плъзваше по плитчините при което се създаваше реална опасност от скъсване на въжетата, с които бе вързан шлепа.

Имайки в предвид горе изложеното смятам, че е целесъобразно:

- Да се реши въпроса за въоръжаване на състава от охраната при превоз на гориво с шлеп на БРП.

- Да се предложи на асоциация "ЕНЕРГЕТИКА" да потърси възможност за промяна на графика за превоз на ядрено гориво с оглед избягване късния есенен и ранния пролетен курс, когато нивото на реката е опасно ниско.

- Да се обърне внимание на БРП - Русе за по-сериозно отношение към превозване на ядрените материали за АЕЦ - да представя изправни кораби и да включва шлеповете в безопасни конвой.

Предлагам с информацията да се запознае У-ние 04 - ДС.

Написано в 2 екз:

Екз № 1 - ЛД 3586

Екз № 2 - ИОО Враца

Изпълнил: Иванов

Написала: Маринова - 590

СТ.РАЗУЗНАВАЧ ДС *DMC*
ст.лейтенант:.....
/Ст.Иванов/

09 Вроща 2
34
78

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ЧЕТВЪРТА УНЧЕ-ДС
Per. № **1399**
29 JAN 1988

ру-инж-Козлодуй!
402886
Меню
Св. Аванов
9.2.88, Вроща

МВР — ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
В Р А Ц А
Вх. № *1240* от *09.02.88* г.

КРДОПБДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 02

Г. У. Ф. И. О. З. И. П. А. С.
от КОЗЛОДУЙ
164 от *09.02.88* г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: проблеми по строителството на хранилище за отработено гориво на АЕЦ-Козлодуй

В съответствие с постигнатите договорености със съветската страна отработеното ядрено гориво от АЕЦ-Козлодуй трябва да престои 5 години преди транспортирането му в СССР. За изпълнение на това условие на площадката на АЕЦ се строи хранилище за отработено гориво /ХОГ/, което трябваше да бъде готово в края на 1987 г.

Генералната сметка на ХОГ е 17,1 млн.пв. строително-монтажни работи /СМР/.

Първоначалният пусков срок е променян няколко пъти. Един от вариантите предвижда завършване на СМР през м.септември 1988 г., а на пусково-нападъчните работи — м.март 1989 г, така както вървят работите на този подобект.

На заседание на Изпълнителното бюро на асоциация "Енергетика" е разглеждан въпроса за изграждане-

279

то на ХОГ-а. Възложено е да се изготви нов пусков график с краен срок 30 ноември 1988 г., но с приемане на частта за горивото от реактора ВВЕР-440. Този въпрос /т.н. пусков минимум/ не е съгласуван със съветската страна, тъй като не е редно да се извършват строително-монтажни и пусково-наладъчни работи при наличие на отработено ядрено гориво в хранилището.

При всички случаи е ясно, че и през 1988 г. ще се наложи да возим отработено ядрено гориво в СССР. Тъй като на ниво асоциация "Енергетика" е обещаavano до края на 1987 г. да завърши изграждането на хранилището, въпросът за извозването на горивото може да се реши само на правителствено ниво - Андрей Луканов - Сипаев. В противен случай през настоящата година ще се създадат изключителни трудности при провеждане на ремонтните работи и презарядните на 1 до 4 блокове на АЕЦ-Козлодуй свързани с влошаване радиационната обстановка в централата.

Въпреки предприеманите спешни мерки за завършване на ХОГ, ЦУПО по мнение на специалистите, неоснователно е предявило претенции за подмяна на покрива на хранилището, защото вътре няма какво да гори.

Предлагам проблемите по ХОГ и извозването на отработеното гориво да се включат в бюлетина на управлението. Със случая е запознат др. Андрей Луканов.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - ЛД 41

№ 2 - СУ-МВР Враца

№ 3 - отдел 06

Изп.: полк. Христов-02

Нап.: Христова-646

28.01.1988 г.

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ПО ДР
Полковник

/Кв. Христов/

Секретарят / 166
9 окт / 50
95

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ - МВР
гр. КОЗЛОДУЙ

МВР
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
№ 1751
23.05.1988 г.

РА П О Р Т

ОТНОСИО: Провеждана работна среща между ръководството на СО "Атомна енергетика" и група съветски специалисти

На 31.05.1988 г. на посещение в АЕЦ - Козлодуй бе съветска група, водена от Министъра на Атомната енергетика на СССР - др. Луконин Николай Фьодорович.

Състава на групата бе:

- Склеренко Борис Евгениевич - сътрудник на Министъра;
- Нефьоров Геннадий Фьодорович - ч-к управление "Външни връзки" в "Минатоменерго";
- Соколов Анатолий Павлович - директор на Киевското отделение на "Атоменергопроект";
- Акопян Едуард Аркадиевич - ч-к управление на Задгранично енергостроене;
- Миришченко Евгений Фьодорович - ч-к отдел;
- Динисов Владимир Павлович - представител на главния конструктор;
- Бурак Георги Павлович - специалист.

Към групата се присъединиха специалисти от съветското търговско представителство - гр.София и специалисти от обекта.

Съветската група се придружаваше от др.Тодориев - Председател на Асоциация "Енергетика", др.Дичев и Таджер - зам. председатели, др.Симов и Нождарова - специалисти от Асоциация "Енергетика", др.Калоянов - гл.секретар на Асоциация "Енергетика" и 2-ма специалисти от протокола.

167
2.51.96

След двучасово запознаване чрез обход на VI, V и I + II блок на АЕЦ - Козлодуй, започна работната среща в 10 ч. 30 мин в залата на X-ти етаж в Административната сграда.

Проблемите, които съществуват и могат да се решат със съветска помощ бяха поставени както следва:

За I + II блок:

Др. Стойно Георгиев - Председател на СО "Атомна енергетика"

1. На базата на новите изисквания за сигурност какво ще представлява реконструкцията на блоковете.
2. Ремонт на парогенераторите.
3. Отгряване на корпуса на реактора на I-ви блок.
4. Изготвяне на проект за антисейсмично укрепване на тръбопроводите по II-ри контур.
5. Замяна на КИП /контролно-измервателните прибори/.
6. Доставка на резервни части за ГЩН - Э10.
7. Проектиране и доставка на оборудване за преработка на течните и твърдите радиоактивни отпадъци.

За V-ти блок:

Др. Захари Бояджиев - Зам.председател на СО "Атомна енергетика":

1. Доставка на резервни части и комплект съоръжения за вентилационните системи и кондиционерите, създаващи климата в помещенията.
2. Преразглеждане на автоматиката за нивата на парогенераторите.
3. Предоставяне на програми за разтоварването на блока.
4. Проектиране и доставка на оборудване за преработка на течните и твърдите радиоактивни отпадъци.
5. Да се подсигурят технически резервни средства за АСУТН.
6. Обмяна на информация между СССР и НРБ по нововъведения, експерименти, нови технически решения в Атомната енергетика.
7. Резервни части липсват за ремонта.
8. Да се обосноват от Главния проектант някои неудачи в технологията за бъдещата експлоатация. Като пример-посочи за изпитанията на херметичност на оболочката.
9. Обучението на персонала в СССР за ВВЕР-1000.

168
8.
52/7За V1-ти блок:

Др. Стамен Стаменов - Директор на "Атоменергоинвест":

1. Все още не е ясно нанасянето на огнезащитното покритие върху кабелите, при условие, че на V1-ти блок голяма част от тях отговарят на МЭК-332-3А.

2. До този момент не е изяснено участието на съветски специалисти в пуско-наладъчните работи.

3. Доставка се дефектно оборудване от заводите-производители от СССР.

4. Закъснява се с доставката на оборудване.

5. Все още не са нанесени измененията от V-ти блок в проектите за V1-ти блок и се допускат същите грешки.

6. Ако е възможно оказване на техническа помощ за техническото водоснабдяване.

Отношение по поставените въпроси от съветска страна взеха главно другарите Акопя н, Динисов, Гладков, като по-интересни са:

- не е завършването разкрепването на реактора на 1-ви блок;

- не са поставени екранни касети на 2-ри реактор;

- необходимо е да се направи отгряване на корпуса на реактора на 1-ви блок, като установката от Арменската АЕЦ може да се докара в АЕЦ - Козлодуй след 03.12.1988 г. до 30.03.1989 г.;

- необходимо е да се направи "перевязка" на тръбопроводите на 1-ви контур с цел да не се допусне попадането на хладка вода от 11-ри контур;

- да се фиксира срока за 100 % на V-ти блок;

- необходимо е да се направи договор за заводски ремонт на вент. системите и кондиционерите и да се организира отделен цех, а не звено в реакторен цех;

- експлоатационния персонал се учи на V-ти блок и затова станаха многото изключвания /задействуване на АВ/;

- установи се, че на V-ти блок чист монтаж на оборудването почти не е имало;

- трябва да се изготвят и въведат технически карти за ремонт на оборудването;

- за подмяната на ГЦН-310 с новите.

HP
4.
53 A8

От българска страна отношение взеха:

Др. Тодориев, Дичев, Таджер:

- да се ускори уреждането на аварийния далекопровод от СССР, останали са само някои икономически неуредици;
- за подмяната на ГЦН-310 ще се предадат на съветска страна всички данни от проведените експерименти и тогава да се вземе решение;
- покритието на кабелите се предписва, а може да не се изпълнява така, при условие, че те отговарят на МЭК-882-3А и се похарчиха маса пари за вносни компоненти от второ направление;
- отстъпления /неудачите/, които се получават трябва да се аргументират и се седне на масата с контролните органи;
- трябва да се ускори осъществяването на пряко сътрудничество в обмена на информацията;
- да се предложат договори за обучението на персонала;
- да се ускорят разговорите за реконструкцията на старите блокове;
- да се поеме изработването на работните проекти от съветски институт за антисейсмичното укрепване на 11-ри контур, тъй като "Енергопроект" няма сили;
- да се ускори решаването на въпроса с радиоактивните отпадъци;
- за отгряването на корпуса на 1-ви реактор ще се направят разчети в Асоциация "Енергетика" за потреблението на електроенергия за указания период и допълнително ще ги уведомят.

Определена бе работна група, която да изготви протокола за утвърждаване.

На следващия ден делегацията замина за АЕЦ - Белене.

Горното за сведение и разпореждане.

ОФИЦЕР ПО "С и Р"
В СО "АЕ":

/капитан инж.Цв.Цветков/

МВР
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
пер. № 3820
18.10
3820 КОСОВО

174
54. Ag

~~СЕКРЕТНО~~

Екз. №...
ПОВЕРЛИВО!
Дата на класифициране: 18.10.88
Превно основание: са. ЗС, пр. 4
Р(1), т. 9 от ЗСК

СПРАВКА

ОТНОСНО: Посещение в АЕЦ - Козлодуй
на Японска делегация

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

На 23.09.1988 г. в Атомната централа бе на посещение делегация от Япония в състав:

Хироши Мурата - президент на Японския атомен индустриален форум.

- проф. Шинкиро Ан - Токийски университет
- проф. Риохе Кияосе - " - "
- Тадаши Вакабаяши - " - "

Гостите се придружаваха от Георги Дичев - зам. председател на А "Енергетика", Цвете Делчева и Димитър Марков - преводач на английски. След обяд дойде и др. Тодориев - председателя на А "Енергетика".

От СО "Атомна енергетика" в състава на делегацията се включиха Кирил Николов - председател на СО "АЕ", Цветко Цветков - директор по "С и Р", Иван Иванов - гл. технолог - V-ти блок.

От София гостите пристигнаха в 13 ч. 50 мин., обядваха и от 13 ч. 40 мин. до 14 ч. 40 мин. направиха посещение на V-ти блок до БЩУ /Блочен щит за управление/. От 15 часа в залата на третия етаж бе проведена среща, на която се обсъдиха следните въпроси:

Въпрос:

- Строителството на IV-ти блок - върви ли по графика, за какво време се въвежда един блок, използва ли се спита от строителството на V-ти блок.

на въпроса отговори др. Дичев.

475
2. 55
20

- Строителството и монтажа върви по утвърдения график. V-ти блок в общи линии бе построен и пуснат за 60 месеца, но заедно с него са построени всички помощни стопанства и за VI-ти блок /водоподготовка, техническо водоснабдяване, помещения за персонала, водопреработка/, така че за пускане на VI-ти блок ще бъдат необходими около 24 месеца след пуска на V-ти блок. Този тип милионни блокове е разработен в СССР и се компановат обикновено 4 или 6 блока, като резко се съкращава времето за пускането на следващия блок след първия. Това се различава от строителството на блокове на запад и в Япония, където се изграждат по принцип моно-блокове с всичките им необходими помощни стопанства. При строителството и монтажа на VI-ти блок се използва технологията и опита от V-ти блок.

Въпрос:

- Вземат ли се в предвид земетресенията при строителството на АЕЦ и вероятно в Белене ще се вземат допълнителни мерки.

Отговори др. Дичев

- Съгласно геоложките проучвания и сеизмичните изследвания първо се избира площадката за строителството на АЕЦ. Строителните конструкции съгласно проекта се оразмеряват за определена сеизмичност. АЕЦ - Козлодуй е определена за VI-та степен по скалата на MSK /Медведев - Епюхайор - Карник 4. По време на земетресението във Вранча през 1977 г. в централата то бе почувствано, но поражения не бяха нанесени. Той обясни за изпълнението на лъсобетона под основите на главен корпус. Независимо от всичко това, се взеха допълнителни мерки за укрепване на стени и съоръжения, а така също за въвеждането на автоматична система за изключването на блоковете. Всичко това е проверено на практика по време на земетресението през 1936 г. Работи се още по този въпрос и по-точно за укрепване на съоръженията, когато честотата е малка по втори контур. Проекта в Белене също е съобразен с това.

- Мурата каза, че при тях същото се прави, като особено се набляга на динамичния анализ на сградите и конструкциите /изследват се динамичните характеристики/ и изолирането на I-ви контур чрез обложка и запорна арматура, която трябва да локали-

176
56.
3. 27

зира при евентуални разрушения при земетресение замърсяването около централата. Сега в момента се работи по документ, регламентиращ всичко това в Япония и вероятно ще се приеме клас на строителство АС /специално/, но не мога да обясня по какво ще се различава от другите класове напр. В, С и др.

Въпрос:

- Как се решава въпроса с радиоактивните отпадъци. Какви технологии се ползват?

На въпроса отговори др. Дичев.

- За твърдите отпадъци и по-точно за отработеното ядрено гориво въпроса е решен - връщаме го обратно в СССР. Течните радиоактивни отпадъци чрез концентрация се преработват и остатъка се съхранява в хранилище на територията на АЕЦ. Работим по нови технологии - за битулиране, за извличане на активните елементи чрез адсорбиране с химични реакции, но за сега трудности се срещат по отношение извличането на Трития /и тримата се засмяха като казаха, че този проблем съществува и при тях/. Предвижда се да се използват за дълготрайно съхраняване на втвърдените течни радиоактивни отпадъци бивши уранови мини или мраморни мини, които са на голяма дълбочина в земята и не създават опасност за околната среда. Накрая той попита как е решен този проблем в Япония.

Отговор даде Мурата.

- Този проблем съществува във всички страни. Над него в Япония работят 2 /два/ научни института. Предвижда се изграждането на национално хранилище за радиоактивни отпадъци. Сега в момента течните радиоактивни отпадъци се обработват с висококачествени смоли, които извличат радиоактивните елементи, с изключение на трития и след това се изгарят в специални високотемпературни пещи, като газовете, които се отделят минават /очистват се/ през специални филтри. Като се изгради хранилището основно течните радиоактивни отпадъци ще се битумизират и циментират.

Мурата попита в България как населението се отнася към атомната енергетика. След като получи отговор, че спокойно приема атомната централа, той сподели, че в Япония подобно на "зелените" от Западна Европа се оформят движения против атомните централи като най-масово е движението на "домакините", които масово се отказват от използването на електрически ток за отопление, осветление и домакински нужди с цел намаляване на консумацията и спиране на атомните централи.

177
57.
4. 22

От АБЦ гостите и придружаващите ги лица се отправиха към с. Градешница, област Михайловградска, където бе вечерята, преспана и на следващия ден заминаха за София.

ОФИЦЕР ПО "С и Р"
В СО "АТОМ А ЕНЕРГЕТИКА":

z/41
/и-р Цветков/

Отпечатано в 4 ека.

- Екз. № 1 - и-к РУ-МВР - гр. Козлодуй
  - Екз. № 2 - ИОЗ - гр. Брана
  - Екз. № 3 - У-ние "Икономическо" - София
  - Екз. № 4 - Цветков
- Изготвил: Цветков
Написал: Цветков

478

~~СТРОГО СЕКРЕТНО!~~ 58-23
СЕКРЕТНО.
Оттекателна класификация 06-02090
Правно основание ст. 28, пр. 4,
РЛГ-3 от 33 км

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МВР
РАБОТНО УПРАВЛЕНИЕ
пер. № 212 2
06.02 ..... 89 г.
3320 КОЗЛОДУЙ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОБЛАСТНО У-НИЕ МВР
гр. КОЗЛОДУЙ

СПРАВКА

ОТНОСНО: Засечен интерес на румънските власти от АЕЦ – Козлодуй.

От пуска на Атомната централа в експлоатация мес. IX. 1974 год., до настоящият момент са констатирани следните факти, които показват интереса на Румънските власти към безавариината работа на централата, а именно:

- мес. X. 1979 год., научна експедиция с катер "МИРЯ" от "Аспарухов вал" до Бенет взема проби от водата и дъното на р. Дунав в неутрални и румънски води. В експедицията участваха и военни.
- На 06.12.1979 год., към 11,00 часа румънски катер "ДОБРЕЩИ" с капитан БРАНЕСКО АЛЕКСАНДЪР и механик ФРАНИЛА МАРИУС са заловени да вземат проба от водата в р. Дунав на нашият бряг в района на топлия канал
- мес. IX. 1982 год. румънски военни самолети са прелетели в непосредствена близост до границата в района на централата.
- На 10.06.1982 год., централата бе посетена от др. ПЕТРОСЯН В.И. Председател на комитета за мирно използване на атомната енергия в СССР. Повода за посещението му бе – оплакване на румънските власти, че АЕЦ-Козлодуй замърсява над нормите околната среда и р. Дунав.
- мес. 01. 1989 год., по пътя върху дигата на румънският бряг е забелязан автомобил фургон с антени насочени към АЕЦ.

479
- 2 - 59
24

- На 27.01.1989 год., на посещение в централата бе др. ШАРАПОВ В.В. - посланик на СССР в НРБ. Повода за посещението по информация от Асоциация "Енергетика" е, че румънските власти са се оплакали на правителството на СССР за замърсяването на р. Дунав над нормативите от АЕЦ-Козлодуй.

Изложените факти по горе съвпадат по време, когато централата е работила с отклонения по отношение на радиационната обстановка, но в границите на допустимото.

От проведени разговори с български граждани посетили Румъния /района на Бекет/- срещу Оряхово е установено следното:

- В Бекет действа лаборатория с функции на ХЕИ за изследване на водата, въздух, почва и др.

- Периодично на пристанището в Бекет/ един път на 10-15 дни/ пристигат автомобил-лаборатория със знаци за радиоактивност с командир военен-полковник. Със себе си карали лодка, чрез която вземали вода от р. Дунав и я изследват в колата-лаборатория.

- До асфалтова база между гр. Бекет и с. Джитера е построена нова сграда на метеорологична служба, в която има лаборатория със съвременна апаратура.

- Населението в района на Бекет постоянно се обработвало, че АЕЦ крие голяма опасност.

Написано в 2 екз
Екз № 1 - Н-к Обл. у-ние МВР
Екз № 2 - Н-к Общ. у-ние МВР
Изпълнил: Ц. Цветков
Написала: Хр. Иванова

НАЧАЛНИК НА
ОБЛАСТНО У-НИЕ МВР
ПОДПОЛКОВНИК .....
/ Д. Георгиев /

4/4

Козловски С.И.М.Х.
42
169 181

МЗР
ПОДЕЛНИК - 72180
Пер. № 04 екз. 2
02.09
1988

Козлов
и Томас
и Г. Герман
и С. Савва

СПРАВКА

относно: някои проблеми в отрасъл "Енергетика"
06.03.89

Известна е тенденцията за ежегодно поскъпване на машиностроителната продукция и особено на тежкото инвестиционно машиностроене. У нас само 25 % от машините и съоръженията в енергетиката са местно производство, 72 % са внос от СССР и другите социалистически страни и 3 % - от западни страни и фирми. Оскъпяването се отразява неблагоприятно при изграждането на енергийните обекти, за които се инвестират годишно около 1,5 млрд. лева капиталовложения. Най-голям дял от тях се пада на вноса на оборудване от СССР за приоритетното развитие на атомната енергетика.

Ежегодната ескалация на цените на основното и на част от спонсателното оборудване за АЕЦ в рамките на СИВ се определя от Междуправителствената Комисия. На ниво 1980 година, при база 358 рбл./квт. инсталирана мощност, ескалацията за 1981 и 1982 година е била 6 %, за 1983 - 1985 г. - 5 %, а за останалите години намалява постепенно до 1,4 % за 1990 г. При приемане на сравнително високи цени на атомното оборудване се е отчитало модността му, високите технологични и технически изисквания, качеството, дългия период на експлоатация и др. Опитът от досегашната работа на АЕЦ в социалисти-

43
2 464
182

цеските страни обаче, показва, че приетата база на цените не отговаря в пълна степен на някои от посочените изисквания към оборудването.

В последните години нивото на международните цени на съоръжения за АЕЦ на основните стокови пазари падна значително в резултат на намаленото им търсене по екологични съображения и усвояване на лицензното им производство от повече страни.

Реално поддържаната ескалация на цените на оборудването на основните стокови пазари за периода 1980-1990 година е по-ниска от съгласуваната между страните-членки на СИВ. Установените високи цени не способствуват за всестранното икономическо сътрудничество в кооперирането, производството и взаимните доставки на оборудване за АЕЦ.

Стойността на доставеното от СССР оборудване за 5-ти блок на АЕЦ - Козлодуй, отнесено за 1 МВт спрямо първите два блока, е нарастнало с 426 %, т.е. над четири пъти и възлиза на 550 млн.рубли.

Местното оборудване за АЕЦ, което за 5-ти блок е 10 %, също поскъпва и от 2 лв./кг е достигнало 3,4 до 4,65 лв./кг. Помпите на завод "Вапцаров" - Плевен и на завода в гр. Видин се продават по 11-14 лв./кг.

Завишени са и цените на произвежданото у нас за АЕЦ оборудване в рамките на СИВ за биологична защита със 17 % за сеизмоустойчиво изпълнение. По тази причина съветската страна е отказала доставката за техни АЕЦ. Нещо повече, това е дало основание на представителите на ВТО "Атоменергоекспорт" на водените у нас понастоящем ценови разговори за доставка на оборудване за АЕЦ - Белене да поискат същия процент завишение на цените за сеизмоустойчивост, независимо че поначало това оборудване е разчетено за повишена сеизмичност и не се налагат никакви промени.

3 ~~165~~²⁴
183

Вследствие на предлаганите от съветската страна - Института "Курчатов" - неприемливи цени на програмни продукти за презареждането на 5 блок се протака сключването на договор. През 1988 година са били предложени два проекто-договора: първият - за 1617 хил.рубли и втори - за 300 хил.рубли и процент от икономически ефект при работата с програмите, които са отказани от нас. Съветската страна от своя страна отлага подписването на наш договор за предаване данни за експлоатацията на реактора на 5 блок, до постигане на споразумение по предния договор.

Проблемен е въпросът за приемане на отработеното гориво във връзка с изискването да отлежава 5 години в АЕЦ - Козлодуй, за което нямаме готовност. От друга страна управлението на порт - Рени на р. Дунав е поискало неколкократно завишение на цените на товаро-разтоварните работи на контейнерите с касети и гориво. Вместо такса от 950 рубли/час за ползване на кран по съществуващия договор с ВТО "Атоменергоекспорт" - първоначално 400, а след това 297 рубли/тон. Това искане вероятно е продиктувано от желанието на съветската страна да възстанови за 3-4 години разходите от 4,3 млн.рубли, направени за изградения от нас причал на пристанището в гр. Рени.

Увеличават се и цените на доставяното ядрено гориво. В сравнение с 1973 година, през настоящата година стойността на касетите с гориво е нараснала средно около 2,4 пъти.

Все по-скъпи стават и разходите за проектиране на атомните енергоблокове. Цените на проектните работи и техническата документация се определят от условията на Българо-съветското Съглашение от

4 85
466
18/83

5 август 1964 година и писма на страните от 1965 г. и 1980 год. Съгласно тях, цената на проектните работи зависи пряко от стойността на оборудването и материалите, от общата стойност на обектите, като се отчита повторемостта на изпълнените работи. При това положение за единица проектиран мегават стойността на проектните работи и техническата документация нараства ежегодно с поскъпването на оборудването и материалите за АЕЦ. По такъв начин със съглашението от 1964г съветската страна постига едностранна изгода при двустранното сътрудничество в проектирането.

Плаващо договорираната цена за проектирането на 5 и 6 блок на АЕЦ - Козлодуй е от порядъка на 37 млн.рубли, а за АЕЦ - Белене се очаква тя да бъде още по-висока, ако не се променят залегналите принципи с ново съглашение.

Макар и в по-малка степен, увеличаването на цените на оборудването, доставяно от СССР и други социалистически страни се отнася и за термичните и водноелектрични централи, за електропреносната система и въгледобива.

Така например стойността на оборудването от СССР за блок 210 МВт от 16,5 млн. рубли през 1976 година е нараснало до 36,8 млн. рубли за 1988-1989 г., или ръст от 123 %.

Среднокилограмовите цени на оборудването за въгледобива от ГДР от 2 лв. през 1979 година е нараснало на 5 лв./кг. през 1987г. а от СССР - съответно от 1,90 на 3,36 лв./кг.

Спорен въпрос по двустранното сътрудничество със съветската страна в областта на енергетиката са разговорите за подписване на договор за оказване на аварийна помощ по електропровод 750 кв в случай

НА ОТПАДАНЕ НА 1000 МВТ БЛОК В НРБ.

Целите за изграждането на тази електропроводна връзка, съгласно междуправителствените споразумения от 1982 година, не могат да се постигнат при оказването на аварийна помощ в резултат на изменената позиция на съветската страна.

На заседание на Упълномощените представители по електропровод 750 кВ през 1984 година съветската страна поставя въпросът за заплащането на аварийната помощ. По-късно те отхвърлят подготвената методика за заплащания от трите страни /СССР, СРР, НРБ/, пропорционални на съответните мощности на енергосистемите, като настояват помощта да бъде едностранна: от СССР за СРР и от СССР за НРБ. На практика това не е така, тъй като в определени моменти НРБ и СРР също оказват такава помощ на СССР.

Поради незаинтересованост, румънската страна се отказва от аварийна помощ.

Съветската страна предлага НРБ да заплаща аварийната помощ по два компонента:

- за поддържането на аварийен резерв от мощности на тяхна територия;
- за времето на аварийната помощ - по трикратна цена на предоставяната електроенергия, а ако то е над 6 часа - с увеличен коефициент от 1.25.

Само за поддържането на аварийен резерв от мощности според тях с въртенето на остарели енергоблокове от по 100 МВт ние трябва да заплащаме средногодишно 200 млн. квтч. електроенергия.

Опитът от експлоатацията на електроенергийни системи в света показва, че тяхната нормална работа се поддържа с въртящ резерв

6 ~~186~~
186

2-3 % от мощността на енергосистемата, който резерв за съветската е 5000 МВт. За допълнително поддържане на договорен резерв за аварийна помощ от 600 МВт, въртящият резерв е от порядъка на 12-18 МВт, който в загуба на гориво представлява 10 млн. квтч. електроенергия годишно или 20 пъти по-малко от исканията на съветската страна.

Ако това се приеме, ще бъде създаден прецедент в рамките на Обединената енергосистема "Мир", отстъпление от завоювани позиции на страните-членки на СИВ по взаимопомощта, която ще бъде заменена, ако се приеме, с едностранна помощ по многократно увеличени цени.

Поради разделната работа на електроенергийната система на СИВ и незавършени обекти от преносната система на СССР, пропусковата способност на електропровод 750 кВ, в т.ч. и тази на 400 кВ, намалява от 4000 МВт по проект на 1650 МВт.

От изложеното до тук могат да се направят следните констатации:

1. Процесите, свързани с интеграцията и кооперирането по линия на СИВ са сложни и често пъти интересите на отделните страни стават причина те да бъдат нарушавани или забавяни.
2. Причините за възникващите затруднения са различните нива на производителност, технологично и техническо ниво, качество, ресурсна обезпеченост и др.
3. Отраслите, в които основните фондове се изграждат и обновяват преобладаващо с внос на машини и съоръжения, какъвто е енергетиката, отклоненията от договорните задължения или сключените неизгодно контракти се отразяват крайно неблагоприятно на по-малките партньори в СИВ:
3. Необходимо да се наблюдават и изучават негативните прояви, тенденции и проблеми в енергетиката при интеграционните процеси по линия на СИВ с оглед подаване на информация за тяхното пресичане

7 ~~484~~
187

или намаляване на отрицателните последици.

Полковник *[Signature]*
/Ив. Христов/

[Signature]
16 02 1987

[Signature]

113

Из архивите

479

09 МК

СТРОГО СЕКРЕТНО!

~~68~~
68
249

С. Димитров
Авг. 1. Савин
Иван. Х. Георгиев. Кс
Валери 21.04.89

МВР
ЧЕТВЪРТО У-ЕНЕ-ДС
рег. № 3692
17 APR 1989 10. г.

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
МИХАЙЛОВГРАД
№. № 6190 от 21.04.89 г.

РА О Т О
г. КОЗЛОДУЙ
№ 539 от 28.04.89 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 02
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: ПРОБЛЕМИ ПО ЗАВЪРШВАНЕ СТРОИТЕЛСТВОТО НА
ХОГ В АЕЦ-КОЗЛОДУЙ

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

На заседанието си на 27.03.1989 г. Изпълнителното бюро на Асоциацията "Енергетика" разгледа хода на строителството на Хранилището за отработено гориво /ХОГ/ на АЕЦ Козлодуй. Бяха набелязани мерки за частичното му въвеждане в експлоатация за деня на енергетика - 18.06.1989 г. Беше подчертано, че завършването на ХОГ-а е задача № 1 за строители и инвеститори. Срокът му е отлаган седем пъти и българската страна ще бъде поставена в крайно неблагоприятно положение, ако се наложи на най-високо равнище да се иска съгласието на съответните съветски организации и тази година да приемат отработеното гориво, без то да е отлежало пет години у нас, каквито са договореностите със съветската страна.

220 204
2 63
Ж

СЪВЕТСКАТА СТРАНА МОЖЕ ДА ПРИЕМЕ ГОРИВОТО НЕ ПО-РАНО ОТ 1. СЕПТЕМВРИ Т.Г. ПРИ КРАЙНО НЕПРИЕМЛИВИ ЗА НАС УСЛОВИЯ ЗА ЗАПЛАШАНЕ, ПРИ КОИТО ЦЕНАТА НА ГОРИВОТО БИ СЕ УДВОИЛА. ОСВЕН ТОВА СЕ ВЛОШАВАТ УСЛОВИЯТА ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА ВТОРИ РЕД НА ОТРАБОТЕНИТЕ КАСЕТИ В БОК НА БЛОКОВЕ ВВЕР-440 СЛЕД РЕМОНТ И ПРЕЗАРЯДКА, В РЕЗУЛТАТ НА КОЕТО СЕ УВЕЛИЧАВАТ ТЕЧОВЕТЕ НА РАДИОАКТИВНИ ВОДИ ОТ БАСЕЙНИТЕ.

ТОВА, КОЕТО НАЙ-МНОГО СМУЩАВА СТРОИТЕЛИ И ПРОЕКТАНТИ СА ТЕЧОВЕТЕ НА ВЪНШНИ ВОДИ ВЪТРЕ В ХОГ-А НА КОТА МИНУС 7,80 М. ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА ХРАНИЛИЩЕТО, АКО ТЕЗИ ТЕЧОВЕ НЕ СЕ ОТСТРАНЯТ СЕГА, ПРЕЗ СЪЩИТЕ МЕСТА МОГАТ ДА ПРОНИКНАТ РАДИОАКТИВНИ ВОДИ ОТВЪТРЕ НАВЪН И ДА ЗАМЪРСЯТ ПОЧВАТА.

ВЪЗЛОЖЕНО Е НА НИТИ "ЕНЕРГОПРОЕКТ" ДА ДАДЕ ТЕХНИЧЕСКО РЕШЕНИЕ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА ТЕЧОВЕТЕ, А НА ИП "АТОМЕНЕРГОИНВЕСТ" - ДА УСКОРИ ДОСТАВКИТЕ НА ЛИПСВАЩОТО ОБОРУДВАНЕ ОТ СССР, СРР И ГДР. ЩЕ БЪДЕ НАЗНАЧЕНА ПУСКОВО-ПРИЕМАТЕЛНА КОМИСИЯ, КОЯТО ДА ПРИЕМА ПОСТАПНО СИСТЕМИТЕ НА ХОГ-А ПО УТВЪРДЕН СТЕГНАТ ГРАФИК, С ОГЛЕД ПРИЕМАНЕ НА КАСЕТИТЕ ОТРАБОТЕНО ГОРИВО ОТ БЛОКОВЕТЕ ВВЕР-440 ЗА ОТЛЕЖАВАНЕ.

Предлагам по наша линия да се обезпечи оперативен контрол за недопускане приемането на хранилището с неотстранени недостатъци, свързани с радиационната безопасност при експлоатацията му.

Отп. в 3 екз.
№ 1 - ЛД 1547
№ 2 - ОБЛ.У-НИЕ-МВР
Михайловград
№ 3 - ОТДЕЛ 06
Изп.: полк. Христов-02
Нап.: Христова-3039
17.04.1989 г.

ОСР, ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ПО ДР
Полковник

Д. Михайлов

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 14.06.2016г. Секретар : <i>[Signature]</i>

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КОЛ 4426-1
26.11.90
ОБЩЕСТВЕНА СЪВЕСТНОСТ

ДО
ЗАМ.ДИРЕКТОРА НА РДВР.
гр.ВРАЦА.

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Изразено становище за преоборудване на АЕЦ с нови контролно-измервателни уреди и автоматика и включването и към компютърната мрежа на МАГАТЕ във Виена.

На 20.11.1990 година в служебната канцелария на ДЗ проведох разговор със същия по време на който сподели следното:

В края на м.октомври 1990 година по служба е бил в Будапеща на конференция по въпроси на атомната енергетика.

По време на конференцията се очертало мнение, че АЕЦ от бившите социалистически страни е наложително да бъдат преоборудвани с нови КИП и автоматика, западноевропейско производство. Посочен бил пример с бившата ГДР, където АЕЦ продължили да работят, но се отпочнало преоборудването им.

Вторият въпрос който се открил е бил за компютърната връзка на отделните АЕЦ от бившите социалистически страни с МАГАТЕ във Виена. Надделяло становището, че компютърната връзка с МАГАТЕ е необходима и щяло да се работи в тази насока.

На практика АЕЦ-Козлодуй трябва да има канал за връзка с Москва, където досега е регионалният център по линия АЕЦ на социалистическите страни. Миналата година е правена 10 минутна връзка с Москва, като повече по този въпрос нищо не е предприемано.

ДЗ заяви, че в АЕЦ-Козлодуй има внесена локална компютърна мрежа, но до настоящият момент е неизползваема. По този въп

рос са писани докладни записки, но е останал с убеждението, че ръководството на АЕЦ не проявявало необходимото разбиране по въпроса.

ДЗ изрази мнение, че е необходимо от страна на МВР да бъде проучен въпроса за евентуалния канал АЕЦ-Козлодуй до МА-ГАТЕ във Виена с оглед опазване на държавната тайна и начина за ползване и влягане на информация в компютърната мрежа.

Изрази готовност и за в бъдеще този въпрос да бъде разглеждан съвместно с нас, включително и с някои от моите началници, на което отговорих утвърдително.

Горното за сведение.

Отпечатано в 1 екз.

№1-РДВР-Браца.

изп/нап.Филев.

21.11.1990 година.

град Козлодуй.

Майор: *И.Филев*
/ И.Филев /

*21.11.90
Филев*

КРАТКИ ДАННИ ЗА ПО-ВАЖНИТЕ ЕНЕРГИЙНИ ОБЕКТИ В БЪЛГАРИЯ

Промишлено-енергийният комплекс „Марица-изток“ е най-голямото въгледобивно държавно дружество в България и експлоатира източномаришкото лигнитно находище с продуктивна площ около 240 км², което включва рудниците „Трояново-1“ (с. Трояново, община Раднево, област Стара Загора), „Трояново север“ (с. Ковачево, община Раднево, област Стара Загора) и „Трояново-3“ (с. Медникарово, община Гълъбово, област Стара Загора). Те осигуряват въглища за ТЕЦ „Марица-изток 1“, ТЕЦ „Марица-изток 2“, ТЕЦ „Марица-изток 3“, както и за единствената фабрика за брикети в България в град Гълъбово.

ТЕЦ „Марица-изток 1“ се намира в община Гълъбово, на североизточния бряг на язовир „Розов кладенец“, открита е през 1962 г., а номиналната ѝ мощност е 200 MW.

ТЕЦ „Марица-изток 2“ е най-голямата кондензационна топлоелектрическа централа в България, открита е през 1966 г. Разположена е на 60 километра южно от Стара Загора. Изградена е върху площ от 512 хектара в непосредствена близост до село Радецки, а на изток от нея се намира язовир „Овчарица“. Част от територията на централата се намира и в землището на село Ковачево. Състои се от осем генериращи блока с обща мощност 1450 MW.

ТЕЦ „Марица-изток 3“ е пусната в експлоатация и присъединена към електроенергийната мрежа на България в периода 1978–1981 г. В тази централа за първи път се прилага научнообоснована схема за директно изгаряне на нискокалорични лигнитни въглища. Първоначално инсталираната ѝ мощност от 840 MW.

ТЕЦ „Марица-3“ е кондензационна топлоелектрическа централа в Димитровград. Пусната е през 1951 г. Номиналната ѝ мощност е 120 MW.

ТЕЦ „София“ е топлоелектрическа централа в София с възможност за производство на електричество с капацитет 85 MW. Използва се и за топлофициране на централната и северната част на града. Започва работа през 1949 г. и е едно от първите предприятия на подхванатата от комунистическия режим кампания за индустриализация на стопанството. Това е и първата когенерационна (за едновременно генериране на електричество и топлина) централа в страната. След 1963 г. използването на въглища като гориво се заменя от мазут, а от февруари 1975 мазутът се заменя с природен газ.

ТЕЦ „Трайчо Костов“ (днес „София-изток“) е топлоелектрическа централа в София, открита е през 1964 г. Използва се главно за топлофициране на югоизточната част на града. Има и възможност за производство на електричество с капацитет около 186 MW.

ТЕЦ „Република“ е топлоелектрическа централа в Перник. Започва да функционира през 1951 г. Централата разполага с 5 парни котела с капацитет 180 MW.

ТЕЦ „Русе“ е топлоелектрическа централа в Русе. Проектната ѝ електрическа мощност е 400 MW, осигурена от 6 турбини, а топлинната мощност – 624 MW. Парогенераторите ѝ са проектирани за изгаряне на вносни въглища.

ТЕЦ „Варна“ е разположена на северния бряг на Варненското езеро, на 12 км от град Варна (в с. Езерово). Изборът на мястото е свързан с осигуряването на основното гориво – висококалорични антрацитни въглища, доставяни изцяло от внос. За тази цел в непосредствена близост до производството е изградено пристанище за въглища. То разполага с 3 корабни места: 2 от тях приемат кораби с товарносимост до 12 хил. т., а третото приема кораби до 55 хил. т. Централата е кондензационна, с обща инсталирана мощност от 1260 MW – 6 блока по 210 MW.

ТЕЦ „Бобов дол“ е топлоелектрическа централа в България. Разположена е близо до мини „Бобов дол“ и град Бобов дол, област Кюстендил. Централата има 3 блока с обща инсталирана мощност 630 MW, които са въведени в експлоатация през 1973–1975 г. Електроенергията се произвежда чрез изгаряне на лигнитни и кафяви въглища.

АЕЦ „Козлодуй“ е действаща ядрена електроцентрала, разположена на брега на река Дунав, на 5 км източно от град Козлодуй. Това е единствената българска атомна електроцентрала и е най-голямата в региона. Строежът ѝ започва на 6 април 1970 г., а официалното ѝ откриване е на 4 септември 1974 г. През 1974–1975 г. влизат в действие първи и втори блок (по 440 MW), а в периода 1980–1982 г. започват работа трети и четвърти блок (по 440 MW). Към момента в АЕЦ „Козлодуй“ работят само 5-и и 6-и реактор с общ капацитет 2000 MW. Те са изградени съответно през 1987 и 1991 г. и са от типа ВВЕР-1000.

ПЪРВИЧНИ ЕНЕРГИЙНИ РЕСУРСИ, ИЗПОЛЗВАНИ В БЪЛГАРИЯ

Въглищата са най-важният енергиен източник за нашата страна. Най-широко разпространени в България са лигнитните въглища.

Лигнитните въглища са с ниско съдържание на въглерод (55 - 65%) и ниска калоричност (1500-2200 ккал/кг). Те са с младотерциерна възраст, разположени са на малка дълбочина в дебели пластове. Характеризират се с високо съдържание на влага и пепел, което затруднява горенето и замърсява въздуха. Поради високата им влажност те са трудни за транспортиране. Запасите им възлизат на 4,5 млрд. т. Най-големи са промишлените запаси на лигнитни въглища в *Източномаришкия басейн* (около 70% от запасите на страната, или 3,2 млрд. т). Въглищата са с калоричност 1450 ккал/кг, висока влажност (50-60%) и високо пепелно съдържание (20-40%). Въглищните пластове са със значителна дебелина (20-25 м), което позволява добивът да се извършва по открит способ. *Западномаришкият лигнитен въглищен басейн* е по-беден та промишлени запаси (170 млн. т. или 3,4% от запасите). Въглищните пластове са с малка дебелина (1,4 до 2,5 м.) и са разположени на дълбочина 250-290 м. Това налага подземна експлоатация, което води до значителното оскъпяване на продукцията. Въглищата в двата басейна са основа за развитие на промишлено-енергийния комплекс „Марица-изток“.

Софийският лигнитен басейн обединява въглищата в няколко находища - Габер, Алдомировци, Станянци, Чукурово, мина „Болшевик“, Кътина. Общите му запаси са 840 млн. т (20 % от запасите на лигнитни въглища). Характеризират се със средна калоричност 1500-2500 ккал/кг, съдържанието на влага е 35-50%. Въглищата се намират на малка дълбочина, което позволява прилагането на кариерния способ за добив.

Ломският, Самоковският и Елховският басейн са перспективни за разработване. Ломският лигнитен басейн е със запаси 277 млн. т., но поради неблагоприятните хидрогеоложки условия не се разработва. Елховският басейн също не се разработва поради високото съдържание на сярна във въглищата. Запасите му възлизат на 600 млн. т. Самоковският басейн е с 50 млн. т запаси. По-малки са залежите на лигнитни въглища в Разложко (60 млн. т./, Кюстендилско (20 млн. т./, Гоцеделчевско, Старозагорско.

Кафявите въглища са с общи запаси над 300 млн. т. (6,7% от запасите в натура). Бедни са на въглерод (55-60%) и имат калоричност 300-5000 ккал/кг. В сравнение с лигнитните съдържат по-малко влага - 15-20%. Мощността на пластове е 1-30 м, дълбочината им на залегане е голяма 150-1000 м. Тя налага закрит добив, което оскъпява тяхната себестойност.

Възрастта им е къснопалеогенска и неогенска. Кафявите въглища са съсредоточени в няколко въглищни басейна с промишлени запаси - Бобовдолски (60%/, Пернишки (17%), и Бургаски (18%). *Бобовдолският въглищен басейн* има запаси около 190 000 хил. т. Въглищата са разположени на шест пласта с дебелина от 2-12 м. Отделят метан и са податливи на самозапалване. *Пернишкият басейн* е открит непосредствено след Освобождението. Въглищата са разположени в четири пласта с дебелина от 1 до 3 м. Висококалорични са, но вече са на изчерпване. Кафявите въглища в Пирин-

ския басейн са с високо качество, но залягат на голяма дълбочина и поради това са с висока себестойност. Черноморският въглищен басейн, както и Николаевският имат ограничено значение.

Черните въглища са висококалорични (5000-7000 ккал/кг). Запасите им възлизат на 22 млн. т (0,5% от запасите в натура). Съдържанието на въглерод е 80-85%. Характеризират се с ниско съдържание на влага – 3-6% и пепелно съдържание – 30%. Те са с мезозойска възраст. В резултат на високата степен на въглефикация са най-подходящи за коксуване. Около 85% от запасите са съсредоточени в *Балканбас* (разположен между Твърдица, Габрово и Сливен). Въглищните пластове са от 3 до 8 на брой, силно натрошени, развити в сложна геоложка обстановка, което затруднява тяхната експлоатация. Много перспективен е *Добруджанският басейн* (1,2 млрд. т), разположен на север от Балчик и Каварна. Въглищата са с висока калоричност (6000-7000 ккал/кг, но се намират на дълбочина 1500-2700 м. Установени са над 60 въглищни пласта. Освен това експлоатацията се затруднява и от наличието на пет водоносни хоризонта. Много подходящи са за коксуване. Въглищата в *Белоградчишкия басейн* са без промишлено значение.

Антрацитните въглища са с ограничени запаси (9 млн. т, или 0,2% от запасите в натура). Те са с най-висока степен на въглефикация (90% въглерод) и калоричност – 6000 ккал/кг. Почти всички запаси са съсредоточени в *Свогенския басейн* (разположен в Мала планина на Старопланинската верига). Образувани през карбона, въглищата в него са натрошени, което затруднява тяхната експлоатация.

Анализът на географското разположение на въглищата показва, че промишлените запаси са съсредоточени предимно в Южна България. В тази част на страната е развита и въгледобивната промишленост. Тя от своя страна оказва влияние върху териториалното разположение на редица структуроопределящи отрасли. От друга страна, основните запаси са от нискокалоричните лигнитни въглища, което налага внос от няколко милиона тона годишно.

Нефтът е важен енергиен източник. Първото нефтено находище е открито през 1951 г. при с. Тюленово. По-късно са открити находищата при Горни и Долни Дъбник (Плевенско). По-значителни нефтени находища са тези при Долни Дъбник, Горни Дъбник, Луковит, Гостиля, Бърдарски геран, Кнежа, Гиген. Нефтът е с ограничени количества.

Най-голямото находище на **природен газ** се намира при с. Деветаки (Ловешко) – 1 млрд. м³. По-малки са находищата при с. Чирен (Врачанско) и Долен чифлик (Варненско). Почти всички находища са на изчерпване и се използват като резервоар за внасяния газ. Като перспективна зона се очертава шелфовата зона на Черно море. Добиваните количества на нефт и природен газ като цяло са недостатъчни, поради което е необходим ежегоден внос от няколко милиона тона нефт и няколко милиона кубически метра природен газ.

България е относително богата на **уранова руда**, чиито находища са в Смолянско, Източните Родопи, край гр. Бухово (София), при с. Елешница (Разложко), край гр. Раковски и др. Наличието ѝ е само предпоставка за развитие на ядрената енергетика, тъй като страната не разполага с инсталации за обогатяване на урана и преработване и съхраняване на ядрените отпадъци от дейността на атомните реактори. Добитата уранова руда се извозва за обогатяване в тогавашния Съветски съюз, а обогатеният уран се връща като гориво за АЕЦ „Козлодуй“. След 1992 г. добивът на уран е преустановен, а това налага внос на обогатен уран.

СПИСЪК НА МЕРНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА ЕНЕРГИЯ

Ват (W) – системна единица за измерване на електрическа и или механична сила.
1 ват е равен на извършена за 1 секунда работа от 1 джаул (J)

Киловат (kW) – системна единица за извършена работа от 1000 вата, или 1.36 конски сили

Мегават (MW) – системна единица за измерване на електрически ток, равна на 1000 kW, или 1 000 000 вата = 1×10^3 kW.

Гигават (GW) – системна единица за извършена работа равна на 1000 MW = 1×10^6 kW = 1×10^9 W (1 000 000 000 вата)

Терават (TW) – системна единица за извършена работа; 1 TW = 1×10^9 kW = 1×10^{12} W.
Ватчас (Wh) – системна единица равна на 3600 джаула

Киловатчас (kWh) – несистемна единица за измерване на работа или енергия, равна на работата, която извършва за 1 час машина (устройство) с мощност 1 киловат (1000 вата); 1 киловатчас = 1000 вата по 3600 секунди = 3.6 MJ

Тераватчас (TWh) - единица за енергия, равна на 1,012 MWh; 1 тераватчас е равен на 1 x 10¹² ватчаса

Гигаватчас (GWh) – единица за измерване на работа или енергия, равна на 1 000 000 000 ватчаса; 1 гигаватчас е равен на 1 x 10⁹ ватчаса

Джаул (J) – системна единица за измерване на работа и енергия, равна на 0.239 калории, изразява извършената работа при преместване на тяло с използване на сила равна на 1 нютон, на разстояние от 1 метър по посока на действието на силата

Калория (cal) – несистемна единици за количеството топлина, което се развива при горене, малка калория – количеството топлина за повишаване на температурата на 1 грам вода с 1 градус по Целзий, голяма калория – количеството топлина, необходимо за повишаване на температурата на 1 кг вода с 1 градус по Целзий при нормално атмосферно налягане; 1 международна калория = 4,1868 J

Киловолт (kV) – единица мярка за електрическо напрежение, равно на 1000 волта (електрическото напрежение, предизвикващо в електрическата верига постоянен ток със сила 1 ампер при мощност 1 ват)

Нефтен еквивалент (н.е.) – нестандартна мерна единица за енергия, 1 т н.е. е приблизително равен на 41.868 GJ (гигаджаула ГДж); използва се при съставяне на енергиен баланс и за сравняване на топлотворността на различните горива – напр. 1 т бензин има 1,05 т н.е., а един биодизел – 0.86 т. н.е.

Условно гориво (у.г.) – нестандартна мерна единица за енергия; за база се използва топлотворността на 1 кг черни въглища, или 7000 kcal; 1 кг у.г. = 7000 kcal/kg = 29.3 MJ/kg; използва се при съставяне на енергиен баланс.

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЕК	– Атомен енергиен комплекс
АЕР	– Атоменергоремонт
АЕЦ	– Атомна електроцентрала
АЗ	– Аварийна защита
АТЗ	– Азотноторов завод
АТТ	– Автотранспортна техника
БАН	– Българска академия на науките
БЗТ	– Блок защитни тръби (за термоконтрол на атомен реактор)
БОК	– Басейн за отлежаване на касети (с отработено ядрено гориво)
БПС	– Брегова помпена станция
БРП	– Българско речно плаване
БРУ (-К/-А)	– Бързодействащи редукиционни установки (-към кондензатора на турбината/ - към атмосферата)
БЩУ	– Блоков щит управление (командна зала на атомен реактор)
ВЕЦ	– Водноелектрическа централа
ВК	– Вражески контингент
ВМ	– Ведомствена милиция
ВО	– Вентилатори за охлаждане
ГЗЗ	– Газови запорни задвижки
ГИККАЦ	– Главна инспекция по контрол на качеството на атомни централи
ГИУ	– Главно инженерно управление (при Министерството на външната търговия)
Г(К)ПП	– Граничен (контролно-) пропускателен пункт
ГПР	– Геолошкопроучвателни работи
ГУТП	– Главно управление на Трудова повинност
(Г)ЦП	– (Главна) циркулационна помпа
ДАТ	– Държавен автотранспорт
ДВ	– Доверена връзка
ДГС	– Дизелгенераторна станция
ДЕЦ	– Дизелова електрическа централа
ДЗ	– Доброволен заявител
ДИБ	– Дежурен инженер на блок
ДИК	– Държавен индустриален комбинат
ДКНТП	– Държавен комитет за наука и технически прогрес
ДКП	– Държавен комитет за планиране

ДЛ	– Доверено лице
ДМП	– Държавно минно предприятие
ДНМ	– Дирекция на народната милиция
ДОН	– Дело за оперативно наблюдение
ДОП	– Дело за оперативна проверка
ДОР	– Дело за оперативна разработка
ДОТ	– Доброволни отряди на трудещите се
ДПК	– Държавна планова комисия
(Д)СО	– (Държавно) стопанско обединение
ДТ	– Държавна тайна
ЕИМ	– Електронноизчислителна машина
ИРК	– Източнородопски клон
ИТР	– Инженерно-технически работници
(К)ДС	– (Комитет за) Държавна сигурност
КЕГ	– Комитет по енергетика и горивата
КИАЕМЦ/КМИАЕ	– Комитет за използване на атомната енергия за мирни цели
КИП	– Контролно-измервателни прибори
КНИ	– Контрол на неутронни измервания
КО	– Криминален отдел
КР	– Корпус на реактора
КРД	– Контрареволуционна дейност
Л(П)Р	– Лична (предварителна) разработка
М	– Мероприятие
М „Вихрен”	– Контрол върху личната и служебната кореспонденция
М „Канал”	– Мероприятие по вражеската емиграция
М „Пирин”	– Подслушване на домашен и служебен телефон
М „Родопи”	– Микрофонно подслушване
МААЕ/МАГАТЕ	– Международна агенция за атомна енергия (Виена)
МИПСА	– Международен институт по системен анализ (Люксембург)
МОК	– Миннообогатителен комплекс
НИПШИЕС „Енергопроект”	– Научно-изследователски и проектно-проучвателен институт за енергийно строителство „Енергопроект“ (към Министерството на енергетиката)
НОР	– Нещатен оперативен работник
НТО	– Научно-техническа организация
НТС	– Научно-техническо сътрудничество
ОПО	– Опасен производствен обект
ОМКТ(М) „Тула”	– Механизиран комплекс за прочистване и укрепване на минните галерии
ОСАРТ (на МААЕ)	– Екип за проверка на експлоатационната безопасност
ОТМ	– Оперативно-техническо мероприятие
ОРУ	– Открито разпределително устройство

ПАВЕЦ	– Помпено-акумулираща водоелектрическа централа
ПГ	– Парогенератор
ПЕО	– Проучвателен енергиен обект
ПЕП	– Питателна електропомпа (главна помпа за питателна вода на атомен реактор)
ПК	– Постоянна комисия
ПМС	– Постановление на Министерския съвет
ПНР	– Пусково-наладъчни работи
ППС	– Противопожарна служба
ПСД	– Проектносметна документация
РП	– Ремонтно предприятие
РЩО	– Резервен щит управление
С(А)ЕК	– Стопански (атомен) енергиен комплекс
СБК	– Санитарно-битов корпус
СЕП	– Стопанско енергийно предприятие
СИВ	– Съвет за икономическа взаимопомощ
СИО	– Сменен/ старши инженер оператор
СК	– Специален корпус
СМЕК	– Стопански минноенергиен комбинат
СМР	– Строително-монтажни работи
СО „АЕ“	– СО „Атомна енергетика“
СТЗ	– Силнотоков завод
СУЗ	– Системи за управление и защита
ТГ	– Турбогенератор
ТЕЦ	– Топлоелектрическа централа
ТИА	– Технологични измервания и автоматика
ТЦ	– Турбинен цех
УГВ	– Управление „Гранични войски“
УКТС	– Унифицирани комплекси за технически свързки (унифицирана изчислителна система)
УППС	– Устав на патрулно-постовата служба
УСМ	– Управление „Строителна механизация“
ХВО	– Химическа водоочистка
ХОГ	– Хранилище за отработено гориво
ХТК	– Хидротехнологичен комплекс
ЦРБ	– Централна ремонтна база
ЦДС	– Централна диспечерска служба
ЦОФ	– Централна обогатителна фабрика
ЦУПО-МВР	– Централно управление за противопожарна охрана на МВР

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

- АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 10, а.е. 1481
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а.е. 266, 782
VI-Л-11, ДСП „Петрол“, Пловдив
VI-Л-569, Енергийно производство
VI-Л-627, Енергийно управление
VI-Л-628, Управление „Въглища“ към Комитета по енергетика и горивата
VI-Л-631, Научноизследователски институт по енергетика и горивата
VI-Л-632, Дирекция за инженерно геоложки проучвания и хидрогеоложки проучвания
VI-Л-643, СП „Топлофикация“ - София
VI-Л-814, Енергоснабдяване - окръг София
VI-Л-849, Постоянна комисия по въглищната комисия при СИБ
VI-Л-850, Постоянна комисия по електроенергия при СИБ
VI-Л-924, ДСО „Хидрострой“
VI-Л-958, Пристанище „Варна“ и ТЕЦ „Варна“
VI-Л-1086, ГП „Атоменергоремонт“ - АЕК - Козлодуй
VI-Л-1087, Режим и охрана на АЕЦ „Козлодуй“
VI-Л-1088, АЕЦ „Козлодуй“
VI-Л-1089, АЕЦ „Козлодуй“ - Обкръжението
VI-Л-1090, АЕЦ – Експостанция - Козлодуй
VI-Л-1100, Задгранична минногеоложка дейност
VI-Л-14 (Бл), Рудник „Мелник“ към „Редки метали“
VI-Л-7 (См), Обект на перспективни проучвания и рудник към МОК „Редки метали“ в с. Наречен, Смолянско
VI-Л-56 (Вр), ПП „Енергоавтоматика“ - АЕК - Козлодуй
VI-Л-64 (Вр), Международна атомна агенция - МАГАТЕ
VI-Л-58 (Вр), ЛД на пети и шести енергоблок на АЕЦ „Козлодуй“

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ЕНЕРГЕТИКА (1944–1991)

Документален сборник

Първо издание

Формат 60×90/8
Печатни коли 61,5
Тираж 500

ISBN 978-954-2986-95-9

Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ООД